
శ్రీశైవాయనమః

సంపాదకులు,

కొడిమేల రాజలింగారాధ్యులు

సరస హృదయానురంజనము.

అభినవ కాళిదాస బిరుదాంకిత

ములుగు పాపయారాధ్య ప్రణీతము.

ఇది

... - ముదిగొండ వీరేశలింగ శాస్త్రిగారిచే నేచూడఁబడి

శ్రీ కొడిమేల - రాజలింగారాధ్యుల వారిచే

శైవప్రచారిణీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించఁబడినది.

కాపీలు. ౫౦౦

శా. ౧౮౪౧. వెల రు — —౦

పీఠిక.

మహాకవి శ్రీ ములుగు పాపయారాధ్యులవారిచే రచింపఁబడిన ప్రబంధములలోఁ "దలమానికమునందగు" సరసహృదయానురంజనంబు"ను దగినంతవిశ్రాంతి లేకున్నను శ్రమజేసి "శైవప్రచారిణి" పత్రికా ముఖంబునఁ బ్రచురించి యాంధ్రలోకము మన్ననకుఁ బాత్రులగు బ్రహ్మశ్రీ ములుగు వీరభద్ర శాస్త్రిగారు దానింగూర్చి యొకపీఠిక వ్రాయుటకు నన్నుఁ గోరియుండిరి. సమర్థతయే గాక వ్యవధియుఁ జాలినంత లేకుండుటచే నాయీ యలంతి విమర్శనము పరిహాసాస్పద మగునని యెఱింగియుఁ బెద్దలయాజ్ఞ శిరసావహింపవలయునను నభియుక్తోక్తి ననుసరించి యిక్కార్యంబున కుంగడంగు నాసాహసమును విద్వద్వరేణ్యులు క్షమింతురుగాక.

ఆంధ్రభాషాయోషను జక్కఁగా నలంకరించిన కవిత్రయము నాదర్శముగాఁ గొని, శ్రీనాథాది మహాకవులనేక దివ్యప్రబంధము లొనరించి చిరస్మరణీయులైయుండుట యెల్లరకుఁ దెల్లంబ కావునఁ జర్వితచర్వణ మగునని తద్విషయమును విరమించి యట్టివిద్వత్కవిశిఖామణులలో నొక్కర నందగు నీ గ్రంథకర్తలు తమగ్రంథము నెట్లురచించిరో వివరించుచు మున్ముందు వారిచరిత్రముం గూర్చి కొంచెము ప్రశంసించి ప్రస్తుతమునకు వచ్చుచున్నాఁడను.

— * ములుగు పాపయారాధ్యులు. * —

వీరు కౌండిన్యసగోత్రులు. శ్రీగురుపట్టభద్రవేమనారాధ్యుల వంశమునందు జన్మించినవారు. అక్కమాంబా సంగమేశ్వరులకుఁ బౌత్రులు. భ్రమరాంబా వీరేశ్వరులకుఁ బుత్రులు. త్రివిధలింగార్చనాపరులు షట్స్థలజ్ఞాన సంపన్నులు. వీరు సంస్కృతాంధ్రములలో ననేకరసవత్ప్రబంధముల నొనర్చియుండిరి. వీరి కభినవకాళిదాసబిరుదము గలదు. ఇక్కవీంద్రునకు సంగమేశ్వరారాధ్యులనియుఁ బాపయారాధ్యులనియు నామద్వయ మున్నట్లీక్రిందపద్యముల వలన దెలియుచున్నది.

మ, వరపుం భావసరస్వతీ చతురతా, వాల్లభ్య సంసూచనా
కరపాతంజల వాగ్విశుద్ధ కవితా, కల్హార చామీకరాం
కురతస్నిగ్ధని బంధబంధుర కథాం, కుమారాంకిత గ్రంథ క
ల్పర తోత్సాహిని పాపయార్య సుకవీ! ప్రత్యక్ష శోభానిధీ; సరస. ఆ. ౧. ప. ౨౧.

సీ. పదపదార్థనిబంధ, బంధురంబుగ ధరాతలమెల్ల నెఱుఁగు కళం- తేనచరిత్ర
సరసశృంగారాను, షంగముల్ తవణిజ్యా, పఁగ నహల్యావధూ- పరిణయంబు
ధీమజ్జనస్తవ్య ధీమజ్జనోన్మేష కరముగా నలఘూ- శ్వరచరిత్ర-
లసదలంకారలా- లసవిశంకటముగాఁ బఱఁగునింద్రాత్మజా పరిణయంబు

గీ. శతకపూజాస్తవంబుల సంఖ్యసంఖ్య మీ ఘనీవు ప్రసంగించు మేలికావ్య
రచనమా కెల్లసమ్మదాగ్రితః భౌసర్చ్, సరసరుచి సాంద్ర! సంగమేశ్వరకవీంద్ర

వేమనారాధ్య చరిత్రము.

ఇందు సహజ సోమయ సంగమేశ్వర శాస్త్రి పితామహీ యానామధేయంబునఁ బిలువక పాపయని పిల్చుచుండెను. క్రమక్రమంబున నదియు సుప్రసిద్ధమయ్యెను. పితామహి మెడగల గౌరవ మర్యాదలచే గ్రంథముల యందుఁ గూడ పాప యారాధ్యులనియుఁ గవి చేవాడఁ బడినది. వీరి విద్యాగురువులు పండితాగ్రేసరులగు శ్రీపతి పండితారాధ్యుల శంభులింగారాధ్యులని యీ క్రింద పద్యము సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది.

సీ. ఆరాధ్యసింహాసనాంబురాశికిఁ బూర్ణరాకాసుధాంశుఁడే సమ్యముగ
శివహృద్గత తపశ్శ్రీక సాపాదనప్రౌఢిమ్మంబిమెవ్వాని శిక్షణంబు
షడ్దర్శనీ వచస్సాహిత్య నిధిసరో విహారస్మ కాళమే విబుధుచునము
భక్తి భావాంబుని బంధశాంభవ మహాసింధురంబెవ్వాని. చిదభివృద్ధి
గీ. పటుశేముషీశాఖి కాశిఖా పటునిరుద్ధ జాతవేద ప్రమాణ నిశ్శంక బిరుద
మెవనికీరేడు జగముల నెసఁగుచుట్టి శంభు లింగార్య దేశిక స్వామిఁ గొలుతు.

సరస. ఆ. ౧, ప. ౧౧,

ఇమ్మహాకవిశేఖరునకుశిష్యులై శ్రీరామ చంపూప్రణేత బాడ్లమూడి శ్రీరామశాస్త్రి చివుకుల మహాదేవశాస్త్రి మున్నగు నెనుబదిమంది పండితోత్తములైరి. వీరి నెఱిఁగినవారును వీరి ప్రశిష్యులు పెక్కురు నేటికిని గలరు. వీరుభయవ్యాకరణ రహస్యములఁ జక్కఁగ నెఱింగినవారు. "కల్యాణచంపువు" మున్నగునవి గీర్వాణ భాషా వైదుష్యంబునకును, "సర్వమధురము" మున్నగునవి యాంధ్రభాషా వైశారద్యంబునకును, నిదర్శనములు. ఏతత్కృత గ్రంథములు.

కల్యాణ చంపువు. ఏకాదశీచంపువు. ఆర్యాశతి [సంస్కృత కావ్యములు) సర్వమధురము (అచ్చ తెలుఁగు కావ్యము) వేమనారాధ్య చరిత్రము, అహల్యా సంక్రందనీయము, సరసహృదయానురంజనము (మిశ్రకావ్యములు) దేవీ భాగవతము. (ఆంధ్రీకరణము) 12 స్కంధములు. వేమనారాధ్య చరిత్రములోని, ॥సీ॥ పదపదార్థ" యను పద్యములోఁ జెప్పఁబడిన "శంతను చరిత్రము, ఇంద్రాక్ష్మాపరిణయము ఘూర్జర చరిత్రము ప్రస్తుతముగాన రాకున్నవి. ఇవిగాక శివస్తోత్ర సముచ్చయము మున్నగునవి కొన్ని ప్రచారములోఁ గలవు.

మఱియుఁ దారావళి యనియు శశికళ యనియు రెండు చిన్ని పొత్తములు గాన బడుచున్నవి. వీనిఁగూర్చి రెండు కథలు గలవు. పాపయారాధ్యులకు మంచి యోగాభ్యాసము గలదు. ప్రతిదినంబును శివాలయంబునకేగి స్వామి నిదర్శించినఁ గాని భుజించునాచారము లేదు. ఒకనాఁడు కృష్ణాతీరమున యోగాభ్యాసముఁ జేసికొని శివాలయమునకరుగునప్పటికి కుమతుల దుర్బోధ చేనర్చకులు కవాటమును బంధించి యుండఁ గరిగిరి. అదిగని మానకథానాయకుఁడును" మ

2౬
c.

క్తిద్వారము తెల్పుఁడీయుఁ గదె చాముండా! జగజ్జననీ! "యనుమకుటముతోఁ గొన్ని పద్యములను జెప్పఁగాఁ గవాటములు వీడిపోయి భగవద్దర్శన మయ్యెను. ఈ పద్యముల మొత్తమునకు తారావళి యనిపేరు. నిర్వాణ కాలమునమోహాసనము నంఁదధి వసించి రాజరాజేశ్వరీ మంత్రముఁ బఠించి షోడశ ప్రవాళ మాలికం ద్రిప్పుచుఁ బ్రవాళమున కొక్కొక్క పద్యముచొప్పున" మహా, ప్రస్థానావసరం బుడాసెనఁ జేర్పక నీవెసూ భ్రామరీ! "యనుమకుటముతోఁ బదునారునునాయకమణి కొకటియు మొత్తము పదునేఁడు పద్యములు రచించెను. ఈమొత్తమునకు శశికలయని పేరు. సహజముగా శివాద్వైతమునకుఁ జెందియున్నను నిర్యాభిజ్ఞునకు శుద్ధాద్వైతము నందే యభిమానమున్నట్లీ క్రింది పద్యముల వలనఁ దెలియుచున్నది.

క. ఆత్మాఖండాకారస, దాత్మక సద్వృత్తి విమయాసై స్వేతరవా
సాత్మచిదం శాశ్రమమా నాత్మకు సికేను మ్రొక్కులర్పింతుశివా!

సరస. ఆ. ౧. ప. ౨౧౩.

క్రీ. శ. ౧౭౫౯. ౧౮౫౭ వరకు రమారమి ౯౮ సంవత్సరములు జీవించియున్నట్లును, శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రి నాయని సంస్థాన విద్వత్కవిశిరోమణియు, నాబాల్య మిత్రంబును గురువులునై యున్నట్లును శ్రీమంటిగు వీరభద్ర శాస్త్రిగారాంధ్రాభ్యుదయము సంపు. ౧ సంచి. ౨౩ లో వ్రాసియున్నారు.

సీ. అష్టదుర్గాటవీహం వీరరతిరాజు, సాళ్వ గజఘటా చక్రవర్తి
రాజాధి రాజవీర ప్రతాపనుమండు గతిదుర్గ గండరగండబిరుదు
రమ్యచాళుక్య నారాయణ రాణ్మౌళి, క్రౌంచపట్టణ పురవర్గింభ కర్త
జన్నికట్టడి గుత్త జట్టి మల్లుఁడు, రెడ్డికన్నాట నృపరమా కాముకుండు
గీ. వాసిరెడ్డి కులాబ్ధిజై వాత్సకుండు, వేంకటాద్రీంద్రుఁడతి కృపావృష్టిసుగుప
సిరులసలరారి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులెల్ల క్ష్మాతలము యూపనిరవ శేషముగఁ నొనిరి.

సరస. ఆ. ౧. ప. ౧౭౦

అని ప్రశంసింపఁ బడిన శ్రీనాయని వారినిగూర్చి యిందు గొంచెము ప్రశంసించుట యవసరమని తలంచెదను.

శ్రీరాజా వాసిరెడ్డి జగ్గన్నగారికి శ్రీఅచ్చమ్మగారికి క్రీ. శ. 1761 సం॥ 27 ఏప్రియల్ వృషచైత్ర బ ౮ సోమవారమున జన్మించి క్రీ. శ. 1783 శుభకృత్సం॥ మున సింహాసనారూఢులై మహారాజాధిరాజ బహదర్ సర్ దేశముఖ్ మన్నేనార్ సర్కార్ ముర్తుజానగర్ ముస్తుఫానగర్ మన్నెరాయ మన్నేహంవర శంకర, బసవ, వీరప్రతాప, రాజమార్తాండ, గండరగండ, ఇత్యాది బిరుదాంకితులై, సైన్యా

దొర తనము వారికి రెండులక్షలు నజరుపట్టి నవరత్నకిరీట భుజ కీర్తులు సర్ పేచ్, కలగ్గి, తేగ, కంఠి, డాల్, తల్వార్, యేనుగు, అంబారీ, రెండు వేల సవార్లు, వగైరా బహుమతులను మూడు వేల మన్సబుదారీ మధిరఖమ్మం వగైరా గ్రామాదులకు ఫర్మానా, మన్నెసుల్తాన్ కితాబునుబొంది మద్రాసు దొరతనము వారివలన ఖిల త్ అత్తర్ దాన్ పన్నీరుదాన్ పాన్దాన్ వగైరా బహుమతులను క్రీ. శ. 1802బంద తు జిల్లా నందిగామ పరగణా కల్ దిండి కొండ పల్లి పరగణా ఆకుల మన్నాడు. నెమలి ఇనుకుదురు వగైరా 20½ గుంటూరుజిల్లా కొండవీడు, వినుకొండసీమలు రాయపూడిచామర్తిసమ్తులు కేతవరం పరగణా పొన్నూరువంటు రాయల కొండూరు పల్లెలుకొల్లూరుమంగళగిరి నిజాంపట్నం। వగైరా 31½ రాజ మహేంద్ర వరము జిల్లా పలివెల నగరం వగైరా 44 గ్రామాదులకుసనది మిక్కియత్ ఇస్తిమిరార్ కానాత్ జాగీర్దారు వలన ఉస్తేపల్లివగైరా గ్రామాదులకు ఫర్మానాను బొంది మంగళగిరి శ్రీనృసింహస్వామి వారికి అమరా వత్యమ రేశ్వరస్వామివారి కద్భుత విమానమండప ప్రాకార గోపురములను, మఱికొన్ని గ్రామాదులలో శివకేశవాద్యాలయ గోపుర ప్రాకార మండపాదులను చేబ్రోలులో బ్రహ్మాలయమునుం నిర్మింపంజేసి, అష్టోత్తర శతాలయములలో నొక్కపర్యాయ మొక్కలగ్నమున శివప్రతిష్ఠల గావించి సనాతన నూతన దేవాలయములలో స్వర్ణధ్వజ శిఖరప్రతిష్ఠలొనరించి, హిరణ్యగర్భక్రతు వొనరించి సంతత మృష్టాన్నదాతలై మూడుపర్యాయములు సువర్ణ రజతతులాభారములు దూగి, ధర్మముసేయుంచి నిరుపమానములైనసప్తసంతానములు వడసి 66అగ్రహారము లిచ్చి తండ్రిగారి పేరుతో జగ్గయ్యపేట తల్లిగారి పేరుతో "అచ్చమ్మపేట" తమబిరుదములతో రాజుపేటమన్నెసుల్తాన్ పాలెములను నూతనోద్ధారణ గావించి కాశీరామేశ్వరశ్రీశైలాది దివ్యయాత్రలు సేవించి అసంఖ్యాకముగ ఈనాములు ఖండ్రికలు గోదానములు వగైరా లిచ్చి నెమలి వాహనా యాఢులై అదని లక్ష్మీపురము పిమ్మట అమరావతి రాజధానిగాం జేసికొని గజతురగ సవారి సామంత విద్వత్కవి ప్రముఖ పరివృతులయి 33 సం॥ ములు ప్రభుత్వము జేసి, కీర్తిధ్వజము లెత్తించి జగన్నాథబాబు రామనాథబాబు గార్లనుదత్తత జేసి కొనిన వారు శ్రీ వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రి నాయుడు రాజా బహదర్ మన్నె సుల్తాన్ వారు" వీరు క్రీ. శ. ౧౮౧౬కు సరియగు ధాత సం॥ మున కీర్తిశేషులైరనియొకరు చెప్పుచున్నారు. ప్రభుజీవితానంతరమునందుమనకవివీరులు శ్రీనాథాదులవలె విలపించుచుం గొన్ని పద్యములు వ్రాసిరంట కానియవియింత వరకు లభించుట లేదు. వీరింకను స్తోత్రి

ములు శతకములుమున్నగా శతాధిక గ్రంథములు రచించినట్లువినుచున్నాడను. వీరిగ్రంథములయందన్నిఁటిలోఁబ్రసిద్ధివహించినదీసరస హృదయానురంజనము.

— * కృతివిమర్శనము. * —

ఇది శ్రీనాయిని వారిప్రధాన మంత్రి పౌత్తూరికాళిదాసామాత్యుని ప్రియసోదరుఁడగు కుశలవరామ మంత్రి కంకితము చేయఁబడినది.

ఇందుగ్రంథకర్త తనసర్వతోముఖ పాండిత్యమును వెల్లడించిరనుట వింతకాదు. శివరహస్య ఖండమునుండి యీకథగైకొనఁబడె ననికొందరు చెప్పుచున్నారు. కానినాకాగ్రంథములభింపమినాంధ్రీకరణమునుగూర్చి ప్రస్తుతమేమియు వ్రాయఁజాలనైతిని. కవిత్వము ద్రాక్షాపాక మనఁబడి చదువఁజదువనింపునింపుచుండును. యతిప్రాసముల కైయేర్చికూర్చిన కట్టుపదము లిందెందును గానరావు. మహాకవి శ్రీనాథుని తర్వాతి సీసపద్యముల రామణీయక మీకవిశిరోమణికే కుదిరినదని నాయభిప్రాయము. భాషసలక్షణమై ధారనిరాఘాటమై నిర్మలగంగాప్రవాహమువలెసలక్షణమై హృదయంగమమై నిండారియున్నది. మతావేశమను దురభిమానముతో దైవదూషణ మొనర్చి యధఃపతితులగు కుమతులకీ గ్రంథము చక్కఁగా బుద్ధిఁ జెప్పుచున్నది. కవికిఁగల సమత్వము శైవభక్తి శివకేశవుల పరస్పర సంబంధముచే నీగ్రంథమునందుఁ బోధింపఁబడినది. ఇందుసంస్కృతము రెండువంతులుగను ఆంధ్రమొక వంతుగను గూర్పఁబడినవి.

శైలి.

సీ. ఆరఁగాఁగినపట్టు టావుల దుగ్ధముల్, తన్విఁ దీరఁగనెందుఁ ద్రావలేదె?
ప్రీలఁ బండిన వింతవింత మామిడి పండ్లు నోరూరఁగా మెక్కవారులేరె?
తెల్లఁదేనియపాల తిమ్మనంబులు గ్రోలి లేటవి యించుకలేక త్రేన్పలేదె?
మీగడల్చక్కెరల్ మెదపి సంకీసుండ భుజియించి వికటులై పోరలలేదె?.

గీ. యన్నియుఁటులుండ నిమ్మమాటెన్నఁదరమె, భాగ్యవతినైనయట్టి మప్పార్వతి యన్నసత్రంపుటా నందమవని సురల కమృత సేవనమయ్యె నేమనఁగఁగలము.

స. ౧. ప ౧౪౦ పు ౩౬

సీ, శైశవంబున నిన్నుజదివించుచోఁ జేయుదుడుకుతోడ నెగుర్చుద్రోహమయ్యె
సమధికాభ్యుదయాన సరసింగుభంగి సంధుకుటంబుఁ బిత్రు ద్రోహమయ్యె
నెదురెఱుంగక యీశ్వరేశు నొఁదలమీఁద చూఁచుట జేనశా ద్రోహమయ్యె
విరహిణీ సంతాప కరకరోల్లపనాప్తిఁ గొడవుట స్త్రీవధ ద్రోహమయ్యె

గీ. నొకట రెంటమూఁటు నొనరంగ నాల్గింట, ద్రోహివనుచు నలువ సాహసించి నడిమహాబిలమున బడఁ ద్రోసె నటులయ్యు మానరావె? మాభిమానచింత.

స. ఆ. ౩. ౧౪౦

సీ॥ ఏనాఁటివారలో నెఱుఁగరించుక యమ్మాప్రకృతివారలు గారు పరులుగాని
గుణవంతు లాకారు గుఱుతులేమియును లేవు బ్రహ్మవిద్యేపమ్ము పట్టుఁగొమ్మ
జాతిమాలినవారు సదసద్వి లక్షణాల్ పరమ వైరాగ్య సంచరణ పరులు
మానవం బెఱుఁగరు మర్యాదలును లేవు దుస్సహాయులు జగద్ద్రోహ కృషులు
గీ॥ వారితో బాంధవపు బొత్తు వసముగాదు, తెలిసికలియంగ రాదన్న పలుకవిన మెఱి
యిట్లు కన్నుల నీయంగ నిచ్చగించు మఱపునకు నందచాజోలి మానుటొప్పు॥

సరస. ఆ, ౪, ప, ౭౬,

చ॥ భరితము మాకనర్పితమ్ము నైమదియించుక లేదు ముందు మీఁ
దరసిరసాధి పూరిగ శివార్పణఁ జేసితి మింతమీఁదఁ బు
వ్వాకలవ మైనసోకినర సజ్జలు వుత్తుచుటంచు నేమనుల్
తిరుణులతోడఁ జెప్పి ప్రమథ వ్రజముల్ భుజియించి రత్తరిన్.

సరస, ఆ, ౫, ప, ౧౪౬,

—* ఔచిత్యము. *—

క. గరుడధ్వజ రంజితరిథ, వ్యరధారోహణ మొనర్చి ఖచరచర కోటుల్
దరతర మరుదేవాంగనా ప్తారయెదురుగ వచ్చెఁబర్హ్వా హయునకు నంతన్॥

సరస, ఆ, ౧, ప, ౫౭, పు, ౫౯.

—* కల్పన *—

సీ. పలుకనేర్పరి యంచుఁ బలుకకుటేంతి యొకాని కలనైన నప్పతంబుఁ బలుకనేరఁ
డోర్పునేర్పరి యంచు నూహించుటే కాని యొకలపేవతకంబు లోర్వనేరఁ
డీయనేర్పరి యంచు నెంచుటింతియె కాని యొంతవారికి మనం బీయలేడు
పెట్టనేర్పరి యంచుఁ బెద్దలందురు గాని ప్రియసూక్తిఁ బెడచెవిఁ బెట్టలేదు
గీ. సత్యనిరతర గాంభీర్య సరసతలకు, మేటులగువారి లోపల మేలుబంతి
ఘనుఁడు ధాత్రా వంశ పావనుఁడెసుమ్ము రాజనయతంత్రి ధరలోన రామమంత్రి.

సరస. ఆ. ౧. ప. ౧౬౯. పు. ౪౦

—* భావప్రకటనము. *—

సీ. పని సెపంబునఁ జెలుల్ పైటలోరఁగ నప్పయంతంతఁ దొలఁగుటాయ్యనఁ దలంచి,
సందుసందుల గవాక్షముల నడందు లసుందరుల్ గుజగుజల్ జూపుపెట్టిఁగి,
తలఁపులెల్లనుదీఱఁ దలఁపులన్నియు నొక్క తటినుతిల్లువ ప్రేమధార్ట్య మేఁచెగి,
తక్కుఁదానే చెప్పినఁ దందరఁ జగుతించి నిలువెల్ల గరుపాటు నిండుకొంగి
గీ॥ యమృతవల్లికి ప్రథమసత్వానుభవము, దారసిలనంతలోన సౌందర్యవల్లి
శాఖవయవస్థ యొదవుట నగ్రజాత యెడల్ మాటున నలపోక యొదుగఁ జొచ్చె॥

సరస, ఆ, ౫, ప, ౨౧౯

—:స్వభావ జ్ఞానము.:—

క. భ్రమపడియడు బిడ్డనుని పండుగ పబ్బములన్ సువాసినీ
స్త్రీ మముష్టఁ బిల్వనంపుట యొకానొక నాఁడునులేదు బ్రాహ్మణ

ప్రమదమునఁ బచ్చటతుకలు పైనిడుటల్ లవణేగ ప్రముక్కుటుం
టిమి యుడిబంధ్ము భావమెకి కడిండి స్వరాగములిస్తు సెల్లు నేకి
సరస. ఆ, ౪, ప, ౯౭

సీ. చాలఁబోదంచి యచ్చముగ వేలిన రాజభోగంపు బియ్యంపు టోగిరమ్ము,
కళుకుమేలిమి వన్నెఁగులికి ఘుమ్మనఁదావి గమ్మకమ్మనికొ్రొత్త కండిపప్పు,
ఆజ్యధారాధూప నావిష్కృతరసాను కూలమైమీగుత్తియ్య గూరఁగంపు
లడిచిడాచినముక్క ళాపిరిక్కఁడు నావడిళమైన పచ్చళ్ళ తిండములును
గీ. అనగమ్మన వాసించు నానగమ్ము దప్పలము మిరియాలచే దనియుఁచారు
ఫంచదార పొరంటిన పచ్చిపులుసు హారషారుల పంక్తి నొడ్డించి రలరుఁబోంట్లు.
సరస. ఆ, గీ, ప, ౧౨౬,

ఉభయ భాషా పాండితీ శోభితమునకీ క్రిందిపద్యములు దాహరణముగాఁ జూచుకొనునది.

—: సంస్కృత రచన :—

సీ. ప్రస్థానభేరికా భయదభాంభారావ బధిరితాశాకోణ భద్రగజము,
గజఘటాఘీంకార గర్జావదాసాగ శమితతాపత్ర విష్ట పచరంబు
వరతురంగతరంగ వల్గచ్చము నేల్ల నాళంకితాభ్ర గంగాశతంబు
మణిశతాంగ శతాంగ ఘృణిగణద్యుస్థలీ ఖద్యోత ఖద్యోత కల్పనంబు
గీ. సకలశుభదాయక ప్రకాశప్రభావ చటుల భటకోటి కిలకిలోద్భట మహోగ్ర
సింహరవభీషణంబౌచు జెలఁగెనమ్మ యూరవాహన జైత్రయాత్రోల్లసనము.
సరస. ఆ, ౧, ప, ౨౪౫,

—: ఆంధ్రరచన :—

క. కన్నెలయిరవుగ నుదుటం గన్ను గలుగు వేల్పు మిన్న గాదిలిచెవయుఁ
గన్నుగల మింటిమమతల మన్నెటికపుదంట లాలుసాలుగ నేసెన్.
సరస, ఆ, ౨, ప, ౪౨, పు, ౬౬,

ప్రబంధమునందుఁ బోధింపఁ దగిన వర్ణములన్నియును చితరీతి నందందు నెలకొల్పఁ బడియున్నవి. విస్తరభీతినిటను దాహరింపక విడచుచున్నాఁడను. వర్ణనాధిష్ఠంబున నిందుం దండు హితంబు లుపదేశింపఁ బడినవి. యిట్టి క్రింది పద్యములు గన్నుఁడు.

సీ. కవితావిలాస సంఘటనాపటిమల కిచ్చుటే గాదులో మెచ్చనేర్చు
కడఁగి ధర్మాధర్మ ఘనపరిష్కారమ్ము లేర్పుటే గాదుతాఁ దీర్పనేర్చు,
వేదాంత వాక్యార్థ విజ్ఞానసారంబు దెలియుటే గాదాత్మఁ గలయనేర్చు,
బంధుబృందంబులో పలసెయ్య మలరంగ నించుటే గాదు లాలించనేర్చు
గీ. చతురుదాకర పరివృత క్ష్మాతలాంత కాంతి దామాత్య వర్గ విశ్రాంత గుణని
తాంతవరగుణ పేటియై తనరు రామ చంద్రసచివేంద్రునకు నెందు సాటిగలదె.
సరస. ఆ, ౧, ప, ౬౯,

సహృదయ హృదయానందనంబు గానుండాడు యమకంబుం గూడఁ గాన వచ్చెడిని.

సీ. జయముచేఁ బరలోక భయముచే, ధర్మనిర్ణయముచే, నరపాల నయముచేత,
ధనముచే, విబుధ వర్ధనముచే, పుణ్యసాధనముచే, దక్షమండనముచేత,
జలముచే, ఘనభుజాబలముచే, బటుతపఃఫలముచే, జగమెచ్చు కులముచేత,
శమముచే, బంధుసంగమముచే, విభవసంక్రమముచే, విమయసంయమముచేత
గీ. ననుపమానపరిభావ భావానవరాగ సంగతి చిరంత నాధీశ సమితిమీఱ
వెలసె జినరామలింగ భూవిభుఁడు స్వాంతరంగ బహిరంగ శోభనాభ్యాగతుల.

సరస. ఆ, ౧, ప, ౧౯౨

లేఖకము ద్రాపక ప్రమాదపతితములగు దోషములిందు గానఁబడుచున్నవి. ద్వితీయము ద్రణమునవి సవరింపఁ బడునని నమ్ముచున్నాఁడను. ఇందలి వర్ణనములను ప్రమాణములు కల్పనములతి మనోహరములు. కథాసంవిధానము కడుంగడు రమణీయము ఉపమాద్యలంకారములకు గనియై మాధుర్యాది గుణములకు నిలయమై భాషామతల్లికి మౌక్తికహారమై సరససహృదయానురంజనమొనర్చు నీ సరసహృదయానురంజనము మహాకవి శ్రీములుగు పాపయారాధ్యులకు బ్రతిబింబమై తనరు ననుట కేమాత్రమును సందియము లేదు. ఆధునికకవులకే గాక పూర్వకవులకును నీఫక్కి పెక్కు మాఱదికలవడ లేదనుట సాహసము గాదని విన్నవించుకొనుచున్నాఁడను.

ఈవిద్వద్వరేణ్యుని గ్రంథములనుండి కొన్ని పద్యములును సమస్యాపూరణమును జాటుపద్యరచనము సహృదయహృదయానందమునకైయొత్తిచూపుచు నీపీఠిక నింతటితో విరమించుచున్నాఁడను.

శ్లో. శ్రీవేంకటాద్రి నృపతేర్గుణరత్నరాశేరేకాదశీవ్రత విశేషకథా ప్రసంగః
చంపూప్రబంధ తిలకోభజతి ప్రతీతిం విద్వన్నుతా మతిశయోర్తిధరాగరిష్ఠః
శ్లో. వీరశ్రీవేంకటాద్రి స్ఫుట పటుతరదోస్తంభ నిర్దంభకుంభ
క్షిగ్గస్వర్భాచ భుక్తద్విపదధిపమశోపి క్రమాబ్జార్కబింబే
హారంహారం స్ఫురంత్యా స్త్రిభువనమమలేతద్యశోద్యుస్రవంత్యాః
పూరేస్నాతీవనో చేదుకు గణమిషతః కింబభుస్స్వర్బదాని.

ఏకాదశీ చంపువు.

శ్లో॥ శ్రీశైలభ్రమరాంబా ధీశే కేశీకృతాఖిలాకాశే
శ్రీశనుతే శాశసితే పాశచ్ఛేదిని మమాశయో భూయాత్॥
శ్లో॥ రాజశిరోమణి రాసీ, ర్భాగిభుజంగావళీ పరిష్కారః
శైలకన్యకా నాథ్యల మిత్యార్యా శతమర్పయే గ్రహేశేశ॥ ఆర్యాశతి॥

శ్లో. శ్రీయం డిశతు కేళికాష్ఠ భవనదర్పణోంతస్థ్సలీ నిజప్రతికృతేక్ష హా స్వమరుచిస్వభావేదధత్
పరస్పరపరియాత్మతాం పరికలయ్య యద్భాసతే జ్వలత్ప్రకరం మహాస్సమరసం సనాతీనరం.
శ్లో. స్తువంతినిందంతి హసంతి యేపుః స్తువామ నిందామ హసామ తానయి
యథావయంచైష కిము త్తమగ్రతా గుణాగుణజ్ఞైపృథ మస్తితాంగతాః.

కల్యాణ చంపువు.

ఉ. అకులుఁ గాయలుఁ మెసవియందము కానల పాలుచేసి పే
రీకలుదీయు కోడిపతె నిట్టులునీఅడి బోతిమింక నే
ట్లాకప జేయువాఁడ సాబకారెకు బోయెకు బుట్టుబమ్మరోయే
లాకలిగించెనీవ డెగదారెయెఁగ దావలవంతవంతయయ్యన్॥ సర్వ. 3వి

క. ముప్పదిలక్షలమణులును గప్పురముం గస్తురియును గందమువలువల్
ముప్పందుము ముత్తెమ్ములు నొప్పెకు పేను వాడత్రోడ నోడలుమునిఁగన్.

వేమసారాధ్య చరిత్రము.

క. ఎడఁబాయరాని మమతల విడనాడను గానిసతుల వేదనలనుచే
పడిహరి హాయుఁడను బడలఁడె పడఁతులపై మోహభరమ పారము గాగన్.

అహల్యా సంక్రందనీయము.

సీ. దిక్కాల భామినీ దీర్ఘ వేణికలపై, నెవ్వాని పదధూళి పువ్వుబంతి
సుకకోటు లెవ్వాని చూపుకోపులదండ, నాంఛితా పేకుచే వదలలేరు
సర్గస్థితిధ్వంస సహజకృత్యములకు, నెవ్వానిభ్రూసంజ్ఞ హేతుసత్తు
అద్వితీయుండయ్యు సద్వితీయభ్రాంతి, నెవ్వాఁడుజగముల నెసక మెసగు
గీ. తలఁపువలఁపులలోఁజొచ్చి తాను నేను ననెడిమెలపుల గలిపుచు నఖిలభూత
చేతనంబెల్ల దానయై చిక్కు లేనపు నట్టి చిజ్జ్యోతి విశ్వేశు డతఁడ కాడె.

ప్రథమస్కంధము. ప, 113 శ్రీమత్ దేవీభాగవతము.

శా. ప్రస్థంబెక్కి ఋషీలునం జగ్గు జారస్వచ్ఛ కాలాహిచే
దుస్థంబైనను వామలూరువున కేల్దోచ్పంగ పచ్చుకదహా
గ్ని స్థానంబున నిల్వవచ్చునది సంధింపంగ రాదిమ్మహా
ప్రస్థానావసరంబు డాసెదరెఁ జేర్వన్ నీవ సూభాగ్యవతీ! శశికల.

శా. ముక్తాపాండురహాస చంద్రికలు కెమ్మోవింగు బాలింపహా
ద్వ క్త్రాపశ్రేయి విన్నవించి పతికెంతే ప్రేమఁబుట్టించి ప్రా
గుకాళీ చరణాంగ దారవసముద్యోతాంగి వైవచ్చినీ
ముక్తిద్వారముతల్పుఁ దీయగదె చాముండా జగజ్జీవనీ. తారావళీ.

—* సమస్యా పూరణము. *—

శా. శీంద్రాంశః కరణంబువన్ ఘనము వర్షాకాల మేఘుతుర
ప్రేంగనస్య స్ఫుటసస్య వత్సకలకే దారప్రతీరంబులన్

సంగ్రహీతయ్యెఁడు రాజరత్న శ్రీమతి శ్లాఘ్యా కృతిందోఁచెసీ
"రంధ్రంబయ్యె శిలీంధ్ర మాంధ్యమున సైరంధ్రీ పురంధ్రీమణీ"

క. అజాత్రిజిత క్రమాకలి తజాప్త భజించి కనక తతిఁదొప్పఁగనా
బ్జాప్తత గ్రహగతింగని "వజ్రపు మొనమీఁద నొక్క వాపిజనించెన్"

—* చాటుపద్య రచన. *—

చ. కలుషసరిత్తరీ ప్రపిత గస్థకరీ మహిభృత్కరీ భజా
వలచిదురీ దయారసవి శాలఝరీ నిగమార్థమాధురీ
ఖలగజకేసరీ విభవ కంపిత మేరుగిరీ నతాంబరీ
జలపదరీవరీ కుహర భాస్వరీ యడరీగిరీ హరీ.

సీ. ధరణినే విభుఁడద్య తనభోజ రాజంచు విద్వద్గణంబుచే వినుతిఁగాంచె
తెలియనే ఘనుఁడిఁదా నింతనరాధేయుఁ డని రాజసభల విఖ్యాతిఁగాంచె
నేమహాప్రభువనవ్యడిలసధునాతన రుక్మాంగ దుండను ఖ్యాతిగాంచె
నేన్నపుఁడై దయఁగీ నార్జునుండని ఘనులచేతఁ బ్రస్తుతులు గాంచె

గీ. అఖిల విద్యాపరిశ్రమాక్యంతదాన శౌరిహరివాస రాత్యంత చర్యవడపి
నట్టి శ్రీవాసిరెడ్డి వంశాబ్ధిపూర్ణ చంద్రుఁడన వేంకటాద్రి ధాత్రీంద్రుఁ డలరు.

చ. కమలము లర్క కాంతినివి కాసమునొందు నటుల్ మనీషి హృ
త్కమలము లుల్లసిల్లఁ దనకమ్మని పల్కుల ముద్దులొల్క ప
ద్దెములను గూర్చి కావ్యమునుదద్దడి నొద్దిక నీకొదక్క ని
క్కము కవిలోక పూర్తికముగా నిను నెంచెద సంగమేశ్వరా!

జగ్గయ్యపేట.　　　　సంపన్నమంబ సింగరాచార్యులు.
12- 9- 26　　　　శతావధాని.

విషయసూచిక.

—* సరసహృదయానురంజనము - ప్రథమాశ్వాసము. *—

విషయము.			పుట.

—* సరసహృదయానురంజనము - ద్వితీయాశ్వాసము. *—

—* సరసహృదయానురంజనము - తృతీయాశ్వాసము. *—

సమాప్తము

విజ్ఞప్తి

ఆర్యులారా!

ఈ సరసహృదయానురంజన ప్రణేత యగు ములుగు పాపయారాధ్యులు మాపెదముత్తాతగారు. వేదశాస్త్రాధ్యయనం బొనరిచిన యీపండితా ఖండలుఁడు క్రీ॥ 1783 వ శతాబ్దమున శ్రీరాజా వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రిప్రభువర్యుల యాస్థానంబున విద్వత్కవీంద్రుఁడై సర్వ సత్కృతులందుచు నాచంద్రార్కయ శస్థ్సితి సమర్థకముకృతియకాయః "అదుష్టసగుణసాలంకారశబ్దార్థయు గళంకావ్యమ్మను" మమ్మటభట్టోక్తియు] "కావ్యం గ్రాహ్యమలంకారాత్" అను వామనసూక్తియు" కావ్యశోభాకరాన్ ధర్మానలంకారాన్ ప్రచక్షతే" అను[ఆచార్య దండివచనము] ఇత్యాదితత్స్వరూపప్రబోధక వాక్యజాలంబుఁ బూర్వోత్తర పర్యాలోచనంబునఁ బరిపాలించి శతాధిక ప్రబంధములనుభయభాషల రచించి రాజాస్థానంబుల "మహాకవి" "అభినవకాళిదాస" ఇత్యాదిబిరుదంబుల నందినధన్యతముఁడు.

వాసిరెడ్డి వారిసంస్థానమున నాబాల్యమునుండి వర్ధిల్లి శ్రీరాజా వా॥ వేంకటాద్రి ప్రభువర్యుల సత్సభ సర్వవిధకవితా చమత్కృతు లంజూపినగ్రంధభాగము కీ॥ శే॥ వేమనారాధ్య భాగ్యత్రయా యుర్వేద శిఖామణి కోటిలింగా రాధ్యులవారి యొద్దఁజూచితి. ప్రస్తుతమది లభించలేదు.

ఈయనఘుఁడు కాలవశమున జీవగఱ్ఱ యగు నాయని విడనాడిముప్పది యారు వత్సరంబు లెటులో జీవించి క్రీ 1832 లో నమరావత్య మరేశ్వరునియందు సాయుజ్యము నొందెను.

ఇక్కవి గ్రంధములకొన్ని 74 వత్సరములకే ప్రశిష్యులు ప్రపౌత్రులు జీవించియుండఁగనే కాలగర్భమునని మిడియుండుట కడుంగడు విస్మయమును విషాదమును గలిగించునని వేఱచెప్పనక్కఱలేదు. 10 సంవత్సరములు సంపూర్ణప్రయత్నములు సేయఁగా

1 శ్రీమద్వేమనారాధ్య చరిత్రము 2 సరసహృదయానురంజనము 3 సర్వమధురము [అచ్చతెలుఁగు] 4 కల్యాణచంపుప్రబన్ధము (సంస్కృతము) 5 అహల్యాసంక్రందన విలాసము 6 శివస్తోత్ర సముచ్చయము 7 శ్రీమద్దేవీభాగవతము [1, 2 స్కంధములు] 8 ఏకాదశీ చంపూప్రబంధము (సంస్కృతము) 9 ఆర్యాశతి (సంస్కృతము; కొంతభాగము) ఈతొమ్మిది గ్రంధములుమాత్రము నాకు లభ్యములైనవి.

మాపినతండ్రులు విద్యావిశారదులు లక్ష్మీకటాక్షవిభ్రాజితులు నగురా

మలింగారాధ్యులవారు ప్రభృతులు శ్రీపాపయారాధ్య భారతీసంసేవనము నా కుఁ బ్రసాదింపఁ దలఁచి మునుపలుప్రయత్నములాచరింపరుకాని వేఱు కారణమునచింపనను వగునా? తగువాటి సౌకర్యములు లేకున్న నేతద్గ్రంథ ప్రకటనము స్వకృత్యమని యెంచిరక్తాక్షి సంవత్సరమునఁ గేవలాంధ్రప్రబంధమగు సర్వమధురమును ముద్రింపించితిని.

పిమ్మట మిశ్రకావ్యమగు నీగ్రంథమును ముద్రింపించు యత్నము నకు గడంగి శ్రీశైవప్రచారిణీ పత్త్రికాధ్యక్షులు బ్రహ్మశ్రీ కొడిమేల రాజలింగారాధ్యులవారి యాజ్ఞ శిరసావహించి స్వీయపత్త్రికాముఖమునఁ బ్రకటించుట కియ్యకొని దీనివారికి సమర్పించుకున్నాఁడను

ముద్రితములగు "సర్వమధుర" సరసహృదయానురంజనముల చిరకాలమునఁ బాఠక మహాశయుల కరకమలము లలంకరించు స్థితిగల్గెనేని దదీయములగు నితరగ్రంథములను వత్సరంబున కొక్కొక్క పుస్తకము వంతునఁ బ్రచురింపఁ గలభాగ్యము, నాకుఁగల్గెడినని విన్నవించుచున్నాఁడను.

బ్రహ్మశ్రీ ములుగు రామలింగారాధ్యులవారు పుత్త్రవాత్సల్యంబున శ్రీమద్దేవీభాగవతాది గ్రంథములఁ బ్రసాదింప నభ్యర్థితులు నంగీకారయుతులగుదురు గాతమని విన్నవించుచున్నాఁడ.

నాద్వితీయ ప్రయత్నమునకు మహోపకృతిగా శైవప్రచారిణి యన్వార్థాభిధయగురీతిగా శ్రీపాపయారాధ్య భారతికిఁ బ్రఖ్యాతి గల్గించిన మహాశయులగు శ్రీరాజలింగారాధ్యుల వారును, ముద్రణావసరమున స్వీయపత్త్రికా సంపాదకత్వభార మొదలనిడి కొనియు స్వకృతి కన్యకగా సర్వాలంకారములిడి పరికాశింపఁ జేసిన 'విద్వాన్ ముదిగొండ వీరేశలింగ శాస్త్రులవారును, ఈ సరసహృదయానురంజన పీఠిక వ్రాయుఁడని యభ్యర్థితులయినంతమాత్రమున తమ భాషాభిమానమును బ్రకటించుచు దత్కార్యము నిర్వహించిన మస్మిత్రులు శ్రీమాన్ శతావధాని సంపన్ముదుంబ సింగరాచార్యులు గారును ప్రశంసనీయులగుట ననేకాభినందన సహస్రము లర్పించుచున్నాఁడను.

అస్మద్వంశమూల పురుషుఁడగు శ్రీమద్వేమనారాధ్యుల వారి చరిత్ర నీసంవత్సరమున ముద్రించు ప్రయత్నము జరుగుచున్నందున మావంశవృక్షమిందు బొందింపఁబడనందులకుఁ బాఠకులు మన్నించుదురుగాత.

జగ్గయ్యపేట
12. 9. 1926

విద్వజ్జనవిధేయుఁడు.
ములుగు వీరభద్రయ్యశాస్త్రి

శ్రీ సాంబగురవేనమః

సరసహృదయానురంజనము.

ప్రథమాశ్వాసము.

— ఇష్టదేవతాప్రార్థనము. —

వర్థిల్లఁగ సంబక త్రయమునన్ సృష్టి స్థితి చ్ఛాదన
ప్రావీణ్యం బెఱుఁగంగఁ జేయుచుఁ బర బ్రహ్మంబు దానై సమ
ద్భావాంభోరుహ చంచరీక కలనా పారంగతుండౌ మహా
దేవుం డీశుఁడు మత్కృతీశునకు నుద్దీపింపఁ జేయున్ సిరుల్.

ఉ. మువ్వురు మూర్తులం గనుచు ముజ్జగముం దగవారి చెయ్వులన్
నివ్వటిలంగ సేయుచు మ నిప్రకరంబుల చిత్తవీథులన్
మవ్వము గుల్కఁ జిన్మయ సు మంబుల బూజలుగొన్న యుంబదా
నివ్వసుధం గృతీశ్వరున కిచ్చుఁ జిరాయురవాప్తి నిచ్చలున్.

సీ. సతిరోమ రాజితో సరియాట వివరించి నందకమ్ముఁ గరమ్మ సందు నునిచి
పతికన్ను దోయితోఁ బ్రతియాటఁ బఱికించి కమలాను షంగమ్ముఁ గర మొనర్చి
సఖిభ్రూయుగమ్ముతో జతయాట మదినెంచి సుమటశార్ఙమ్ముబా హువ్రసమర్చ
పతికడ నీవల్వ పసిమి యుద్దియటంచు నట్టిడాల్ నెమ్మేన సందగించి
స్వాంత రుత్కాంతపై నిట్లు సందడింప స్థిరపతీరబ్ధి బయలెక్కి తేటపఱుప
నెసఁగు వలపుల కడలిలో నీదునాది రమణుడిత్తును కుశలవ రాము సిరులు.

ఉ. హంస తురంగుడై పరమ హంసల కెల్లను పాస్య మాను పై

హంస సుధాకరానల గుహాంతర వర్తనలక్ "జగన్మయో
హంస" యటంచు నెంచిన మహాత్ముల హంస నిరోధ వేళలో
హంసము దానయావిధి కృతార్థుం జేయుత మత్కృతీశ్వరున్.

పిలువం బేరును మ్రొక్క దేవుడును గాన్పింపంగ రాకున్నచో
గలయన్నామ విభేద మేర్పఱచి చక్కన్ విష్ణు రుద్రాదులం
గలుగం జేయుచు జీవకోటికి సమగ్ర శ్రేయము గూర్చునప్
ప్పలుకుం గొమ్మ కృతీశ్వరేష్ట మొనగూర్పం జాలుగా కిమ్మహిన్.

నిత్యానంద చిదాత్మ రూపమున నెంతే మీను మీఁదైన దా
నత్యంతాదరవృత్తి జీవులకు నా యా మానుష వ్యక్తి చే
సత్యార్థం బొసఁగంగ భూతలమునన్ జన్మించు నారాఘవా
పత్య శ్రీరఘురామమూర్తి సకలైశ్వర్యంబు మాకీవుతన్.

ఏపుఫుంబోణి పుట్టిల్లు నాగేటి చాలేనాతి గుణామణుల్ వేనవేలు
ఏలోటి కొనరింతు రెల్లరు జేజేల నేయింతి సకలార్థ మీయఁ జాలు
నేనాతి సౌందర్య మించుమించుల నేలు నేయన్ను నుతిదరిఁ జేయించుకీలు
నేకొమ్మ కనుదోయి మెలమి వాలుం గమీ లేబోటి నవ్వు రేరాజురాలు
అట్టి కడలికి గట్టిగా నట్టనడుమఁ గట్టఁ గట్టించి నలఁదాగు దిట్టగొట్టు
జెట్టికైనట్టి యిల్లాలు శ్రీసమృద్ధి కుశలవామాత్యున కొసంగుఁ గోర్కెదీఱ.

మత్స్య కూర్మ వరాహ మహితకల్పన మొంది నారదస్తుతుల నానందమెనసి
వామనాకలనచే వర్ణనీయతఁ గాంచి రామనామ త్రయీ రసికుఁడగుచు
బుద్ధ భావమున సంపూర్ణత సాధించి దశమీవివేక సంధాన మేర్చి
స్ఫుట తరాంతర్ద్వీప భూతిఁ జెన్నలరారి నిగమవాగ్వైదైక నిష్ఠఁ దవిలి
యవని "నారాయణో వ్యాస" యనెడుసూక్తి వ్యాటిలఁ జేయునట్టి నిర్ణిద్ర భాసు
వ్యాసు నభినుతిసేతు నద్వైతసిద్ధిఁ గుశలవామాత్యునకుఁ గృప గూర్పఁ గోరి.

దక్షాధ్వరధ్వంస తాండవాడంబరాధార రౌద్రోన్నిద్రు వీరభద్రుఁ
బ్రారంభితక్రియా భంగ పర్వతపక్ష భిదురశౌర్య సనాథు విఘ్ననాథు
బ్రాహ్మీ పరంపరా పారదృశ్వ క్రమాభరణ భూషితగాత్రుఁ బవనపుత్రు
నిఖిల ధర్మాధర్మ నిశ్చయాపాదనాభ్యర్హ తేజస్సుస్యు హయవరాస్యు
మదిఁ దలంచెద దుష్టని ర్మథనకావ్య నిర్వహణకీర్తి విజ్ఞాన నిర్మలతల
నెనసి కుశలవ రాము ... సప్తసంతతి కృతి ప్రభూధమా ద్యంత మొనయ

మ. నిరతిన్ బ్రహ్మ ఋషివ్రజమ్ముఁ బ్రబలిప న్నిర్ణేతృ దీక్షావిధిన్
సరణుల్ దప్పినఁ దత్సదోంతరమున న్నాత్మాత్కృతి-న్యాయబో
ధరమా శ్లేషుల జేసె పూనియయుంచి త్రుంచబట్టి స్వగ్రోధ మూ
లవేటు స్గ్గాటమహానటు స్వాటు నుపశ్లాఘింతు వాక్సిద్ధికిన్.

— గురువందనము. —

సీ. ఆరాధ్య సింహాస నాంబురాశికిఁ బూర్ణ రాకాసుధాంశుఁడై రమ్యమూర్తి
శిష్య హృద్గత తమ శ్ఛేదనా పాదనా ర్చిష్మంత మెవ్వాని శిక్షణంబు
షడ్దర్శనీవచ స్సాహిత్య విధి సరో విహార స్మరాళమే విబుధు మనము
భక్తి భావాంబూని బాధ శాంభవ మహా సింధురం బెవ్వాని చిదభివృద్ధి
పటుశమీ శాఖ కాశిఖా పటనిరుద్ధ జాతవేదప్రమాణా ని శ్శంక బిరుద
మెవని కీరేంపు జగముల నెసఁగునట్టి శంభులింగార్య దేశిక స్వామిఁ గొలుతు.

— కవిస్తుతి. —

ఉ. భారవి హేమ చంద్ర కవి భల్లట బిల్హణ కాళిదాస మా
యూర మురారి చోళ నిచు ళోద్భటు లాదిగ నాద్య భారతీ
పారగులం ద్రిలింగ కవి భాస్కర భాస్కర యజ్వ పోతరా
ఢ్యీరుల సూరులం గృతిమ తిస్థిర తారతి క్షాత్మ నెన్నెదన్.

— కుకవి నింద. —

కం. కాకవు లారా, కపి వాక్పాక గ్రథనాను కూల్య, పాటచ్చరతా
శ్రీకర కేకరతలు మా, పైఁ గొలుపకుఁ డిదియె మాకుఁ, బదివే లింపుటల్,
శా. ఏతాదృగ్విధ వాక్పరంపరల బ్రాహ్మీసిద్ధికిన్ దేవ తా
పఘాతిం గౌరవ గౌరవోల్లస దను స్ఫూర్తిం బొసంగించి ని
ర్ణేతృ ప్రాభవ శూన్యులం గుకవుల న్నిందించి పౌరాణిక
వ్రాతస్తవ్య కథాను భావ్య సుషమా భవ్యంబుఁ గావ్యంబొగిన్.

వ. విరచింపం దలంచి యుక్తి-రచనా చుంచుమన స్సముదంచనా శ్యంచి

తుండనై కూహకోత్సాహ దురవగాహంబగు నూహం బెనంగు సమయంబున.

సీ. తన కీర్తి కర్పూర తతులు ధాత్రికి గంధ పత్వంబు సార్థభా వమునఁ జొనుపఁ
దనదానధారల ర్థినికాయ దారిద్ర్య చటులానలార్చులఁ జల్లనార్ప
దనమంత్రశక్తులు జనపాలకైశ్వర్య సస్యంబులకునబ్జ సమితిగాఁగఁ
దనరూప మిందుకుం దాస్త్రాములకునైనఁ బలుమాఱు మదిసిగ్గు పాటుఁ బెనుప
రాజమాన్య గుణవ్రాత రాజమాన్య రాజసచివాగ్రిగణ్యుఁడై రాజసభల
మెచ్చునచ్చులగుమిగూర్చు మృకులహృదయు రమ్యనయమంత్రికుశలవరామమంత్రి.

సీ. విద్వద్వ తంసముల్ వివిధ ధర్మాధర్మ విధులొక్క వైపున విస్తరింపఁ
గవితానిబంధనా కర్కశప్రాచుర్య కవులొక్క యోరఁగాఁ గ్రందుకొనఁగ
నఖిలమనోరథా వాప్తిజాతామోద యాచకావలి యొక్కయెడల నిలువ
సాక్షీభవచ్చైల సత్ప్రపత్పరితిచ్ఛాయ బంధు బృందం బొక్క పజ్జనలమ
సరసవీణావినోదగా నరసధుర్య గాయకవ్రాత మొకచెంతఁ గలయఁబర్వ
మణిగణోజ్జ్వలమూసభా మంటపమున రక్తిగొలువుండి కుశలవ రామమంత్రి.

సీ. విబుధసీమంతినీ వృత్తవక్షోజచం దనకర్దమములలోఁ దాండవించి
భుజగపుంగవవధూ వ్రజహారహీరప్ర భాచకచ్చకలక్షోఁ బ్రతిఘటించి
హరిదంగనామనో హరపరిగ్రహాకటీ తటదుకూలములతోఁ దారసించి
కుకురులాటవరాట కోసలాదినృపాల లలనాస్మితములతోఁ గలసిమెలసి
యలరునేమంత్రిసత్కీర్తి యతఁడురాజ మాన్యమంత్రాంగశక్తిశుం భన్నిశుంభ
సంభృతోత్సాహమత్కృతి స్వామియైన రమ్యనయతంత్రి కుశలవ రామమంత్రి.

వ ఒక్కోలగంబుగాఁ గొలువుండి యనంత: మణి ఘృణి ప్రచయ పరిష్వంగ
రంగదుత్తుంగ తరంగ సముజ్జ్వలన సింహాసనంబున నుదయ గిరి శిఖరస
మారోహణంబున నెసంగు ననంత మణి వసువున నుల్లసిల్లుచు నిరంతర
నిరంతరాయ సౌమనస్యాభిసస్యానూన గరిమంబున విబుధులగు విబుధు
లును, భవ్య కావ్య సమాఖ్యాన బంధ బంధురతా రామణీయ కంబునఁ
గవులగు కవులును, మంత్రాంగ నుచర్చికా చర్చా సమారూఢ మనో
వ్యాపార పారీణతల గురువులగు గురువులును, సురభీ సమయాను బాధి
రసావస్థాన సంసూచ నంబున గణికలగు గణిక లును, భువన భయంకరా
హి భయంబులకు నరేంద్ర పటులగు భటులును, నక్షాంతక శ్యామా ప్రతి
పాదన వ్యూహ... ...హితులగు పుూ

తులునుంగొలువ నెడనెడ గుణసింధువులగు బంధువుల యప్రాపు గౌరవధురాపరీపాక సురభిళంబులగు వాగమృతంబుల మేను నిరుపమానసుఖస్థితిం బొరయ సాట్టహాసంబును సపులకోద్భేదంబును ససమసుషమా సమారూఢతారకా సముల్లసనచుంచు చంచన్నయన దృక్తరంగమ్మునునగు పునరుక్తి సంధాన కౌశలంబునకు నివ్వెఱవడు నాగరికరసికజనంబుల మనంబులకు రసార్ద్రితం బొడగట్టంజేయుచు నర్థిసమాదరణంబుల సురధరారుహ మహిమంబులు సంసూచిత గంధగంధాంశంబులై వెల్లివిరియ శిబిదధీచి సురమణి ప్రముఖ నిఖిలోదార ధిక్కరణవిత్త హృత్తామరస సరస సమున్మేష వశంబునం గవిజనతా ఘనతాసంపాదకయశః పారంపరీపరీరంభ సంభావనా విశేషసంగ్రహణ హేలాతత్పరుండై పొత్తూరి కులకలశ పాథోనిధాన రాకా హిమకరుండగు నమ్మంత్రికంఠీరవుండు.

మ. నను విద్వజ్జనజాలలాలిత వచో నైపుణ్యవత్సంభగుం
భనధారాళకవిత్వ తత్వకలనా పారంపరీపారగున్
ఘనదైవజ్ఞ కలావిచక్షణమనః కౌశల్యుం జేరంగర
మ్మనిరావించి వచించె నంచితవచో మాధుర్య మేపారంగన్.

మ. వరపుంభావసరస్వతీ చతురతా వాల్లభ్య సంసూచనా
కరపాతంజల వాగ్విశుద్ధకవితా కల్హారచూళీరసాం
కురితస్నిగ్ధ నిబంధబంధురకథాం కూరాంకితగ్రంథక
ల్పరతోత్సాహివి! పాపయార్య సుకవీ! ప్రత్యక్షశోభారవీ!

క. రసనవకము తేనియ సా రసమునం బలెనీదుచిత్త రాజీవమునన్
రసవంతము గావున సా రసరణి వివరింతు నొక్క రమ్యతరోక్తిన్.

క. ఆరాధ్యమూర్తులరు మీ రారయ బంధువులు గురువులై తిరిగానన్
గౌరవమున నోపాపయ గారూ! యాశీర్వదించి గ్రంథమిడందగున్.

చ. సరస మృదూక్తివైభవము సత్కవిలక్షణ పాటవంబు బం
ధురసుగుణానుషంగమును దుష్కరసాహితిం గల్గుమేటివీ
వరయుగం బాపయార్య! విబుధావళిమెచ్చంగ నొక్కగ్రంథమి
ప్పురుసునం జెప్పిమాకునుశుభంబుగ సత్కృతిం గూర్పంగాందగున్.

క. అనిజనితానందముతో ననుంగనియమ్మంత్రివరుండు నవ్యతరయశో
ఘనతాదిమజ్జనతాజయ వినుతాతిశయమ్ము గ్రమ్మ వెండియుం బలికెన్.

శా. సంతానోత్తమమైన గ్రంథకృతిమ త్సంతానమందర్థికిన్
సంతానద్రుములైన ప్రగ్గడలను చ్చైర్లీలనంకించిన
త్సంతానమ్ములుమెచ్చఁ బుణ్యతరమా చారిత్ర మీవాద్రుతిన్
సంతానస్థిరకీర్తి సంపదలుమిం చంగూర్చిమాకీదగున్.

ఉ. రాజసభాభిరంజకపురాతనపుణ్య కథాసుధార్ద్రమై
రాజకిరీటగౌరవధు రామధురాచ్ఛ గుణాలవాలమై
రాజిలుకావ్య మొక్కఁడు చిరంతనపుణ్యరమానుభూతికు
త్తేజకమాకృతిన్నుడివి తేర్పుము మద్హృదయాభిలాషమున్.

ఉ. నావిని నూత్నకావ్యరచ నావినివేశిత చిత్తవృత్తినై
కేవలకల్పనాకథల కించిదుదంచన భావమూనిపు
ణ్యావహపూర్వ సత్కథల నారసి యారసికాగ్రయాయికా
పోవనిమోదమీనెడు న పూర్వకథన్ రచియింపఁ గోరుచున్.

వ. అప్పుడొప్పులకుప్పయగు నప్పురుషసింహంబర్పించు కప్పురంబును గొప్పలైన యొప్పులకుప్పలనొప్పు హాటకముద్రికాముద్రిత వీటికాశతంబును, సుగంధగంధిల ప్రశస్తవస్తుకోటి కోటీరంబగు పాటీరంబును, పటుపటక్షోదిత పటవాసక్షోదంబుల సుకుమారంబులగు దుమారంబులనభినవ జాంబూనదాంబర విభూషణాడంబర సంబోధనంబుల నింపుసంపాదింపుచు సబహుమానంబుగ విడిదికనిపినంగదలి నిజమందిరంబుఁ బ్రవేశించి సహృదయ హృదయాహ్లాదంబగు నేతత్కావ్యంబున రచియింపం దలంచిన వాఁడనై, కృతిపతివంశావతారంబభివర్ణించెద.

-* కృతీశ్వరువంశకథనము *-

సీ. బాసవాల్ధోరకంటి పాపనితలఁదాల్చు టాపదుద్ధారకుఁ డౌటఁదెలుపఁ
గట్టినెచ్చెలిమాయ కలికిఁగౌఁగిటఁజేర్చు టఖిలేశ్వరేశ్వరుం డౌటఁదెలుప
బకుగుతాపసికెక్కు టకుగొక్కటిచ్చుట యతిభక్తవత్సలుం డగుటదెలుప
నపరంజిమలవింటి కనువుగావించుట యఘటితఘటనాంకుఁడగుటఁ దెలుప
వఱలుశశిశేఖరుఁడువిష్ణు వల్లభుండుభృంగివరదుండుగిరిధన్వి త్రిభువనములఁ
గనఁగరక్షింపననఁపద ఁుతవహించి సకల కారణమైయొప్పుసాంబమూర్తి.

సీ. ఏదేవ దేవున కెల్ల బ్రహ్మాండముల్ చదురుసేయంగని చ్చాగృహాళి
ఏమహా పురుజగ త్సృష్టికల్పనముల కాణాచియగుమూల కారణంబు

ఏపరంజ్యోతికి నిహ పరంబులు రెండు సాధ్యాస వికృతులై సందడించు
ఏయనిర్వచనీయుఁ డేమియుఁ దాఁ గాక యన్నియుఁ దానయై యలరుచుండు
అట్టితత్త్వాదితత్త్వమే మట్టుమీఱి వెలుఁగునకుమూలమైనపె న్వెల్గు శివుఁడు
చిద్ఘనాకారుఁడైనని శ్శ్రేయసంబు వాగ్మనంబులకందని వస్తువతఁడు.

శా. ఆసక్త్యేశ్వరునందుఁ గల్పితభిదాధ్యాసంబునన్ గర్తృతా
భ్యాసుల్ మువ్వురు వేల్పులుద్భవిలిర వ్యక్తస్వభావంబునన్
భాసాం సేవధులందు సృష్టికలనాపారీణుఁడై విశ్వవి
న్యాసంబొప్పఁగఁ జేసె వాక్పతిశతానందారవిందార్కుఁడై.

శా. ఇచ్ఛావర్తనమాచరించుచు మనోభీష్టైకసంసర్జనా
త్యచ్ఛప్రౌఢి ఋషీంద్రసర్గము సమర్థంబొప్పఁగావించె న
ప్రచ్ఛన్నాత్మసుఖైకభోగులయి రాబ్రహ్మణ్యులకోటిలో
నచ్ఛిన్నప్రభనొంచెనొక్కముని యాఖ్యందాను గౌండిన్యుఁడై.

ఉ. అమ్మునిరాజసంతతుల నంతములై చెలువొంద సందుహ
ద్యమ్మయి భోగభాగ్యనయ ధర్మముఖాఖిలపర్గసాధకా
ర్థమ్ములఁ గీర్తిపౌరుషభ రమ్ముల నాత్మవిచారధీరసా
రమ్ములఁ గార్యనిర్వహధు రమ్ములఁ బొత్తురియన్వయంబిలన్.

సీ. సత్యభాషలహరిశ్చంద్రునితోఁ బొత్తు దీనపోషణల రాధేయుపొత్తు
స్థిరధర్మవృత్తిఁ గుంతీసుతాగ్రజుపొత్తు శౌర్యసారమున భాస్కరునిపొత్తు
సకలవిద్యాప్రౌఢి శతమన్యుగురుపొత్తు హితవైభవములదేవేంద్రుపొత్తు
స్ఫుటధైర్యమున హేమభూమీధరముపొత్తు విపులకీర్తులఁ బాలవెల్లిపొత్తు
రక్షణంబున నిందిరారమణుపొత్తు దానమానంబులనుదము తామెపొత్తు
గానఁ బొత్తూరివారన ఘనతఁ బ్రబలె వసుధఁ గౌండిన్యగోత్రులా వారికపుడు.

శా. ఆవంశాంబుధిఁ బూర్ణచంద్రుఁడయి విద్యావిక్రమజ్ఞానస
ద్భావానుగ్రహనిగ్రహప్రశమసంధాకార్యనిర్వాహస
త్సేవాకర్మఠచిత్తశుద్ధి జనిత క్షేమంకరస్వైరలీ
లావాల్లభ్యములభ్యమై వెలసెఁ బోలన్ రాజు రాజత్ప్రభన్.

సీ. సతతవిశ్రాణన శ్రద్ధాగరిష్ఠత యర్థిపంకేరుహార్కాభమయ్యె
నిబిడమంత్రోల్లాస నిశ్చయాత్మప్రౌఢి జనపాలజనతాబ్ధిచంద్రమయ్యె
అనుపమానాత్మభవాంగసౌందర్యమ్ము యోషిచ్చకోరికాజ్యోత్స్నయయ్యె
జపతపోభ్యాసని శ్చలచిత్తవిశ్రాంతి సకలతాపసకులాచార్యమయ్యె.

నిగమసిద్ధాంత వివరణో న్నిద్రగరిమ ధర్మసంరోధికులదావ దహనమయ్యె
నిలనుబోలమరాజ మహీంద్రుమహిమ హిమకరార్కులుగలదాక నెసఁగుటరుదె

చ. పురుషవరేణ్య గణ్యుఁడగు పోలమరాజను పూర్వశైలమం
దురుతరకాంతిశాలురయి యొప్పిరి పుత్త్రులు రామలింగమం
త్రిరుచిర భోగభాగ్యముల దీపితుఁడై కులవృద్ధికారపిఁ
డరయమదన్వయాభరణ మాననవారలనుప్పెసూర్యుఁడై.

సీ. దుర్గాధిపతులెల్లఁ దొలఁగక తనమాత్ర శక్తిచేఁ గార్యముల్ సక్కఁబఱప
యాచకుల్ ధనయీవి ననయంబుధనికులై యలకాధిపతినైన నపహసింప
నతిథులుదనయింట నమృతాన్న తృప్తులై యలసుధాశనపాళి నతకరింపఁ
బటుకవుల్ దనచేతి పారితోషికమంది మదిభోజసత్కృతుల్ మఱపుఁగొనఁగ
వెలసెనేమంత్రి కుండిణీ స్థలసమగ్ర నిగ్రహానుగ్రహక్రియా నిరతినఖల
జనులఁబాలింపుచున్నట్టిసచివకులల లాముఁడౌరామమంత్రిఁబోల్పంగఁగలరె.

క. అమ్మంత్రికొమ్మబంగరు బొమ్మయనంజక్కఁదనము బొలుపెసఁగఁగజా
గమ్ములమాకుల నిద్దపుఁ గొమ్మయనందనరెఁబట్టు గొమ్మయిధరకున్.

సీ. పలుకుచందమెసర స్వతిగాదువివరింపఁ బావనత్వమునన ప్పగిదియయ్యె
సిరిహరిప్రియయంచుఁ జెప్పటింతియకాదు వైభవంబునను న ప్పాటియయ్యె
స్వాతంత్ర్యమునహైమ వతిసాటియేకాదు భూషణోద్వృత్తినప్పోల్కిఁగాంచె
సహనంబుననె ధాత్రి సరివచించుటకాదు ద్విజపోషణములన త్తెఱఁగుగనియె
నేమిచెప్పఁగవచ్చు న య్యింతిపురుని దంతియోగాక సంపంగి బంతియొక్కొ
యనఁగసొంపొంది వెలఁదుల యందుమేలు బంతియైపార్వతమ్మసంపదలఁదనరె.

క. ఆరామ మంత్రికులపతు లారాయనఁదనయుఁగాంచె నర్థివ్రజమం
దారున్గనకాచలసమ ధీరున్ సింగయ్యనామ ధేయునుదారున్.

క. రాజనఁజనుయశమునసుర రాజనఁజనుభోగమునధ రానలయధురా
రాజదాౙజనయజ్ఞత రాజిలునాసింగరాజు రతి రతిరాజై.

క. మాటలునిక్కంబులకున్ మూటలువేయించెఁబెక్కు మురహరుపేర్లన్
దోటలు శ్రుతిహిత గతులే యాటలుమాసింగరాజు నభినుతిఁదరమే.

సీ. పలుకునొక్కొకచోటభాషాచమత్కార మమృతంపుఁగొలఁకులై యూపరింప
గులుకునొక్కొకచోటఁ గుధర స్తనీనవ శ్రీగంధచర్చలు చెమటజాఱఁ
జిలుకునొక్కొకచోట సిరులుయాచకవాటి తలపులకురువులై ధరణిమెరయ
నలుకునొక్కొకచోట నగ్రసన్నులభయ భ్రాంతులింతింతలై పఱచిపోవ

మంత్రిమాత్రుండె సురరాజ మంత్రిమంత్ర తంత్రశతలక్ష్యసంధాన ధర్మమర్మ
కర్మకర్మఠుఁడైన యా ధర్మమూర్తి సింగరాజును సుతులఁజ స్ఛింపఁదరమె.

క. ఆమంత్రిదేవిసూరమ నామమ్మున వెలసెఁ బతియ నారతసుఖలీ
లామృదులాలనకుందగి కోమలసౌందర్యరతియొ కోయన నెందున్.

శా. ధీరుండై తగసింగరాజుగనియెన్ దీవ్రప్రతాపోదయున్
హారస్ఫారయశఃపటీర పరిలిప్తాశావధూటీచయున్
ధీరోదాత్తుని రామలింగ సచివున్ దేవాధిపప్రాభవున్
ధారాధీశ సమానదానుఁ గృతసం థాబాధసంధానునిన్.

సీ. ఎదుటదేహియటన్న నించుకేనియుఁ గొంకు దానెఱుంగండర్థి దానవేళఁ
గలముఁబట్టైనటన్నఁ జలపట్టిఁ శక్కణా లెక్కైనన్నొక్క చేఁజక్కఁబఱచుఁ
బలుకుపన్నిదమన్న భయదభైరవవీర భద్రాదులకునైన భయముగలపు
చెదిరించెనన్న ఫణీశవాగీశుల తోనైనవాదించు ధూర్తశక్తిఁ

గీ. గలిగియును పూర్ణశమదమాక్రాంతచిత్తసుఖరసాస్వాదియై మహాయిఁ జొక్కువాఁడు
రామలింగయ్యనాఁడు శ్రీరామరామ యర్థిదారిద్ర్య మొక్కటేయణఁగిచనియె.

క. శంభుధ్యాన పరాయణ జంభారిసతీసమాన శాశ్వతవిభవో
జ్జృంభితయై శాంభవినా గంభీరవతీలలామ కలదాతనికిన్.

క. రతియో సోయగమున హరి సతియో సంపూర్ణభోగ సంపదవాప్తిన్
సతియో పతివ్రతామతి సతి నా శాంభవమ నెన్నఁ జాలుటయెట్లో.

గీ. కనియె నారామలింగయ్య ఘనుని వినయ ధనుని న్నపకార్యముఖ్యసాధనుని దాన
ఘనునిఁ బాపన్నయను మంత్రి జనునిఁ దనదు ఘనపితౄణంబు సర్వంబుఁ గ్రాగిపోవ.

సీ. కలిమిపూవుంబోణి కాపురంబుగనిల్చె ధర్మవర్తనముదత్పరతఁ గనియె
దానదాక్షిణ్యముల్ దండబాయకనిల్చె జ్ఞానవిజ్ఞానముల్ స్థానులయ్యె
శమదమంబులునువి శ్రాంతిఁ జెందిసుఖించె భక్తిభావనలాత్మ బాయవయ్యె
స్వరసకవిత్వసంపదఁ వినలరారె సంగీతతాదాత్మ్య భంగిపొంగె
పరమపావనుడైన యప్పాపరాజ మంత్రిచంద్రుని విడువకి మ్మాడ్కి సుగుణ
జాలమెల్లనురత్నరిం ఛోళియనగ లలితమోహనలీల నలంకరించె.

మ. వరషాస్త్రూరికులాబ్ధిచంద్రుఁడగు పాపన్నప్రధానాగ్రణిన్
గరముల్ కల్పకశాఖలంచు బుధసంఘంబెల్ల మెచ్చంగను
ర్వరవిప్రావళి నిత్యదానములఁ బూర్ణశ్రీలఁ జెన్నొందుచున్
గరమొప్పాతఁ సువర్ణశైలశిఖసంఘాతమ్మనానిమ్ములన్.

క. శ్రీభారతీసుఖానుభ వాభోగధురంధరుండ వార్యస్థిరతా
శోభితుఁడక్కచ్చమ్మను ప్రాభవమున బెండ్లియయ్యెఁ బాపన్నధరన్.
క. చక్కఁ అతోమలచిరాకో యిక్కమలదళాక్షినగ నింపుగ తేనెల్
గ్రక్కెడునుడులంగడుసరి యక్కచ్చమ్మను గణింప నలవియెగవిక్రన్.
క. అమ్మంత్రికొమ్మనెనయుచు గమ్మనివిలుకాండ్రమువ్వురి గనెనాజనతా
సమ్మతుఁడైనృపసభలకు గమ్మనఁబుత్రత్రయంబుఁ గవియోగనిమై.
చ. అనఘుఁడు రామచంద్రసచి వాగ్రణిలింగనమంత్రిసింహమన్
జనపతిపుంగవుల్ వినయ సాహసవిక్రమ దానమంత్రవ
ర్తనలను జీవభావముల తత్పరులై కడుమెచ్చుబుచ్చిరా
జును జనరక్షణక్షమత నార్యజనంబులు మేటులౌననన్.
సీ. శైవధర్మముజగ జ్జనములెల్లనుమెచ్చ ధరఁబ్రకటించు ను ద్దండశక్తి
బ్రహ్మతేజోవివ ర్ధనములాభంబుగా నార్జింపనేర్చిన యమలపటిమ
సారస్వతోల్లాస సంధానముగణించు పరమపావనవచః ప్రాభవంబు
రాజభోగాభోగ రంజకప్రౌఢిమ ననురక్తిఁబాలించు ఘనవిభూతి
దనరియారామచంద్ర ప్రధానియిట్టి గుణములార్జించిమించిన కోసలేశు
మనుమనిగ్రహించు నపరజ న్మంబనంగ దనరెనార్వేలకులపవి త్రతఁదనర్చి.
క. లింగయ్యమెఱసెనహిపా లింగయ్యమునందునణఁచి లీలారచనా
లింగనగాతూహలము ప్పొంగంగులమెల్లదాన పొగడించిజనిన్.
సీ. సాటిమంత్రులవనీ వాటికోయిలమాడ్కిరంజింపఁజేసికా ర్యములనెఱపు
నరపాలసభలఁగి న్నరపాలవిభులచేబహులక్షకులనయిన భరమొనర్చు
బుధబృందమునబ్జ బుధుండుదామరగుంపుచాడ్పుననంద గింపఁజేయు
విబుధాగముఁబైన విబుధాగమముపోల్కినడవడిదారిద్ర్య మడఁగఁజేయు
నెంతవినయగుణంపుమెం పెంతవిజయమెంతసౌజన్యమేమని మెంచవచ్చు
నీవితీవినటంచుసంభావి తుఁడగులింగనామాత్యుఁడోనెరు నేగణింప.
క. ఆలింగమంత్రిమణియి ల్లాలింగణుతింపవశమె యాదెమ్మనుత
ల్లీలావతినెనయుచుశుభ శీలుండాతండు గనియెఁ జెలువుగసుతులన్.
సీ. మాదరాచలధీరుఁడిందుకుందకదంబ సుందరుండైనము కుందరాముఁ
డక్షీణధనకృత్య టాక్షవీక్షణరక్షి తార్థిసార్థుండువిూ నాక్షిదాసు
సంగీతసాహిత్య సరసవిద్యాసమా సంగకౌశలినర సింగమంత్రి
కన్నంతవేడిన కన్నఖిన్నగనర్థి మన్నించియిచ్చుపా పన్నశర్మ

రామనామసుధారసా రచితనిత్య తృప్తిరామయ్యమంత్రినా దేవతరువు
లర్థిగల్గినమాద్రిచె న్నలరిరపుడు లింగనామాత్యవార్థి సల్లీలమెఱసి.

ఉ. అంతననంతరమ్మునన యావనధుర్యుఁడు బుచ్చిరాజు సా
మంతనృపాలసత్సభల మన్నన గాంచి దయార్ద్రసై కవి
శ్రాంతవిశాలలోచనవి సారణలన్ ద్విజరక్షసల్పియా
కాంతసమస్తపుణ్యుఁడయి గర్జిలెదుర్జనభర్జ నంబులన్.

క. రామారతివల్లభుఁడగు రామయ్యయుననఁగవీర రాజనసుజన
క్షేమంకరులిరువురుగుణ ధాములు బుచ్చయ్యమంత్రి తనయునితనయుల్.

సీ. పరసతీ పరధనా పహరణ క్రియలందు దూరులై సజ్జనా ధారులగుచు
కులసమా చారాను గుణవర్తనైక సంశీలురై సరసవా గ్జాలు రగుచు
జనపాలకాస్థాన సదనోచితక్రమా రంభులై సతతని ర్దంభు లగుచు
నజ్ఞాన విధ్వంసి విజ్ఞానసాధితా ద్వైతులై సమసుఖా న్వీతులగుచు
నన్నదమ్ములురామలిం గాఖ్యమంత్రి వీరమంత్రీంద్రుఁడునువేన వేలుజనులు
వేవిధంబులఁబొగడనా త్వేలకులము వెలయనిహపరసౌఖ్యముల్ గలిఁగిమనిరి.

వ. అప్పరమ పావనంబైన వంశంబులోన.

శా. రాజాస్థానములం బ్రసిద్ధిగనువా రల్ మంత్రివర్యుల్ మహా
తేజశ్శాలురు గల్గరో నృపనయ స్థేమంబులార్జింపరో
రాజాస్థానమునన్ బృహస్పతిబలెన్ రాట్కార్యముల్ దీర్పఁగా
నోజల్ బాపురె రామచంద్రునకుజో డూహింపఁగానేదు రే.

మ. దరబారీనెరహోషులన్ తుజుగుబల్ దాలద్బడాయించిబం
దరు గోల్కొండ మొకల్మకాములమమం దల్లీనిజామాదులం
దరుమెచ్చై చ్ఛిరసావహించగపసం దామంత్రశక్తుల్ రహిం
చిరవాఙ్మూపుచు రామచంద్రసచివ శ్రేష్ఠుండుమించెన్ ధరన్.

సీ. కల్పవృక్షంబేమి కసటించెనోగాని యింద్రలోకంబుపై నెలమిమానె
గగనమండలముపై కనరేలపుట్టెనో చంద్రుండుపుడమి సం చరణమరగె
ఖచరబోధంబేల కట్టిపెట్టెనోగాని గురుఁడుసర్వంసహాస్ఫురణుఁడయ్యె
దనవై భవమునసే తక్కువగాంచెనో విబుధేంద్రుఁడిహలోక విహృతిగాంచె
ననుచుబొత్తూరి కులకల శాంబురాశి చంద్రుఁడైనట్టి శ్రీరామచంద్రసచివు
దానసౌందర్యనయభోగ తత్పరతలఁ గాంచిమెత్తురుబుధజనుల్ గలసిమెలసి.

సీ. కవితావిలాససం ఘటనాపటీయుల కిచ్చుటేగాదులో మెచ్చనేర్చు
కణగిధర్మాధర్మ ఘనపరిష్కారమ్ము లేర్చుటేకాదుతాఁదీర్చనేర్చు
వేదాంతవాక్యార్థ విజ్ఞానసారంబు దెలియుటేగాదాత్మఁగలయనేర్చు
బుధబృందంబులో పలనెయ్యమలరంగ నించుటేకాదు లాలించనేర్చు
చతురుదాకరపరివృత ఘూర్మితలాంత కాంతరామాత్యవర్గవి శ్రాంతగుణని
తాంతవరగుణపేటియై తనరురామ చంద్రసచివేంద్రునకు నెందు సాటిగలరె.

క. ఆరామచంద్రుకీర్తికి గీరామాహారహీర గిరివరశరశ
శ్రారామవాటికామృత సారామలరుచులుకుచులె సరకుగొనంగన్.

క. అక్షీణసంపదలచే భిక్షుసభం దెగడుసచివ విబుధేంద్రునకున్
బ్రేక్షావతీమణి విశా లాక్షియనందరుణితనరు హారికిరమయనాన్.

సీ. పరపూరుషులభ్రాతృ భావంబుగాఁజూచుచన్న దానమునందు నన్నపూర్ణ
యర్థివేడినయంత నడుగుదప్పకయిచ్చు ననుఁగుల యెడలనెయ్యంబుతఱుచు
పండితాళులఁబ్రోచు పనిమనోధర్మంబుహరిహరసిద్ధని త్యవ్రతంబు
పరమార్థబుద్ధిత త్పరతకుఁబుట్టిల్లుధర్మానుకూలవ ర్తనముగుణము
నిత్యసౌభాగ్యలక్ష్మియా నెలఁతగనినకన్నుదోయికిసాఫల్య గరిమకలదు
త్రవ్వితండమ్ములైసిరుల్ తనగృహముననలరఁదనరారునవ్విశా లాక్షిదేవి.

శా. చుట్టుంగైదువజోదుకుంగమలనా సొంపొందిముక్కంటికిన్
గట్టులాతియనిబిడ్డనాకడుపుబం గారయ్యకున్వాణినాఁ
బట్టంపుంబువుబోణియైచెలిమిగు ప్పన్ రామచంద్రుండమిం
బుట్టంజేయుచునవ్విశాలమసుఖా భోగమ్ములం జెందఁగన్.

క. అద్దంపతులకుఁగలిగిరినిద్దంపుగుణంపువలపు నిఖిలసభలలో
నెద్దిక,గొలుపఁగవిద్దెలబుద్ధులపోత్రులయిసుతులు పుడమితొడవులై.

సీ. కులవృద్ధజనములు కోటీశుఁడౌనసధరణిపాలురుయుగం ధరుఁడనంగ
నవలాలితండెసూ నవమన్మథుఁడనంగదీనజనాళిరా ధేయుఁడనఁగ
ధీమంతుఁడీతఁడే దేవగురుండననరిజనమ్ములువిక్ర మార్కుఁడనఁగ
గవికోటిభోజరా జవతంసమనియెన్న సత్యవాక్కునహరి శ్చంద్రుఁడనఁగ
భక్తసంఘంబుపుంభావ భక్తియనఁగసద్గుణంబులకాస్థాన సదనమగుచు
నందనులలోనఁబెద్దయా నందరాయుఁడొందెసత్కీర్తికులపాళి కందెయనఁగ

ఉ. ఉమ్మలికమ్ము లేక బహుయోజనదూర సమాగతార్థి జా
తమ్ముల కిష్టసంపదలు దార్చుచు వల్లభుచిత్త మాత్త భో
గమ్ములఁ దేర్చుచుం బనుల గద్దరియై విలసించి మించి పే
రమ్మయనంగ నాసచివహంసునకుం దగెఁబువ్వుబోణియున్. ౨౬
క. అప్పురుష సింహు నవరజుఁ డొప్పులకుం గుప్ప యగుచు నురుగుణ మణులం
గుప్పుచు గాళీదాసుం డొప్పెంగవిజననిధానమో యితఁ డనఁగన్. ౨౭
సీ. కట్టించెఁ బటుశిలా ఘటితసస్తులవప్ర దీపశంభుముకుంద ధిష్ణ్యపాళిఁ
బెట్టించెశాల్యన్న పృథుల సూపాజ్యపూర్ణాన్న సత్రములు విప్రావళులకు
ధట్టించె ధర్మవిధ్వంసమార్గోల్లాస కుటిలదుర్జనకర్మ పటలమెల్ల
రెట్టించెఁ గర్ణాంబరీష మాంధాత్రాది దానశౌండుల గుణాదానగరిమ
గీ. నట్టనడుమైన నేరేటి మిట్టగలుగు నట్టియుద్యోగి జనములోఁ బెట్టుజెట్టి
గట్టిగా నీతఁడని పేరుఁ బెట్టవచ్చు ననగఁ దగ కాళిదాసు వేయనఁగనేల. ౨౮
సీ. సరస సాహిత్యాను షంగసత్కవిబృంద మనయమ్ము నునయంబు నభినుతింప
దర్కమీమాంసాది తతవచఃపటుశాస్త్రి సంఘంబులందంద సందడింప
వేదాంత వాక్యసం విత్సామరస్యార్థ వేత్తలాత్మాద్వైత విధులు దెలుప
బంధు బృందోల్లాస బహుళప్రసంగ సంగతచమత్కారముల్ కందళింప
గీ. ముందు సడిసన్నమంత్రుల ముప్పు దిద్దరాదు గణుతింపఁదగునన నఖిలగుణము
లందు దనసాటితానయై యందమొందెఁ గవిజనోల్లాసుఁడైనట్టి కాళిదాసు. ౨౯
సీ. అతిథిశతంబుతో నాప్తవర్గంబుతో గజఘోటికాందోళికములతోడ
శ్రీశైల కాళహస్తి చిదంబరాదిది వ్యక్షేత్రయాత్రలొప్పరయఁ జేసి
వెలయసేతుస్నాన విధిసల్పి రామేశు నాజ్ఞఁదాశిరసావహించిపూర్ణ
యాత్రగా శ్రీవారణాశి కిఁగాశికిఁ జనిమరుద్వాహినీ సలిలములను
గీ. దోఁగి విశ్వేశు సేవించి దురితవిపినవహ్నియనఁ దేజరిల్లియివ్వసుధఁ బ్రబల
వంశపావనుఁడనఁగ నవార్యశక్తిఁ గవిజనోల్లాసుఁడైనట్టి కాళిదాసు. ౩౦
సీ. ఒకవేళఁ గవిజన ప్రకటప్రబంధముల్ పరపుచో భోజుఁడై యొరపు నెరపు
నొకవేళఁ బండిత ప్రకర గోష్ఠులుసేయు చో విక్రమార్కుని సొంపునింపు
నొకవేళ నాంధ్రభాషోక్తిపారంపరల్ దెలియుచో రాయల తీర్పుదార్పు
నొకవేళ గానామృతోల్లాసమునఁ జొక్కుచో మధురాధీశు సొలపుగలపు
గీ. నన్నివేళల నొక్కతీరివిధి వికేలుతలుపుల కురువలో కిన్న రేశు
గనుల పుట్టిండ్లొ భళిరెయకాళిదాసు జన్మసంపత్తి కారణ జన్మవృత్తి. ౩౧

చ. లలితరమా మనోహరవిలాసము నంగొలువున్న వేళ వి
చ్చలవిడి హాటకాంబరవిసర్జన సేయుచు నాత్మలోపల
దలపమ తత్క్రియన్ శ్రుతిహితంబును సాగద కాళిదాసము
త్రులతల పుష్పచిత్రమని తోపఁగఁ జేయువసుంధరాస్థలిన్. ౪౨
శా. కాళిదాసు యశంబు విక్రమము శౌర్యం కన్నులాదు వెన్నెక్క దిశా
పాళిం భ్రమ్మరఁ దాగత్సుభ హంస యుగ విభ్రాంతిన్ హరి బ్రహ్మలు
ద్వేల ప్రక్రియఁ బట్టఁజూతు రనఁగా వింతే జగంబెల్ల త
ల్లీలల్ చూచుచుఁ బుష్పవంతులను టోలిన్ డెంద మందెన్నఁగన్. ౪౩
సీ. పరలోకములె కాదు పరలోకములనెల్ల బయలు సేయించిన భద్రమూర్తి
కన్నవారికె కాదు కన్నవారికి నెల్లపుణ్యలోకంబిచ్చు పుణ్యజన్మ
యగ్నికే కాదు ప్రత్యర్థికి గలయంగ దానవత్వముఁ జూపు ధైర్యశాలి
వనము లే కాదు జీవనములు చేయుచో మృదులతల్ పెంచున మేయగుణుడు
గీ. నాడు సారస్వతమ్ముల నేడు సిరుల వెలయఁ జేయుచు నాకాలభేదము నధ
రాపతికిఁ గీర్తులార్జించు రాజ్యపూజ్య కాళిదాసును వర్ణింపఁగలరె కవులు. ౪౪
ఆ. అగ్రభార్య దనరు నమ్మాత్రివరునకు సక్థినిస్వతాప హర్షరూపాణి
పూజితార్థి తూణి పుణ్యవ్రతశ్రేణి కీరమధురవాణి కృష్ణవేణి. ౪౫
వ. మఱియును. ౪౬
శా. లీలామన్మథుఁడై ప్రసిద్ధిఁగను కాళిదాసు సిల్లాలు నా
నాలావణ్య విలాసముల్ కమలవి న్యాణంబు సూచించుచో
శీలం బార్యులు మెచ్చగా విజయలక్ష్మీ దేవినావర్థిలెన్
బాలారత్నము సత్యదాన నియమ వ్యాహార శీలంబులన్. ౪౭
సీ. అప్పుల పాలౌచు నతిభంగముల నొందు పుట్టింటఁ బుట్టిన యట్టికొఱత
నిలుచుచోఁ దిరముగాని లువకచాంచల్య వృత్తిమైయింటింట వెలయుకొదువ
గతిమాలి కడునాకు లతలఁ జెందిన గుంపులోఁ డబుట్టువులుగా దొడరుకడమ
పతిపేరు టురమెక్కి యతని పేరడగించి కలుములనుబ్బు లెక్కసపు వెలితి
గీ. నిట్టిగుణములు వెదకిన నెందు లేమి సిరిజయించిన దీయింతి గరిమననుచు
సార్థకాభిఖ్యఁ దాల్చెనా జగతిఁ గీర్తి వెలసె భామా శిరోమణి విజయలక్ష్మి. ౪౮
సీ. కాంతు నిష్టోపభోగములఁ దేల్చుట యొకా దన్న సత్రములలో నటుల నేర్చుఁ
బ్రియవల్లభుని మనః ప్రీతి మాత్రమె కాదు స్థిరధర్మ నిరతినార్జింప నేర్చుఁ
బ్రాణనాథుని భక్తి పరిచర్యకృతులె కాదతిథిపూజలయందు నట్లనెఱపు

నాత్మేశ్వరుని చిత్త మనుసరించుటకాదు పరమార్థవృత్తుల పట్లనట్ల

గీ. నాడుపుట్టువులందు నెందైన నిట్టి యింతి గాంతుమె గాంభీర్య మెంత ధైర్య
మెంత చాతుర్యమెంతయీ వెంకసిరుల వేడుకలతల్లితల్లి యీవిజయలక్ష్మి ౫౯

శా. శ్రీలక్ష్మి ప్రతిబింబమా విజయలక్ష్మీదేవి క్షేత్రోదయకిన్
వేలు న్నూరులు లెక్కలయ్యెను తగన్ లెక్కింప రాదయ్యెవి
ప్రాసీపూజలఁ గాళిదాసుచనవే యాలాటిదో యామె కెం
గేలుం దామరలచ్చియిల్లగుట కో ర్యేల్ సుస్థితిం జెందెనో. ౬౦

ఉ. నోచనినోము లేదు తను నోచిన నోముల విప్రసత్రముల్
వాచవిఁదీరఁగా నిడని వైసము లేదు వరాల్ సరాల్ గురాల్
దాచుచుసీమిలేను కల దాయిటువంటి నెలంత భూస్థలిన్
లాచినయక్షికిన్ విజయ లక్ష్మికటాక్షమె కొంగుబంగరౌ. ౬౧

గీ. విజయలక్ష్మికి హస్తముల్ వేనవేలు కలవటంచంగనిమ్ము ని క్కంబుగనఁగ
నర్థులకువచ్చుచోఁ బొంగుహస్త జలధి కబ్జజాండంబు సరిపోవదనగవచ్చు. ౬౨

చ. కుశలవరామమంత్రి నయ కోవిదుఁ డాయన తమ్ముఁడై సుహృ
ద్వశమయి నెమ్మనమ్ము రస వార్ధి తరంగలఁదోఁగ విద్విష
త్ప్రశమన కేళి మంత్రి బల దర్ప ధురంధరుఁడౌచుఁగాంచె హా
రశరశర త్సుధాకర ద రప్రతిమాన యశఃప్రకాశతన్. ౬౩

సీ. కలశపాథోరాశి కంపమొందఁగ జేసి శరకదంబాబుల శిరయఁజేసి
కలిమిమ్రాకుల మహా బలమున బిగియించి కామధేనువుఁ బూరిఁ గర్వఁజేసి
చంద్రకాంతంబుల జలజలలాడించి బలు రిక్కగమిఁ బైటఁబాఱఁజల్లి
భుజగాధినాథుని బొరియల దూరించి తెలిదమ్ములను నీటఁగలపివైచి

గీ. శైలరాజన్యశాసన స్తంభమెత్తి యెల్లదిగ్దంతికుంభంబు లెక్కతిరుఁగు
కుశలవిస్ఫూర్తిత్రిభువనీ కోశవర్తి రమ్యతరమూర్తి కుశలవ రామకీర్తి. ౬౪

చ. తెలియనివిద్య లేదు విను తించిన సిగ్గరి యీవి మేరలే
దలయఁడు రాజకార్యముల నాంతర మాత్మనివే కధుర్యము
జ్జ్వలమతి యంతకంతకు న శంకితవృత్తి యయారె? మంత్రిమం
డలమణి యానియోగిఁ బొగడం గవికోటికి మేరయున్నదే. ౬౫

క. కుశలవరామామాత్యుని విశదవచఃకౌశలంబు వెలసెన్నరసా
లశతంబుమెచ్చసిరులన్ వశమొందఁగఁజేయు నీతి వాగ్ధన్యంబై. ౬౬

క. అక్కుశలవరామయ్యకుఁ జక్కని పూఁబోఁడి సరస సజ్జనసేవన్
మక్కువ లక్ష్మీదేవమ యక్కమలదళాక్షి నెన్న నబ్బురముకదా! ౯౭
సీ. పతిహితం బేవేళఁ బఠికించు సౌభాగ్య లక్షణంబులకు ను ల్లాసపదము
వ్రతనియమాదిక ప్రారంభగుణపేటి యతిథిపూజానిష్ఠ కాటపట్టు
భాగ్యసంపదలకుఁ బ్రభవసంస్థానంబు పరహితోత్సాహంపు బట్టుగొమ్మ
పరమార్థవిజ్ఞాన భావంబులకు దాపు సఫలక్రియాక్రమ సంవిధాన
గీ. మట్టిగుణవతి భువనంబు లందునందు నెందుగనుగొంద మన్ననుగంగు మొక్కొ
సమరసాలాపనికురుంబ సన్నితంబ లలితబింబాధర విడంబ లక్ష్మమాంబ.
ఉ. అమ్మదనైకసుందరున కర్మిలి రెండవపత్నియైనసా
పమ్మ వయోవిలాస విభవాతిశయమ్ములు సెప్ప వింతగా
రమ్మయనందగుం బతిహితార్థపరోపకృతివ్రతాదులం
దిమ్మహిఁ బిన్నప్రాయమున నే ఘనకీర్తిగణించె మించఁగన్. ౯౯
క. వారలకుందమ్ముఁడుదగఁ జేరల కెక్కువగుకనుల చేఁ గీర్తులచేఁ
దారల నిరసించుచు సిరు లూరఁగ నప్పయ్య యన న యోన్నతి మిగులన్.
ఉ. తియ్యనివింటిదంటకును దిద్దుగడల్సవరించు సీటులోఁ
దియ్యనిమానసంబు వెను దీయసి మేటి జవాబునందుఁ భో
నియ్యని ప్రౌఢచంద మస దియ్యని దిట్టతనంపుఁ బెంపు న
ప్పయ్యను జెప్పఁచో నితరులాసరి యాతని కాతఁడే తగున్. ౧౦౧
సీ. రాకేందుబింబమౌరా వీనినెమ్మోము కలువపూఁజేకులే కన్నుదోయి
నిలువుటద్దంబులె న్నిక కెక్కు చెక్కిళ్లు బిరుదా కవాటమ్ము పేరురమ్ము
కండెముల్దిరిగి కీల్కొండలాగదభుజాల్ పొడవుకంఠంపున బ్బురముదిరము
గజతుండములఁబోలు గదయూరుకాండముల్ నిలుపు చొక్కంబుమ స్నీల
సొగయలు
గీ. నితనిసోయగమలనాటి యించువిల్తు సోయగంబీయుగం బెకా డేయుగంబు
నిట్టిమొలపజిగలదిగా దెంచిచూడ ననుచు నప్పయ్య నెంతుకీయవని జనులు.
శా. ఆయప్పయ్యకు రాజమాంబయన నిల్లాలయ్యె గాంభీర్య ధై
ర్యాయత్తంబగు చిత్తము న్పతిమత వ్యాపార పారీణతా
స్థేయత్వంబును గల్గి భాగ్యమున లక్ష్మీరూపమోనాగ దీ
ర్ఘాయుర్భోగధురంధరత్వముల దివ్యశ్రీవిడంబించుచున్. ౧౦౩

క. అయ్యన్నదమ్ములిలలో నెయ్యము దియ్యమ్ము లెసఁగ నెగడుచుసుతులన్
వెయ్యారులందు సరివే రయ్యా యనఁగనిరిఘనుల నరిదవఘనులన్. ౧౦౪
శా. శ్రీలక్ష్మీలలనా సరస్వతులచేఁ జెన్నొందుటం బూర్వపుం
గాళిదాసు జయించి మించి విలసత్కల్యాణ చారిత్రుఁడై
కాళీదాసునకున్ రమాసదృశరం గన్మూర్తిమైయొప్పు స
చ్ఛీలప్రస్ఫుటవృత్తియా విజయలక్ష్మీదేవికిం బుత్రుఁడై
హేలన్వార్థి లె వెంకటప్పసచివుం డీశానసద్భక్తుఁడై. ౧౦౫
సీ. మందారబిసబృంద కుందారవిందాబ్జ చంద్రమోఁచచ్ఛాయ సడలఁజేసి
శర్వపర్వతబలా ఖర్వసుపర్వార్వ గీర్వాధూరుచుల శంకింపఁజేసి
హీరవారపటీర చారుతారానీక తారహారస్ఫూర్తిదప్పఁబట్టి
శారద వారిద నారద పారద శారసత్కాంతులఁ బాఱఁదోలి
గీ. భువనములునిండ నెవ్వ నిధవళకీర్తి యతఁడుపొత్తూరివంశాబ్ధిసితకరుఁడు
వెంకటప్పాఖ్యసచివుండు విశ్రుతుండు ప్రబలెఁబ్రబలుచునున్నాఁడుప్రబలగ
లఁడు. ౧౦౬
చ. అలయకపొత్తురిన్వయసుధాంబుధి చంద్రుఁడు వెంకటప్ప యీ
యిలఁగల యాచకప్రతతి కిచ్చుటఁ గన్గొని కల్పభూజ మా
కులపడి పండ్లిగిల్చె శశికందును గుందును జెందె నెందుగ
ర్జులుకసురున్వహించెఁ బెలుచన్జలదంబు సహింపఁజాలమిన్. ౧౦౭
క. తగు వెంకటప్పసచివు నిమిగులంగలకీర్తి వెలసె మృగభృన్నగభృ
న్మృగమృగభృన్నగనగభృన్మృగభృన్నగభృత్సుతల్పమితొంబబగుచున్. ౧౦౮
శా. శరదభ్రాభ్రధు నీమరుత్తరువనీ శర్వాబ్జభూభామినీ
శరనీహారకరాబ్జినీ విచికిల స్వర్ధేను సద్ధాదినీ
శరధీశాన సమానకీర్తిలహరీ సంపూర్ణలోకాళియై
పరగెం దాఁ బెదవెంకటప్పజలధి ప్రఖ్యాత గంభీరతన్. ౧౦౯
గీ. అట్టి పెదవెంకటప్పకు నగ్రమహిషి యేకవంశాబ్ధి చంద్రుఁడై యెసఁగు నట్టి
పుండరీకాక్షు సత్పుత్రి పుణ్యగాత్రి ప్రకటదుర్గాప్రసాదాంబ భవ్యశీల. ౧౧౦
సీ. పంకజాత నివాస పారుష్య సహితయౌశ్రీకాంత సాటిగాఁ జెప్పనెట్లు
సతతంబు వేధతో సాంగత్య మొనరించుభారతి సమముగాఁబలుకు టెట్లు
చండికాభిఖ్యయై శైల సంజాతయౌపార్వతిసరిగ నేర్పఱచు టెట్లు
పాంసులత్వనిరూఢి బహువర్ణకలితయౌభూదేవి పోలికఁబొల్చుటెట్లు

గీ. సునతదుర్గాప్రసాదాంబ ననుపమాన పుణ్యనిరుపద్రవాగణ్య భూరిసత్వ
నిర్మలాకారయుతఁగని నిఖిలజగము పొగడుచుండును దద్గుణస్ఫూర్తిఁదలఁచి ౧౧౧
సీ. ఘనసర్వమంగళా కలితసత్పద్మయై ఘనసర్వమంగళా కలనఁబూనె
సత్యభామా సమా సక్తిచే వివరించి సత్యభామా సమా సక్తియయ్యె
కమలాంచితేక్షణా కలితయై చెన్నొంది కమలాంచితేక్షణా కలితయయ్యె
వరపద్మరాగ సుందర రదనాఢ్యయై వరపద్మరాగ సుందరతఁదాల్చె
గీ. నమితగుణచర్య వేంకటప్పాఖ్యసచివ వర్యు రెండవభార్య వివర్ధితార్య
సుమహితౌదార్యసంతత సుగుణకార్య చిన్నదుర్గాప్రసాదాంబ చెప్పఁదరమె.
గీ. తనర కుశలవరామయ్య తనదు పెద్దభార్య పెదలక్ష్మీదేవ్యాఖ్య భవ్యశీల
యట్టిసతియందు సుతుఁగాంచె ననఘకీర్తిఘనుని నానందరాయ సజ్జనవిధేయు
క. ఆనంగజలధిచంద్రుం డానందమనంగ నందమందెను వినయ
శ్రీనందుఁడు భక్త్యర్చితశ్రీనాథుఁడు భరితబాంధు బృందుండగుచున్. ౧౧౪
మ. హరినారీమణి సత్యభామ వచనం బాలించి మున్నామరు
త్తరువుం ధాత్రికిఁ దెచ్చినాఁడనుచుఁ బెద్దల్సెప్పఁగా విందుమా
తరురాజంబగు పారిజాతము సుమీ ధర్మాత్ముఁడానందరా
వరయం జాటుచు నున్న దీవియడ నీయర్థంబు తథ్యంబగున్. ౧౧౫
క. ఇల బ్రహ్మానందాదుల ఫలమేమో భాగ్యమేమో పరికింపవలెన్
గలుముల బలుముల నొసఁగెడు సలయక పొత్తూరివంశ్యుఁ డానందము దాన్
సీ. చెఱకుసింగిణి నెందుఁ జేపూనాఁడో కాని యననిఁజరించు పుష్పాస్త్రుఁడితఁడు
ఉరముపైఁ గందెందు నునిచినాఁడో కాని యిలఁజరించెను నోవ ధీశుఁడితఁడు
పరతాపకరత నేపట్టున నిలిపెనో వసుధ వర్తిలెకుపావకుఁడితండు
తనయాకులత నెందు దాఁచెనో ధామణితల నర్తిమైన సంతానమితఁడ
గీ. టుము సౌందర్యకీర్తిప్రాక్రమాతి వితరణమ్ముల నెల్లరు వినుతిసేతు
రట్టిపొత్తూరి కులకలశాంబురాశి చంద్రు నానన్దరాయ మంత్రీంద్రు సభల.
ఉ. ఎందుఁబరోపకార గుణమేతన సేమము గాఁగ నెంచి యా
నందముతోఁ బరోపకర ణమ్మొనరింపుచు నాసికెక్క నా
నందము జిత్తవృత్తి యను నందనపాదరవిందసేవ నా
స్పదతనివ్వటిల్లఁగుల పావను డైపితృభక్తి పెల్లుగన్. ౧౧౬
క. ఆనందరాయసచివున కానందద యగుచు వెలయు నగ్రమహిషి సీ
తానందనామవతికిని సానందుఁడు వెంకటప్పజనసంబయ్యెన్. ౧౧౭

సీ. తన దానధారామృ తాసారవృష్టికిఁగవిజనమ్ములుచాతకములుగాఁగఁ
దన యశః కర్పూరమునకుబ్జజాతాండభాండంబు గ్రొమ్మించు భరిణగాఁగఁ
దనప్రతాపాదిత్యధామవిస్ఫురణకుఁజటులారినృపులు చీఁకటులుగాఁగఁ
దనదయారససుధా వనధికి సద్గుణ గణహితబ్రాహ్మణుల్మణులుగాఁగఁ

గీ. బ్రబలెమంత్రియతండు దుర్మంత్రినికర గర్వదుర్వారతిమిరసం ఘాతహరణ
తరణికిరణుండు సంతత దానశౌరి మహిత చినవేంకటప్పాఖ్య మంత్రిమౌళి.

గీ. ఆగుణాంబుధికి హనుమాయమ్మయనఁగఁ దనరుఁ బద్మాక్షి భార్యయైధర్మ
నియతి ననుసరింపుచు వర్తింప నఖిలధర్మ కార్యములఁజేసి సత్కీర్తిఁ గాంచి
మించె. ౧౨౦

గీ. రమ్యతరకీర్తియానంద రాయ ద్వితీయ భార్యసీతమ్మనామ్నిపరా పణతియందు
గాంచెఁ బుత్త్రిని మూఁడవకాళిదాసువాగ్రహౌదార్య శౌర్యసంపత్సమగ్రు.

క. ఆనందరాపు మూఁడవ మాసినియగుసర్వలక్ష్మి మధుభిత్తరుణీ
సూనాయుధ హరరమణీ మానిత వనజజసతీ సమానతలంపక. ౧౨౩

క. అయ్యానందము ననుజుం డయ్యారే సిరికి ననుజుఁ డుందమునననక ౧౨౪
నెయ్యములమూటయై నీరయ్యాయనందనరు నిజకులాభరణంబై

ఉ. అప్పయమంత్రి యాత్మసతియైవిలసిల్లిన రాజ్యలక్ష్మియం
దొప్పఁగరామచంద్రుఁడన నొప్పెడి పుత్త్రునిఁగాంచె నాతఁడే
తప్పకవార్ని ధానములఁ దద్దయునించెను దానధారలం
జొప్పడరన్ యశస్స్మితిని సోముని బూర్ణునిఁజేసె నెప్పుడున్. ౧౨౫

క. ఏవంవిధసరసగుణ శ్రీవారాన్నిధులు చతుర శృంగారకళా
ప్రావీణ్యంబులమెఱయఁగ భానమురంజిల్ల ధరణి పాలకులెల్లన్. ౧౨౬

ఉ. ఎవ్వనిరాజకార్యముల కీతఁడుదక్షుఁడుకాఁగలండొ నాఁ
డివ్వసుధాతలంబు సక లేప్సితదాయకమౌనటంచు లో
నువ్విళులూరుచుందురుస ముజ్జ్వలతేజుఁడు కాళిదాసుమే
ల్మివ్వముఁగాంచి యట్టినృప మాన్యతనొంది చెలంగెధారుణిన్. ౧౨౭
౧౨౮

వ. అట్టిసమయంబునందు.

సీ. శ్రీలువర్ధిల వాసి రెడ్డివంశాబ్ధికిఁ జంద్రుఁడై విక్రమోపేంద్రుఁడగుచుఁ
బరమపావనమూర్తి భవ్యతేజోమయ ప్రబలకాంతిచ్ఛటా భాస్కరుండు
స్తంభశైలారి భాస్వద్దుర్గదశక ప్రపాలనాధాకిత ప్రాభవుండు
శారదాభ్రతుషార చంద్రచందనచారు కీర్తికర్పూర పంకిల దిశుండు

గీ. కవిత్వదారిద్ర్య దీర్ఘాంధ కారలీలలాలితానేక విబుధ రించోళి వెంక
టాద్రి భూపాలమౌళి కృపానుభూతి కాళిదాసుని రావించిఘనతమించి. ౧౨౯

ఉ. మాకుఁ బ్రధానివై సకల మంత్రిగణంబునఁ బెద్దవై మద
స్తోక మహీతలంబునకుఁ దోడుత దక్షతనూని డెందమ
వ్యాకులతన్ భూసంగఁ బరిపాలన సేయఁగఁగోరి నార మి
చ్ఛాకలిత ప్రవర్తనుఁడవై భరియింపుము రాజ్యభారమున్. ౧౩౦

శా. ఏనేనీవయి యేలుకొమ్మనుచు భూమీశుండు వల్కంగ న
మ్మానిగ్రామణి వీటినందుకొని త న్మంత్రిత్వముంబూని య
మ్లానప్రౌఢిమ నంగసప్తకము శుంభల్లీలఁ బాలించె సం
స్థానంబింద్రనివాస భోగముల మెచ్చె హెచ్చ నుచ్చైర్గతిన్. ౧౩౧

* లయగ్రాహి. *

ఈసు మదినెఱుఁగఁ డొక వీసమును నేమఱడు
రాసులుగఁ గూర్చెసిరి యాసపడ డెందున్
గాసిఁ గనుపడనీడు మోసపఱచం డొరుల
దాసులై జనులు తను వేసరకగొలువన్
గ్రాసములొసంగి ద్విజ వాసములు నిలిపి పెఱ
దోసములడంచి మృదు హాసుఁడగుకాళీ
దాస పరిపాలనపు వాసి వినరింపఁ దర
మే సురలకైనఁ దివిఁ జేసెఁగద పుడమిన్. ౧౩౨

క. చోళద్రావిళ కురుబం గాళ కరూశాంగ వంగ కాశ్మీర కనే
పాళ క్రథకైశికములఁ గాళీదాసప్రధానిఘనయశమెసఁగెన్. ౧౩౩

చ. నల నహుషాది భూపతుల నాఁటి యశఃప్రసరంబు ధర్మవృ
త్తులు నురుభూసురార్చనలు దుర్జనసంహృతి యాదిగా నిరా
కులమతి వెంకటాద్రినృప కుంజరుఁ డాసచివైకతానుఁడై
సలిపె ననేక శిష్టహిత సత్క్రియలక్రమతన్ ఫలింపగన్. ౧౩౪

వ. అమ్మంత్రి పుంగవుం డొక్కనాఁడు ప్రసంగవశంబున మమ్ముం బిలువం బంచి మాకుం బ్రకటయశస్సంపత్ప్రదాయకుండైన శ్రీవాసిరెడ్డి వెంకటాద్రిమహీవల్లభుని వంశావతారం బభివర్ణింపుఁడని సత్కరించిన మే మభివర్ణించితిమి. అట్టిక్రమం బెట్టిదనిన. ౧౩౫

సీ. అంచ తేజీనెక్కి యాడు మేటి వజీరుఁ డఖిల దేవస్త్రీల్యఁ బ్రైన వేల్పు
పెంపు- పుర్వాణాంకి, ప్రాణేశ్వరుఁడు నను జ్జనభాగ ధేయంబు, నరజీతి
నిండోలగంబునకు, గండర గండనీను బోలిపెంపు లకుఁ బుట్టుఁ నెళవు జగము
గన బంగరుబొజ్జ, కలుముల్య ల్లిఁది కలిమి వేయులు నాల్గియు,గణకవర్య
గీ. పట్టి కళ్యాణపు టోగిరం, బాసనేయు బాసనాల్ ద్వార కమపార బట్టిగాఁగ
గన, నలుమోములయ్య మొక్కులచెంఖల కారణంబయ్యెనలువనా,గానతంతు.
క. ఆదేశని కదకనులను గిద్దా కన్ముదన మొల్ల.గమ్మన గ్రన్నైర్
బెన్నయు నకెద్దుబు గన సద్దయు గిలుమున్న కులము, సాభవమయ్యెన్.౧౩౮
ఉ. కమ్మని విటితొను బం, గిమ్మలన్ గలసొనుగమ్మ పొం
కమ్మ లశైర్య మాదర న, గమ్మలనన్ సురరాజ తుల్య భో
గమ్ముల నిమ్మలం దగిరి గమ్మన కీర్తనన్ జగమ్ములన్
గమ్మ కులాగ్మవారి సరి గా మతిగానను సద్గుణాబులన్. ౧౩౯
సీ. తెల్లి తల్పల లీను వల్లిదానుర పుప్పు కలికి కొమ్మగరాల గట్టెగాఁగ
వేల్పుటేరున పాల వెల్లి యుల్లాసపు టాలుయాను నోలగ్గి ములుగాఁగ
వలిమల్లుపి గట్టు నలుకుబ్బలి మొదల్ గలములల్ కేళిశైలములు గాఁగ
పలుకు పువ్వుబోణి చెలిమి గోరుచుబొగ్గు జరపు నాగరికంపుసకియగాఁగ
గీ. గమ్మనారాల విబుధాళి గన్నపుస్య ఘన యశోలక్ష్మి శ్రీ భువనా క్రమణశక్తి
నెనపు తారాపి తచ్ఛుభి మెత్తెకొలు ప్రదీర్ఘ జగజ్జేక మోహనోద్దీప్తి మెఱయ.
ఉ. కొమ్మని యగ్రహారములు, కుంఠిత దాన రమా సమానతల్
గ్రమ్మ గజేంద్రకోటి కిడ గా విడగా లిఖియించి దిక్కులన్
గమ్మలు బపి సన్మానము, గాంచిరి మించిరి నించి రర్థముల్
గమ్మ కులమ్ము వారలరి గర్వవిభేదన దీక్ష దక్షులై. ౧౪౦
క. ఈమగలలో మహిమాస్పద మై మహితులు మెచ్చ సద్గుణాదార గుణో
ద్దామమున్న కమ్మకులమున శ్రీమహితంబయ్యె వాసిరెడ్డి కులమ్మున్. ౧౪౧
గీ. అట్టి శ్రీవాసిరెడ్డి వంశాంబురాశి చంద్ర మందార దివిషద్గ, జేంద్ర సేముల
సహజలక్ష్మీయుతులఁగాంచిసర్వబుధులనమృతసత్రప్రదాయులైమెఱులరెదరణి.
గీ. అర్థికోరని దెద్ది యయ్యన్వయమున నడుగ నిక్వాని దెద్ది యయ్యభిజనమున
విభుధులకుఁ గొంగుబంగారు వేయు జేల వసుధ జేజేల గిడ్డి శ్రీవాసిరెడ్డి.౧౪౩

మ. అల వంశోత్తమ మందుఁ బాండుర సమాఖ్యన్ సాధు వృత్త ప్రచా
రులు సన్నాయక భావనారస సమా రూఢ ప్రకాశుల్ మహో
జ్వల కంఠస్తవనీయ కీర్తులగు రా జంద్రాజ రత్నంబుల
త్యలఘుల్ బుట్టిరి సద్గుణాదృతి ననర్ఘ శ్రీల రాణించు చున్. ౧౪౪

సీ. వారలో దుగ్ధాబ్ధి వారిలో శ్రీకాంతు పోడిమి వీరపనేడు మెఱసె
సములలో బలుమందసములలో బహులక్ష లార్జించి ధనమునిండారగూర్చి
హితులతో డగుపురో, హితులతో మనసార సమ కేంద్రి భోగంబులనుభవించి
వనము లాశ్రితుల జీ వనములవ్వారిగ సకలస్థలముల రాజ్యములు నిలిపి

గీ. పగరనణగించి మంస్తుభానగరుపొగరు మీరుమేటిజమీయతు మెఱయభువన
భవన లీలావిహార శుంభన్నిగుంభ కీర్తి లక్ష్మీ మనోహర స్ఫూర్తి యమ్యె.

ఉ. వీరపనేడు కత్తి ఝుళిపించి రణాగ్రమునందు దూకి ప
ల్మారు చకాపికీ నరకి మార్తుర వేలుపు ప్రోలి కంపి న
మ్మారుని పోరుటం దల సి మార్మొగమై జలదాంత రంబులన్
గారు మెఱుంగులం బిలుపు గాంచు చెలింతురు నేడు నచ్చరల్. ౧౪౬

సీ. ఘన భుజార్గళనిర ర్గళఖడ్గ ధారాళి ఖండి తారాతి రాణ్మండ లుండు
సర్వ సర్వం సహా చక్ర నిర్వక్ర సం రక్షణో పాయ దీ క్షాక్ష ముండు
నిఖిల ధర్మా ధర్మ నిశ్చయా నిశ్చయో ద్దీప్త విద్యా తత్వ దీర్ఘ వేది
సురదంతి దంత భాసుర వజ్రదీప్ర ప్రభా విభాసిత యశః ప్రసరసరసు

గీ. డహ మహమికాహవాభి క్రమాను మోద మేదురమనో వినోద గంభీరవిక్ర
మైక దుర్వహ సాహసుం డవనిననుచు నియతిగాంచెను వీరపనేడు నాడు.

ఉ. వీరపఁ నేడరాతి పృథి వీపతి రాజ్యము లందు సంపదల్
జేరప నీడు చెల్వుఁపు బ్రసిద్ధి జయంత వసంత కంతులన్
దారపనీ డశేష జనతా ఘనతా పరిపాటి మేటులం
గూరప నీడనాఁగ సరి గోరుట దూరుట మేర గాదొకో. ౧౪౮

శా. చట్టాలెల్లరు మెచ్చ భూసుర వరుల్ చుట్టుం దనుం గొల్వఁగా
గట్టాపుల్ జిన్నరించు నోగిరము బంగారంపుడాల్ పప్పునన్
దట్టా ర్బూఁచుచు నెయ్యి దోడ్పడిన స త్రంబుల్ ధరం నిల్పుచున్
గట్టా వారికి నల్లుఁడై యతఁడు విఖ్యాతిం గనెన్ భూస్థలిన్. ౧౪౯

ను. నరలోకేశ్వర యుద్ధశక్తి మతిస న్నాహ స్థిరుండైన య
న్నర లోకేశ్వరు రాణి సత్య వచనా నందాబ యందంబుగాఁ
బరి పూర్ణోజ్వల భాగ్య సంపదల మెప్పై వీరలక్ష్మీ మనో
హర నామాక్షర భాజ నంబగుచు నుద్య చ్ఛోభ రాణిం చెనున్. ౧౫౦

సీ. రాజ యోగ్యత లేదురమఃశి వాసము నందు దనమందిరము రాజదర్శనీయ
ము మపుట్టినింట గం డోద్భృత్తి కెడలేదు తనపుట్టి నింట భద్రములుదరుచు
రతికాంత కును సాంగ పతిభక్తి చాలదు తనదు పాతివ్రత్య మనుప మాన
మవిరత క్రూరాత్మ భవలీల ధరఁజెందు దనమనం బుపకార తత్పరంబు

గీ. ననుచు లక్ష్మీశ్వరీ వాగ్ధ రాంగనను మించి నిజనాథు కూర్మిగణించి శిరుల
నలరి పతికినిలోగి యయ్యతివ దనరె వీర లక్ష్మమ్మ జగదేక వినుతి గ్రిమ్మ.

ఉ. ముద్దులగుమ్మ కొమ్మనర మోహనశక్తి యనంగ నన్నిటన్
దిద్దుగడల్ గడల్ కొనఁ బతిం రతిసంపద నోల లార్చుచుం
గద్దరి సింహడింభముల గట్టడి రట్టడి సేయు పుత్రులం
బుద్దుల ప్రోక లంగ నియె బోడిమి వాడిమి మీర మువ్వురన్. ౧౫౨

గీ. ఆదిశక్తి మహేశ్వరు నంశ మునను గారణత్రయి గన్నట్లు కనియె రామ
భూతలాధీశు రాఘవ భూమినాథుఁ జంద్రమౌళి క్షమాపాల చంద్రునామె.

ఉ. ఆవసుధా ధరత్రితయ మందు గనందగు నందపుం సిరిన్
భావభవుం జయించి సుల భమ్ముగ నిష్టవిభూతు లొంది స
ద్భావిత సర్వమంగళ త భాసిలి రామనృపాలుఁడెల్ల ధా
త్రీ వలయంబు నేలుచు బ్రతిష్ఠుతుఁ డయ్యె బుధాళి మెచ్చఁగన్. ౧౫౪

క. తమ్ములు సుగుణమ్ముల మొ త్తమ్ములు విక్రమ కథావ ధారిత హరిపా
తమ్ములు దనుగొలువగ సత తమ్ములు తనసిరులుగాఁగ ధారుణినేలెన్. ౧౫౫

చ. హలినిహసించి కౌముది యొ యార మడంచి కపాలిఁగాంచి చు
క్కల మగనిందలంచి మిహి కా తతినొంచి సురదుని నెంచి య
వ్వలి మలసేవగించి సుర వల్లభ హేతి నధఃకరించి య
య్యలఘు నికీర్తి వర్ధిలెది గంతర దంతురి తాట్టహాసియై. ౧౫౬

మ. మలరాజేరులగడ్డ వత్సలయియ మ్మర్లీనికల్ దిండిజా
పలమానుర్వ...

వెలిగోట్రాచబాడి వంశతిలకకో ర్వీపాళిమన్నింపన
తిరిగిలెన్నోల్లుటకు లాపురామునివిభు డాశ్రీసూతమామా పేమిన్. ౧౫౮

సీ. జనలోచనానాద సంధాయి యగుచు మేలిచెలువన బు వలలోని లువరింప
సరసప్రసంగాను షంగలీలా రసుల చెవులకింపొంపు మేల్కొ నత్తరణాప
వితరణా విరతసంవిత్తులు యాచకులు దినముల తిన్ని రాకా మనుచాదమ్ములాప
నవన వోల్లాస వైభవభ రాంచుభ వాబుమూర్తు రాంయుని నేర్పులేర్పరింప.
గీ. సుగుణసార సంపదభిరామసుత జనమునోదాహక్చ్ఛ కీర్తి కీర్తిధరుండు
శ్రితజనోత్సాహ శ్రీనాస రెడ్డి నాను భూమిపతి మెప్పెసత్కళాధాముఁడగుచు.
క. లేసెసములనంగజమీ దాకీ మేలిమిబంగి ధర్మ తాత్పర్యరమా
పాణిణతఁ జేపట్టెను నామును కి లక్ష్మీదేవి నాపూర్వోక్తిన్. ౧౫౯
చ. ధరదరుణీ లలాములను దైవము భర్తయటన్న మాటలుఁ
దిర కుమునంబు నాగసకుఁ దెల్లముభక్తులు దైవతంబునా
టాది యనుచు భర్తయెడ నచ్చపు దైవత నిష్ఠ దొట్టి మొ
దరసన నొచ్చెమూనకల రాజెసతీమణి లక్ష్మిదేవి యున్. ౧౬౦
వ. అన్నింధునంబు నాదు. ౧౬౧
శా. నాది గ్రామపుకీ పురాంతకు నకానద్దాధ్ని వాంగ్రసా
స్పంద శ్రీముఖ మాటపాబు రచియిం పాదత్కం సుల్లిక
శ్కంయ ప్రస్ఫుట వీర్యధీరు జగం బేలించు పుష్పల్లతా
నందామ ద సుకవి నిత్తులంబున లొప్పందగ నయ్యాంఖ్యారుల్. ౧౬౨
క. చక్కఁ దనంబున వలతే నక్కజ పురవి గొలుపు నయ్యాంఖ్యారు పె
న్మక్కున నర్ధాంబోన నంగ నొక్కటఁ బత్యర్థి గణప నోసరి జగలీల. ౧౬౩
సీ. ధర్మ రక్షణసను ర్ధత రామునిని గేరు, నవనీశ్వ రుఁడురాఘు వాఙపుండు
పుణ్యజనాన స్ఫూర్తి శౌరసమీఱు, నాధుండు పెదపద్మ నాభనృపతి
సర్వజ్ఞు డైకళా శాలుల భరియించు మహీవల్లభుఁడు చంద్ర మౌళిరాజు
సత్కర్మ వర్ధనో త్సాహియై ధర యేలు కొన్న. రాణ్మౌళి వీరన్న విభుఁడు.
గీ. చతురసంధ్యాది వర్తనోత్సవుఁడు పెద్దనారసింహేంద్రుఁడవసిదా నమునమేటి
పెద్దరామ నృపాలుఁడ స్వేల్లఁదనరి రార్వురుబి తార్క్ష తేజోవిహారులగుచు.

సీ. కట్టించినాఁడు పో, గట్టువిల్తునిగుళ్లు, ఘట్టించినాఁడు శా, త్రవులవేళ్లు
పాలించినాఁడు వి, ద్వత్కవివ్రాతంబు, లాలించినాఁడు లీ, లావతులను
సాగించినాఁడు ర, స్సత్రవతంబులు, భోగించినాఁ డింద్ర, భోగపదవి
రంజించినాఁడు స, ద్రసతాపరణాళి, భంజించినాఁడు ప, ద్వర్గకుమతు
గీ. రాజమాత్రుఁ డెచోడరీ, రామనృపతి, తనయు లెవ్వరు జగదేక, ధర్మవిజయ
శౌర్యగాంభీర్యసరసతఁ, దర్యజాలు, లతికృపాళులు చెలువొందు, రవనిలోన.
చ. చతురుఁడు నీతివిద్యలను, జాణపు టింగిత భావ బోధలన్
రతుఁడు పరోప కారములఁ, బ్రౌఢుఁడు రాజ్యరమాను భూతులన్
హితుఁడటె బీదసాధుజనాల, నేర్పరి యర్థము నాస్పదించు సన్
బ్రతత యశుండు వీరనర, పాలుఁడు భాసిలె వారిలోపలన్. ౧౬౬
శా. పాంచాలాదిక భృత్యజన భావిధుమసీ, పాంచాలి కాపంచనా
చంచల్పాండు విభావి భాసురయశ, స్సారుండు సీమంతినీ
పాంచాలుండగు వీరభద్రవసుధా, పాలుండు వాలించెనో
రంచద్విక్రమకేళులన్ రిపులమా, యంజేసి భూమండలిన్. ౧౬౭
సీ. అంగ వంగకళింగ, బంగాళ నేపాళ, పాంచాల నృపసభా, భవనములను
సౌవీర సౌరాష్ట్ర, శక శూక లాశ్మంత, మరహాట నృపసభా, మందిరముల
గ్రథకైశికవిదర్భ, కాంభోజ ఘోట్టాణ, కరహాట నృపసభా, గారములను
చోళ కేరళగౌళ, మాళవ మద్రకాం, కణసింధు నృపసభాం, గణములందు
గీ. వీరభూపాలు గుణగుచ్ఛ, విసరణములు, మధుపకీమళసప్తలా, మంజుమధుర
మధుర సాస్వాద నోన్మాద, మదములీను, కవుల కానస్థకోరకాం, కములు
దనరు. ౧౬౮
ఉ. కొంగు పసింఁడియై కవుల, కుందమణీ భూషణ పట్టుచేల మా
తంగతురంగ కాంచనవి, తానము లప్పన సేయువేళలన్
బంగరుకొండ గవ్వపడి, పాటిగ దా నిరతార్థి సత్కృపా
పాంగతరంగి వీరనర, పాలుని చేతికి నిచ్చువేళలన్. ౧౬౯
సీ. అర్థిసార్థమున, కత్యర్థ మర్థములిచ్చు, తఱిసహస్ర కరుండు, తానయునఁగ
నృపసభావ్యాహార, రింఛోళిదుమికించు, తఱిసహస్రముఖుండు, దానయునఁగ.

సత్రశాలావిమ, ర్యత్రప్రచార మొనర్చు, శతసహస్ర పదుండు, దాన యనఁగ
ఘనధనైె ధనసుసా, ధనపరీక్ష లొనర్చు, శతసహస్రాత్ముండు, దాతయనఁగఁ
గీ. బహువిధాభూభరణశక్తి, పాలనాతి, భోగములనల్లయగుచు, సం,పూర్ణకామి
చెలఁగె శ్రీవీరభూపాల,సింహమునని,ఁజనులసాధ్య స్వాహారము,లస్వాజములుగ.
చ. నలువసురద్రుమ పంచకము, సక్రగమపద్ధతి వేఱువేఱ శా
ఖలనయిదింటిఁ జేకొనిజ, గమ్మనగమ్మనవార్త సజ్జనో
జ్జ్వలతకు వీరభూపకర, సర్గముఁజేసి ని సర్గపాణిమం
జులతర పంచశాఖ పద, సూనృత మూనె నటంచు రీవులక్. ౧౭౧
మ. కరుణాసాగరుఁ డాన్నవాలుఁడు జగ, త్కల్యాణి పూబోణిబం
భరవేణిం గలకంఠవాణి జలరు, ట్పాణిన్ బుధశ్రేణి మె
చ్చురహిన్ రాణిగఁ జేకొనెన్ విజయల, క్ష్మన్నన్ స్వదివ్యోపభో
గర సోల్లాసము లెచ్చఁ గాంచి సిరులన్, గందోయి కందమ్మగన్. ౧౭౨
సీ. ఏయింతి పూబంతి, సేవగించునుమేనఁ, గుచసౌరైనవాసనా, ఘుమ్ము ఘుమలను
ఏబోటి జంబోటి, నెగ్గించు నిజకళా, సరససారంపరీ, చకచకలను
ఏకొమ్మ రాబొమ్మ, నీసడించెడినవ్య, పుకుపావ లోకన, స్ఫూర్తులందు
ఏకల్కి మరుముల్కి, యేకాంతమునఁ బ్రాణ, నాథునిగరగించు, నడవడులను
గీ. దేవులందును బట్టపుఁదేవులందు, దరముగలదంచు వచియింపఁ, దరముగాదు
నాయికారత్న మగుచునె, న్నంగఁ దగిమె, విజయ లక్ష్మ్మిన మాఖ్యనా, వి
క్రమ మొప్పి. ౧౭౩
క. అద్దం పతులకు నిద్దపు, ముద్దుకు పూరుంపు గలిగె, మోహన రేఖన్
గద్దించి మరునిమైిబిరి, దిద్దించగలట్టిదివ్య, దీధితి గులుగన్. ౧౭౪
శా. రారయ్యా కవులార! తావకవచః, ప్రారంభ సూరంభసం
భారగ్రంథ కవిత్వ తత్వకలనా, ప్రౌఢప్ర సంగావళీ
ధారన్నవ్యసుధా ధరీకరణబో, ధగ్గోల్పె సర్వార్థముల్
చూరల్గాఁ గొనుఁడి, చ్చెదంచనుటచే, సూరయ్య నాఁ దగ్గిరన్. ౧౭౫
సీ. మందారవితరణా, నందుఁడం మరుజనుల్ ,శనిభూసుతులుదాస, చతురమతులె
హారికుమారమనోహ,రాంగుఁడందురు పేంద్ర,శిఖివాహనుల కేమిచెలువుగలను

రాజహంసయశోభు, రంభరుండయిండు, నింద్రసూర్యులయశం, బెద్దికనంగ
కమల భూశేముషీ, కతనులింతురు వ్యాస, తాన్నెలంబు లబుద్ధి, గరిమగలదె
గీ. యనుచునస్థాంతరోక్తిని, హ్వానమునన్, జగతినాయుస్సు తాపస, శక్తిభోగ
భాసుచిత్వపమాన్యద్ధిపటుతసామ్య, సూక్తిసూరయ్య కెంతయు,సూజనులు.
క. తారలు వారుదవాగ్మల, ధారాధర పటలిపగిది, దప్పించినరి
తాన్నెరమణుల పొదయూప్పుచు, సూరయ్య పరాక్రమమునుపూరె మ్యోగిదా.
చ. ధరంబరి తాపమూని కర, ధారల జీవనముల్ హరించున
త్తరణికి వేయుచేతులిపు, ధాతకు తట్టనికి దప్పెభో వసుం
ధరపరి తాపమూర, గిర, ధారల జీవన ముల్ ఘటించుభూ
వరమణిమైన సూరసర, వల్లభు నిర్మితి సేయుటకా బళా. ౧౭౮
ఉ. పండితపోషిసూర సర, పాలు కృపారచితంబులై జగ
న్మండలిరంజిలెక వితరణంబులు సత్కవి కంఠభూషలై
పండిత కర్ణభూషలయి ప్రస్తుతి పాత్రితంగాంచె స్వర్ద్రుమా
ఖండలనై చికీగుణచ కచ్చకమచ్చిక పిచ్చలింపంగక. ౧౭౯
చ. బలరిపు భూజరాజి వన, వాసమునక, బలియూరసాతల
స్థల వలనుబునక, జలద సంఘము కూటగతావనాప్తినా
కులతలం జెంది, హ్రాస్వగతి, గుంది, జడాత్మతనొంది, ప్రొండుట
య్యాలఘుండు సూరభూమివిభు, నబ్బంపుకీవికి నోడియేకదా. ౧౮౦
శా. మట్టిక నైరినృపాలజాల మకుటీ, మాణిక్య రింఛోళికల్
కట్టించత్తదనంత రాజ్యములంజ, క్కాందోరణంబుల్ ధరం
బెట్టిక భూసురపాళికి సముచితా, భీష్టాన్నముల్, మెచ్చిచే
పట్టిక గోరిక నచ్చమాంబ యునున, ద్వ్యాఖ్యాపూర్ణ రాణిగక. ౧౮౧
క. ఆకడలింగలుషుల నవ లాకరణిని సమ్మతకర కలా దరవర ర
త్నాకల్పాన్విత పుత్రుం, బాక కులాంభోధియచ్చ, మాంబతినర్చెక. ౧౮౨
క. పులిజున్ను పుట్టతేనెయు, గంపుట్టిల్లయ్యు నవనెం గాంతుని బికిలెం
బుల నునుయని పుట్టెలున, తిలుకిరింగనియచ్చమాంబ, దీప్తింబర గిక. ౧౮౩

ఉ. సమ్మతి బంధురాబలజ, గమ్ములనిమ్ములఁగాంచ మొక్కయ
కొమ్మల ధర్మవర్తనల, గూడిక వాడిక కెక్కె సంపదన్
గమ్మనివిల్తు తల్లి సరి,గా విరళించి సమస్త భోగముల్
కొమ్మని విప్రకోటికిని, కోరికలొందిన యచ్చమాంబయే. ౧౮౪

సీ. ధరణీసురులలోన, దా చుటింతియకాని, ధనముపెట్టియలలో, దా చనేర
దతిథిసంఘములని, ప్రాప్తిఁ బెంచుటగాని, ప్రియభక్తులనుకొడల్, బెంచు
నెఱుఁగ
దిరుపేదలకునుగ్రాస, మిడిపూర్పుటయకాని, కొల్చుకొట్టులలోన, గూర్పు
నెఱుఁగ
వెల్లబాధువులకుఁ గొల్లఁబుచ్చుటకాని, రాజభోగములయా, రాటమెనయ

గీ. దెట్లుసేర్చెనో కృతకృత్య, వృత్తిహత్తి, మత్తిలు నరాతులకునెత్తి, మిత్రమైన
యట్టిసూర నృపాలుకాం, తావతంస మచ్చమాంబికఁ గొని యాడ, నా
నెజగతి. ౧౮౫

క. మన్నిలమిన్నయ్యనుమా, రన్నకునచ్చమ్మయందు, నాత్మజులు గుణా
భ్యున్నతులు దయించిరినర, సన్నయు రామన్నయనఁగ, సరసాగ్రణులై. ౧౮౬

క. అన్నృపులిరువురుఁ జననర, సన్నయుఁజనరామలింగ, శౌరియునవిధా
త్రిన్నెగడి రాజకులముల, మిన్నలుమన్నింపఁగీర్తి, మెరసిరి సిరులన్. ౧౮౭

సీ. డిండీర డింభోళి, చెక్కునెక్కులుపుచ్చి, ఘనహిమానీద్యుతుల్, కసరివైచి
శరదభ్ర రేఖకా, సంభ్రాంతిపూయించి, శారదారుచిపాళి, జక్కఁబెట్టి,
కౌముదీ విలసనా, కర్షణంబొనరించి, కలశ పాథోరాశి, కలతపెట్టి,
విబుధ సింధురకుంభ, విహరణశ్రీఁజెంది, సింహడింభములపైఁ, జిందుద్రొక్కి

గీ. సురతరులనెంచి జిగిమించు, సొంపుఁగాంచి, చిలువ రేనిమేటి గడిదేరి, చెలువ
మూరి
రాజనందన రేనిపై, రాజమాన, రాజనందన యశోముదా, రతఁజెలంగె.

క. ఆరాజ కుమారులలో, ధారావర వితరణైక, ధారాపటిమన్
ధారాధర జయలక్ష్మి, పారముగని రామలింగ, పార్థివుఁ డలరెన్. ౧౮౮

సీ. తనమమ ద్విత్రతనుపతి, ధ్యానతనుచరణైక, వృత్తి చేసార్థకీ, కృతివహింపఁ
దనచుతుష్వేము రాఘు, దర్శనశోభిచే, సహజార్థ సంపత్తి, సరసి: జూపఁ

దమ విపక్ష తబంధు, తాదూర సుచారిత, భావమ్ము ననిసర్గ, పదవి నెఱపఁ
దమదస్యు శబ్దార్థ, తత్పరత్వమునిశా, విహరణమ్మునసార, విహృతిఁ గఱప
గీ. నవనిఁ జినరామలింగ, ధరాధినాథు, వైరులతిభీతి మలలలో, పలవసించి
రచ్చలకుఁ బాసి పోషిత, భ్రమణ మెనసి, చౌర్యమున జీవనము సల్పు,సాగిర
పుసు. ౯౦

క. అర్థులకుం దార్కొనుబ్రబ, త్యర్థులకుఁ స్వస్థనృత్తి, హత్తించిసిరుల్
వర్ధిలఁగ రామభూవిభు, డర్థింబురు పార్థసమితి, నార్జించెనిలన్. ౯౧

సీ. జయముచేఁబరలోక, భయముచే ధర్మని, ర్ణయముచేసరపాల, నయముచేత
ధనముచే విబుధన, ర్తనముచేఁ బుణ్యాసా, ధనముచేఁ దత్త్వ మం, డనముచేత,
జలముచేసునభుజా, బలముచేఁ బటుతప, ఫలముచే జగమెచ్చు, కులముచేత
శమముచే బంధుసం, గమముచే విభవసం, క్రమముచే విషయసం, యమము
చేత,

గీ. ననుపమాన ప్రభావభా, వానమంగ, సంగతి చిరంత నాశేళ, సమితి మీఱి
వెలసెఁ జినరామ లింగభూ, విభుఁడుస్వాంత, రంగబపేంరంగ శోధనా,భ్యర్హ
గతుల. ౯౨

సీ. ఏర్లగడ్డకులాబ్ధి, హిమకరా కారుఁడౌ, కోదండ రామరా, ట్కులమణికిని,
నందనిగ్రైబుధా, నందకోరకపుంజ, మార్జమైన భావమావతంస
మలివేణిసంగమ్మ, యనువ భూమణితన, పట్టంపు రాణిగాఁ, బ్రబలి సుకల
నరులఁ దన్పుచుశక్తి, నరుల దున్ముచునత్రు, తీవ్రప్రతాపసం, దీపుఁడగుచు

గీ. తామ్రతలాగత కల్పవృ, క్షంబ నంగ, హితుల నతులాను భావసం, జితుల సుకవి
తతులనక్షయభోగసం, గతులఁజేసి, యలరె శ్రీరామలింగగో,త్రాధినేత. ౯౨

క. ఆరామ లింగనృపతిమ, హారామ తటాక వారివా, రాలయ ముఖశో
భారమ్య సప్తసంతతి, నారూఢిఁ బ్రతిష్ఠఁజేసి, యలరె ముదితుఁడై. ౯3

మ. క్షితి సంతానము రామలింగవసుధా, సీమంతి సీవల్లభుం
డతులైశ్వర్యధు రీణుఁడై యినాపరా, యత్తు క్రియాకౌశలిన్
సతతోత్సాహమె లర్పఁగాను భయసం భావైక మూలంబుసం
తతిలేమిన్ చుచుఁగుండి కోవిదులతో, ధర్మైక గోష్ఠిరతిన్. ౯౪

క. సరస మనోహర మతిబం, ధురగంభీరార్థ భరణ, ధూర్వహమభితః
పరమార్థ సాధకముశుభ, భరితంబగుసూక్తినిట్లు, పలికెఁ సభలోన్. ౧౯౫
ఉ. నాటిరికీర్తి సస్యముల, నారతమున్ జగదంత రంబులన్
మీటిరి శత్రుకోటులన, మేయభుజాబల వైభవంబునన్
దాటిరి దుర్భవాంబుధులు, చారతరవ్రత చర్యలన్ నిరా
ఘాటత మత్పురాతనుల, ఖండర మూరమణీయభోగులై. ౧౯౬
క. అమ్మహనీయు లరుణతతి, జిమ్మమ దార్జితములైన, స్థిరరాజ్యశ్రీ
లిమ్ముగఁ బాలింపనిదా, నమ్మగు సంతానమెట్లు, నాకయ్యెడునో. ౧౯౭
గీ. అనివచించు మహారాజు, నాదరించి, విబుధ వర్యులు వలికిరు, క్ష్మీశచంద్ర!
నీదుధర్మైకతానతా, నియతికాత్మ, నలరితిమి చింత యింకేటి, కవధరింపు.
క. సమవాప్త సర్వకాముఁడ, వమలినసర సాంతరంగి, వవనీశ్వర! నీ
సుమనస్కతఁ గంటిమిమి, టిమివాంఛిత మద్భుతఁపుఁ గడింబగఁ దోఁచెన్.
చ. ఇహపర సాధకంబగుమ, నీపజనించి నచించు నీవచో
మహిమము మెచ్చవచ్చె బుధ, మాన్యతఁ గంటివి భూమినాథ య
న్వహముఁ బరోపకార పరి, ణాహివి యన్నట మేలు భావనా
విహితముగాఁగ దత్తవిధి, వేఁడ్కనొ నర్పుము నేర్పుచేర్పునన్. ౨౦౦
క. ఔరససిద్ధి బొసంగమి, చోరస మతంబుదత్త, సూనుగ్రహణం
బోరాజల లామమ! ది, వ్యారూఢిన్ జ్ఞాతిసుతుని, నందికఁగొనుమీ. ౨౦౧
క. ఇదివేద పురాణాగమ, విదితంబని నిశ్చయించి, విబుధులు వల్కన్
ముదమంది రాజపుంగవుఁ, డుదితోత్సాహుండు దెచ్చె, నొక రాత్త సయున్.
ఉ. ప్రపితామహుండయిన, పార్థివనందనుఁ డద్వితీయుఁడై
యప్రతిమాన తేజుఁడగు, నట్టిధరాధిపు రాఘవేశ్వరున్,
దీప్రపితౄణవార్ధిఁ గడ, తేర్చినయా పెద పద్మనాభధా
త్రీప్రభు గర్భరత్నము, తేజరిలెన్ నృప లోకరత్నమై. ౨౦౩
క. ఆరాజ కుమారుఁడు రే, ఖారాజక మూరుఁడగుచు, ఘనరాజ్యశ్రీ
లాహూషత నార్జించియు, దాంత నాగన్న గారనాఁ జెలువొందెన్. ౨౦౪
ఉ. ఆనసుధా సుధాంశునకు, నంగన మైతగు పార్వ తమ్మపుం
భావత నాత్రిశక్తులిలపై జనియించి రసంగ నొప్పగో

ప్రావరులఁ గుణోత్తరుల, రామధరావిభు, జగ్గభూపతిన్,
బావను వేంకటాద్రియను, పార్థివుఁ గాంచెను మువ్వురన్ వెసన్. ౧౦౪
క. ఆరాజ త్రితయములో, జారుతరో త్సాహిజగ్గ, జనపతి ననసీ
శౌరిచినరామలింగమ, హీరమణుఁడు పెంచుకొనియె, నెల్లరుమెచ్చన్. ౧౦౫
శా. రంగాం బాచిన రామలింగ మహిరా, డ్రత్నంబు లార్యాశివుల్
గంగానందను చేముదంబలరు రే, ఖన్ జగ్గ ధాత్రీవిభున్
శృంగారప్రథ మావతారుసుతుఁగాఁ, జేకొంచు నుప్పొంగియు
త్తుంగ శ్రీలలితాష్టభూతి విభవో, ద్వ్యక్తిన్ విజృంభింపఁగన్. ౧౦౬
గీ. అలజగన్నాథ నృపతిభు, జాగ్ర జాగ్ర, దుగ్రకరవాల ధారావి, యోజి తారి
మండలేశ పరంపరా, మకుటరత్న, నిచితథాత్రీత లుండౌచు, నేలనేలె.
సీ. కదసి పంజులనుల, గ్గలకెగ్గఁబురికొల్పి, కోయంచురాదీసెఁ, గొండవీడు,
వెనుక కాలిడకచి, వ్వనఁజువ్వగుంపుల, వెట్టఁజూపిగణించె, విన్నకొండ,
కలియు గార్జునుఁడంచు, గలఁగినైరులువార, బెదరించిచేపట్టె, బిలముకొండ.
గండర గండఁడై, కదిసి మీసముదువ్వి, కొంగుముల్లెగఁ దెచ్చెఁ, గొండపల్లి
గీ. మఱియుమేదరసాలము,మ్మరమురాయ, దుర్గఁపుగడిందిచిహ్నము,ల్దూలపుచ్చి
కొనియె దుర్గాధిపత్యంబు, కుతలపతులు, మెచ్చ జగ్గక్షితీశుఁడ, మేయశక్తి.
గీ. కమ్మవిలుకానిరాణిచ, క్కందనమ్ము,గమ్మపడసేయునందమ్ము, గమ్మరనఁగఁ
గొమ్మలకు నెమ్మనైయె యిటు, గ్రమ్మరిలఁగ, నమ్మహీజాని జాయయ, చ్చ
మ్మతనరె. ౧౧౧
ఉ. బాలర సాలసంతతిని, భాసిలఁ గాఁగల కంఠకాకలీ
లీలలెసంగ గాసుమశి, లీముఖ మాధవ యుక్తి మించఁగా
భూలల నాల లామమగు, పుణ్య సతీమణి యచ్చ మాంబ శో
భాలలితాగ మోపవని నాఫల దాయిని యయ్యె నెల్లెడన్. ౧౧౨
శా. ఆరాజన్యున గృహపతం సముచిత, వ్యాహార నిత్యామృతా
హారస్వైర విహార భీతిపరిహా, రాపార ముక్తామణీ
హారప్రాగ్రహ రాగ్రహారమణిభూ, షాదిన్ నిజాఘాఘసం
హారిం భూష్పఁగ నాథుతోఁ గలిసిని, ప్రాలిన్ భజించున్ గడున్. ౧౧౩

సీ. రాజ్య వైభవమున్న, రాజ్యాధిపుఁడన్న, నేకాంత పత్నియై, యేలిదేలి
భాస మానము హొందని, భాస మాన ప్రౌఢి, దెస లసత్కీర్తి సా, ధించి మించి
భోగ భాజనకళా, భోగభాజనముగా, ప్రాభవ మఖిల మెల్ల, జఱపి నెఱపి
నిత్యశృంగారతి, నీతి భంజనశక్తి, జనము లాలించిమే, ల్వలిపి సిలిపి
గీ. ధర్మపత్నీస మేతస, త్కార్యమర్మ, కర్మశుండయి ధరవైచి, కమ్మ్యదసను
సౌమ్యు గావిూద నాముష్మి, కమ్ముఁగూర్చు, తరుల గొప్ప రుండు లేని, చి,,తల
మానిని. ౨౧౮
చ. హాహార సేవనానిరతి, సంతనిరంతర భక్తి వాసనా
కరములు పుత్త్రికామలతికా, పరిపోషణ సుప్రవర్తక్రియా
కరములు నిష్ఠమై బుధస, తాతతకర్మము లాచరించుచుం
దరుణియు దానధర్మగుణ, తత్పరతం దపియించు చున్నెడన్. ౨౧౯
శా. ప్రాణాపాన సమీకృతి స్ఫుటితకం, ఠాంభోజ మాధ్వీసుధా
పానోన్మాద మెలర్చి మేనుసొగ, యుం,పంబోరుక్కు నాల్గోన ప్ర
హ్లానంద ద్రుమ కోరకంబుమనతే, జోంకూర మాత్మాంగనా
ధీనంబై జఠరంబు సొచ్చినటులం, దీపింప తేఁడమ్యోషన్. ౨౨౦
గీ. తనమనో రథసిద్ధిసూ, చనమభీష్ట, దేవతాకర్తృకంబని, తెలిసి విబుధ
సంవి ధానంబు గానాత్మ, సతికిఁ జెప్పి, నిరతి శయ మోది యగుచుండ, నిశ్చ
యమున. ౨౨౧
సీ. రేణుకా గర్భమ్ము, రాణింప నుదయించి, జమ దగ్ని నలరించు, జక్రధరుఁడు
కోసల కన్యకా, కుక్షి వెల్వడివచ్చి, దశరథేశునిఁదేర్చు, ధరధరుండు
దేవకీ జఠరసం, దీప్తుఁడై ప్రభవించి, వసుదేవు నెనగించు, వార్ధి శాయి
జలజాక్షి యచ్చమ్మ, జఠరమ్మునజనించి, జగ్గభూపతి సుత, సమునఁదార్ప
గీ. వెలసె నోయన, జెలువొందె, విభవవితర, ణప్రభావ ప్రభుత్వదీ, ప్రప్రతాప
ధీర తాముఖ సద్గుణో, ద్దీప్తమూర్తి, వేంకటాద్రి మహాన్నత్య, వేంకటాద్రి.
గీ. కృతయుగాదియుగత్రయా, కృతనిజావ తారములమూటవఙ్ణత్రి, తయముఁదేర్చి
నాల్గవ యుగంబు వెలయించు, నాగ శౌరి శూద్ర కులమున దా వేంక, టాద్రి
యనఁగ. ౨౨౨

ఉ. నిరతిశయ ప్రభావ మహా, నియత ధర్మ గుణాను వర్తినై
ధర వెలయించి తండ్రినిజ, దైవతశమ్ముడు సార్థ్వలోకరా
జ్యరమకు వల్లభుండగుడు, నంతసపత్ని జయాభిలాషచే
నరిగెన నాగఁడల్లియన, లార్చుల గ్రుగ్గగ సర్వకున్వోసర. ౧౨౦

సీ. దాన దీక్షాసంవి, ధానాధు నాతన, మాంధాత యనవొప్పు, మహిత రుండు
త్రిభువన నీవిదితకీ, ర్తి ప్రతాపద్వయీ, పుష్పవద్వితత్వాను, భూష్యభువని
జనరంజ న ప్రభా, చాళుక్య రఘు రామ, పరిపాల నోన్నిద్ర, భద్ర మూర్తి
శమద మానుష్ఠాన, సామరస్య క్రియా, జనక ధర్మోత్సాహ, జనక విభుఁడు

గీ. నగుపితృవ్యుఁడు రామగో, త్రాధినేత, లాలన మొనర్చి ప్రోవఁద, ప్రమణియైన
జానకీదేవియట్లపో. షణమొనర్ప, నక్క మారుండు వర్థిల్లె, నంతనంత. ౧౨౧

మ. జనక జ్యేష్ఠ కనిష్ఠులైన నృపతి, స్వారాజు లారామనా
మన రాఘనుఁడు వేంకటాద్రి విభుఁడు, న్మన్నింపఁ దమ్మానులో
య్యాన నాగన్నయుఁ జంద్రమౌళియును దోషైయాఁడు చోఁ భాడుచో
జనవృష్ణాపఁగ వేంకటాద్రి కొమరుం, జాదంబుఁ జూపెన్వోసర. ౧౨౨

గీ. ఈశ్వరోల్లాసమటులుండ, నెమ్మి థాను, నీశ్వరత్వంపుఁ బేర్మిన, నృపసుతుండు
నాఁడు నాఁటికిశైశవక్రీడలందె, యద్భుతారంభశక్తిప్రభా, వ్యతఁదనర్చె. ౧౨౩

సీ. చతురాననుఁడువచ, స్సామరస్యములందు, సర్వజ్ఞుఁడార్యాదు, మంగములను
బురుషోత్తముఁడుధరా, భరణ ధూర్వాహమున, జిష్ణుండు విబుధన, ధిష్ణు కళల
గాస్యాతుఁడుసహస్ర, పత్రార్జనములచేఁ జైవాతృకుఁడుదమః, శుణనములను
శుచిసర్వ ధారాజ్య, సుఖద భోగములచే, రాజరాజిష్టార్థ, రంజనముల

గీ. రహివనంతప దాధికా, రమ్మునలుగ, దివ్య తేజస్స ముల్లాస, ద్యుకళయరుదె
యునఁగనగరాజ ధైర్యసా, హసవిలాసి, వెలసెభూదేవభాగ్యమై, వేంకటాద్రి.

సీ. ధర్మకాండాభ్యాస, తత్పరత్వముకాదు, ధర్మకాండాభ్యాస, దక్షుఁడయ్యె
మంత్రాంగ కలనాని, మర్మనం బేకాదు, మంత్రాంగ కలనాభి, మానియయ్యె
రాజశేఖరభావ, రక్తిఁగొల్పుటెకాదు, రాజశేఖరభావ, రసికుఁడయ్యె
పరమార్థ సంగ్రహ, ప్రౌఢిఁగాంచుటెకాదు, పరమార్థ సంగ్రహ, ప్రబలుఁడయ్యె

గీ. శైశవమునాఁటఁ గోలెరా, జన్యతనయుఁడైహికాముత్రికక్రియా, భ్యాసాధుల
బుధుల ఘనములఁ గరగించు, పాలుపుఁ జెలుపు, నని తర్పతి మానసానను
న్నసను. ౧౨౪

క. ఆవేంకటాద్రి నృపతిధ, రావలయం బేలె వైరి, రాజన్యమనో
భావలతా భావలతా, కేవల తాధుర్య కార్య, కృతచర్యాఢ్యై. ౧౨౯
సీ. మెచ్చు లిచ్చుటె కాదు, మేటి శ్రీ మాతుల, కప్పులిచ్చిరి నిచ్చ, లర్థి జనులు
పాఱిపోవుటె కాదు, పటువింధ్య గుహలలో, దూకిడాగిరి సర్వ, దుష్ట రిపులు
కలిమి మించుటె కాదు, కడిదిరా గరుపంపు, బలిమిమించిరియెల్ల, పరిజనములు
రాగమందుటె కాదు, రమణుల తో నిద్ర, భోగంబు లందిరి, భూమి ప్రజలు
గీ. రాజ రాజాధి రాజవీ, రప్రతాప, రాజ మార్తాండ బిరుదాభి, రాముఁ డైన
వేంకటాద్రీంద్రుఁడిలనిరా,టంకవిజయ, సాహసాంకత నేలునా, సమయములను.
సీ. అష్టదుర్గానటీ, హంవీరరతి రాజు, సాళీతిగజఘటా, చక్రవర్తి
రాజాధి రాజవీ, రప్రతాప ఘనుండు, గడిదుర్గ గండర, గండ బిరుదు
రమ్య చాళుక్యనా, రాయణ రాణ్మౌళి, క్రౌంచ పట్టణపుర, గ్గాంధకర్త
జన్నికట్టడిగుత్త జట్టిమల్లుండు రెడ్డి, కర్నాట నృపరమా, కాముకుండు
గీ. వాసిరెడ్డి కులాబ్ధిజై, వాత్రుకుండు, వేంకటాద్రీంద్రుఁ డతికృపా, వృష్టి మలుప
సిరుల నలరారి బ్రాహ్మణ, శ్రేష్ఠులెల్ల, తన్మతలము యూపనిరవ, శేషము
సీసమాలిక.
గంగానిరి. ౧౩౦
దశపురీనిర్మాణ, ధౌరంధ రీశాలి, శతముఖి పుణ్యసా, తద్గురిపుండు,
ప్రాజ్ఞసాత్కృతశత, గ్రామాగ్ర హారుండు, శతసువర్ణస్తంభ, శాసనుండు
చాముండికామరే శ్వరహర్మ్యగోపుర, ప్రాకారకల్పనా, ప్రథమకర్త
గోదానచాళుక్య, గుణఘూర్ణి తయయాత్రి, బహుసప్త సంతాన,పారగుండు
అవిముక్త సేతుయా, త్రానందసుఖభోక్త, భగవతీపూజనా, భరితయశుఁడు
సంగీతసాహిత్య, సరసవిద్యాభోజుఁ, డద్వైత భావనా, భవ్యహ శాంతి
లలిత సాలగ్రామ, లక్షదానవిధాని, కోట్యన్నదాతృతా, కుశలఘనుఁడు
హేమాద్రి దానైక, హేలావిలోలుండు, సిద్ధంపంచాక్షరీ, సిద్ధధనుఁడు
సాంగ హిరణ్యగ, ర్భాశ్వగ ప్రవణుండు, ద్విజభుక్త శేషభు, క్తివ్ర తుండు
గీ. వీరశంకర బసవహం, వీరమన్నె, రాయసుల్తాను బిరుదవి, రాజమానుఁ
డగుచు శ్రీవేంకటాద్రి ధరాధినేత, కవిమరవగావసుగు, ణాభి గణ్యుఁడయ్యె.
క. అన్వాసు భాసర మణికిఁ, జన్వాని వెత్రమ్మదాస, సమయములందుఁ
గన్వాగబా బంగరుమల, యన్వాని తామణిని నెన్న, నగుమగు వలెఁ. ౧౩౧

సీ. విభునికౌఁగిళ్లలో, నేల్పుటెత్తెడిమిన్న, తటినర్థ తతి కెల్లఁ దల్లితల్లి
సరస వాగ్రచనందు, చ్చనలాఁడ నుడిలేమ, స్వైర వర్తనలన, చ్చనుగ …
యిష్టాన్న మిడఁగవి, శ్వేశ్వవు నిల్లాలు, రమణసద్భక్తి శ్రీ, రామరామ
ధర్మనిష్ఠాయూఢి, దశరథేశ్వరురాణి, శత్రుసాదనశక్తి, సత్యభామ
గీ. యనుచునునిచినగౌరవ, వ్యాప్తినాప్తి, సుజనులభినుతిసల్పమె, చ్చులఁదన…
చేవకులమలయాద్రికి, శ్రీరమయంబొ,యనెడి పాపయ్య పట్టిపె, త్రమ్మ…
సీ. ఏకదేహానోన్యన్య, హితవర్తనంబున, శాంకరీ శంకర, చ్ఛాయనలరి
రమ్యసౌహార్దవి, భ్రమవిలాసవ్యాప్తి, శ్రీశ్రీయః పతులమ్మ, చ్చికలఁ దేరి
పలుకులో నిండుపుఁ దప్పంగ నీమి భారతి, భారతీశ్వరులమ, వ్వమునఁ దెలఁగి
అమర భోగోల్లాస, మతిశయింబిశచీశ, చీశసర్వార్థము, హిమ్మతిఁగని
గీ. ప్రబలె విబుధాభి వంద్యమై, బహుసహస్ర, దంపతీపూజనాయత్త,ధ…
మగుచునద్దంపతీరత్న, మనసియందు, నెలమి నెత్రమ్మ వెంకటా, ద్రీదమ్…
క. ఉత్తమ సిరితో హరివలె, చిత్తగి నెజ్జమ్మకొండఁ, బృధివిప తిలకా
జౌత్తిలియుఁ చిత్ర్యాజాంబుధి నెత్తిగల బక కయునికి, కోర్చునసంతతా…
చ. ఎలమి పయోన్నతాదుల సమీహిత వర్తన నాత్మ వాప్తికై
సలిపియు సిప్పితంబుఁ గనఁ జాలమి మత్తచకోరనేత్రసే
చ్చెలిఁదమి నీరుకొండ నరసింహ ధరావరు పుత్రిపావ్వలి
జలజగళేక వివాహముయి సల్పెను దంచిత కంతు సంపదల్.
సీ. తనపుట్టి నిలుచిరు, తనమని యన్నరు కొండ క్రొత్తగనిరు, కొండగాం…
దొలుగవానరసింహ,పూర్వపుండఁటిం త్రిగీ,నరసింహామూర్తియైనలు…
సర్వాంగసౌందర్య, సరసతిమునులేమి సహజ పూర్ణాంగాభి, మంగ…
దనచండికాన్నలిఁ, దాఁచి సర్వజనాను, రాగంబు మదిలోన, రహిం…
గీ. ధరణితలమున నపరాన,తారమొయిను పార్వతీదేవి నా బుధ, ప్రతలి…
బరమ పావని యైనయు, ప్పార్వతమ్మ రాజశేఖర కాంతయై, రక్తిఁ…
క. అప్పార్వతమ్మ, శ్రీసతి యప్పాలలోఁబు, ట్టిపెరిఁగె నంచనగౌన
ల్లస్వాను ద్విజ పుంగవులకు నప్పులు దీర్చునటులర్థ, మర్పించఁగ…
మ. ధన ధాన్యంబుల సర్వ సంపదలపాం, తత్యాంబ ఖాంతుంబనా
కనియుం జాలక కామధేనువు దివ్య, … నామాంబ తే

వసుధింతర్ల బెడఁబాపి భూమికినుహా, ధర్మాత్మ్యస్సైపార్వత
మ్మన వోల్లాసముతో బుధావళికి ని, మ్మానసంప ద్దార్చుచున్. ౧౩౮

శా. నేర్చున్ వల్లభు చిత్తవృత్తి తనపై, నిండారఁ గానిల్పఁగాఁ
గూర్చున్ సద్వ్రత నిష్ఠలన్ సుకృతముల్, గుప్పల్వడం జత్తముల్
గార్చున్ బ్రాహ్మణ కోటులన్ మనములో, ధర్మైకనిష్ఠారతిన్
జేర్చుం బావని పార్వతమ్మ గుణముల్, స్త్రీమాత్ర సాధ్యంబులే. ౧౩౯

సీ. ఆరఁగాగినపట్టు, టావుల దుగ్ధముల్, తన్వదీరఁగ నెందుఁ, ద్రావలేదె
వ్రీలఁ బాడిన చింత, చింత మామిడి పండ్లు, నోరూరఁ గామెక్క, వారు లేరె
తెల్లజేనియపాల, తిమ్మనంబులు గ్రోలి, తెజూపిరించుక లేక, త్రేవ్ర్పలేదె
మాగడల్చుక్కెరల్, మెదపి సందీకుండ, భుజయించి విపస్సైౖ, పొరల లేదె

గీ. యన్ని యటులుండ నిమ్మ మాఁ, కెన్నఁ దరమె, భాగ్య వతిస్సైన యట్టియ, సాపార్వతమ్మ
యన్న సత్రంపు దరానంద, మనవిసిరుల, కమ్మృత సేవనమయ్యెనే, మానఁగఁగలఁడు.

గీ. సాప్త పూరుష మైనిడఁ జాలకున్న, యర్థి దారిద్ర్య, మఱి పఱిలయ్యె ననఁగఁ
బార్వతమ్మసునీతపః ఫలముగాదె, దానలక్ష్మికినపరావ, తారపూర. ౧౪౧

మ. తరుణీరత్నము పార్వతమ్మ పతిచి, త్తంబాత్మ విత్తంబుగా
నిరతంబాత్తసు భోపభోగముల ని, క్షిద్రస్థిరింగాంచి సా
దరవృత్తిన్ ద్విజదేవ తార్చనలని, త్యప్రీతి రాజించుచున్
ధరనాత్మేశ్వరు నిండ్రుతీయ పురుషా, ర్థశ్రీరహిం దేల్పఁగన్. ౧౪౨

చ. అధిగత సర్వకాముఁడగు, సజ్జన పాలల లామ మన్వధూ
నిధువన భోగసంపదభి, నిస్తుల రాగరసాబ్ధి నీదియున్
పృథునిర పత్యతాంబునిధి, నీదగ లేమిఁదలంచి ప్రాజ్ఞలి
న్విగము వచించి రంచితన. వీనవిధిగ్రహన ణంబుగా రహిన్. ౧౪౩

క. మానుడి మానసి కవ్యథ, మానుఁడి వినుఁ డౌరసాను, మానమ్మనస
న్మానమ్మున డత్రిమసం, ధానమ్ము యను ధార్థవిధివి, ధాన మ్మనియున్. ౧౪౪

మ. విబుధోత్కీర్తిత వాక్సుధాంబుధి మహా, వీచీవ గాహంబునన్
సొంబగై హాయిఁ జెలంగు మానసమునన్, సొంపుల్ దువాళింప న
వ్విబుధా ధీశ్వర వైభవుండుననఘ, ద్విజాని వల్కెన్ నుడిన్
నిర్ణిదార్థంబుగఁ బంకిత వ్రజములో, నిష్ఠాగరీయస్థ్యంబుగన్. ౧౪౫

శా. పుత్రస్వీకర ణార్థబోధనలసు, పూర్ణంబుగా శాస్త్రముల్
శ్రోత్రార్థంబుగ నానతీవలయునం, చుర్విన్నవించంగ స
ద్గోత్రాధీశుని తో బుధోత్తములసం, కోచస్థితిం బల్కిరా
ముత్రార్థావహ దత్తసంగ్రహణసం, బోధంబు నావాక్యముల్. ౧౮౬
శా. విజ్ఞానేశ్వర కాలమాధవముఖా, విఖ్యాత ధర్మానవి
విజ్ఞేయార్థము లేర్పరించి విబుధుల్, వేర్వేఱ భాషింప ధ
ర్మజ్ఞానాహమతప్ర భేదములను, ర్మంబెల్ల శోధించిత
త్వజ్ఞానా నుభవంబుఁ జెందిపతి దత్తస్వీకృతిన్ లోలుఁడై. ౧౮౭
క. ఆయుర్భాగ్యములునిజో, పాయంబుల జీవకోటి, పాల్పడునెయదృ
ష్టాయత్తంబులు దెలి యఁగ, నేఁటునువునఁ గామితెల్ల, నిదియన యుంగళా.
క. పేష్టవ్యా బహావోయని, శిష్టోక్తుల జనకవాంఛ, జెప్పెనిది మహాో
త్కృష్టగతియాారసార్థము, స్పష్టముగాదయ్యెదత్త, సంగ్రహణములన్. ౧౮౮
క. భారత భాగవతాధిక, పౌరాణిక గాథలనుడ, పస్వీకు లేంద్రుల్
కూరిమి బహుదత్తస్వీ, కారముగా వించునట్లు, గావిందుమునీ. ౧౮౯
క. అనియాలోచించి మహా, వినయోజ్జృంభిత వచఃప్ర, వేశంబులన
మ్మనుజప తిసుధాంబుధిను, జ్ఞనమునబలెబుధులదేర్చి, జనితోత్సవుడై. ౧౯౦
మ. జనక జ్యేష్ఠక నిష్టులోయనఁగవి, జ్ఞానంబునన్ ధన్యులా
జనకజ్యేష్ఠ కనిష్ఠు లర్థిజనర, పౌదక్షిణుల్ రామనా
మనరాధీశుఁడు, వేంకటాద్రి యనునా, నూఘ్యుల్ తదీశద్వయిా
తనయోద్భూతుల రాకుమారులగొనెన్, దత్తాత్మజఖ్యాతులన్. ౧౯౧
క. అన్నంద నయుగళమునజ, గన్నాధ నృపాలుఁడగ్ర, గణ్యాంకైయా
పన్నుల పెన్నిధియైనగ, భిన్నభవిభవాసుభూతి, పృథుయశుఁడయ్యెన్. ౧౯౨
ఉ. రెండవ నందనుండు, శుభ రేఖజయుంతవ సంతకంతులీ
రెండవరూపు లూనిరొకొ, నేదార రాత్రిజరించు నొక్కనా
నిండుటొ యూరముల్ సహాయలు, నీటులు దేటలు, వారబొప్పెభూ
మండలి రామనాథనృప, మాన్య, జగన్నుత శక్తి కేవలై. ౧౯౩
సీ. సమర సాహసధనం జయుడింతి యేగాడు, చటులవిక్రమధనం, జయుడితండు
కరుణాసరిస్వామీ, కామినుంతిరామనాన్, ఘనకీసరస్వామీ, కానిమాడు

చాతురీవిబుధరం, జనుడింతియే కాదు, సద్భక్తి విబుధరం, జనుడితండు
ధర్మరక్షణకళా, ధాముడింతియె కాదు, దానధారాకళా, ధాముడితండు
గీ. రాజసూత్రుండె కీర్తిని, రాజతాప్త, దిగ్గమాపూర్ణ సామ్రాజ్య, దీప్తిశాలి
రామనాథావనీరాజు, రాజు రాజ, రాజధనవైభవోద్దాము, రమ్యకేళి. ౧౫౪
వ. అక్కుమారద్వయంబునందు. ౧౫౫
ఆ. అగ్రగణ్యుడైన, యుర్విజానాథుడు, అతులగుణకదంబ, సచ్చమాంబ
నర్థికామధేను, వగునంగమాంబయు, పరిణయంబునొందె, ప్రభుత మెఱయ.
క. శ్రీలలర రామనాథ నృ, పాలుడు శ్రీలలనమునుమను, పగిది వెనయుచున్
లాలించె వేంకమాంబిక, నాలలనం బాపమాంబ, నాపూర్వోక్తిన్. ౧౫౬
క. ఆరామనాథనృపతికి, ఘోరారి నికరప్రభేద, తుకలాక్సలికిన్
ధీరాత్మలు సుతులిద్దరు, నారక తద్వైభవంబు, వర్ణింతుం గరన్. ౧౫౭
సీ. పరరాజు బాహుసి, ధారాపాతంబు, పాతంబు సైరిరా, స్వర్గమునకు
సౌభాగ్య శుభకీర్తి, శోభావి హారంబు, హారంబు దిక్సతి, వారమునకు
సేనాథు ప్రస్థాన, సేనాసు శబ్దంబు, శబ్దంబు సత్పథ, సరణికెపుడు
సేవాహ్య సత్కృపా, భూమహిపానంబు, పానంబు బ్రాహ్మణ, సంఘమునకు
గీ. ననుచు గొనియాడు దురు మాళ, వాంగ వంగ, పాండ్య నేపాళ మగధభూ, పాలసభల
వాసిరెడ్డికులాంబుధి, వనజవైరి, దాశరథినాయనామను, ధీశవరుని. ౧౫౮
క. ఆశ్వ విభుని తమ్ముడు, చేతోజా తాంభక్తి, శీలుడు సుగుణా
వ్రాతాభినుతుండు వినుతిస, నాతనుడు శివ ప్రసాద, నాయకుదలంపన్.
క. కన్నుల విలుగల బలియుని, కన్నంగన్నాకు చెలువు, గన్న కొమరులన్
గన్నకుమారుల బలెఁదన, కన్నులగని తండ్రిమిగుల, కన్నంబొడనై. ౧౬౦
సీ. ప్రథితవిజ్ఞానాంబు, నిధులతో బుధులతో, గవిలోక రవులతో, గవులతోడ
బహుపరాక్రమమహా, నటులతో భటులతో, బహుళార్థబలముతో, జలముతోడ
ధర్మప్రధానసా, ధనముతో ధనముతో, శ్రితపురోహితులతో, హితులతోడ
భరితనీవృత్పరం, పరలతో దారలతో, మాత్రిప్రే మణులతో, మణులతోడ
గీ. నైహికాముష్మికోత్సవా, భ్యహ్యలైన, నందనులునిచ్చలభినవా, నందమొసగ
వేంకటాద్రి క్షితీశుని, శ్వేలపిభవ, మభినుతింపంగ నెసగె దుర్లభస మ్మతిన్

ఉ. అయ్యెడ వేంకటాద్రినను, ధాధిపుఁ డొప్పుట న్మధుసూదనాంశకా
దాయ్యనదేవ సృష్టతయు, నూఁదినిజప్రకృతిప్రథాపుల్కఁ
నెయ్యము దియ్యముం గొలిపి, నిర్మల నైజసితాతపత్రసా
హాయ్యముగాఁగ రాజ్యసుఖ, లాంగిము, గూర్చెను పుత్త్రసాత్కృతిన్. ౧౩౨
క. అంతజగన్నాథమహీ, కాంతుఁడు, సౌందర్యవిజిత, కంతుండగుచుఁ దా
సంతత సామ్రాజ్యధురా, క్రాంతవిభూతాదనర్చె, గరుణానిధియై. ౧౩౩
ఉ. బంధువులుం బ్రధానులును, బాడితమీఱఁ గవుంగఁ బురోహితుల్
బంధురసింధు రాశ్వరథ, పఙ్క్తులు బ్రాజ్యవసుంధ రీపతుల్
గంధిలవృత్తిఁ దన్నలమ, గాధరణిం గొని రామనాథరా
ట్సింధుర వైరియై మెలెనువి, శిష్టజనాళిక భీష్టవైఖరిన్. ౧౩౪
సీ. నలహరిశ్చంద్రాది, నయమప్రతిష్ఠించె, నిడిమొదలాకాలంబు, కృతయుగంబు
జనకరాఘవముఖా, చ్ఛర్యచర్యలనిమించె, త్రేతాయుగస్ఫూర్తి, దివిశకోకాఁ
భరతయుధిష్ఠిర, ప్రభృతి వృత్తము లెచ్చె, ద్వాపరం బభిభూతి, దనరెనొ
కొ
వరపరీక్షిన్ముఖ్య, వర్తనంబులు మీఱె, గలికాల వృత్త్యముల్, గట్టున జెనె
గీ. యనుచు సాదృశ్యమున బుధు, లట్లు యనఁగ, సత్య చిద్ధర్మ మహిమల, సా
టిజెప్ప
బూర్వరాజులె యనఁగన, పూర్వవిభవ, సాంద్రుఁడై యొప్పె వేంకటా, ద్రీ
ద్రి విభుఁడు. ౧౩౫
క. ఇత్తెఱంగున మత్కలితా, విత్తమున బహిష్కరించి, విభుచే మార్కం
డ్రోత్త లగు వృత్తు లొసఁగు మహాత్మరుఁ డక్కాల దాసు, సభి నుతి ధరమే.
వ. ఇత్తెఱంగున ననితరాధిక సంపద్య శోవిజయ విభవాభి వృద్ధులై, వంశం బభివ
ర్ణ్యాలై, ప్రవర్తిల్లుచున్నయది. ౧౩౬
సీ. వెండితో సురరాజు, తుండితో మగరాల బాడితో నెలరాల, పిండితోఁడ
భమ్ముతో సింహాసి, భమ్ముతో నమృతకుంభమ్ముతో రసవిజ్ఞ, భమ్ముతోఁడ
పాలతో నాఁశిము, తాల్యలతోఁ దెలికష్వ, రాలతో బొమ్మతే, జీలతోఁడ.

గీ. సాటిసత్కీర్తి సాధించె, నేటియితని, కోటిసరిగల శేమాత్రి, కోటిగోన
ననఁగ జెలువొంది ప్లొత్తూరి, యన్వయమున రాజనయతంత్రికుశలవ, రామ
మంత్రి. ౧౩౭

సీ. పలుకనేర్పరియుంచు, బలుకుటింతియెకాని, కలనైనసత్యంబు, బలుకనేరం
డొర్పనేర్పరియుంచు, సూహించుటేకాని, యొరులపేదరికంబు, లోర్వలేడు
యివ్వనేర్పరియుంచు, నెంచుటింతియెకాని, యెంతవారికినుసం, బివ్వలేడు
పెట్టనేర్పరియుంచు, పెద్దలంపురుగాని, ప్రియసూక్తిబెడచెవి,బెట్టలేదు
గీ. సత్యవితరణ గాంభీర్య, సరసతలకు, మేటులగువారి లోపల, మేలుబంతి
ఘనుండు పొత్తూరి వంశపావనుడ సుమ్మి, రాజనయతంత్రి కుశలవ, రామ
మంత్రి. ౧౧౯

సీ. ఆర్యానఘాగ చాతుర్య మెంతనిదెల్పి, దనరాజభూషణ, త్వంబెదెలుప
క్రతుభుగర్థ హిరణ్యా, కశిపువర్ధన వృత్తి, జననరసింహావ, ర్తనమెదెలుప
లక్ష్మీకరాంతర్వ్యా, లాసవిస్ఫూర్తులు, దనయసమాయుధ, త్వాబెదెలుప
పటుసుధర్మాసభా, పాలనాత్రిశయమ్ముదనవిబుధాధిప, త్వంబుదెలుప
గీ. శార్వగర్వా సనావతి, చతురవిక్ర మాతపాక్రాంత పరనుము, దాశిహేళి
గాక యొరుడౌనె యనమించె, నేకహేళి, రాజనయతంత్రి గుశలవ, రామ
మంత్రి. ౧౨౦

సీ. మలయధ్వజుండైన, మహిపతి యింటిలో, సుందరేశ్వర మూర్తి, సొంపెలర్ప
మీనాక్షితో నిల్పి, మెలంగు నట్లేకాకు, లాబ్ధిచంద్రుండైన, యట్టిఘనుడు
పుండరీకాక్షుండగా, పురుషుండు జామాత యిల్లాలితోంగూడి, యింటహితము
జక్కదీర్పం దాను, సముపాప్తకాముడై యుగ్రవైభముతో, నెనసియుపని.
గీ. మంత్రి మార్తాండుండై జగ న్మహితవృత్తి, సాటివారలు మెచ్చను, త్సాహ
మొందు
రాజనయతంత్రికుశలవ, రామమంత్రి, సన్నుతింపంగదరమెవా, జ్ఞానికైన.౧౨౧

సీ. అప్పండకీ కాతు డత్యాత సౌందర్య, లావణ్యసౌభాగ్య, లక్షణముల
నంబోధికన్యకా సంభావితాకార, యగుచు జెన్నొందుజి, న్నమ్మియందుం
బుత్రులగాంచెను, భూరిసత్కీర్తుల, సిద్ధురనందులో, బెద్దయైన
వేంకటనెర్రయ్య, విమలచారిత్రుండు, పాత్రుండు సౌభాగ్య, పదవికెపుడు
గీ. చిన్నికొమరుండు సంతత, శ్రీవిలాస, సుభగుండై యొప్పు వేంకట, సుబ్బమంత్రి
వివిధగుణ శాలిసత్కాంతి, విభవహేళి, వారికొని యోడ దరమెయె, వ్రాన
రికైన. ౧౨౨

చ. కుశలవ రామ మంత్రివరు, కోడిగ మేమన వచ్చెఁబండితుల్
దిశలను సంచరింతురసి, త్రిప్పటనొందఁ గనీక నందరన్
వశపడ సేయఁగోరి, గుణ, బద్ధులఁ జేసె గదా! బలారె! త
ద్వశులయి సంఖ్య గల్గియును, వత్తురు సంఖ్యకు మీరివారలున్. ౧౭౩

చ. ఘనఘన సారసంకుమద, గంధిల చందన గంధతైలమ
ర్దనముల లబ్ధవర్ణులయి, రంజిలుటన్ విబుధాళికిన్ సరే,
మునుపు కులాక్ష రస్తుతుల, మూటను రూఢిని యట్టుకొట్టయం
చనిచతు రోక్తి పొత్తుకిడు, లాఘ్యని సౌధములన్ జెలంగెడిన్. ౧౭౪

* షష్ఠ్యంతములు. *

క. ఏవం విధగుణ నిధికిన్, భావాంతర్బద్ధ ధర్మ, పథసేవధికిన్
భావిత శరధి శరధికిన్, గేవలపర మార్గ తత్త్వ, కృత నిర వధికిన్. ౧౭౫

క. శ్రీమందిర నేత్రునకున్, గోమల గాత్రునకు సరస, గుణపాత్రునకున్
సీమాతిగ మిత్రునకు, ద్దామభు జానిర్జితారి, తతి జైత్రునకున్. ౧౭౬

క. ధీరునకుం గవిజనతా, ధారునకున్ యాచకాళి, దైన్యోపహతమ,
స్ఫారునకుం జితచిత్తవి, హారునకున్ మదనసుంద, రాకారునకున్. ౧౭౭

క. గోగోభవ గంధర్వను, ణీగోప్రతి నాదనాత్రి, నిష్ఠాళునకున్,
గోగోవిధు శరవిధుశర, గోగోజయ జాతకీర్తి, గుణ జాలునకున్. ౧౭౮

క. చటుల పరాక్రమ కీలా, పటలప్లుష్టారి పసర, పటుగహ నునకున్
ఘటనా ఘటిన సమర్థో, త్కట మంత్రాంగ ప్రభావ, ధన వహనున కున్.

క. కుశల వచోగీష్పతికిన్, బ్రశమితరిపు తతికి,ధర్మ, పథ సంగతికిన్
శశిధర పూజారతికిన్, గుశలవ రామాఖ్యమంత్రి, కుల సుర పతికిన్. ౧౮౦

వ. అభ్యుదయ సముద యోదయాభి వృద్ధి యగు నట్టిల, నా యొనర్పం బూని
న, సరస హృదయానురంజ నంబను, మహాప్రబంధంబునకుం, గథా ప్రారం
భం బెవ్విధంబునన్ బ్రవర్తిల్లె నంటేని. ౧౮౧

* కథా ప్రారంభము. *

మ. మునులన్నైమిశ కాననంబునఁ జిదా, మోదాను సంధానసా
ధనవిజ్ఞాన సమేతు సూతుఁ గనిచే, తఃప్రీతి నిష్టార్థబో

ధన మాధుర్య కథాసుధల్గొనుచుఁద, త్వద్గోష్ఠులం గాలయా
పనము ల్సేయుచు నెన్నిటం దనివిదీ, ర్పం రామి సానందులై. ౧౮౨

చ. జలరుహ నేత్రనేత్ర యుగ, సంభవులం వరకన్యలం గుహుం
దెలమిఁ బరిగ్రహించుట, మ, హిష్ఠ జనమ్ములఁ గొంత వింటిమ
య్యలఘుఁడు వారిఁ జేకొనుట, యంతయు మాకిపుడాను పూర్విగాఁ
దెలుపుము నీకు సర్వమును, దెల్లము గాదె! జగత్త్రి యంబుచుం. ౧౮౩

వ. అని సాకాంక్షంబుగాఁ బారికాంక్షి జనంబులు తన్నుఁబరి వేష్టించి యడుగఁ
యు,బ్రహ్మం బద్వితీయం బనుటకు నిరవ కాశంబగు తేజో మూర్తియైన సు
బ్రహ్మణ్యేశు చరిత్రంబు ప్రకృత ప్రసంగ పాత్రంబగుటయుం బొంగి యవి
త జగదభ్ర వృత్తకథా జాతుండగు సూతుం డమ్మహా మునులకుం గుహు
డు లీలా భేదంబులఁ దద్విహారం బొనర్చుట సవి మర్శంబుగా విను పింపం
లంచి, యిట్లనియె. ౧౮౪

* శాంతి పురాభి వర్ణనము. *

సీ. శ్రీభారతీ సమా, శ్లేష దీక్షాసిద్ధి, కేపురంబు తిరంపుఁ, గాపురంబు
కమల సంభవమనః, కల్పనా శక్తికి, నేపురం బభిరామ, నూపురంబు
భువన సప్తద్వయా, ద్భుత మణి రాసుల, కేపురం బెడలేని, దాపురంబు
పురుషార్థ వితరణా, భోగయంత్రో ద్భూతి, కేపురం బన వద్య,భూపురంబు

గీ. రజితగిరిచెంత,వసుభూధ,రంబువొంత, మలఁచిరపరంజిచేఁగొంత,మణులఁగొం
ఆదిరసరాజ రాజ్యసిం, హాసనమ్ము, తనరు,నుత్తర దిశశాంతి యను పురంబు

గీ. ధరణిమూలాలవాలంబు,కరణిమెరయ,స్కందగిరి,దానినాళంపు, చందమొం
వేయిజేకుల తమ్మినా, వెలయునమృత, భోగసంధాయకంబైన, పుర వరంబు

క. అప్పురి కప్పుర పనఁటుల, గుప్పున నుప్పతిలువలపు, కుదిరి కలసుమీ!
యిప్పుడమిగ నవతియను, గొప్పగు నెలవయ్యెఁదక్క,గోష్ఠుల నెపుడుం. ౧౮౫

ఉ. ఆపురిసౌధ వీథికల, యందునయారె! యొయారపుం హొయల్
చూపుచు మందమందగతి, సొంపులు నింపుమి టారి కత్తెలం
గోపుర భామినుల్ నిలువఁ, గ్రొమ్మొయిఁగుం గుములంచు నెంచియా
పైపయిఁ దోఁచుట,భ్రమని, పల్కుదు రొక్కొక సారి ముగ్ధలం. ౧౮౬

సీ. భారతీ భార్గవీ, పౌలోమ లేవీటఁ, బేరురచ్చల కెక్కు పేరటాండ్రు
నిగమాగ మామ్నాయ, నిచయంబు లేవీట, నాటీరిన సభా, స్తారకోటి
భైరవా ఘోరాద్రి, పటుమంత్ర దేవత, లేవీటి కోటపై, కోపు రమఁలు

అరవింద సంభవుం, డహరహం బేవేట, నధ్యస్థుఁడయ్యెబ్రి, హ్మాసనమున
గీ. గరుఁడ గంధర్వ యక్షుర,క్షుస్సమూహ,మరవగావ్మాప్ర చండడో, ర్ధాదుదార
పార్షదపాలితంబౌచు, పరిఘపిల్లు, నట్టిశాంతి పురంబుని, త్యానుభూతి. ౧౮౯
శా. వీణావేణు మృదంగ వాదములుప్పు, ద్వ్యోమ మధ్యంబునన్
శ్రేణుల్ గట్టఁగ, దేవయోని గణముల్, జేజే సమర్పించుచున్
మాణిక్యా వరణాంత రాంతరముల్, మంజుక్ర మప్రౌఢిమన్
గాణిక్యమ్ము నటింపఁ జేతు రెపుడున్, స్కందాను కంపార్థులై. ౧౯౦
శా. బ్రహ్మాణ్యాబు చరాచరాత్మకముని, ర్వైరంబు నిర్వ్యాజమున్
బ్రహ్మాదిస్తవ నీయ దివ్య మహిమ, భ్రాజిష్ణు వౌనాదిమ
బ్రహ్మ బీశ్వరుఁ డంగనా తిలకము, బాగూడి యవ్వీటను
బ్రహ్మణ్యార్చితుఁ డైకృపావ శతగా, ర్హస్థ్యంబు రంజించెడిన్. ౧౯౧
క. అన్నగరీఘన ఖురళీ, సన్నుత విద్యాశ్ర మైక, సాహస గుణసం
పన్నగణ సుతులుజగములఁ, గ్రన్ననరక్షింపఁద్రుంపఁ,గలబలసహితుల్. ౧౯౨
సీ. బ్రహ్మాసు లకు నైనఁ, బాద చారమె కాని, వర వాహ నారోహ, గరిమలేదు
అనిలాదు లకునైన, నంతఃపురద్వార, సంచార మిసుమంత, సాగిరాదు
రాజయోగుల కైనఁ, దేజోవ లోకనా, దులఁదద్ర హస్యంబు దోఁచఁబడదు
సనకాదులకు నైన, సామర స్యానద్ద, సభలలో నిలువంగ, శక్తి లేదు
గీ. అచలశివశక్తి నిర్వికా, రానుషంగ, భోగ సామ్రాజ్య వైభవా, భోగపూర్ణ
నిరతిశయసంవిదు జ్జృంభ,నిష్ఠులైన,ప్రమథులకుమన్కి పొగడన, బ్రమ్మదాని.
చ. సరసులు సర్వతోముఖవి, శంకటదివ్యర సైకమాధురీ
భరితములై సదాళిఫల, భావ్యములై సుమనః పరంపరా
స్థిరవిల సత్ప్రభాకరవి, జృంభణ నిత్యవిలాస యోగ్యతన్
సరసులఁ బోలి,యప్పురిని, సంగుస రాజమ రాళలీలలన్. ౧౯౪
సీ. కల్పపాథోరాశి, గడలుగప్పిననాఁడు, కరటిపోఁ కెఱుఁగర, క్కటిక గ్రుహలు
నిత్యసృష్టివిధాన,నియతి ధాతాయథా,పూర్వమన్ శృతికథ,ల్పొసఁగవచట
నణిమాదిసంసిద్ధు, లాబాలవృద్ధంబు, పెరటిచెట్టులఁబోలి, పెరుగునచట
బ్రకృతిలో జగమెల్లఁ, బరిణమించినఁ బరం, ధామమై వెలయున, త్తావలంబు
గీ. హరుసశూలంబు, హరి చక్ర,మైనఁ గాని, మసలఁ గానిని జాజ్వల్య, మానశక్తి
ప్రహరణమ్మయిమెఱయున,ప్పట్టణమున,బురమచర్చిక పొగడంగఁ,దరమెదాని.

సీ. అప్రతీకంబులై, యఖిలదిగ్జయ మివ్వ, గలసుప్రతీకస, తృ్కలగజములు
హరితురంగ పదక్రి, మాస్వాతత్వమె కాక, ఘనకళ్లలతురం, గమ చయంబు
ఏకచక్రవిలాస, మెనయు నర్కశతాంగ, సరణిఁ గెల్చునసంత, చక్రరథము
లతిలోక విక్రమో, ష్యద్బాహువాదిద, ప్రశమితా శాతాప, పటులు భటులు
గీ. గలిగి యప్రాకృతప్రభా, కలితలలిత, నిత్యసౌభాగ్య నిరవద్య, నిర్ణిరోధ
నిరతలీలావిభూతిచే, నివ్వటిల్లు, నగరతల్లజ మలదానిఁ బొగడవశమె. ౯౫
క. వనములు శుకపిక గణజీ, వనములు సిద్ధాశ్రమస్థ, వాచంయమిపా
వనములు ప్రమదాకలితా, వనములు చెలువొందుఁబూప, పాన్తములందున్.

* నాయకాభి వర్ణనము. *

ఉ. అన్నగరీపు రాకృతత, పోతి శయ, ప్రతి పన్న భాగ్యభా
వోన్నతదివ్య మూర్తియయి, యొప్పె సుమాంబకః కోటి రూపసం
పన్నవ నీయ తేజమున, భక్త జనావన శాఖి సత్కృపా
పన్నశరణ్యుఁ డిష్టగణ, బంధుఁడు శక్తిధరుండు నేతయై. ౯౭
ఉ. అన్మహ నీయ మూర్తి కరు, ణామృత నిర్ఝర మాత్రి లోకమై
క్రమ్మి నిశాటఘాట భయ, కంపిత మూర్ఛిత చేత నావళిం
బమ్మెరఁ దీర్చిప్రోవ సుర, పాల ముఖస్తుతి పాత్రుఁ డైప్రమో
దమ్ముల కాలవాలమయి, ధైర్యధురంధరవృత్తిఁ జెల్వొగున్. ౯౮
సీ. ఏమహామహుఁడీశ్వ, రేశ్వరునాజ్ఞచే, బ్రహ్మాండ ములకెల్ల, భర్తయయ్యె
నేదివ్యమూర్తిప్రభ, హేమాదిరాపతులపైఁ, గొంచకయాజ్ఞఁజె, ల్లించుకొనియె
నేభవ్యుఁ డఖిలభ, క్తాభీష్టఫలములు, నించుచో వెనుజూఁడ, నేరఁడయ్యె
నేధీరు విక్రమం, బింద్రాదిక వ్యథా, ధ్వాంతంబునకు బాల, తపనుఁ డయ్యె
గీ. నట్టికల్యాణమూర్తిభ, క్తాంతరంగ, తామరసభృంగమైజగ, త్త్రియముఁబ్రోవ
సిరులనలరారి మెల్లరు, చెడనిపదవి, సిద్ధసంకల్పు లగుచుఁగాం, చిరిశుభంబు.
ఉ. కావర మూను దైత్యతతి, గర్వము డుల్చి మహేశు కోటిలో
నావరణాధి నాథుడయి, యంతటసర్వ పదాధి కారియై
స్థావర జంగ మాంతరభి, సర్పణమున్ మనుజార్థ దిన్యల
క్ష్మీవరదాన కౌశలముఁ, జేకొని యేలెను గాంర ణాల్రయిన్. ౧౦౦
సీ. భారతీముఖదేవ, భామినీకుచతటీ, పాటీరపంకాప్తిఁ, బాయదయ్యె
హారిదంగనామ, నోహర సభామధ్యంబు, లతిలోక సమ్మదో, న్నతి వహించె

భరిత భూసుర మహో, ధ్వర యూప భవ నంబు, లుదు హోమ ధూమంబు,
ధురములయ్యె
సర్వసర్వంసహా, సకలసజ్జనపాళి, యకుతోభయభ్రాంతి, మగుచు నలరె.
గీ. నిరతనిర్వక్ర విక్రమో, న్నిద్రభద్ర, మూర్తిశిఖివాహనునిదయా, స్ఫూర్తి నెల్ల
దితిసుతకృతాపద లడంగి, త్రిభువనంబు, సవాజ సౌఖ్యాను భూతిన,స్వ
హము గనుట. ౨౦౨
వ. మఱియు నమ్మయూర వాహనుండు నిరవధిక యశఃప్రసార మాలతీ కుసు
మ సౌరభ సుగంధి భువనత్రయీం హోమధ్యాన సముద్వేల్ల దనంత కల్యా
ణగుణ పరంపరా పీరున్ని కుంజ పుంజ ఛాయాసుఖిత దితిసుత కృత వ్యథా
గ్రీష్మోష్మ సంతాపిత నిఖిల జగజ్జన జేగీయ మానమహిత మహిమాను భా
వుండును, హృదయార వింద నిష్యందమాన మకరంద ధారాపరి వర్ధిత భ
క్తిరససేచన నీరంధ్రీకృత దేవదేవ దయాలతాని కురుంబ సంభావిత సద్భా
వుండును, అనవరత సిద్ధ విద్యాధర కన్యకాసము పగీయమాన నిజనామాం
కిత ప్రబంధగద్య పద్యావళీ నిరతిశయ మాధురీ సుధాస్వాదన సముల్లా స
సాగర సమవ గాహనప్రమోద మేదుర భక్తజన సమూహా చండ కోదండ
పాండితీ సముద్దండ భుజాబల నిర్వక్ర విక్రమా క్రాంత తారక ముఖ బలవ
దరాతి దురవగాహ వ్యూహుండును, నిసర్గ సర్గపాల వాత్యయ క్రియానిరత
భువనేశ్వర శిక్షాప్రవర్తన దక్షకటాక్ష వీక్షణుండును, నిరంతర నిరంతరాయ
మానతపస్స హన దుస్స హమహర్షి మనోరథ ప్రదాన సంధానిరర్గళ సావ
ధాన మహోల్లాస రక్షణుండును, దశది గంతరా ప్రతిహత గమన కౌతూ
హల నిరంకుశ బలోన్నిద్ర భద్రంకర మయూర వాహనాకుంఠ, సంచరణ
లీలాలోలుండును, సమనుస్యూత శివాద్వైత సంధానావధాన శీలుండును,
శతకోటి మదన సౌందర్య విభ్రాజిత శరీరుండును, దేవాసుర భయంకర కద
న దుర్నివారుండునై యొక్కనాఁ డమందానంద కందళిత హృదయార విం
దుండై యరవిందాస నప్రముఖ నిఖిల బ్రహ్మాండాధి నాథులు సభాకూటం
బులం బిక్కటిల్ల, ఝుణం ఝుణిత మంజీర రావంబులు, మృదంగ ధిమిధిమి
ధ్వానంబులును, కలక్వణిత కంకణా రావంబులు, బెనంగొన సభి కాహ్లాద
పాత్రంబులై యప్సరః పాత్రంబులు నటింప సిద్ధవిద్యా ధరచారణాదులు జ
యజయ శబ్దపూర్వకంబులైన స్తుతిపాఠంబు పఠియింప, సనక సనంద నాది

మునిపుంగవులు ననాది పురుష భావోప న్యాసంబు లొనర్పఁ దుంబురు ప్ర
ముఖగంధర్వవరులు విపంచీ ప్రపంచ చంచన్మధురగీత నాదంబులు సేయ,
నానావిధప్రణిశి ముఖాభి ముఖ సాపత్యమాన నిఖిల కమలజా డ నృత్తా,
లంబులు వీనులఁ జొనుపుచు, నభఁగురంతే జొదుర్ని రీక్ష్యాండము యసర్గాను
ణి గణఖచిత శాతకుంభ స్తంభ విజృంభణ ప్రభాధగద్ధగిత సభాభవనంబు
నందుఁ బేరోలగంబుండి. ౨౦౩

గీ. దేవకాంతా జనంబుదే, దీవ్యమాన, దివ్య మణిమయ దాతనా, ధీనములైన
చామ చామరములు వీవ, సరస, సరస సఖినరులతోఁడ సుభగోష్ఠి, జను
పు కొనుచు. ౨౦౪

సీ. కరుణా కటాక్ష వీక్షణ సుధావారాశి, యాత్మైక శరణుల, యందఁబోరల
జలుల నెన్నెలపాంపు.జినుకు లేనగవుతో, ముఖకాంతి నెలతెక్క, మొలక లెత్త
మురి పెంపు లేఁ బ్రాయమునమేని సునుఁదేట, నలరాజుగుంపును,నవ్వుబుఁజూప
నెమ్మొగిరతిసొంపు, బున్నొలిమ్మగుకల్మిఁ, గొండుకొక్క పురెటుఁ, గుల్కరింపఁ

గీ. గొపమునొంగఁపుఁ బయిసొంపు. గుంపు లీను, చిత్ర సింహాస నమునునా, సీసుత
గుడుఁ, గొలువుఁ దీరిచిక్కూర్చొని, కొమరుసామి, రాజ సముమూర్తిఁ గాను
చాయ, రహిదనహించె. ౨౦౫

గీ. రతసుశేస్తంభ రుచితతి, ధ్వగధగలను, ప్రసుటీకృతస్తుతిపాత గర్జితరవముల
మహిత సామ్రాణి ధూపధూ, మముల మొగుల, సభజగజ్జన నదమునాఁ బ్ర
భఁదలర్చె. ౨౦౬

క. అందు మణీ మయ హారంపుఁ, గందువ నాయకము వెలయు, కరణి సదస్యా
నందకరుఁడొచు మెఱసెన్ , స్కందుండ స్పందవిభవ, కందంబనఁగాన్. ౨౦౭

ఉ. ఆసమయంబు నందుఁ బ్రమ, థావళిచుట్టు జయధ్వ నిఁగ్రమో
ల్లాసముతోడఁ గొల్వఁ గములా హృద యేశ్వరుఁ డాప్త వృత్తిచే
నాసయిడన్డ గజ్జనని, యంబిక తోడఁగు మారవీక్షణో
ద్భాసమ నస్కఁగై శమన, భంజనుఁ డచ్చటికిఁ గృపామతిన్. ౨౦౮

సీ. బాసవాల్గొరలయ, బ్రఁపుఁబొగడ్తలనుకుల్,మన్ను మిన్నొరసి సం,బరములీనఁ
దెరగంటి తెజవలొ, ద్దికవీఁచువింజామ, రమ్ములతెమ్మెరల్, గ్రమ్మి కనఁగఁ
దొలుఁబల్కు గములుహా, పురుదాల్చిముతంత, స్వస్తి సేయుచుఁజయ, స్వ
నములిడఁగ

శతకోటు లిరువంక, సన్నద్ధు లైరుద్ర, గణములు చతురంగ, గతులనడువ,
గీ. నందివాహన మెక్కియా నంద మలర, హంసగరుడాధి రూఢులై, యజుం
డుహరియు
నీనలానలఁ జరియింప, జేనదేవ్రఁ, జనుదుదెంచెను స్తోమ, మానతింప. ౨౦౯
క. వచ్చిన గౌరీవిభునకుఁ, గ్రచ్చర సభికాళిచుట్టు, గ్రంథము కొనగుసహాం
డొాచ్చెను గాంచనభక్తిం, జెచ్చెరనేను రేఁగివినయ సేవధ యనఁగన్. ౨౧౦
సీ. తలితంత్రములను నిరం,తర సానభానైక, సత్కీర్తి మొక్కయు, చ్ఛాపుఁ గూర్మి
నడసియచ్యునుమతి, వార్ధినంజనకోడ, హరిఁగాంచిసేవించి, యంతపలుకు
నెలతుకతో నలువన, గ్మలిసన్నుతి నొనర్చి, పరినారములసుభం, బనసియంతఁ
గడుకూర్మినెలవేలఁ, గారణాత్రయనిట్లు, తనమొద్దకునుజేరఁ,దద్దఁబొంగి
గీ. యంతి కాంతకుఁ బాదిగా, నందఁతికిఁ, దంతనుస్థితి పీఠముల్, దాప్చవేప్చ
కూరుచుండగఁ బెట్టియు, గ్గుహుఁడుగట్టు, కింటిసామికనిల్లని, విన్నవించె. ౨౧౧

కుమారకృత శివస్తోత్రము

మ. అమలం బాద్య మనంత మప్రకృతికం, బవ్యాకృతం బ్రహ్మమే
యము సర్వాంతర మప్రతర్క్యము శ్రుతి, వ్యాప్యమ్యౌ మైనట్టిబ్ర
హ్మమనుసీవై యఖిలార్థ సాక్షివయివి, శ్వాన్తః పరంజ్యోతివై
రమియింపం గృతిఁ గూర్చు సర్వమగు స,ర్వవ్యాపికిన్ మ్రొక్కెదన్. ౨౧౨
క. ఆత్మా ఖండాకారస, దాత్మకసద్వృత్తి విషయమైస్వేతరనా
నాత్మచిదంశాశ్రయమహా, యాత్మకునీకేను మ్రొక్కె,దయ్య!మహేశా! ౨౧౩
సీ. అవ్యక్త మహదాది, కాదివై నిఖిలైక, కారణత్వము గాక, కలిగియుండ
స్వస్వ రూపానుభూ,తిస్వ ప్రకాశత, నాత్మైక వేద్యమై, నట్టినీదు
ఆనందఘనసంవి, దాకృతిఁ గనలేక "యప్రాప్య మనసాస, హా" యటంచు
నిగమ ముల్పలియింప, భగవత్ప్ర సాదంబుఁ, జెందకనిను గాంచ నంటెట్లు
గీ. నీదునిష్కౌతు కకటాక్ష, నిత్యవిభవ, భోగమునకాట పట్టుతా, పుణ్యులెల్ల
నిరతమోక్షైకసామ్రాజ్య, నిరుపమాన,భవ్యలక్ష్మీనసమ్మా,శ్లేషపరులుగారె.
మ. భవదబ్ధిం బృథుఫేన ఖండములనా, బ్రహ్మాండ ముల్పుట్టు చు
న్నవి హేలా లలితంబులై పెరుగుచున్, నానాఁటి కింద్రెల్లెచున్

బనలుగ్ గేలును నింద్రజాలమనఁ బైపై నన్నియుం జూపు నీ
భన సర్వస్వము నిన్నెఱుంగు నకులం బ్రాపింపలే దీశ్వరా! ౨౧౫
శా. నిన్నర్చించుచు నిన్నుఁ బాడు కొనుచున్, నీసత్కథల్ వించు ని
న్నన్నుల్లంబున గాంచుచున్ యుగములం, గాష్ఠాకళామానసం
పన్నానేకహామునోలెక్క నార్చుచు జగ, న్మాన్యత్వముం గన్నవా
రెన్నన్నీదు కటాక్ష వీక్షలకున, ర్హీ భూతు లౌటక్రమే. ౨౧౬
శా. మాయావారణ ధోరణమ్మున మహా, న్మాన్యుండవై యెక్కియా
దాయంబున్ న్యయ మంచనా నెఱుఁగకి, ద్ధంభావ్య లీలారతిన్
స్థాయీ భావ సుఖంబు నొందినిగమా, గ్రశాన్త్రార్థపూ నిన్ను నేఁ
బాయంగ జాల మిహార్థవృత్తి నిడిసు, భావించు గౌరీపతీ! ౨౧౭
కం. కుంభక పూర్ణావస్థా, కుంభగత జ్యోతి కిరణ, గుమురగు తేజ
స్తంభాన్త స్తుటిదంకుర, గంభీరా ఖండవృత్తి, గతివి మహేశా. ౨౧౮
చ. అనివినుతించు బన్నిమాయు నాదృతిఁ గొంగిటఁ జేర్చి త్వత్కృత
స్తనిత సమార్భటీ సముదిత, స్తవరాజమనన్ మనంబు నూ
తన ముదమొందె మెచ్చితి ని,తఃప్రథి తంబగు కోర్కె యెద్ది? యి
య్యన వరమిత్తు వేడుమను, నయ్యఖి లేశునుతించి క్రమ్మఱన్. ౨౧౯
మ. సకలాభీష్ట శిరోవతం సముసహా, త్సంభావ్యఘా నీపద
ప్రకటా లోకన భాగ్య మెడ్డ యిడిసం, భావింతు మాత్మేశ! య
త్యకలం కామృత మాత్మహస్త వశమొందన్ బిచ్చ మెత్తంగ ను
త్సుకుఁడౌ నంతటి వెఱ్ఱి గల్గునె? నను న్శోధించుటిం తేటికిన్. ౨౨౦
క. కోరిక లొనఁగూడెఁ గృపా సారసుధాసే చనమున సర్వజ్ఞ భవా
పార దవార్చుల డంగెను దారశుభ ప్రాప్తినాక, యత్న తనయ్యాన్. ౨౨౧
ఉ. అత్తఱి నిత్తెఱుంగున మహామధురంబుగ భక్తి భావనా
యత్తము లౌనుడుల్ నుడువు, టాత్మఁదలంచి దయార్ద్ర మూర్తివై
చిత్తజశాసనుండు గుణ,సేవధిగా గుహు నెంచి యంతదే
వోత్తము మాధవుంగనియె, నొయ్యన భావిశుభాభిలాషియై. ౨౨౨
శా. భావోల్లాసముగా హరుండు దనుసం, భావించుటన్ శార్జి స
ద్భావాంగీకృతి విశ్వహృద్యముగఁదో, పంబల్క నబ్జాసనుం

డీవాల్యభ్యము నిశ్చితార్థమున నెం, తేఁ గూర్మి నాశ్రయించ
ద్దేవులున్నపుల మెచ్చుఁ జూపిరి సమ, ర్ధీభూత వాక్యైఖరిన్. ౨౨౩

సీ. తారకారాతిపైఁ, దమిఁగొల్పి ముక్కంటి, వలమురిదాల్పువు, వ్వాంపు సుతల
గాదిలియమృతప, ల్లీదేవ వల్లులన్, గోడంద్రగాంగొనఁ, గోరి శౌరి
మోముపై భావంబు, మొనయంగఁ జేయుట, నదిగాంచియచ్యుతుండట్టులనఁగ
నంబుజాసనుఁ డట్టు, లభిమతంబుగ గౌరి, సిరిశారదయుఁ గార్య, సిద్ధి తోఁడ
గీ. సూచన మొనర్ప జగదేక, శుభదమైన, యిట్టిదేవ రహస్యము, ఫ్పట్టు నందు
జరిగి కార్యైకవేద్యమై, సర్వసురలఁ, జిత్తములమెచ్చ నుట్టించి, సిరులనలరె.

వ. అప్పుడమ్మయూర వాహనుండు. ౨౨౪

క. నిరుపమభక్తి రసావహ, వరవాంఛావిహృతి నుతియ, వారి తగతిని
క్కరణి నిరీహానొనర్చుటఁ, బరమానందంబు నొంది భవుడవ్వేళన్. ౨౨౫

గీ. అఖిలకల్యాణగుణగణా, యత్తచిత్త!, బర్హివాహన! తేశుభం, భవతు నిత్య
మనుచునాశీర్వ చించినా, రాయణాది, సురవరులత్తో యథేచ్ఛ నై, యరిఁ
గెఁ బిదప. ౨౨౬

* వార్తావహులు కుమారు దర్శించుట. *

ఉ. శక్తిధరుండు దేవవిభు, శంకరునీశుఁ బురాణ పూరుషున్
భక్తిసపర్య లందనిపి, భావము రాజిల నిష్టగోష్ఠులన్
రక్తిదలిర్ప నాశ్రితప, రంపర లెల్లను, సన్నుతింపఁ ద
త్సూక్తిసుధారసమ్ము చెవి, సోఁకఁగ మాధురి, కాత్మమెచ్చుచున్. ౨౨౭

క. అనుదిన జనితానందము, మనమునఁ బెనఁగొనఁగనిట్లు, మసలెను లేఁతను
య్యనఁదన ఫణిహారులగుమి, చనుదెంచి జోహారొనర్చి, సాతిశ మెసఁ గన్.

క. కంటిమి చిలువల పురిమొద, లంటిమహా భువనజాల, మూలయుఁ దుఁదము
క్కంటి మహాపురిఁ గంటిమి, వింటిమి తత్తద్విశేష, విభవము లెల్లన్, ౨౩౦

శా. మర్త్యేలోకము నందు వైభవములన్, మాహాత్మ్యముల్విక్రమా
సాధ్యంబుల్సుల భాను భావ్యములున, స్తంభప్రభా వప్రభా
బాధ్యంబుల్సుఖ సేవనంబులు మహా, సూక్ష్మోప లబ్ధిక్రమా
బోధ్యంబుల్గల యొప్పభైతె ఏపను, ఘనంబులు వ్యక్తైశ్వర్య ౨౩౧

ఉ. నీనుసి విన్నవింతుముమ, హేశ్వర నందన! యెల్ల లోకముల్
స్వామి భవద్భ జాబలవి, శంకట విక్రమ కేళి కీల,యు
క్షేమకరాసు రాటవ్రుల, గీటడ గించుట దివ్య భోగలీ
లామహి తంబులై సుఖము, లందనిఁబొంది చెలంగు చుండెడిన్. ౧౩౨

క. ఈలోకము లాలోకము, లేలోకము లనఁగ నేల, యేకాకృతులై
యీలోకము లాలోకము, లోలిన్విభవమున నుద్ది, యూహింపంగన్. ౧౩౩

ఉ. భువనము లెల్లె డన్నుజగ, భూమణ్డలాది మహైన, మంతు, దు
ర్భవ వనకేలి తద్భజన, భావమటంచు, సమస్త వైభవో
ద్భవముగ నాడె దేవునిజ, భావములందిడి వాఙ్మనోగతిన్
భవునకు భక్తులై కుశల, భావ్యతఁ గాంచిరి యిష్టసిద్ధులన్. ౧౩౪

వ. దేవా! మఱియు నుప భువనంబు లనేకంబులు గలవు. యక్ష రక్షో గరుడ గంధర్వ కిన్నరచారణ సిద్ధ సాధ్యాది సంచరణ దక్షంబులు, మహేంద్రానలశమన దితిజ జలాధిప ప్రభంజన ధనద రుద్రాది విహార ధుర్యంబులు, ననంత వైభవాభిరామంబులు, నదియునుం గాక తత్తద్ద్వీపంబుల సాగరంబులు, నదీనదంబులు, మహోద్యానంబులు, నరణ్యంబులు, శైలంబులు, నాశ్రమంబులు, బుణ్యతీర్థంబులు, నిధులును, దేవతా భోగాయతనంబులు, సువర్ణమణి సంభవ స్థానంబులు, పెక్కులుగల వట్టి జగత్సార సర్వస్వంబును నరసితిమి. భవదీయామృతావలోకన సేచనంబులకై తానకీన దర్శనాభిలాషాను స్యూతి సంజని తకృశ తాప రీతులగు నేతత్సర్వ జగద్వాసుల సంజీవనంబనస్య సాధ్యంబై దేవర కుం గరణీయంబై యుండె. నింకొక్క విశేషంబు గలదది యాకర్ణింపుఁడు. ౧౩౫

క. పదునాలుగు లోకంబుల, తుది జగదారాధ్యుఁ డౌమ, ధుర్వ్యాపి పురం
బదిలో కోత్తరమ భవ్యుని, సద నంబు నకించు కంత, సన్నిధి నలరున్. ౧౩౬

క. విరజాపరి ఘమునిగమా, చరణాము పురుషార్థ పదము, వైకుంఠమనా
పరమ పదమ నెడిపేళ్లన్, బరగుం బాణిషద భవ్య భావ్యంబగుచున్. ౧౩౭

ఉ. ఆపురి సోయగంబు నిగ, మాంతపరిష్కృత మంబు జాసన
స్థాపిత సృష్టికార్యఘన, తావిషయాది మగణ్య మద్భుతో
ద్దీపితమూర్తి సారమతి; ధీపకిఁగోచర మాత్మఁగమ్యమ

స్వాపులకైనఁ గగ్గొనఁ నసాధ్యము, సాధ్యము భక్తకోటికిన్. ౨౩౮

గీ. ఇంచుకంత కృపాప్తినీ, క్షీంచెనేని, సదిని ధాసంబులకుమని, యగుసె యట్టి
మచ్చవిల్తుని తల్లియ, పట్టణమున, దిగనిపీఠంపుఁ బట్టంపు, దేవిసుమ్ము. ౨౩౯

చ. తపములు యజ్ఞకోటులును, దానములున్ వ్రతముల్ బుహంబులున్
జపములు దీర్ఘసేవలును, సంభృత పూరక కుంభకాదులున్
దపన దృగాదులున్ దనదు, దర్శన కారణతన్ వహింపలే
వపరిమితప్రభాప్రఁ డగు, నచ్యుతు సత్కృప లేక యెవ్వియున్. ౨౪౦

మ. జలజాతాక్షులు శంఖ చక్రధరులున్, స్వర్ణాంబ రాలంకృతుల్
విలసద్రత్న కిరీట కుండల ధరుల్, విజ్ఞాత సర్వార్థులు
జ్వలదోర్దండ చతుష్టయుల్వరచతు, ర్వర్గాను భూతిప్రదుల్
గలరవ్వీట ననంత మూర్తులుజగ, త్కల్యాణ సంధాయకుల్. ౨౪౧

చ. అమృత రసప్రపూర్ణకమ, లాకరముల్ ఫలపూర్ణ పూగకే
ఘుమఘుమి తోరు వాసనలు, గుప్పు సురద్రుమ వాటి కావలిల్
విమలనదీన దంబులును, విస్ఫురితవిభ్రమ మీన హృద్యమై
యమరున జాండ సంతతిమ, హత్వ విభూషణ మప్పురంబొగిన్. ౨౪౨

ఉ. దివ్యవనీవి హారముల, దివ్య ఫలస్రజ సేవనంబులన్
దివ్యమణీగణస్థగిత, దీపిత భూషణ కాంతి సంపదన్
దివ్యసుగంధ చర్చికల, దివ్య నివాస విహార కేళులన్
దివ్య విభూతులన్ సొబగు, దేరుమరప్పురి భోగ పూరుషుల్. ౨౪౩

చ. జలనిధి మంథ నావసర, సంభృత నూతన రత్న రాసులున్
జలధిసుతా వివాహశుభ, సంగతి నిచ్చిన రత్న రాసులున్
గలయఁగ నెల్లెడన్ బురము, ఖండమణీ భవనైక రమ్యమై
వెలయు మహత్ప్రపేటియన, విస్ఫురిత సర్వ సుఖాల వాలమై. ౨౪౪

క. బహుసూక్తులఁ బని లేఁదిక, మహిత బ్రహ్మాండ భువన, మండలి లీలా
వహమగు భువనం బదికద, యిహపర సౌఖ్యంబు గోరు, నెల్ల ప్రజలకున్.

ఉ. దేవర! తావకీనశుభ, దృష్టికి మెచ్చొనరించి పూన్కను
భావనమందఁ గల్గుననె, పల్కరు శ్రీహరిలోక వార్తలా
పోవని యాస్థలం బలుక

ర్తావహ సాళికిఁ గరుణఁ, బట్టిన యీప్సితంబు లొసంగి యయ్యెడన్. ౨౪౮

* కుమారస్వామి జైత్ర యాత్ర *

క. భువనాలోకన జనితో, త్సవమారోహమునఁ బెనఁగ, శక్తి ధరుఁడా
హవఘూర్వహ చతురంగ, ప్రవరంబుల తోడఁ గదలెఁ, బ్రమదం బెసఁగన్.

సీ. ప్రస్థాన భేరికా, భయదభాంభారావ, బధిరి తాశాకోణ, భద్రగజము
గజఘటాఘీంకార, గర్జాన దాసార, శమితతాపత్రివి, ష్టపచరంబు
వరతురంగ తరంగ, వల్గచ్చమూవేల్ల, నాశంకి తాభ్రభగం, గాశతంబు
మణిశతాంగ శతాంగ, ఘృణిగణ వ్యస్థలీ, ఖద్యోత ఖద్యోత, కల్పసంబు

గీ. సకలశుభదాయక ప్రశస్తా, శపరిభావ, చటులభటకోటికిలకిలో, ద్భటమహోగ్ర
సింహరవభీషణారావమఁ, జెలఁగె నమ్మ, యూరవాహన జైత్రయాత్రోల్లసనము.

శా. పక్షోద్ధూతసమీరణాంకరణరా, వ ప్రస్ఫురద్భూధరా
వ్యాఘ్రాంతః ప్రతిశబ్ద పూరితగుహా, హార్యంతు భీకృద్యసుల్
సాక్షాత్కారతమిన్ను ముట్టుచునభో, జన్యంబు శబ్దాటంబు
చక్షోభ్యంబుగఁ జాటబర్హి హయము, ద్యల్లీల నేతేరఁగన్. ౨౪౯

గీ. వరమయూరోత్తమము నెక్కె, హరసుతుండు ప్రాగ్వఘూస్తనపాళిదీ, ప్రముగుకీర్తి
చందనము బూయుచున భంగ, శక్తిమె
అసి, విక్రమించె జగత్త్రయీ, విభుత మెఱసి. ౨౫౦

ఉ. ముప్పదిమూఁడు కోట్లసుర, ముఖ్యులతో నెదురేగి యాత్మలో
మెప్పగు భక్తి పెక్కసన, మేయగు నోత్తరు బాహు లేయుమే
లప్పన లాభ జంచికృప, నంది ముదంబును జెంద వాసవుం
డప్పుడు హేళి పర్ణాత్రుబల, మారయ సప్పుడు పైబలోద్ధతిన్. ౨౫౧

క. సేనానిచటుల క్షేపణ, సేనానిపహాములు రోధ, సింబికొట్టెలన్
మానవనివిక్రమ మనునసన, మానసనిరోధమ్ము గూర్చ, మానము జెడఁగన్. ౨౫౨

మ. నిజసేనా సమవాయముల్ గొలువఁగా, నిస్సీమ దోర్వాక్రమం
బజహాత్సా పటలీస నగ్రహాసకుఁ, బ్రత్యక్షం రక్షాటిక
ప్రజముల్ కానక లొసంగుచున్ టోటనుండ, వ్యాబాసుకం పాప్తియై
దిజయంబొందె పిశితి పైతినసుచో, జేజాబు సద్గణ్యజే. ౨౫౩

మ. జలవద్గోర్వ భవాబ్ధి తాముఁ జిగుచుం, భస్మాద్రి, ఖ్యాతిం బ్రవా
హులసచ్ఛ్రుండ పరాక్రి మానలమును, ద్యోతింప నచ్చేఁగఁ బర్
జ్వాలనుండయ్యును వహ్నిలో బసుటలె, నైన " యుష్ణమ్ముష్ణీశా
తల" మన్మాట నిజంబు గావించెనం, తద్ధాత్రి స్వేచ్ఛామితీ. ౨౧౪
మ. ప్రకటోత్సాహము శోగ్రకృతాంతుఁ డలను, బ్రహ్మణ్య కారుణ్యపీ
యుకుఁ బాత్రుండయి దివ్య వస్తువులుకా, న్యగ్గా సమర్పించియు
త్సుకుఁ డాటబ్బురపాటె? యంతకునకున్, శోధింప నత్యంతకాం
తకపుత్త్రాంతి శయంబు తాకుదలపై, తాత్పర్యపుఁ జూపడే. ౨౧౫
క. అసురాంబుద జంఝానిల, మసదేశక్తి ధరుశక్తి, యనిన్నె బుతియు
య్యసమాంబక సుతునకుమణి, వినరంబుపథగ నొసఁగి, వేఁడుక గాంచెన్.
మ. అరుణాంభోజ పుగంధఁ గాన్కఁ గొనియు, యార్యాత్మకుఁ గాంచితన్
గరుణాపూర్ణ కటాక్షవీక్షణసుధా, గ్రస్వాది గాగోరుచుల్
పరుణాంభాదట జేరి సన్నుతియొన, ర్పన్నర్చి మన్నించియు
త్తరుణాదిత్య సహస్ర తేజుఁడుసమి, ష్టప్రాప్తి మానాకియై. ౨౧౭
క. అశుగతంద్రి భువనభయు, దాశుగ తీవ్రతజగంబు, లక్ష్మియుఁ గొనునా,
నాశుగ పహారియనియు, యాశుగదేవుండు ప్రాణ, మైనెమ్యుమిషన్. ౨౧౮
మ. నిధినాథుండు నసర్ఘరత్నములనె, న్నెనిండడుం గొంచువా,
రిధినాత్మీయ కృపాతిరేకమునన, ర్థింజాల్కఁగాఁ జూచున,
బ్బుధమందారుని బాహులేయు నిగనన్, బూర్ణాను కంపాప్తి, జం,
ద్రధరాప్తుండని యచ్చటన్ని లిచెమో, దంబూని క్రొన్నాళ్లగిన్. ౨౧౯
క. ఆహూప్యా చలవాసుని, సాహూప్యము గనుటతండ్రి, చందంబరిము,
పార స్మన్ననఁ జేసియ, పారసపర్యలను దనిపె, నప్పటపేసున్. ౨౨౦
ఉ. భోగవతీ రసాహారణ, పూర్ణ సుఖానుభవ ప్రసన్నులై,
భోగకళా మహారజత, భూషరసన్నిభులై రసాతలా,
భోగధురంధ రత్నగుణ, భూషణులై విలసిల్లు నట్టికు,
బ్భోగులకై వసంబుగొనఁ, బూనిగుహుండుడు భోగిపుంగవుల్. ౨౨౧
క. శేషాది మహాభుజగుల, శేషమహా మణులు గొనుచు, స్థిరతరభరునా
[illegible]

ఉ. హారకిరీట కుండలసు, రంతర దంతురశ కాంతి కాంతకే,
యూరవ రాంగు ధీయకము, శ్రీరువి భూషణ భావమూనిగా,
రీరమణు శోభ జించుమృదు, నృత్తులగామది నెంచి భక్తము,
దారుడు బాహు లేయుడను, తమ్మను మన్ననఁ గాంచె భోగులన్. ౨౬౩
క. అక్షయ కరుణానిధిగుహు, దక్షిణ కటాక్షుడిక, జ్ఞానమృత్తినథో,
రక్షా విచక్షణులబహు, రక్షో వీరులను భ్రాంత, రంగమునూర్చెన్. ౨౬౪
వ. ఇత్తెఱంగున దిక్పాలక పురంబుల నాక్రోడించి తత్త దధికారు లొసర్చు సభ
యభక్తి సపర్యా చర్యల కానందించి యతలాది సప్త పాతాళంబుల యధి
కారులచే నప్పనంబులుగొని వారలంబూర్వ ప్రకారంబున స్వస్వాధి కారం
బులనుండని యమించియు బరిచర భువనంబులఁ దత్తల్లోకని వాసులం గను
గొను కుతూహలంబు ముప్పిరిఁ గొన మధ్యమ లోకంబుఁ బ్రవేశించి. ౨౬౫
శా. శైలాంభోధి తదంతరీప వసుధా, సంవాసి సందోహముల్,
చాలన్ భక్తి సపర్యలన్ దనుపుచున్, సర్వార్థ నిశ్శ్రాణనో,
ద్వేలంబౌ నుపధాత తిన్నె అపుచున్, విఖ్యాత దోర్విక్రమ,
శ్రీలన్ రంజిలు బాహు లేయునకువే, చిత్తమ్ము లర్పించిరన్. ౨౬౬
క. నడిభువనపు టబ్బురమె, న్నడు నేలోకమున లేద, నందగుననితా,
నడుగడుగువింతలన్నియు, నడుగుచుమెచ్చుచు మయూర, హాయుఁడుగంగన్.
సీ. గ్రహపరీవృఢముఖ, గ్రహరాజములమెప్పు, బ్రహ్మర్షి రాజర్షి, పటలిమెప్పు,
శశిపురంధ్రీచక, చ్చకితకాంతులమేలు, వాలఖిల్యాదితా, పసులజాలు,
తారకాలింగ విస్ఫారదీధితి చెల్వు, ప్రాణిభోగార్హా భా, గ్యములనిల్వు,
నిరతయా తాయాత, వరతారల బెడంగు, మేషాది రాసుల మెఱయు రంగు,
గీ. కలయనే కీభవించిని, చ్చలురహించి, పటుతరజ్యోతి రాకార, భరితమగుచు,
వెలయుచున్న భువర్లోక, విభవమెల్లఁ, జక్షురానందముగఁ జూచె, శక్తిధరుఁడు.
క. త్రైలోక వాసి వినుతమ, తల్లీ సంవేలనము ము,దం బొదవఁ జనెన్
మల్లీ నిభ కీర్తిన్వాపఁ, జల్లుచు స్వర్లోక మహిమ, సంజుద్భాసన్. ౨౬౭
సీ. అతిరాత్ర వాజసూ, యాదియజ్ఞ విధేయ, భోగంబులకు సెది, పుట్టినిల్లు
మందాకినీమహా, నందకంద విహార, మేయూర కాణాచి, మొల్లరికిసు,
నిత్యాంగ్ధవితరణో, త్కృష్టపాదపలతా, నూనంబు తెచోచ్చెట్లు, యుపవనములు,

త్రిభువన నాథిపుఁడైన, దేవేంద్రునకు నెప్డి, కాణాచిగా నర్హ సుధా, రాజధాని.
సీ. యూర్వసీ, మేనకాదిరం, భోర్వపార, సరస సురరంభ మెస్వోట, సహజస్ఫూర్తి
నట్టి స్వర్గంబుఁగాంచిది, వ్యాసుభూతి, కచ్చెరువుఁబ్రాఁగ దేవదే, వాత్మజుండు
క. నందన వనమందిరహారి, చందన మందార కుసుమ, సౌరభవీచీ
కందళిత గంధవహములు, స్కందుని మోదంబుగాంద, సమ్మదమునఁడెన్. ౨౭౦
మ. ఖనదీ వీచులఁల దోఁగి తోఁగి విచల, త్కల్పద్రు శాఖాశిఖా
లిసమద్వల్లుల నూఁగి యూఁగి సికతా, విశ్రాంత గంగాంతరీ
పసపీ నస్థలి మూఁగి మూఁగి త్రిదిన, ప్రకాంత వీథీవిలో
కనసం రంభత రేఁగి రేఁగి మెఱసెన్, స్కందాగ్ర సేనావళుల్. ౨౭౧
క. ముప్పిరిఁ గొనుత మతములను, గుప్పున గల్పద్రుమ సుకలఁ, గ్రోలుచు జేజే
కప్పురగందుల కుబుసపు, గప్పులు నడలించి చన్నుఁ, గసలాత్తిరొన్నిన్. ౨౭౨
చౌపది.
సురతరుజాలము, సుమములుగురియన్, సురదుందుభుల, చ్చోగడు మొరయన్
సురవారవధూ, స్తోమములాడన్, సురపతి హారసుతు, సుముఖత గూడెన్.
క. వినయంబునఁ దను వేడిన, సనయంబుగ నింద్రుఁ నేలి స్వర్లోకములో
ననయంబుపూజలొందుచు, నెనయన్ ముక్కంటియనఁగ, నెగ సెగుచుండున్.
ఉ. అంత మహార్ణవ స్థలము, లందు వసించిన సిద్ధ తాపసుల్
కాంతలఁ గూడి దివ్యసుమ, గంధము మంఘుము వాసనా సమా
క్రాంతవిమాన యానముల, క్రౌంచవిదారున కాభిముఖ్యమున్
గొంత యొనర్చి దీవనల, కుంతగతిం బ్రకటించి రందఱున్. ౨౭౫
క. తమతమ లోకంబులను, త్తమ పూరుష రత్నమైన, తారకవైరిన్
బ్రమదాంబుధినోలాడ్చుచు, సమరినతత్కృపకుఁ బాత్రులై రెల్లారున్. ౨౭౬
క. వారల దీవన లందియు, పారకృపా వార్ధినోల, లాడ్చుచు వారిన్
వారిజభవు భువనముఁగను, కోరికశిఖివాహుఁడరుల, కుందలగుండెన్. ౨౭౭
సీ. భానుకోటి సహస్ర, భాసమానప్రభా, చయచకచ్చకలఁదె జంబెసంగ
మొదటిచందురు మేని, మొలక చెల్వునలంచు, చిఱునవ్వు మోమును పైఁ, జిగురులొత్త
జయజయధ్వానుల చే, స్తసి సేయుత పస్వి, జనము పై సత్కటా, క్షములుమముక
నిగ్రహానుగ్రహశక్తి, స్విద్రచిత్ర సూర్ఫూర్తి, క్రీడనీయగతి బహు, ళగతము గాగ:

గీ. సాత్వికబ్రహ్మమునిజగ, జ్జాలమెల్లఁ, జాటిచెప్పంగ ననివార్య, శౌర్యధుర్య
మూర్తిశిఖివాహనుఁడువి,స్ఫూర్తి మెఱసి,సత్యలోకంబుపీక్షింపఁ, జనియెనంత.

చ. సనకసనందనాది ముని, జాలముతో సరుదేరు వారిజా
సనుఁడలి వేడ్క బర్హివాహయుఁ, చక్కఁగఁ జూచెనుఁ దేఁగు దేరనొ
య్యన విధిఁగాంచి సర్వమయుఁ, డాహర దక్షిణ భాగజుండుగా
వ్రసఁ బరిణార విందములఁ, బొంత వినమ్రత నొంది మ్రొక్కెనర్. ౨౮౦

క. చతురాననుండు మోదం, బతిశయముగఁ గౌఁగిలించి, యాదృతి మెఱయన్.
బలసముతోఁ డసపురికిన్, గుతుకంబలరారఁ దోఁడు, కొనుచుం జనియెన్.

చ. అతిసిర తక్రియాచరణ, మాశ్రితసఖ్య సహాను బాధమా
యతమృదులోప చారమను, పాత్త్వచః కుతుషావలంబనా
శ్రుతహృద యాను కూలకృతి, సూచనమై మదిమెచ్చఁ జేసెన
ట్యాతుల తరానుగోష్ఠిసుఁ, భాసులభత్వ సమత్వ సంపదన్. ౨౮౧

గీ. శారదాదేవి మన్నన, ల్జననివోలి, మదికిమోదమ్ము పుట్టింపఁ మానరాని
మచ్చికలదొట్టియున్నల్వ, మందిరమునఁ, గొన్నిదినములు గుహుఁడుమ, క్కు-
నవసించె. ౨౮౨

సీ. పలుమాఱుదివ్యమూర్తులుగొన్న శ్రుతికోటి, యందందమనసిచ్చి,యభినుతింప
సరసదాంపత్యాను, షంగ సంగతులచే, వాణి వాణీశ్వరు, ల్వాలపుఁ గొలుప
సనకాదులాశీర్వ, చఃప్రసక్తుల మహా, వాక్యార్థ సారంబు, పన్యసింప
గంగాది నిమ్నగా, కాంతలా పోవని, మమ తల నను రాగ, మహిమ నెఱప

గీ. భయముభక్తియుఁ గలిగిస, భ్యవ్రజంబు, బుద్ధివృత్తికి లక్ష్యమా పూర్ణసత్త్వ
మనకు సాక్షాత్కరించుఁజే, యనుచుఁ దెలుప, గుహుఁడు లోకోత్తరక్రీడఁ,
గోర్కె సలిపె. ౨౮౩

ఉ. అంబురుహాసనుండు తనయాజ్ఞకులోన యదృష్ట శిక్షణా
డంబరమూని లోకులయె, డంగరుణామతి నేగుదెంచునా
సాంబసదాశివుండని మహాప్రమదంబునఁ గొల్వ సత్యలో
కంబు వశీకృతంబుగన, ఖండిత సంపద నేలె లీలచేన్. ౨౮౪

వ. ఇత్తెఱంగున సకల లోకంబులు లోకాధి నాయకులు నాత్మవశం వదులై బడి
పనులు సేయుచు నిర్వ్యాజ నిజభక్తి మహిమా ప్రభావంబునకు నోటువడియా

త్త్మైకాయత్త చిత్తమ్ములం బ్రవర్తిల్ల దుష్టమద నిర్వా రణంబును శిష్టజనోల్లాసంబు నొనర్చుచుఁ దత్తల్లోకంబుల యధికారులును విశేష విద్యాపరిశ్రమ హృద్య జ్ఞానసస్య రసిక జన మండలంబులు, ననేక రాజర్షి బ్రహ్మర్షి దేవర్షి గణంబులును, యక్షరక్షో గరుడ గంధర్వ కిన్నర సిద్ధసాధ్య చారణులు మొదలగు దేవయోనులును, రంభాది విబుధ వేశ్యా జనంబులును, తుంబురునారదాది గాయకులును, బరివేష్టింప నొక్కొక్కయెడఁ దత్తదభీష్ట దానంబుల నెల్లవారల నానందింపఁ జేయుచు నారామ క్రీడా కుతూహలంబులఁ గాలయాపనం బొనర్చుచు నెల్లయెడల నప్రతిహతంబుగా నిర్వక్ర విక్రమ క్రీడలాడించు నాజ్ఞావశంవద భువన వాస్తవ్యంబును నగృహీత మహామూల్యంబును గాని విహారం బొనర్చుచుఁ జతుర్దశభువనగర్భంబైన బ్రహ్మాండంబున నిజ శాసనంబు సర్వశిరోభాసనంబుగా మెఱయఁ బ్రకృతిం జయుండై విజ్ఞానఘనుండగు నబ్జభవుండేయుండు నాకపృష్ఠంబున నప్రాకృత తేజోభిరామంబగు శ్రీమన్నారాయణ మూర్తి వైకుంఠ ధామంబు సందర్శింపఁ నుత్సుకుండై శారదాహిరణ్యగర్భులచే ననుజ్ఞఁ గైకొని సత్యలోకంబు వెల్వడి కతిపయ ప్రయాణంబులఁ జనిచని. ౨౮౫

శా. కాంచత్కాంచన బాధకీలిత పతా, కాఘూర్ణ ఘోద్ఘూర్ణనో
దంచత్తామర సోద్భవాండ కుహా!, హైరణ్య చూర్ణప్రభా
చంచద్ధాత్రు హిరణ్యగర్భ కులవా, సంధాన సంసూచక
ప్రాంచత్కారణ కార్యభావ ఘటనా, భ్రాజిష్ణు వైకుంఠముల్. ౨౮౬

సీ. ప్రాకార సప్తక, ప్రకట వజ్రప్రభా, ఖద్యోతితాఖిల, ఋక్షవ్రజంబు
అబ్జరాగనిబద్ధ, హర్మ్యాగ్ర మణికుంభ, సూచితార్క సహస్ర, శోభితంబు
విరజాత రంగిణీ, పరిఘాత రంగశ్రీ, కరపూత పృథుజగ, చ్చర గణంబు
ముక్తావితానసం, బోధిప్రోద్ధ్వాడని, స్రుతిగాంగ ఝరసమ్ము, ద్ధితికధంబు

గీ. చతురాది ముఖోద్గత, స్వాంతశాంత, పతు సాతత్కృతిన్యస్త, భావదివ్య
వైభవంబైన వైకుంఠ, భవనగరిను, వాఙ్మన సవర్ణ నీయమౌ, వాఁడుగలరె.

క. నలువకు నాతని కులుకుం, జెలువకు నిప్పుడమి నాల్గు, చెఱుఁగులు తలపై
నిలిపిన చెలువకు నైనం, దలపే వైకుంఠదివ్య, ధామము వొగడన్. ౨౮౭

ఉ. ఆదెసఁ దమ్మి యూరవాయు, నాగమనమ్ము చరాళిచేఁ బ్రహ్మా

చాయతి నీనుల్ వినుచు, నాకృతి సూత్రనతీను నోపభుం
బాయని సేనలుం బరమ, భాగవతోత్తము కోటికోడ స
ఖ్యాయన పూర్వకంబెమర బాపెను నాయనం దోడి తేరంగాన్. ౨౪
ఉ. వారలు వేగనేగి పరి, వారసమేతు శిఖివాహునిం గాంచి స
త్కారగసమేతులై దనుజ, దర్పవిభాజనుం డిందు మీందురా
కారసి మిమ్ము దోడుకొని, యందరు చేరంగ మన్నం బాపెనిం
పారంగం గాన్క లాడికొని, యచ్చటికిం జను దేరంగాం డగన్. ౨౫
ఉ. నావిని సాతసించి కరు, ణావరు ణాలయుం డగ్గుహుండు సం
భావనం జేసి వారలన, పారముదాక్ష థలాదం జేసినా
నావిభవంబు లుప్పతిలు, నన్యముదంబు మదిం దలిర్పల
క్ష్మీవిభు మందిరంబు కను, చెందొవలన్ గనువిందొ నర్పంగన్. ౨౬
క. కేతాస్త్రని తంబులన, స్తోకగగుచ్ఛన్ హ చంద్ర, సకర్వార చయో
ద్రేకమ్ముల మొగు లనున, క్కేకి బర్జమ్యం డనంగం, గెరలెన్ గుహుండున్
మ. హారిథా మమ్మున రాజవీథుల మయూ, రాధోర ణం బేగుచో
గురు హార్మ్యంబుల జాల మార్గములని, గ్గద్దేహ నేయమ్మా నిముల్
సరి కట్టం గుసుమాక్షతమ్ము లిడుచున్, జంద్రాస నజ్జానస
బ్బరి పుష్పోంనుక నేగుదెంచె జతుర, ర్థుల్పాంచ మూనారముల్ ౨౮
ఉ. భాగవతాంగ నల్పగర, భర్మ నుమోన్నత హార్మ్య పాళులన్
భూగగనాంత రస్థలులు, ఓరలి లంజను దెచు నగ్గుహున్
రాగములంకురింపనను, దక్షి మెయింగని దివ్య వైభవ
శ్రీగణ నీయుం డీతండు వా, నర్వాణం జేయు నలంచుం బల్కరన్. ౨౯
సీ. పదునాల్గు భువనముల్, పరిశీలనము సేయ, వలరాజు నరజూపు వారు లే
మనపంచ శరునికి, న్ననుసహస్రాక్షంబు, లెక్కన యీతెని, చక్కందనపు
కలుముల జనరాలు, గనంగొన్న యీతని, నల్లునింగాం గోరు, నదిధృనంబు
యమృత వల్లికి భాగ్య, మబ్బనో కాదేని, దేవవల్లికిం గోర్కెం, దీరునేకో
గీ. కాకయిరువురకే నన్, కల్పద్ధ దలంచి యున్నాండొ భక్తున, త్సలుండు శౌ
యబ్బురంబింత గనుభాగ్య, మబ్బంగలదు, చేరువనెయక్షి సాఫల్య, సిద్ధిమనకు
గీ. అనుచుం బౌరాంగనలుముంద, హాసభాస, వదనలై పల్క రంభాది,వారకాం

గాఢ మహా భానుముసశోక, రాత్మజులను, రాజనిధుల సతంత, రాకవిసుమ.

క. గరుడధ్వజ రథతతి, వ్యరథారోహణ మొనర్చి, యనుచర కోటుల్
పరతర ముదమునఁ దేరఁగ నా, హరి యెదురుగ వచ్చెఁ బర్ష్మి, హాయునకు సంతేన్.

చ. హరి యొసుఁగేగు దేర, ఫణి హారుల చేవిని బాహు లేయుఁడు
ఖచర కోటిసేవితుఁ డిని, వాసలు ముంపఁగఁ గేకి డిగ్గియు
న్గనుకొను నా పద్మములఁ, గన్నుల నెత్తుచు నాదరంబునన్
హరితనుఁ గౌఁగిలింప ముద, మందుచుఁ దద్భవనంబుఁ జేరఁగన్. ౨౯౮

ఉ. ద్వారకవాటి గేహములు, దాడి నసేక సహస్ర దివ్యబృం
దారక భామినీ జనము, దత్పర తెందనుఁ గొల్వఁ గొల్వఁ జె
న్నారు రమావధూటి చర, ణాబ్జములం దల మోపి మ్రొక్కి యె
ల్లారు వెసన్ వసించె దను, జాంతకు నింట గుహుండు వేడుకన్. ౨౯౯

మ. సరసాహార మోదము లెచ్చరింప గుహుఁడు, స్వప్నాత్ముఁడున్ శ్రీదయో
త్సరతిన్ మన్ననసేయ సత్యపదవి, దుర్వార గర్వాకుమ
సరసోల్లాసము లెచ్చ దక్షభవనశ్రీ, సంజెల్ల నాయత్తమై
సంతతంబాత్మ సుభోపభోగ్యముగఁ గాంచెన్ స్కాందుఁడా మోదమున్. ౩౦౦

ఉ. భార్గవ శాపశుల్ హృదయ, పద్మములన్ శిఖివాహు సద్గుణా
భోగము గాంచెఁ దద్వశిత్వఁ, బొందు మనంబులఁ బాయరాని స
ఖ్యాగత హార ముల్లసన, పార కృపారస భావ ముగ్గమున్
రాగిలఁ జేయ ఖేచరస, రక్తిఁ దొలంగి చెలంగి రయ్యెడన్. ౩౦౧

క. హరియగ్గుహు సద్గుణగణ, గరిమకు మది జొక్కి సిరియు, గడెవైనను న
శ్వర మూర్ఛకు నెడఁ బాయుదు పరిపూర్ణ కృపానుషంగ, భావంగిముల్తై.

చ. రతియును నిత్తు కార్ముకుఁడు, రంజిలు సేతల బాహులేయునిన్
సతతముఁ జాల మన్ననల, సన్నిధిఁ బాయక గారవింపఁగా
నతులిత సద్విహారముల, నప్పటి కప్పటి కించు కంతయున్
మతిసడ లేని సౌఖ్యరస, మగ్నత నగ్గుహుఁ డుండె నచ్చటన్. ౩౦౨

క. అని సూతుఁడు నైమిశ, వనమున మునులకును గహనస, నాతన చరితన్
వినిపించఁ గనాపలికిన, ఓన పలతము శిరణఁ గూర్ప, పేయని పాడఁగన్.

* ఆశ్వాసాంత పద్యములు. *

చ. సరస మనోను రంజనమ, శంకట వాక్పటు తానిరాకృతాం
గిర సరసాను మంగదృఢ, కీర్తి సుధాఖ చితాండ తాండవే
శ్వర కరుణాకటాక్ష విభ, వప్రతి పాదిత సర్వభావభా
వరసచు శక్తి తప్తరిపు, భావన పొత్తురి వంశ పావనా. 30

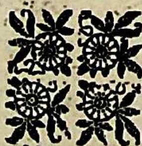
క. సత్య హరిశ్చన్ద్రధరా, దిత్యప్రియ భక్తియుక్త, దీనాదిత్యా
పత్యమ వశాన్నత్య గుణ, స్తుత్యా శ్రీరామ చంద్ర, సుతకృత కృత్యా. 30

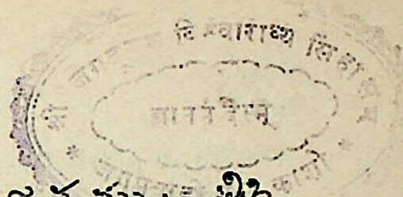
తరల. కుశలధర్మ నిర్ణయాను, గుణమనో నిరంతరా, ప్రశమతారి వీరమన్త్ర, దవిధాన దంతు
నిశిచరారి నామపఠన, నిశ్చితాత్మ భూషణా, కుశలవాభి ధానమన్త్రి, శిఖా విభూషణా. 30

గద్య.

ఇది శ్రీమదు భయభాషా రసజ్ఞ రసజ్ఞాగ్ర నృత్యన్నాట కాలంకార గ్రన్థస్థ ప్రబన్ధ బన్ధుర కవితా నిబన్ధన శ్రీమద్వేమ నారాధ్య ములుగు వంశపయః పారావారరాకా సుధాకర శ్రీ పాపయారాధ్య విరచి తంబగు సరస హృదయాను రంజనంబను మహా ప్రబన్ధంబు నందుఁ

ప్రథ మాశ్వాసము.

శ్రీ సీతారామచంద్రాయ నమః

సరసహృదయానురంజనము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రమణీ రమణీయస
ద్భారంజిత నిజని శాంత ◆ భవ్య గుణాలం
కార ! విరోధి జనావన
ఘోరా ! విజయాభి రామ ! ◆ కుశలగ రామా !

గీ. అవధ రింపుము శుకశౌన ◆ కాదిమునుల
శాదృతిఁ బొసంగ సూతుఁడి ◆ ట్లనియె గుహుఁడు
సిరియు హరియును మన్నింపఁ ◆ బరమహర్ష
మంది వైకుంఠమున నిల్చు ◆ నవసరమున. ౨

* నాయికాభి వర్ణనము. *

ఉ. కంజదళాయ తాక్షునకుఁ, గన్నియ లిర్వురు రూప రేఖలం
గ్రొంజవురాకు బొమ్మలనఁ, గ్రొమ్మెఱుఁ గున్నడలీవ లోయనన్
మంజుల దృగ్వి లాసరుచి, మండితలై పిత్రుపాల నక్రియా
పంజరశారి కాయుగము, భాతిఁ జెలంగుదు రంగ నామణుల్. ౩

చ. మొలక మెఱుంగు మేనులును, మొల్లల నల్లల నాడఁ జేయుమే
ల్పలు వరుసల్ గటారులత, శత్తళలీను మిటారి చూపుజం
కెలు బిగి గబ్బి గుబ్బలుజి, గిందళు క్రొత్తెను చెక్కు టద్దపుం
గలికి తనంబు నుంబొగడఁ, గాఁదరమా నరమాత్ర కోటికిన్. ౪

క. వెన్నెల చిన్నెల నగవులు గ్రొన్నెల నెన్నుదురు లంచ, కొదమల నడలుం
దిన్నెల వన్నెల పిరుదులు గన్నెల కెన్నెలఁతలీను, గలరు జగమునన్. ౫

ఉ. తేనియ లూరు వాతెఱలు, దేటచొకాట ముమాటచాల్ బరుల్
కౌనులు మీను టన్నులనఁ, గాఁజనుఁగాక కనుసోగ సోయగం
జేనుఁగుగున్న నెన్నడల, నేలునిగుల్ నేరులద్దపుం హ...

వ్రాసిన చెక్కు లక్కజము, వాలిక బోణుల చెల్వ సుద్దిరా! ౭
క. తొడల రంభలు నడికరటులు మెడలందము చిందు మెరు, మేపలు సొబగుల్
జడలికులమరులు దయు మరి సమములమిన్న లనుసరోయలు, నలినాక్షులకున్.
క. తమ్ములు జిగిదగు కురుమిం డిమ్ములు. గ్రొందళ్కు మణిశ, తమ్ములు బంధూ
కమ్ములు విరిబోణులవా, దమ్ముల కుందమ్ము గాంగ, దాగిన యింపన్? ౮
ఉ. ఊహలనంటి కంబముల, యోరలు డీలుచు నాకు లందులే
కారులలీరు, మేనులయొ, యారమణులార! మెఱుంగు రంగుబం
గారు పొంగు పాలెలల, కావిరదాపవ డంపుడీవి రమా
హా! రమణీ మణుల్ యువతి, హారమణీ తరళంబు లాగదా? ౯
క. కుంతలముల మేలెంతని యెంతున్? గంతుని జంత్ర, యాపిజ యుకళా
క్రాంతములగు నురులని వర్ణింతమె వింతనంగనేల, సంతమె సొచ్చెన్. ౧౦
క. దరముల నందరమా, కంధరలను దర మెఱుంగ లేక, దరమా పొగడన్?
దరతరమ, తజిమి కనసుం దరులందీ సొగసుమెచ్చు, ధరలోం గలదే? ౧౧
లయగ్రాహి. చుక్కల తళుక్కులను, చుక్కుపను గోరులుత
టుక్కనను జక్కెరలు, జెక్కునుడి తేటల్
గ్రక్కున ఫలుకిక్కయను, నిక్కముగ నెన్నడుము
దక్కగొను నొక్కమెగిం, జొక్కమగు చూపుల్
చెక్కిపుల నెక్కసపు, సిక్కుజగి కప్పుంపు
మొక్క లనవచ్చుం గద, పెక్కులప సేలా?
యుక్కమల లోచనలం, జక్కంగొను వాడు జగ
మెక్కటిగ నేలునికం, దక్కగల దొక్కా? ౧౨
క. కన్నెల నునురుల కుచములు కొన్నెలతో లేటితేటి, కొదముల కన్నం
గన్నాకన్నా కన్నులు గన్నన్ విన్నంగ లారె, కల కుందములకున్. ౧౩
క. నగరుల గందు ముదివిభుంగ జిగురు బోణులకు, సాటి చెప్పంగలదే
పొగరుం గుబ్బలు వాతెర తొగరున్ మెచ్చులకు మెచ్చు, దులకించు గదా.
ఉ. అన్నుల ఖిన్న లెన్నజగ, మంతయు నాత్మనశమ్మొనర్ప రే
మన్నియసంగ డీకుగరి, మన్గి కొల్పిన మంత్ర శక్తులే
కన్నడగాదు కాదనిన, గన్నులచూపు గొనల్ పమాళిబై
కొన్నను విభ్రమించు నవి, గోమది గొల్కొన దెంత వానికిన్. ౧౪
సీ. భరణముల్న యనముల్సంతరించుట కాదుక మలాను భావంబు, గాంచెగణము
పాలిండ్లు పికుసులేర్పడ భరించుటమెకా దచలాతిశయ శోభ, నందె యసమ

పీనులు కంఠమున్న నెలయు గెల్చుచె కామ నసకంబు నొడలను, స్మతినెసంగ
పాణులు వాకెల్, భాసల్లులే కావు, సరసప్రవాళాప్తి, జరెగెనారు
పలుకులు నెన్నెస, ల్బభిషిల్లులెకాదు చంద్రఖండో ద్భూతి, సాకెమేను
తే.గీ. వితయాచెల్వమునిజగ, న్మాతసన్మతి వల్లిసౌందర్యమునుదేవ, వల్లికగియు
దలచుగా నెన్నకొన సుధా, జాన జనకి మోహిసిద్వెల్వె మోనాగ, మొ
నసె నపుడు. ౧౬

ఉ. ఆరమణీల లామలసు, ధాధర నూథుని శాస్మఃజొక్కిలోఁ
నూరిమిఁ జొప్ప పూలిలుతు, కోలలతాలి మిహూలి పూర్వసం
సారములెల్ల రోసితల, చుందగదంద గరాసి పడ్లటు
వారసి తెప్పె దెప్పకొని, యూరట మారుతులెల్ల వారలున్. ౧౭

ఉ. తేనియలూరి మాటజవి, దేల్చుదు నచ్చిక దంభ్రిడి సన్నధిక్
గానము భాడు చోపహాయాః, గ్రమ్మను నొప్పిద నొల్లఁజూచిలోఁ
నూనిన హాయి భాగవతు, లూహ దొలంగుచు నతలోని య
మ్మానిను లాగనుం గొనిన, మస్కృతి సేతురు తాల్మి దొట్టగన్. ౧౮

చ. సనకసనందనాది ముని, సంతతి యొక్కొక సారిశార్జిద
ర్శనమొదఁ గోత్తన్న భకు, సందడి గొల్చుచు నేగుదెంచి య
వ్వన జదళాతు చేతనలి, వర్మెల గంగని చిత్తవృత్తు లా
య్యనఁ జెదరంగ పూనిమెవ, మాని వచింపను తొట్రు పాటునన్. ౧౯

మ. నవలాలక గజైమైన, భాయుఃర మానారాయణల్ గూరిమిం
బవలున్ రేలును గారవింపఁగ మనో, వాల్లభ్య లభ్యప్రమో
దవ హాజ్జ్వ భము రేపకన్నియలుమా, ద్యద్యుతి నెయుగ్మపుం
నవ కంబుగసు పింపఁ జేసిరి సభన్ నానాటికిన్ మెచ్చుగన్. ౨౦

సీ. ఒకసారి సాహితీ, ప్రకటనానాశబ్ద, శబ్దార్థసంధాన, సరణిఁజూపి
యొకవేళ మణివిపూ, చికలుమీటుచు రాగ రససారకవ్యక్తి, రక్తి నెరపి
యొకనాఁడు నవరసా, నూనతత్త్వాయి భావప్రకాశము, ల్బట్టు గొలిపి
యొకమారు సకల విద్యోనిత ప్రకటన ప్రౌఢమార్గవ్యాప్తి, బఱపవిల్లి
గీ. జనని గారాముచే జగ, జ్జనకు జనకు, ప్రేమచేనాత్మ రమణీయ రామణీయ
కంబుచే నప్ప తిచ్చాయ, కంబునగుచు మెఱసెఁ జెలిదోయి కవ గూడుమెఱి
పులనఁగ. ౨౧

ఉ. ముద్దుగ దల్లిద్రుడు లతి, మోహముఁ జూపగ భారతీరతుల్
దద్దయునాదు బిడ్డలని, తందరతో మది మెచ్చు గూర్పనా

గద్దించుట పల్లెపజగ, త్రయమోహన జైత్రశక్తులం
చోద్దిపబల్కఁగా దగిరి, యొప్పుగ నప్పువు బోణు లిర్వురున్. ౭౨
ఉ. చిత్తజనాద సీయుగము, నందు ప్రబిమోచితి యౌవనంబులో
క్షోత్రరమైన గాంచియువి, కుంతకళా కుశలుండు రూపరే
ఖాత్తశతాయు శేంద సుష, మాస్వతుఁడీశ సుతుండె వల్లభుం
డిత్తుకుమారి కాద్వయము, నీతనికంచుఁ దలంచె శౌరియున్. ౭౩

* కుమారుఁడు విష్ణుని సందర్శించుట. *

చ. తలఁచి శశాంక శేఖరుఁడు, దత్పరతన్ దనుజూచి భావముం
గొలుపుట నాడె యవ్విభుని, కోరికె కుండగ దాను కూల్యము
జలుపుటకాత్మ దోచుటయు, సార్థక మంచని మెచ్చి యొండెన
త్తల పొనగూడు యోగమున, శైవశిఖామణి స్కందుఁడత్తఱిన్. ౭౪
క. జగదాలోకన విషమున భగవల్లోకమున నునికి, పట్టుగలీలా
స్థగితమ నస్కృత మెలఁగుచు నగణీయప్రతిభ కుశలిమై, యందుంటన్. ౭౫
ఉ. అంతిపురంబు లోన జల, జాక్షుఁడువార్ధి సుతాస మేతుఁడై
చెంతకుమారి కల్గొలువ, శ్రీదళు కొత్తెను దివ్యపీఠిపై
సంతసమొప్పఁ గొల్విడిన, సారస గర్భుఁడు లోనుగాసురల్
స్వాంతము లస్భజింపుచును, శాసన సంశ్రయు లై భజింపఁగన్. ౭౬
సీ. తనరాజ సముజ గర్ధారేయ మనుటకు భువనపాలురు గరాంబుజము లొగ్గఁ
దనరామణీయకం బనుపమంబనుటకు మదనాదు లడుగుల మడుగు లిడగ
దనదు వేత్రృత్వ మంతము మీఱుటకు బ్రహ్మ మొదలు ప్రత్యుత్థానములు ఘటింప
దనగౌరవము సార్వ వైదికం బౌటకు నలినాక్షు డర్ధాస నమ్మొసంగఁ
తే. గీ. దనమసౌహార్ద్రి మతి వేలవినయమూట, శ్రీవధూటి కటాక్షంపు సేసలిడగ
బర్హివాహనుఁడొక్కనాఁడర్హగతుల హరిసభాస్థానికరుదెంచె, నతిముదమున
క. ఆసేనాని హరియ ర్ధాసనమున గారవించి, యతిమృదు వచనో
ల్లాసవిలాసోద్యద్దర హాసచమత్కార సరసి, నవగాహించెన్. ౭౮
ఉ. అత్తరి చిత్తరుల్జిగురు టాకుకటారి మిటారి జంకెనల్
గుత్తులుగొన్న చూపుతమి గొ్రిత్త యొనర్పఁగఁ గేకి వాహు పై
జొత్తిలు ప్రేమదొట్టి కనుచుండట కాపడి యాపరానిలోఁ
దత్తరపాటు దృక్కుల నుదారత మిందొనరించి రుబ్బునన్. ౭౯

తే. గీ. అమృతవల్లికి మందాక్షమావహిలుట, దమకమగ్గలమైన యంతట నడంగె
దేవవల్లికి దమకంబు దీటుకొనిన, యంతనేసిగ్గు బెంవాత మయ్యెనపుడు. ౩౦
శా. ఆలావణ్య నిధాను నారుచిరశో, భాలాను నాదివ్యలీ
లాలాలిత్య నిధాను నాశ్రుతిశిరో, లంకార సన్మానునా
హేలాసృష్టి విధాను నాబుధమనో, ధీనుర్గుహుంగాంచియ
బ్బాలారత్నము లానదీజని తనిర్, వ్యాలీక మోహాప్తలై. ౩౧
ఉ. చక్కని మోముచందురుని,చాయలుగ్రోలఁ జకోరకంబులై
మక్కువదంత కుందముల, మల్లడినొందమిళిందపఙ్క్తులై
చెక్కులసోయగంపుసర, సిఁవివరింపఁగ గండుమీలునై
చొక్కముగాఁ బడంతుకల, చూపులునగ్గుహుపైనివాలఁగన్. ౩౨
క. బిత్తరులచూపుగుంపులు, హత్తిశిఖిధ్వజునిమీఁద, నమ్మిలిఁబొదలెన్
గ్రొత్తనవేటికి నిరులకు, నెత్తఁతని గుహాశ్రయత్వ, మిష్టముగాదే. ౩౩
సీ. తమకమగ్గలముగా, దరళాక్షియమృతవ, ల్లికిసిగ్గొకింతలో, గకఁ బెనగె
నందీనిసిగ్గుపా, టొందినమరులచే, దేవవల్లికిఁదృప్తి, దీరదయ్యె
నిరువురు దనుఁజూచు, టెడనెంచి సాత్వికో, దయమైన గుహుఁడలం, ద్రతవ
హించె
నన్యోన్యభావంబు, లారూఢసంకల్ప, కంబులౌట మరుండు, గన్నెలంగె
గీ. నిట్టులాత్మైక వేద్యమై, నట్టిస్వార్థ, సిద్ధికనురూప ఘటనంబు, జెందియంత
నెందొరులఁజూచి రపుకుమ, హోగ్రపుష్ప, శరశరాసన ములుదాల్చి, మ
రుఁడువొంగి. ౩౪
చ. కనుబొమఁ ద్రిప్పినంతసుమ, కార్ముకకార్ముక, ముక్తమల్లికా
ఘనశరజాల ముల్మిగులఁ, గ్రమ్మినయప్రతి, మానవిక్రమా
పనచణుఁడయ్యె నగ్గుహుఁడ, వశ్యమువశ్యతఁ గాంచెఁగానిమా
రుని నెదిరింప లేడయది, రూఢియభీతియు తుల్యయార్పుమా లే. ౩౫
సీ. కుందకుట్మలముల, న్కుంతముల్ జళిపించి, కలకుఁగేదంగిఫే, ష్కాజులెత్తి
జబరైనచేమంతి, చక్రముల్దుమికించి, కలువనేజాపోటు, గాడనేసి
మొగలిరేకు కటారి, మొనఁగ్రుచ్చి కెరలించి, దాడికింశుక ధను, ర్దండమూని
గాటంబుగాగండు, తేఁటినారిబిగించి, యరవింద బాణంబు, లంటనేసి
గీ. చిలుకతేజీవజీరుండు, శిఖితురంగు, తాల్మికత్తడమసియాఁడఁ, దణిమినొంపఁ
బడతుకలమీఁది తమకంబు, కడలినసుమఁ, బసివడంకుచుఁ బడఁకుచే, వడక
నొగిలె. ౩౬

సీ. భగవత్పదధ్యాన, పారీణులైనభా, గవతులించుక తాల్మి, గానరైరి
సనకాదిమునిమన, స్సంచారములుయథా, స్థానభావ్యతపఱి, శ్రమము దప్పె
నిఖిలనిర్జరకోటి, నిజభామినీపఱి, ష్వంగిలబ్ధికిసమా, సంగమయెనసె
భారతీరతిముఖ, ప్రముదాజనంబాల్మి, భర్తలమఱుఁగునఁ, బట్టువడిరి
గీ. దుముకువలరాజుతమ్మికై, దుష్ప్రజరీన, దూసిశిఖివాహుపై, దూర్దిదుముకునపుడు
జగమస్థావర్రంబైన, జగముచటుల, సాత్త్వికాదస్థితమ్మాచు, జలదరించె. ౩౭
గీ. అట్లువలరాజునారంభ, మతిశయింప, నించుకంతైనఁ దాల్మిపట్టినగుహుండు
హరికుమారీ కరగ్రహ, భ్యర్హవిధికి, నాసపడివిప్ర లంభాప్తి, నందఁజొచ్చె.
చ. తనయుల భావముల్దెలసి, తామరసాక్షుఁడు స్వానురూపపా
వనతరవల్లభగ్రహణ, వాంఛకుమెచ్చి మనంబునొంగిన
ప్పనిభవితవ్య మైకుశల, పక్షముఁగాంచిన ద్రాటసింధునం
దనకెఱిగించి కార్యఘుట, నావినివేశము వోఁడనుండఁగన్. ౩౮
చ. మనసువశంబుగాక పలు, మాఱుమనోభవ, సాయకవ్యథా
జనితవిషాద వేదనలఁ, జాలభరంపడి తాల్మిఁదూలియు
న్వనితలదృష్టి జాలముల, వైసరణంబునఁ జిక్కి సేయున
ప్పనియొక యింతలేక పలు, వంతలఁజింతలఁ గుందెనచ్చటన్. ౪౦
క. పదునాలుగు లోకంబులు, జెదరభుజాకేళిసలిపి, పృథువిక్రముఁడై
యెదురెఱుఁగని శిఖివాహుఁడు, మదనునివిరిగోలఁదాల్మి, మాలెన్ దూలెన్.
క. కన్నెలయిరువుర నుదుటం, గన్నుగలుగు వేల్పుమిన్న, గాదిలితనయుల్
కన్నుగలమింటిమమతల, మన్నెఱికపుదంటతాఱు, మాఱుగ నేసెన్, ౪౧
వ. ఇత్తెఱంగున హత్తిమత్తిల్లు చిలుకకత్తలాని వజీరుండు విరిగుత్తుల మొత్తినన్ బిత్తరులు జిత్తంబుల నెత్తిగిల్లి యెత్తైనపున మెత్తబడని మోహంపుఁ గత్తెరలన్ జొత్తిల్లి తత్తరపాటున నెత్తికొనిన యుత్తలమ్మునఁ జెలికత్తియలతో నైన నుత్తరంబులీక క్రొత్తక్రొత్త తలంపులు మొత్తమ్ములైనన్ గిత్తరాతు నిల్లాలి సత్తగాఁ గోరుచుఁ బూన్పుఁకెత్తుల నినం గుత్తుకబంటి కాచూమచుఁబట్టరాని మమతం గట్టువడి నెట్టానపుఁ బొగలన్ దొట్టినదట్టపుఁ గట్టడి నెయ్యంపుఁ గట్టుఁజాలి సెగసోఁకుల దొట్టికిలండి బెట్టునెడి మట్టు మీఱిన గుట్టునట్టుకొని పోపనెట్టు లోరుతుమని చుట్టువాలు జగజెట్టి పట్టుబు గట్టు విల్తుని మామగాఁ దలంచును సారెసారెకు జీలీలికలు వారుచుఁ బేరెపంలు దూరి భారులుగొని మీఱు మసలుచు మీఱిగడిఖేటి యొక్కదాడంబు జను దెంచి. చేమఱుపు నంజేరి మచ్చికలంగోరు క్రీడాకీర శారికావారమ్ముల కారా

టమ్ము మోది యుత్తారకాలింబలికి గాఁగోరుచు నాపరాని తమకమ్మున కోప
క చాపలమ్మునొంది తాపంబాతకంతకు నెగ్గలమైన నప్పురుష రత్నంబు నా
త్మీయహృదయ రుచకమ్ములఁ గీలించి యాంతర్బాహ్యంబులఁ దదేకతానతా
సక్తింజొక్కి యచ్చెలువుని బరిరంభించి యాత్మ మనోరథంబు విన్నవించి నె
య్యమ్మున నాతనికి లోనై సుఖాపంగోరుచు నిప్పగిది నొక్క ముహూర్తం
బున నెమ్మనంబునఁ గ్రమ్మిన యుమ్మలికమ్మున సొమ్మసిల్లి వెల్లకిలైయెడఁ దల్లి
దండ్రు లుల్లమ్ములఁ బొల్లుగాఁ దలంతురని గుండియలు ఝల్లుఝల్లు రనమె
ల్లమెల్లనఁ జరణంబుల సభాభవనమ్మునకు నయుత్సరత్న రాగమ్ము బ్రసరిం
పం జేయుచు నభ్యంతర మందిరో ద్యానమ్మున నిరంతర పోషితలతా వితా
న సగువలోక నాపదేశమ్ము నఁజనిరంత. ౪౩

ఉ. రాజవతంస నంపనుఁడు, రాజముఖీద్వితయమ్ము లేఁచియఁ
భోజముఖీ సహస్రముల, పూర్వముదమ్మునఁ గొల్వనాంతర
భ్రాజితకేళి కావిహృతి, రక్తిమెయింజను టాత్మనెంచియ
వ్యాజవియోగ వేదనల, పాల్పడినట్టి కొనంగఁ జాలవిఁక. ౪౪

క. నిలుపోపలేక జాలిం, దలపోయుచు వెంటఁజనఁగఁ, దమికింగుచును
త్తలపాటునొంది యెంత్రో, నలమటఁ బడెనట్టులెన్న, నస్వ్యలవశమే. ౪౫

మ. భవనాభ్యంతరసీమ కచ్చెలులుపో, నంబోయి రాలేమయం
దవియోగస్థితి నిల్వఁబోలు తమదా, రాలోక ముల్కాదవా
నవునేయాత్మ పరావబోధకసమ, ర్థాలోక శూన్యంబుగా
భువనంబెల్లఁ దమోవృతంబయినచా, డ్పుంజెందె సేనానికిన్. ౪౬

గీ. తెలియఁగననంగదర్పకో, ద్ధిపిజగతి, నెట్టివారలనైనన, ట్టిట్టు సేయ
సాంగవిక్రమదర్పక,వ్యాప్తిఁ బ్రబలి, కదిసివైశాఖవిజయంబు, గాంచుటరుదె.

సీ. అపరంజినక్కులో, యనవిక్కుపుంబొండ్లు, చెక్కిళ్లుకొనగోట, నొక్కఁగోరు
గుత్తంబులగుగబ్బి, గుబ్బలుబ్బఁదెమల్పి, సబలలఁ గౌఁగిళ్ల, నలముఁగోరు
పగడంపుఁదుండ్లత్తో, జగడించుబోటుల, తేనెలూరెడి మోవు, లానగోరు
మించుదీవెలనేలు, చంచలాక్షులమించు, నెమ్మేనులాపోవ, నిమురఁగోరు
గీ. మించుబోటులతోముచ్చటించఁగోరు,నించుకించుక చెలులలా, లించఁగోరు
మదిని విడరాని నెయ్యంపు, మమత గుహుఁడు, పటుతృతీయ దశావశా, ప
న్నుఁ డగుచు. ౪౭

చ. ఎదుటజలీలునన్ సరసి, జేక్షణలిర్వురు దోఁచినట్లుగా
నొదవిన భావనావశత, నొందనియుల్లము తల్లడింపఁగా

బెదరుననట్ల కేలకును, బ్రేముడిఁ గోముడిఁ గొల్వఁ జిత్తముం
గుదురుపడంగ నాగి మరు, కోలలసైరణ సేసిదిగ్గురన్. ౪౯

* కుమారుఁడు విష్ణుమూర్తిని వీడ్కొనుట. *

గీ. కొలువుకూటంబులో లేచి, కొమరు సామి, తనప్రస్థాన మెఱిఁగించి, వనజనయను
పదములకు మ్రొక్కి, ప్రేమన, పరమపురుషు, డభీష్టార్థ సిద్ధిర, స్తని వచించె. ౫౦

ఉ. కాంచన చేలముల్, రుచిర, కౌస్తుభజాతి చిరత్నరత్నముల్
ప్రాంచదనేక హాటకళ, తాంగళతాంగము, లబ్ధిసంభవో
దంచితదివ్య వస్తుసము, దాయముతోఁడ నొసఁగి ప్రేమచేఁ
బంచిన నందుకొంచుసభఁ, బద్మభవాదులు గాగవింపఁగన్. ౫౧

చ. ఒనరున నాస్థఁ గోఁడుతయ, ధోచితవర్తన లాచరింపుచు
న్వనధిసుతాదియానతము, వాంఛితసిద్ధికి సూచకంబులౌ
ననుపమవాక్ప్రవృత్తుల, నందికలిచ్చుచు నంపరాచమూ
వసథులు వెల్లి బర్హిశిఖి, వాహనుఁడంతి పురబు వెల్వడెన్. ౫౨

చ. ఎడనెడనాస, గొల్చెడిము, నీంద్రులదీవన లందుకొంచులో
దడబడు ధైర్యవృత్తులకుఁ, దందరనొందుచు షడ్జమధ్వను
ల్వడి బడిసేయు కేకిబలు, వీఁకకుఁ దాళక దానిమానిమె
క్కుడురతనంపు టందలముఁ, గూర్చినవచ్చిక నెక్కియంతటన్. ౫౩

సీ. సిద్ధచారణముఖా, శీర్వాదనాదము, ల్లాపనస్వస్తితోఁ, దాండవింప
వందిమాగధులకై, వాదంపురొదలతో, వేత్రహస్తుల కేక, విస్తరింప
నారదాదుల వైణి, కారావములతోఁడఁ, గిన్నరధ్వనులు సం, ఘీకరింప
సకలనిర్జరసంఘు, జయజయస్వనముతో, భక్తసంస్తుతుల హె, చ్చరిక లెసఁగ

గీ. బటహతూర్యాది నినదశుం, భద్గభీగ, రోదసీగహ్వరముపూర్ణ, నాదమగుట
శబ్దగుణమాకసంబౌట, సార్థమయ్యె, శాంకరీసూను ప్రస్థాన, సమయమునను.

చ. ఎడనెడనాశ్రితావళుల, భీష్మము వేఁడిన నొండొసంగుచు
న్దడబడి మిత్రవాక్కులకు, దారతనొండొక పల్కుఁ బల్కుచుం
గడువడి నాత్మభోగముల, గాంచఁగనాదృతి లేమిఁ జూపుచుం
గడుపగఁ జొచ్చె యామములు, గల్పములౌనటు లాంబికేయుఁడున్. ౫౪

గీ. అల్లనల్లన నిజపురో, పాంతసీమ, రమ్య మందార చందనా, రామమధ్య
రత్నఖచితాగ్ర సౌధాంత, రాళమునను, విడిసె బర్హిధ్వజుండు వ్యా ద్వీథిదలంక.

చ. రతిఁ దలఁపుల్ మదిం బొడమి, రాజసమెల్లను మూర్తిఁ గొన్న యా
స్మృతిజుఁ డనంగుఁడు మ్రొక్కి, సమ్ములఁ గూర్పులఁ గారవింపుచుఁ
హితులఁ గూర్చ కొంగ ముడి వేసి, యాతఁ డర్భకుఁ డు మన్మథుఁడని
మ్మతిఁ గని పుత్త్రుగాఁ గొని, మానసమందుఁ బ్రియంబు చేసెన్. ౧౭

చ. చని మొక రత్నపీఠమున, సర్వసుహృద్గణ సంయుతుండుగా
మనమునఁ దమ్మి గాఁక యతఁడు, మహోత్సవముగాఁ గొలువుండి తా
పనమొనరించి యంతటను, భాజనులైన జనాళి మెచ్చు యా
వ్వనజముఖీమణిస్మరణ, నర్థితతన్మయతానుభావుఁడై. ౧౮

* కుమారుని విప్రలంభము. *

చ. తలఁచు తలంపులో పలనె, తామరసాక్షుల రాజనీయుఁ డౌ
బలుమట దాఁగి నిజమనిజ, మానని కేళ్లస నిట్టి బాపువై
వలపుకు వాఁతెఱ్ఱ చవుల, వంతలఁ బైకొని నంతనంతటన్
దెలిసి పరిభ్రమించు మజగ, తీరథనందను మన్మథవ్యథన్. ౧౯

చ. అనుదిన వర్ధమాన విరహాతురతాపము నెల్లవారికిఁ
గనుదిరి కార్య నిర్వహణ, నాంతరమెల్లను నొల్లఁ బోవఁగా
మనుపున నేర్చు జాలక కటానను సచ్చిక పూర్వఁ బొందుగా
వెనయఁగ సేయ నేర్పరులెఁ, కెవ్వరుగల్గుదురో యటంచు గా. ౨౦

ఉ. పుష్కర విప్రలంభమున, దూసరి వేసరి కుందికుందియు
పుష్కర పత్త్రలోచనల, ప్రౌఢికలందక నొందు పుష్పథా
నుష్కుని యారటమ్మునన, నూనగలేక బయల్గొన్న విక్రమా
పుష్కరవృత్తి బల్విడియ, రుంతుదమైన గుహాంతము వెండియున్. ౨౧

సీ. జననీసహోదరుం, డనుమానమేటికి, వెన్నుండు నాకిచ్చు, నిన్ని యలను
నిటుగాని నాఁడేల యేను మ్రొక్కినసఖీ, స్వార్థసిద్ధి యటంచు, నోడఁ జాలి
యటులలక్ష్మీదేవి, యంతరంగము భావ, గర్భితోబుగ నన్నె గలుపుకొని నిచ్చు
పలు పల్కు లేలయ, ప్పడఁతులు సనుగాంచి, మాదధీనులైన ట్లు, మడికిఁ దోఁచె

గీ. నేమిచేసిన సఖ్యంబు, లెఱిఁగి యెఱిఁగి, మఱుఁగునను సూచ్చుటబ్రమ్మె, మానినులను
భగములకు నెల్ల జననియు, జ్ఞానిగాదె, ధన్యుని యనుమతిని నుగావఁ, దలఁపదొక్క.

గీ. అనుచు మనంబంతకును నిభా, వానుభావ్య, సాత్త్వికవ్యభిచారిన, త్సముచితాన
మైన ప్రతిపునస్సఖ్యాతి, యాయుమెయుబు, మిగులగుసమానాత్మమలపున, వ్యాని నెనరు.

* వసంతర్తు వర్ణనము. *

ఉ. అంతటఁతాంత కాంతముని, రంతగనచతుర కంతుకుంతవి
క్రాంతవిశాంత మంతరిత, కాంతవిచింత మహాంత కాంతవి
క్రాంతనిశాంత దాంతముని, సంతతిసంతత విభ్రమభ్రమ
త్స్వాంతమునై వసంతమపు,డంతఁటదోఁచెనసంత మెంతయున్.

సీ. సుమనోనురాగంబుఁజూపిసద్విజులకు, ఫలభోగపూర్ణత, ల్గట్టుకొల్పి
మాకందములఁబూర్ణ, మాధుర్యనెక్కొల్పి, కమలసంభూత ప్రకాశ మెసఁగ
నిఖిలాగమాంతిని, ర్నిద్రతేజమునొంది, సరసుల చేతసం, స్తృప్తిఁగని
హంససంచారాతి, హర్ష సంపాదియై, కనకాంబరోల్లాస, గరిమఁ దనరి

గీ. పరిణతపలాశగణమెల్లఁ, బారఁదోలి,మంజ్జగములాక్రమించియ, మోఘశక్తి
దనరుమాధవనామసా, ర్థకతఁదెలిపె, మాధవుండను బద్ధభా, మాధవుండు.

క. వీచెన్మలయానిలములు, బూచెన్సహకార ముఖర, భూమీజంబుల్
గాచెన్సతి పతులనుమరుఁ, డేసెఁలతికాలతాంత, హేలాకలనన్. ౬౯

గీ. చైత్రవైశాఖమాసాను, షక్తిసవనిఁ, గారుకొనియున్నపాలాశ, గణముపగిది
చైత్రవైశాఖమాసాను, షక్తినవనిఁ, గారుకొనియున్నపాలాశ, గణమురాలె

క. శుకములాగూసెన్, వనకిం, శుకములుబూసెన్, రసాల, సుమహిత శాఖల్
బికములురోసెన్ సుకలా, పికముల్దాసెన్మిళింద, బృందాభ్రమముల్. ౭౧

సీ. కల్లవారుణచూత, పాదపంబులరక్త, రాంకవపటకుటీ, రములు గాఁగ
మలయమువాతోద్ధూత, లలితసూనపరాగ, మామోది పటవాస, మైచెలంగ
నందంద నెగయునిం, దిందిరంబుల గుంపు, నగరుధూపములునా, నలము కొనఁగ
కలితకోకిలకుహూ, కారంబు ఛంచద్ధ్వ, పంచికానాదంపు, సంచునింప

గీ. జలితలతికావితానంబుఁ, జతురవార, సుందరీలాస్య సంరంభ, మందగింప
నలరునుద్యానములువసం, తావనీశు, శిబిర ములవోలి జయయాత్ర, చెలువుఁ దెలిపె. ౭౩

క. పతిభీతి దవార్చ్ఛలనుష, పతిరాగరసాభినార్పి, పరకీయలు వే
రతిరతిపతిఁ జేరినగతి, రతికుపపతి సవిధమెనసి, రంజిల్లిరాగిన్. ౭౪

సీ. మందార ములుదూఱి, కుందార విందాళి, బృందంబులను మీఱి, పెనఁగి పెనఁగి
శ్రీకందములవ్రాలు, మాకందములచాలు, జొరఁబాఱివిరులలోఁ, జొచ్చిచొచ్చి
మల్లికామాలతీ, వల్లీతతులఁగూడి, హల్లీసకములచే, నాడియాడి

ఈమాధికావీథికా, యూథంబులల్లార్చి, రక్తిగుంజారవుల, బ్రాల్చిరాల్చి

గీ. కేళితమిఁబొక్కు పుంశ్చలీ, పాళిఁగ్రమ్ము, చిమ్మటఁగ్రుమ్మి వెలివమ్మి, చెలువునెమ్మి.
వనిపిచల్లనిసిరిపెంపు, దక్షిణంపు; దెమ్మెరలు వీచె మధువాస, రమ్ములందు.

క. చిరకాలము ప్రోషితుఁడై, యరుదెంచువసంతమాధ, వాలోకనమునన్
తరుణీవనలక్ష్మికానఁ, దరసాశ్రులు నాఁగఁ దొరఁగె, ధరమధుధారల్. ౭౨

మ. నెలజాలంగరిగించు నీరులనుము, న్నీరుల్ల రంగించుచున్
నెలవుల్లప్పు చకోరదంపతులక, న్నీరుల్ల రంగించుచున్
గలువల్బ్రాగ విటీవిటవ్రజమెసం, గళనిండు బాలిల్లివె
న్నెలలవ్వేళల సించె నల్లమెడలన్, నీహార పూరంబులన్. ౭౩

క. శంకావిరహితపరహరి, ణాంకముఖీగోష్ఠియువజ, నాభులకుతుమీ
నాంకబ్రహ్మ వనిష, త్స్మారకేతార్థముల వివృతి, పలికెన్ దెలిపెన్. ౭౪

సీ. శమనదిక్సూచకా, క్రాంతవిభ్రమములై,విసుతకి దెమ్మెర, లీవఁజొచ్చె
సహకారతరుపరి, స్రవదచ్ఛమాధ్వీక, జలధులెల్లజగమ్ము, నలము కొనికొను
బహుళవాసోదయ, ప్రకటతేజముదించె, ఘనపుష్పవర్షము, ల్గలయ నలము
బహువలాశిగణమ్ము, ప్రబలినమధులిట్క, దంబాబుశ్రుతినిరో, ధంబు చేసె

గీ. నశరిపంచాయుధుండుమ, త్సన్యంకమెత్తి, యాగమాంతాప్తి సెనసెఁగ, టా! యిఁకెట్లు
విలయకాలంబొకో యంచు, విరహిజనము, బెగడఁగవసంత మతంత, బొగడుగనిరొ. ౭౫

ఉ. మధుకర తారనూగమన, మాజమఁలోఁగొని సౌమనస్యసం
గ్రిథనముస న్విరక్తిమెయి, కాంచనదూరత నాదభావనా
విధిభృగు వల్లికాళ్రిమము, వేమరుగాంచుట మూధవాప్తిన
త్పథమునమొందె నాఁగదత, షఃపరమంబను మాటయింతయున్. ౭౬

* కుమారికల విప్రలంభ శృంగారము. *

గీ. అట్టిమధువాసరములలో, నమృతవల్లి, దేవవల్లియునిను గాంత, తెలుపియాని
విప్రలంభవ్యథావ్యాప్తి, వెగడుపడుచు,నుపవనోద్యక్తినతికయ, శ్రమలమైరి.

ఉ. మందసమీరవారముల, మల్లడిఁదల్లడఁ గొంచమింపనిం
దిందిరఝంకృతి ధ్వనుల, దిమ్మడుకమ్మను గొన్న సోలుచున్
గెందలిరాకు పిచ్చ్వసెన, గీసినమూసికల కంట వేఁగుచున్

సుందరులందరానితమి, సోకులనాకుల, పాటు నొందుచున్. ౨౮
ఉ. చల్లనిసీవె జొంపముల, చాటుననోరసి లింగ బోయినన్
గొల్లునఁగీర శారికలు, గూసినఁదల్లడమంది గుండియల్
ఝల్లున మేను లల్లనవ, శేమ్ములుగాక భరమ్ము నొందియు
తల్లలసరస్సరోజముల, పొంతవసింతురు కొంత మోర్పుచున్. ౨౯
చ. సరసుల పొంతమేనెనెక, సల్లనొనర్పఁ దలంచి తత్తటీ
వరసరగోస్తనీలతల, పందిటనించుక విశ్రమింపఁగా
సరసిజగంధ గన్గొనవి, శంకటముంద మరుత్కిశోరముల్
చెరలిసఁబాళిఁ బాలకచ, లింతురు, నింతురు నీరుకన్నులన్. ౩౦
చ. నిలవినచోటనించుకయు, నిల్వఁగఁ జాలరు చెల్మికత్తెలం
బిలుపరు వీణబుండుకొని, ప్రేమమెకానుక సాగ్రమొనరం
బలికెడరక్తి సూపరతి, శీతలమంద మరుత్కిశోరముల్
బోలిసినఁ దల్లడింతురుఘ, భుక్కునునక్కలదొక్కపాటునన్. ౩౧
ఉ. నెచ్చెలులించుకంతమది, నిండిన క్షేమ భరంబెటొంగిరే
నొచ్చెమటంచుఁ జెలులకు, నొద్దికఁ జేరుచు గారవించుచున్
మచ్చికమాటలాడి చను, మానవముత్తోఁ జెలియాంగ వేడినన్
దచ్చనసేయుచున్ననను, బాత్తు రోకించుక తెల్పరేమియున్. ౩౨
సీ. అలవోకనైనన, న్యానుషంగము లేను, వల్లభవ్యాసంగ, వాంఛదప్ప
తలఁపు ప్రాణేశుపైఁ, దప్పకదిటఁగొల్పి, వలపుముమ్మరమున,నొక్కలిపియంత
నన్యోన్యసందర్శ, నాన్యోన్యసంస్పర్శ, నాన్యోన్యపారవ, శ్యముల నొంది
యాత్మసంవేద్యమా, నానందరససమా, స్వాదసౌఖ్యాంబోధి, నీదులాడి
గీ. నిశ్చలాద్వైతసుఖగోష్ఠి, నెఱిఁ దెలిసి, కానరానినితాదాత్మ్య, కలన మెలఁగి
తెలసిబయలైనఁ గుదియింప, నలవిగాని, ముమ్మురఁపుమోహ వారాశి, మునిఁగి చెలులు. ౩౩
చ. కొసరుచుగబ్బి గుబ్బలెదఁ, గ్రమ్మపుభాధర మాని కౌఁగిటన్
మసలుచుఁ బ్రాణవల్లభుఁడు, మర్మములంటి ననీసు జంకెనల్
నసరిన సూపుకోపులను, మూలుచు సీత్కృతితోఁ బెనంగుచున్
బిసువని కౌశనమ్ములను, వేఁడుక నొప్పెడు భాగ్యమెన్నఁడో. ౩౪
సీ. పాన్పెనుపడుఁదుగాని, పరిరంభణములలో, నలయించికిశియారఁగలుగునొకొ
మధురాధరానాస్వాద,మాధుర్యమునఁదేలి, మత్తిలియనన్యాబు,మఁజతుమొకొ
శిలోకింపితనులలో, సీలించిఘటిచేయు, నయ్యాటలనుబ్రొద్దు, జరుగునొకొ

స్వరకళాసిద్ధాంత, సంవాదములలోన, సామరస్యముఁ జూపఁగా, సఖులఁ దెలుప
గీ. మెచ్చి తలలూఁచి స్వారస్య, మిచ్చగించి, కరము దెమలించి భావసం, కరముఁ గాంచి
మనసు గొలిపించి వలపించి, మమతఁ బెంచి, కలసి చెలువొప్పని, మెప్పించెఁ, గ
లుగు సొక్కు. ౮౫

చ. అనితలఁ బోయు చుంజిగురు, టాకుకటారుల కాసఁ గొల్పునన్
వెనుకొను మందమారుతముఁ, వేఁడివడంబడి విశ్రమించుచున్
జెనకెడు కన్నెవెన్నెలల, చిచ్చులఁ జాదులు ద్రొక్కుఁ జూపుచున్
మనముల సాహసించి రెటొకో, మట్టునకిల్వఁగ లేక భామినుల్. ౮౬

చ. వెతలం గుందుచుఁ దాళరాని తమిచే, వేమారు మారుండు ద
ర్జితసంతాడిత భావముల్ గొనుచు నా, సింబాసి రాచిల్కలన్
సతమౌ కామకళాచమత్కృతులఁ జెప్పు సఖి, సందోహ పున్నాగపున్
గతమై యెన్ విరహాతి కష్టములు వియో, గవ్యాప్తి పూఁబోఁడులన్. ౮౭

* దేవవల్లి విరాళిఁ దూలుట *

ఉ. అత్తఱిఁ దేవవల్లి మఱి, లావుఁగ లేక ఝుళీలు సంబరా
యత్తమనంబు సంగడలి, యాళులు గొందఱు వెంటసారియా
తత్తర మేల తాపమని, దాదమ్రల బను వెత్తనొక్కుచో
వెత్తని పుష్పవల్లరిసి, మిట్టను గట్టిన తావిమావ్రలన్. ౮౮

ఉ. చల్లని మల్లెపూపొదల, చాటున జాజుల కోనలోనను
త్ఫుల్లసరోజ షూసరసి, పొంతలబంతుల నల్లిబిల్లిగా
నల్లిన మెల్ల యారముల, యావల నొక్క యనంటి తోఁటలో
జల్లిన సన్న గొజ్జగుల, చేరువలో యులఁ బొన్న దిన్నెలన్. ౮౯

గీ. కప్పురముఁ గుప్పనమమే, లొప్పచలువ, చప్పరములోని జలయంత్రి, స
విధమైన
చిప్పరుతల్పమ్ము పై మేను, జేర్చి పెక్కు, తలఁపులు రెపిరెడంపు, వలపుతోఁడ.

సీ. అపరంజి పలుకడా, లుపుఁగల్మి జవరాలి, యింటిలోఁ గొలుపుదా, నేలచేసె
నలకొల్వులోనిక, ల్గాయ ముద్దుగఁ జిఁగ్రజ్ఞి, పొంతకున సఫ్తోఁ, బోవ సేల
కనుపెట్టునట్టుగా, గట్టువింటి వజీరు, పట్టియచ్చోచోకి, వచ్చుచేల
యంతలోనలిసి పై, నతిసుతాపము తేచి, యొడయిం పలవంతి, బోజనుసేల

గీ. మొన్నఁ జెలుఁగని యాబాలిఁ గట్టుగొట్టు, దలఁచ నిచెలంపు వోఁడమాని, ట్టుల
సపింతు
ఖురుమదత్వము గుసుమైజేసి? తరుణిశ్రైన, యిట్టినేనేఁడిశ్విథ, కేసలంమ్ము,

ఉ. కేలవలీవి కుంజముల, నీకపురంపుట నాటికోటలం
దీలలితారవింద సర, సీ మణిశిలాతల తీరభూములం
దీలల నామనోహరుని, నిజాంతీరథ సూనుఁగూడియు
వ్వేలమునోను రాగమునఁ, ద్రిమ్మరకిమ్మరుజాలిదూలునే. ౯౨
చ. వలవనియాస మోసపడి, వానికిలోనయి మానరాసియా
కులతలఁజెంది యీకిలకుఁ, గోయిల కుంబెగడొంది గంతుతే
ఖులకల ఝుంకృతధ్వనుల, డోలికపోలిక నూఁగుసమ్మనం
బులపుట నెంతఁగావలసె, నమ్మకచెల్ల యికేమి సేయుదున్. ౯౩
ఉ. ఈసడి యిందుకాంతజల, జేకుఁబకుల్లములోనెఱింగెనా
శ్రీసతితోఁడఁ జెప్పిశశి, శేఖరనందనుఁ దోఁడితెచ్చిన
న్నాసరసాగ్ర గణ్యునకు, నర్పణ సేయఁడ యెల్లినేఁటఁజో
పోసఁబోసి మాఁటలవి, బోఁటులురచ్చలఁ బెట్టకుందురే. ౯౪
గీ. తెలియలేమైతి మిన్నాళ్లు, దేవవల్లి, కనులఁదెఱువని కసుగందు, గాఁదలంతు
నొంత వైదగ్ధిఁ బ్రకటించె, నిట్టిజోలి, గురుజనులతోఁడ, గుజగుజ, గ్గూడవమ్మ
ఉ. ఎంతటి సాహసంబుచుచు, నీతుముతింద్రి శెఱుంగఁజేసి కొం
తంత ప్రయోజనంబు దృణ, మంతకుదెచ్చెను జూడుఁ డంచునెం
తెంతలు చేతురో చెలులు, హేతనమాఁగద నావిధంబునేఁ
గాంతుని గూడునట్లు? తగు, కార్యముదప్పని కట్టులోర్చెదన్. ౯౫
ఉ. కాంతుఁడు పూర్వపుణ్యమునఁ, గట్టికరంబ వసియించి యున్నచోఁ
జెంతకుఁజేరి చెక్కిటను, జెక్కిడి మోమున మోముఁజేర్చిలో
చింతనెఱుంగఁ జెప్పరదుఁ, జేర్చికుచమ్ముల నొత్తి తేనియల్
జొంతిలు మోవినొక్కితడుఁ, జూజకొనందల పోయునైతిగా. ౯౬
ఉ. నాయొకటెక్కువంబుగమ, నంబుజహృదీశున కున్నయట్లుగా
నాయెడఁదోఁచెఁ బ్రేమమున, యక్షపది జూపెడి చూపుకోపులన్
బాయసికూర్మిఁ జెప్పియున, పాయసుఖంబుగఁ బాయమెల్లనా
హాయనివాని పొలగును, పాయముఁజేసి సుఖింతు నక్కటా. ౯౭
చ. గతజలసేతు బంధనము, కైవసిఁజేతికిఁ జిక్కియంతఁ బ్రా
పితుఁడగు భర్తకై మకుఁ, జెందఁగఁ బాలయిలింక నింటిలో
సతముగఁ దక్కనాచు మది, సంతసమందిరిఁ గానిమాకుఁదన్
మతకరి కప్పగించిచను,వాఁట నెఱుంగక బేలనైతిఁగా. ౯౮
మ. అమందస్మిత భూమనోజ్ఞ వదనం, బోవాలు జూపామునన్

ప్రేమావేశము లాగభీర గుణమా, శృంగార లీలాక్రమం
బామోదాటము లాచమత్కరణమా, యందంపు టౌదార్యమా
హాసమున్వారల యందుగాన మహాజో, గావున్ దక్కంగొనన్. ౧౦౦

సీ. అతని పున్నమనాఁటి, యలచందురుని సాటి, సొగసైన నెమ్మోము జూచి చూచి
అతని తేటయతేట, ప్రకటమౌ వాలాయమాట, కొసరి నోరూరంగఁ గ్రోలి క్రోలి
అతని బంగరుతల్పు, టాడంపుఁ జిగిఁ గొల్పు, నురముపై జిగిగుబ్బ, లొత్తి యొత్తి
అతని యొయ్యారంపు, టచ్చపు సోయగలింపు, రెచ్చఁగఁ దలయూఁచి, మెచ్చి మెచ్చి

గీ. అతనితోఁ గౌఁగిలిగిలిఁ దేలాడి యాడి, యతనికళఁ జేటుకలిసారు, లాడియాడి
పరవశీభావమునఁ బొందు, సుఖములఁ జెందు, నోము లేమైనఁ దొలి మేను, నోచి తొక్కొ. ౧౦౧

ఉ. అనివిలపించు చుండలపు, గారడిఁ బుచ్చుచు మేనువాడని
ల్చినతల్పంబు విన్నిలువ, లేక యొకానొక సాటియై యొగ్గం
టనునిదురంట నీకలమి, టారి వెతన్ నొగుల్గాగ బోటుల
ల్లనఁ జని దేవవల్లిఁ గని, లాలనసేయుచు బుజ్జగించుచున్. ౧౦౨

శా. తల్లీ! కన్నికురించి మమ్ము జిలుకుచు, గట్టిపుఁ గ్రొమ్మావులన్
వల్లీ వేల్లిత కుంజపు జములఁ ద్రో, వల్దప్పు నీరంబులం
దుల్లంబొంతో విరాళిఁ గొన్న యాటుల్, హాయొంటి రానేలనీ
తల్లిందండ్రియు నింతకోర్తురే చెలీ! తత్పాపిణ మీవేకదా. ౧౦౩

క. కన్నుంగను పాపయుగా, మన్నింతురుగాదె నినుర, మామాధవులో
కన్నియ! కడిదివిచారము, గన నువిన్ననుసహింపఁ, గలరే వారల్. ౧౦౪

శా. కాసీయందల కేవిః నచ్చె పుష్పీ, గాటపు టీరమ్ములో
మేనంజెమ్మట లూరసామ్మ సిలుచున్, మేమింతరా పాడమా
తోనై నన్నరి ముచ్చటింప నిపుడా, యోచింత పాలైతివా
లేనేస్తంబున కిట్టి మార్గ్నగముమే, లేమాయెడన్ మానినీ! ౧౦౫

ఉ. ఏనెరజాణ మోవలపు, లెత్తినిమ్రబ్బము కొల్పుమానసా
ధ్మానముఁ జేసి నింకఁ బలు, మాఁటలఁ కేటికి దానఁ జేసినీ
కీనిలు పోషలేమి జని, ఝంచెమనంబున సందియంబులే
డానిజమంచుఁ దోఁచినది, యక్కట నాచఁగ నేల యింతటన్. ౧౦౬

చ. వెలవెలవాఱె మోముకను, వేదురుపుట్టెఁ జలించె మానసం
బలమటమించె జాలితలు, చయ్యెననాస్థ వాసంగె నన్నిటం

బలుకఁగ వేసటల్పొడమె, శాప మొకింత వసమ్ము గాకకాం
దలముదలమ్ము గాఁదోఁచెఁ గెఁ, దక్క! తలంపకు మోము చందముల్. ౧౦౬

సీ. చిగురుపాకెంబు గ్రక్కిమ్మ, నెరపికమ్ము ట్టెండునప్పు, దలఁపుయోగ్యనిచోలెఁ, దలపకిమ్మ
నగజాపుఁడీవె కో, జాడింపు నమ్మేము, వసివాడెంబూసెజ్జ, మసలకమ్మ
మగ్గుబూరెకిమోము, మునుప్రబింకము దప్పెఁ, బాష్పపూరము లిల్లు, పర కనమ్మ
గనుముగాకుపరాకు, గాటపుయ్యెనెకిత, పనపులోఁ దలపోత, మానవమ్మ

గీ. చేనికేలు జెలియుకీ, వేళఁదాళఁ, గాలనిపరాళిఁగొంటివి తేలవాకు
నానతీనమ్మ లేవమ్మ, యలమకమ్మ, నమ్మవేమమ్మ చీవార, మమ్మకొమ్మ. ౧౦౭

ఉ. కంటికి జెప్పలట్లు కల, కాలమునీయెడ వీడలేనియా
దంటనిచెల్మి నూంచిచెలి! యాటలఁ బాటలఁ గూడియాడుచున్
మాటిమాటికె యిట్టుయుము, మన్నననేయుక నొంటిగొంటినీ
వుంటదలంపు సిద్ధికిని, యోజనగా గణియింప మేమియున్. ౧౦౮

గీ. ఇంత తెలియని వెఱ్ఱిని, కేలనమ్మ, దీనవలమాటమోదుటే, కానికార్య
సిద్ధియుపమాత లేదనీ, చిత్తమమ్మ, వలపుమర్మంబుమాత్రోడఁ, జెలుపుమమ్మ.

క. పలుతెఱఁగు బుజ్జగింపుల, జెలులొత్తిలి పలుకబయలు, సేయఁగ లేక
వ్వలపుఁజమిఁ గొంతిగ్గుచ, నలజడినడి యెట్టకేల, కభిముఖియగుచున్. ౧౧౦

ఉ. నెలవంకంగి కురించు గోటికొనము, న్నీరైన కన్నీరుజ
మ్ముల బాల్సేయుచు బొట్టిత్తియలమో, మోటంబు పైముంచఁగా
నలపోకుంబలు పోకలంబొరయుమే, నల్లాడ కల్లాడక
చ్చెలిచేలాగ్రము గీసికొంచుఁ బలికెన్, సిగ్గుంగొనల్గమ్మఁగన్. ౧౧౧

ఉ. అంతిపురంబులోన జల, జాక్షునిఁ గొల్వఁగ నొక్కనాఁడుమా
కాంతతనూజుఁ డచ్చటికిఁ, గంతుసహస్రశతాయుతప్రభా
క్రాంతమనోజ్ఞ తేజములు, గ్రమ్మఁగవచ్చిన వానిఁజూచిమ
త్స్వాంతము సంచలించెనది, యాదిగనట్టివిరాళిఁ దూలితిన్. ౧౧౨

ఉ. ఆపువిరాంగు నింగనిప, యంతటనుండి మనమ్ము చంద్రికా
పూరములన్ శశాంకశిల, పోలికరాగ రసార్ద్రమయ్యెనా
హారము హారముల్ విషమి, యయ్యెఁబదంపడి కేళికేళికా
కీరము దూరమయ్యెఁ జలు, కేవలులుకయ్యె నిఁకేమి సేయుదున్. ౧౧౩

గీ. సకియలార! మహోగ్రజా, జ్వల్యమాన, తాపజానానలమ్మున, ప్రాణనాథ

వీక్షణా మృత పూరము, త్వల్లి వర్య, కేలిచల్లారు మదికోర్కె, తట్టు దీఱు
ము, తమియంతంతకు నగ్గలంబయిన డెం, దుబెల్ల నూటా డెందా
లిమిదూలెక్ బలుకులు లాడనీకమే, లే; ప్రాణనాధుండునా
గమృతంబు ల్జిలికించి కౌఁగిలిడినె, య్యా బాష్ప ముద్దీకనా
మమతల్డీఱునె కోరునే హృదయము, స్సంజీవ నోల్లాసముల్. ౧౧౫
గీ. తెలియఁగలయంత వట్టునేఁదెలిసిమీకు, నెఱుఁగ దెల్పితిఁ బ్రాణేశు, నట్టులైనఁ
నూర్పఁగలరేని యొకకొంతఁనూర్పుదాన; గాడుప పలుకులఁ బనియేమి, సు
దతులార! ౧౧౬
చ. అనిపనిఁబూని, ప్రాణ విభు, నంటిన నంటు దలంపు ముచ్చట
ల్మనకొని బోటి కత్తియల, మఁదర దెన్నుటచేఁ బు నఃపున
ర్జనితమనోభ వానలపి, సాకిశిఖాంతతి భగ్గురన్నన
య్యనుపమ గాత్ర లేఁచి చెలి, యాల్వాను నంటుదు నాగినట్లుగన్. ౧౧౭
చ. నిలువక యేగి యొక్క నలి, నీనుము మంద మరందపూరము
ల్జలువలు జల్లు కప్పురము, సార రసాల దళీపుటమ్ములన్
గలిపిక రాగ్ర సీమనిశి, కందొవలప్ద శవిజ్మఖమ్ములన్
గలయగఁ జాదు నచ్చెలువఁ, గన్గొని బోటులు తాపతప్తలై. ౧౧౮
చ. అడుగడు గుంగడల్పక వ, యస్యలు వేచని కేలునట్టిపా
ఝడియకు తల్లి! సాహసము, సైపుము ౯ట్టని సేతలేటికి
యెడనెడ తీనికూర్మి మరు, లెత్తివిభుండెటులయ్యె నొక్కపో
నిడునె మరుంకు పుష్పశరవృష్టుల ముంచఁడె నిన్నుఁజూచుటన్. ౧౧౯
సీ. అపరంజిబొమ్మనీ, కటులేల సర్వజ్ఞుఁ, డఖిలలో కేశ్వరుం డచ్యుతుండు
నీకోర్కెఁగననోపు. నిజమింకఁ దలఁకకు, శశిశేఖ రాత్మజు, వసునిఁజేయు,
నలని కిల్లాలవై, యఖిలంబు నేలుదు, వదిగాక బర్హివా, హనుని యెడల
ననురాగ నుగ్గలంబగుసీశ్వరునకున, క్కామపుండు తమిఁగీలు,కొనుటదెలియు
గీ.హారహారలు వియ్యమందుదు,రబ్బురంపు వేఁడుకజగత్త్రియమ్మున, నెలయుగాన
వెఱువ నేఁటికిఁదల్లి!నీ,విభనమెల్ల; గన్నులారంగఁ జూడఁగాఁ గంటిమమ్మ.
క. బాలా! నీకేటికి నిటు; చాలం జాలింద పిపసము కూరె సుఖం
జేలాయలమట లెమ్మును, బాలాపము వీనులాను, మమ్మా! యనిరన్.
మ. అకటా!ఁదీరాఁ కొనువారికి రుచియు, తాన్నాది షాసంగన్మృతిన్
ప్రకటోత్సాహ ముతేసియట్లు ప్రియుఁడిఁ బల్కాడుఁ కేవెన్నెనన
య్యాకె బంకానన నగ్గనన్న దనఁ శ్రైఁరాంతి సద్గై కను

తుక కత్యంత మనోభవ వ్యథనము, దూబ్బతోన్నతిఁ గాంచిరన్ ౧౩౧
ఉ. కన్నుల నీరు కాల్వలయి, క్రమ్మఁగ నమ్మగ రానివారలీ
యన్నులు కన్నులాన వల, పారడిఁ బుచ్చితి నేమి సేతు? నే
నెన్నఁడుజూడఁ గందునొకొ, నింపుగఁ గాంతుని మోమువన్నియం
చన్నలి నాత్మి చాల వెత, కగ్గలమయ్యె విషాద వేదనన్ ౧౩౨
గీ. అంతఁదహాతహాతో బోటు, లలమికొనుచు, నూరడించుచుఁ గేల్దమ్మి, నూత నునిచి
సిద్ధపుం జెక్కుటద్దము, ల్నిమిరిచాల, బుజ్జగించియుఁ దమిమించి, పొరలిపార.
చ. తమతమ నేర్పు లేర్పఱచి, తామర రేకున రక్తిఁ గూర్చిఘుం
ఘుమఘుమవాసన, ల్గురియు గొజ్జగినీటఁ గురంగనాభిచొ
క్కముఘటియించి రంగులని, గారముతోఁ గొనఁ గోటఁ జెల్వవిం
దుమదముతోడ వ్రాసితగ, టుంబనిఁ గ్రొంజగినిల్పి రూర్పునన్. ౧౩౪
గీ. చిత్తరువు వింతఁజిగిఁ గొల్పి, చిత్తవృత్తి, వలఁపుఁ దమిఁగొన్న భావంబు, వల నుకొల్పి
నెమ్మనమ్ములఁ దద్భావ, ముమ్మలింప, భావశుద్ధి మొనర్చియ, ప్పటముఁ దెచ్చి.
చ. కిలకిలలాడుచున్ పడాయలు, గీల్కొనముందర నిల్పనంతలో
నులికిపడియుఁ గనుంగొనిప, యోజకరంబులఁ గంకణధ్వనుల్
కలితపదాంగద ధ్వనులు, ఘల్లున మ్రోయఁగ వేగ లేచియ
చ్చెలువలు మాటునన్నిలువఁ, జేడెలు గొల్లున నవ్వియంతటన్. ౧౩౫
గీ. ఇట్టిపసిగోలకీ వెఱ్ఱి, యెట్టులనుచు, నంబుజాక్షికి నెదురై ప, టమ్ముఁ జూపి
ప్రియుని యాకృతిగాని త, త్ప్రియుఁడుగాఁడు, నీకటాక్షాంచలం బిందు నెఱపు మమ్మ. ౧౩౬
చ. అనిమదినమ్మఁ బల్కసహృ, దంతరదంతుర మోహవల్లికా
వినమిత దృష్టి పల్లవములు, వెన్కకుఁ జేగుచు ముందుద్రొక్కుచున్
బెనఁగుచుఁ జుట్లు గొంచువల, పించుచుఁ గొంకుచుఁ గోరఁ జూచుచున్
గునియుచు గుంపులై యలమెఁ, గొక్కప్రియాకృతిపైఁ దటాలునన్. ౧౩౭
క. బోటికి మువ్వాఁటికి సల, నాఁటిప్రియాలోకనమ్ము, నాఁటిన తమిము
న్నీటిక్రియఁ బొరలసుమశర, కోటికి నగ్గమయి కూర్మి, కొనసాగంగన్. ౧౩౮
ఉ. చన్నుల నొత్తి యొత్తిమ, నసారఁగ మోమునఁ జేర్చి చేర్చి పే
గన్నుల సద్దిసద్దిమెదఁ, గ్రమ్మఁగఁ గౌఁగిట నుంచియుంచియా
యన్నులమిన్న పెన్నొసట, సంబుజగర్భుఁడు వ్రాసినవ్రాఁత బో

నన్నని మ్రొక్కి మ్రొక్కి కల, నావినివేశిత చిత్తవృత్తియై ౧౩౦
సీ. అందంపుజిగిఁ దేరు, వంగారుమందాసు నాననపద్మభలమే, లరసి యరసి
అరుణాబ్జములఁ గేరు, తరుణారుణచ్ఛాయఁ జరణాంబులనుదక్కి, జగిపిజరపి
తళుకుమించులఁ దళ, త్తళలీనునఖకాంతు కన్నుఁ సోఁగలవింతఁ గాంచికాంచి
పొంగారుబంగారు, రంగుశృంగారాంగు మేనిసిగ్గులుఁ జూచి, మెచ్చిమెచ్చి
గీ. అతివతత్సాంద్రభావిత, మైనయట్లు చెలువుప్రతికృతినక్కుపైఁ, జేర్చిచేర్చి
చిత్రలిఖితాకృతిఁ వహించి, చేష్టఁదక్కి యెటుకమఁటపులు లేసియు, భీష్ట మొందె.
క. కరములనప్పతి ప్రతికృతిఁ, గరమనురాగమొగినూనఁ, గలుఁగుట సతికిఁ
వరునికరగ్రహణముబలె, నిరతిశయానన్దసౌఖ్య, నీరధిఁ దేల్చెన్. ౧౩౨
చ. తొలఁగఁగఁ జూచుఁ సిగ్గుదమిఁ, దొట్రిలమై యరహించు సైపలే
కలయుచు నోరఁ జూచుఁ బలుకాఁడివిదేమి; పరాకటంచునో
త్తిలిపలికించ జూచుసుద,తీమణితథ్యము కాతలంచియ
చ్చెలువుని చిత్రరూపుఁ గని, చిత్తజవేదన కోపనైపకన్. ౧౩౩
మ. నిలువెల్లందనివోవఁ జూఁచిమిగుల, న్నెమ్మోము నమ్మోహనం
వలనోచూచ్చిన దృగంతసంతత సమూ, వల్గత్పరాయత్తతా
కులహృద్భావన సూచనప్రకటసం, కోచస్ఫురద్దైన్యమున్
లలనారత్నము నాత్మహేతుకముగా, లాలించి తానిట్లనున్. ౧౩౪
ఉ. ఎందుకు సందియంబు రమి, యింపుమనింపుము కూర్మినీకున
స్పందమనో రథంబనయు, పాల్పడితిన్దయ సేయరాదె? యీ
పొందపుఁ గొందలంబుఁ బ్రకటించుచునున్నది మోముదమ్మియే
మందదయాపయోధి! తగునా? వశవర్తిని యియ్యపేక్షకున్. ౧౩౫
క. ఇవ్విధమున నాజవ్వని, నవ్వముదపుకొత్తఁ జిత్త, మహితుహితునిపై
నెవ్వగల నొవ్వనవ్వల నవ్వలపుల నమృతవల్లి, యవ్వలిలోనన్. ౧౩౬

* అమృతవల్లీ విరహము. *

లయగ్రాహి. అమ్మహితునమ్మునెడ, ముమ్మరపు బమ్మెరలు
గ్రమ్మి చెలు వమ్మెదలి, యుమ్మలికమించన్
తమ్మివిరిగుమ్ములను, ఘుమ్మనును తెమ్మెరల
కమ్మద నముస్నెదలు, తుమ్మెదల యిమ్ములో
సొమ్మసిల గ్రమ్మఁగను, కమ్ములు పికమ్ములర
కమ్మలయు కస్మికల, డస్సి కన్నుల కోలన్

జీవమ్మునకు నమ్మేయుషి, ఏమ్మెరు దశమ్మగావ
గ్రీష్మమునకీ యుష్మాలెడ, లమ్మవీ దలంకేక. ౧౩౮
సీ. ఘనసారవాసనల్, ఘమ్మ్మంచుచుపేం, పులికిడగ్గునలేవ, నూహసేయు
కెంకాపిహితభ్రాగ, ఘుంకారమాలించి బాకపందిటసేడ, డాగనెలయు
సకియాప్తపేంష, జ్జ్మముమేళముగూర్చి నెవలేమిం దలవాంచె, నిచ్చగించు
బాపుఫ్రాపుకటి మెచ్చుంగంబోంబు లేయుచో నమ్మేనుపలిపెమ్మ్ము గ్రమ్మజూంచు
తే. గీ. ఐనుఃమగ్గలమైనయు, త్తఃడలంచి లసకుం దావచ్చి దయసేయుం, దలం
పుం గూర్చి
వల్లభునిమేపవలంపుంగై, వారమాత్న యూనహాసమ్ములనిసన్ని, ధానమాట.
చ. వలపులు గొల్పునట్ జనుల, వాడలవాడల నెల్లచోటులన్
మెలంగుచుం జెన్నుట్లులిపు, మెచ్చొచరించు సుఖప్రదాయి! యో
మలయసమీర! వల్లభుని, మైంబాలయంగల వేళనీమది
దలపుము నన్నునీవలన, ధన్యతంగాంతుం బరంపరాప్తి చేక. ౧౩౯
చ. కృధురవియోగ తాపపరి, పీడితమచ్చటు లాంతరంగసం
గ్రథిత సుఖాసనుండవయు, కట్టడిసైన ననుంగుఱించి యు
ప్పోధి సహించితో భవద, భీష్టము నేసవుటన్ వియోగజ
వ్యథంగొనితాప యుగ్మమున, నయ్యెను? చల్లదనమ్ము వల్లభా! ౧౪౦
ఉ. చక్కరమావి పండ్లువహు, సారమనంటుల పండునత్తముల్
చొక్కపునారం బొలుతెఱ, చుంగసీమాగడ లైనగాంత! నీ
మక్కువం గొంగిటన్చైనంగి, మన్ననసేయ ధరాధరమ్ము బ
ల్పెక్కుల గంటిం జేసిమది, నొవ్వకనాను సుధా స్మరించునే? ౧౪౧
చ. ననుగనుసంత నీమనసు, నాయెదనాటు టెఱుంగనైతినీ
ఘనతర హృద్గభీరతలం, గంటినయేని మనోభవవ్యథా
కనదతి తాపవేదనలం, గట్టడినై నినునొప్ప గింతునే?
యొనరునుపాయ మాత్రనీవి, యోగభరజ్వర మార్పకుంటునే? ౧౪౨
తే. గీ. గురుజనాధీనననుచుసు, కొంచమేల కాంత! సుమాపుంముదులలోం, గల్గునటిలి
హృదయ సంగమమయ్యెని, కేటికడమ? మానసీయాన నీదాన, నైనదాన.
చ. చిలుకననూళిరాత్రు పకుం, జెల్లలనైనను నీతిమాలినన్
నలుమునుం బెట్టినాగినని, యాముకుటనేరమి యెట్లునన్నంబా
వలచినం బ ఘుసీవనియు, వశ్యమునన్ నినుంగూర్పం గోరెదా
కీలనకు చెంకనిరూలను, కట్టిన కంతు పిపాదనేసనల్? ౧౪౪

మ. తెలిదుఁ బ్రహ్మ లసకలార్థ వేత్తలని వే, దంబుల్వచించుంగదా?
తలపోయం దద్వగ ధీనసాధనను న, ర్థం బేల భావించరో?
తెలియం బోలునటైన వల్లభ! నినుం, దేరాదె? మజ్జీవనా
కులతద్దీరు పరాదె? యేలపలువా, క్కుల్, కర్మభోగ్యంబగుల్. ౮౪౫
క. నాసిజనకులు హరిహరు, లీనర్మిం గననివార, లేటికి నీకసం
ధానముఁ జేసి గుహాశయు మానిష్క శ మద్వితీయు, ననుసంధితుల్. ౮౪౬
చ. అనుదు ననంత భావనము, లాతలఁ బుల్దలపోసి యెవ్వియున్
మనమునఁ బెట్టకార్తి మెయి, మగ్నత బాహ్యము ఖేంద్రియస్పృహా
వినమిత వృత్తిసాంతరని, విష్టచిదాసన సంస్థఁజేసినా
ధునిఁ గవఁగూడి మేన్మఱచి, తో యరుహాసన పూర్ణభావమై. ౮౪౭
చ. అనుపమ మాత్మ వేద్యము సు, ఖానుభవ ప్రతిపన్న మన్యవే
దనరహితంబు నిశ్చలని, ధానవిధేయము నిత్యభోగ్యము
భ్యనుదిత భేదభావము గు, హాశ్రయమా ప్రమదమ్ము నొంది భో
ననపరి శుద్ధిఁజెంది యని, వారణ పారణ యాన యున్నెడన్. ౮౪౮
చ. పగచుచు బోటు లేమమృత, పల్లియొకా నుక సారిమై నమే
సొగయదు పల్కరింపదువి, నోదముఁ జూడదు ఛిల్కకైన మా
టఁగటపఁ బోదు పాటకును, డంబట చెట్టి ప్రచార మొకొ? వీం
తగమదిఁ దోఁచు చున్నయది, తథ్యము సత్వర మారయందగున్. ౮౪౯
శా. రారమ్మా చెలులార! చూడుఁడిదె నే, రం బేమియున్ లేదు దు
ర్వారక్రోధళ నంబు మోమునఁ బరీ, రంభించుట ట్రోఁచెనె
ల్లారుం గూడు దటంచుఁ జేరఁ జనుచున్, లావిరిచు చుస్దీనవా
ధారంభంబున వేడుచున్ మనసు మె, చ్చన్గీతి ముల్వాఁడుచున్. ౮౫౦
సీ. ఓసమ్మ నీమాఁట, కడుగు దాటక యహర్నిశము నీవారమై, సిలువ లేదె,
శిరసావహించినీ, చెప్పిన పనులలో విసుసక నిల్చి మెప్పించలేదె,
మంతనమ్ముల నీవో, కింతఁ దెల్పిన గుట్టు బయలుగా నీకడా, పంగలేదె,
ఆఁట పాటఁల జాల, ననుకూల వృత్తి చే జనవొంది కాలంబుఁ, జరుపలేదె
తే. గీ.. లేమ! మారెడనపరాధ, మేమి లేదునీదు చిత్తమ్ము నాస్వవశమ్ము, గాదు మాకు
మనవిపినుల నానిలో, క్షమతనూని తెంపుగడకొత్తి మమునాద, రింపవమ్మ.

శా. పంచప్రాణము లీనకాని యతిసం, భావించి వాక్కాయహృ
త్సంచారమ్ములు నీయధీనములుగా, సర్వాను షంగంబులం
గించిత్తుం దొలఁగింగఁ జాలకసదాం, గీకారభావంబురా
ణించం గోల్పిన మాయెడం జిగురుబోణీ! యీసు నీకేటికిన్. ౧౩

ఉ. ఎన్నఁడు నీదు నెమ్మొగము, హేతుగుణాయతి నొందదేమొకో?
కన్నడమైన నోపమిఁకఁ, గన్గొనలెత్తి కటాక్షవీక్షనా
భ్యున్నతిఁ జూపుమింతటన, పూర్వము దంబానఁ గూర్పఁ జూడుమా
చెన్ని విధంబులన్ జెలియ, లెల్లరు వేఁడిన నించుకేనియున్. ౧౪

క. కన్నెత్తి చూచి మోమునఁ జిన్ని నగవుదొలకఁ బలికె, నేమమరసితాఁ
గన్నులు చల్లఁగ నన్నుల మిన్న యొకింతైనఁ గనక, మిన్నకయున్నన్. ౧౫

చ. వెలవెలఁ బారుమోములను, వేమరు గన్నుల నీరుగాల్వలై
వెలువడ నల్దెసల్గనుచు, వేదురు వట్టిన భంగి నెచ్చెలుల్
తెలియక తత్తరించు చును, దీనతఁ జేతుల నంటు చున్భయా
కులమతి విహ్వలించుచును, గొందల మందుచు నున్నయంతలోన్. ౧౬

—* కలకంఠీ కలానైపుణ్యము. *—

చ. చతుర కళార హాస్యములఁ, జారువ చోరచ నాచమత్కృతిన్
సతతపరేంగి తజ్ఞతల, సారక విత్వర సానవద్య హృ
ద్యతల గుణక్రియాను కృత, దాత్యములన్ నడిసన్న బోటియొ
క్కతె కలకంఠినా చెలులఁ, గాంచి కరాంగుళి సన్నఁ గొల్పుచున్. ౧౭

చ. బెదరకుఁ డింతులార! పల, వింతురె యింతటిలోన మీదటి
త్తెద గణియింపలేరు మన, కేటి యువజ్ఞలు ప్రాణమానముల్
సుదతివె కాచరింతు మిటు, జూఁడుఁడు బోటితలంపు వేఱునా
మది వివరించి యంటె నను, మానము లేదువినుండు తెల్పెదన్. ౧౮

మ. అలరాజు న్నలరాజునిర్వురును జో, డైయీడుగా రాని ని
స్తుల సౌన్దర్య ధురంధరుండు గుహుఁడ, స్తోకప్రభాశాలి యు
జ్జల జాతాక్షుని చెంతనొక్కెడ సభా, స్థానంబు నందుండ నీ
. . . . . బోణి గనుంగొనన్ హృదయ బద్ధంబైన వాల్జూపునన్. ౧౯

తే. గీ. చూచి నప్పుడె మది . . . . సుదతి . . . .

కఱఁగె నెఱ పొంత వెన్నగాఁ, గఱుఁగ కేల
యుండు నమ్మూర్తిఁ గనునట్టి, యువతులకును
తత్క్షణంబున సాత్త్వికో దయముగాదె? ౧౫౯

చ. అదిమొదలీ వెలంది హృద, యంబుర యంబున కాలవాలమై
యొదవిన మన్మథానలపు టోజగణింపఁ దరంబె? యంతయై
యుదిమొదలంత కాంతయయి, యావల నావలఁ గొండ యంతయై
యొదిగె వశమ్ముగా దొరల, కేర్పడ నార్ప గుహుండు దక్కఁగన్.

తే. నాఁటి మరులద్రి మథనుపై, నాఁటియున్న
దేటి మాఁటలు తమకంపుఁ, జెలివికిలిని
యగ్గలంబైన తమిఁ బొక్కె, యాత్మనాథు
పైని గీల్కొల్పి నవనవా, వస్థనొందె. ౧౬౦

చ. చలువలు జల్లు జాఁడివిడి, శయ్యపయిం బవళించి కన్నులన్
జలజల రాలుసిరు జల, జాతజలమ్ముల పేరమార్పుచున్
జెలువుని హావభావగుణ, చేష్టలపై మరులొంది యెద్దియున్
దెలియక బారవశ్యమునఁ, దీక్ష్ణమై చెలియున్న యంతటన్. ౧౬౧

క. మనసీని వేళయని నీమనసునఁ దలపోసి చెంత, మార్మసలుచు నె
య్యాన నీవల నావల గాఁజనుచుం వచ్చునను దిరుగు, సమయము నందున్.

తే. కొంతసే పొచ్చినను జూచి, కొమ్మనమ్మ
నమ్ముదిటఁగొల్పి కనుసన్న, నన్నుఁ బిల్చి
నాడు చనుమిట్ట లూఁతఁగాఁ, గ్రోడికొనుచు
మేనుఁ జేఁచి తెమ్మికొక్కి, లోన నణఁచి. ౧౬౨

మ. కలకంఠీ! కనుగొంటె? మాలతి యుపష్మ వ్యాప్తికిం జెంగరం
జిలు నుద్యత్సహకారవేల్లనము వాంఛింపఁగఁ బోలట్లు సం
చలదామంద మరుత్కిశోరకలనన్, జవ్వాడుచున్ మాటికిన్
బొలయం జేరువఁ దూఁగుచున్న యది యొ, క్కో వింత గన్గొంటివే. ౧౬౩

మ. అనుచుం బల్కినఁ బ్రస్తుతోక్తి మదిలో, సప్రస్తుతవ్యాజనో
పనతమ్మై శశిశేఖరాత్మజునిపై, భావంబు నాటించదే
యనవాల్ నన్మాన వాంఛ ముట్లు ఫలితం, బౌనంచుఁ బాఁగోరెఁగా

యని వాక్యార్థము నిర్ణయించెనట న్యాయ్యం బగ్గలం బౌటచేఁ. ౧౩

తే. గీ. చేడెఁ గౌఁగిలించి, చెక్కిలి ముద్దాడి భావశుద్ధిఁ గనుము, పన్యసించి
యింగితంబుఁ దెలియు, నిచ్చఁ గొల్పి యొకింత ముచ్చటింప నాదు, మోము
జూచి. ౧౪

చ. మదవతిరో! రసాలఫల, మాధురి వాచవిఁ గొంచు నింతికిం
పొదవఁగ సంది యిచ్చుచుఁ బ్రమోద ఝషల్ ముకుబంటి గాగమైఁ
బొదలుచు మోము మోములమి, పుక్కిటఁ జక్కెర మెక్కఁ జేయుచున్
వదలని కూరు ముల్నెలపు, వైఖరిఁ గీరము నందుఁ గంటివే?. ౧౫

ఉ. నావిని యుల్ల సన్మిలలనా! భవదీయ వచోవిలాస సం
భావన మావహించెనిదె, వల్లభుతోఁ గవఁ గూడి పూర్ణ పుం
భావవిహారము ల్సలుపు, భాగ్యముఁ జేకొనఁ గోరుసర్థమా
గావనజాక్షి! యెవ్వనికిఁ, గల్గునొ తావకదృక్సు మార్చనల్. ౧౬

క. మన్ననకుఁ బ్రథమ పాత్రము గన్నను మన్నింతుఁ గాన, గడఁద్రోయక నీ
కన్నుల యాన భవద్దయ కున్నెలవయి మనము, గల్తుఁగొను ఘనుఁడెవఁడో

కో. కామిని యమృత ధారా సారము వీనులకుఁ దొరఁగ, చానరో! కరుణా
పూరితమనమునఁ దెలుపం గారాదేనేఁటి చెలిమి, కత్తైన యనన్. ౧౭

చ. కలిమిమ యూరముల్ల యదె? కంటివె? చిత్రచి రత్నరత్నసం
కలితఖలీన పల్యయన, ఘట్టిత మానొక కత్తులాని సాం
పొలయుచు నున్నదీ చెలువ, మూహమొనర్పు మదీయ జగత్త్రయా
లలితుఁడు నాయకాగ్రణికి, లాలన కుందగు నాతఁడెవ్వఁడో. ౧౮

చ. అనుమధు రాధరాధరసు, ధానుకథంబగు పల్కు చెక్కనల్
దొనకిన నామదిం దోలుతఁ, దోఁచినయట్ల వచించెఁగాన ని
వ్వనిత మనంబులోఁ గొనిన, వాఁడగు నిక్కము బహ్వాధోరణుం
డని మది నిశ్చయించి విన, యమ్మున నిట్లను విన్నవించితిన్. ౧౯

ఉ. చిత్తరి నీతలంపు దగుఁ, జెంపొనరించు నతండు నీకుమే
నత్తకుమారుఁడీ ఘటన, మూర్యులు మెత్తురు మట్టువారిఁనీ
చిత్తము జాలికిన్ నశమ్ము, సేయుకు నీతలిదండ్రులుం ద్వదా
యత్తులటంచు మర్దించిల, న్నాప్రియోక్తుల భాగ్యవృద్ధినిన్. ౨౦

క. అదిగావున నిమ్మదవతి, మదినొడఁ దనగుణముని మీఁదిఁ, మోహపత్రాదిదోషా
స్పదమై యనుశయ భరమెదఁ గదురుట ఋమ్మరపు మోహ, కలనంబనినన్.
మ. నపలాలా జనరాలి మాలిమిదురం, తానంత చింతాభరం
బవరోధింపఁగఁ దత్తరింపుచుఁ గటా! అయ్యయ్యో? యింతేల? న
మ్మ! విచారమ్ము దిటమ్ము సేయుమదిఁబ, ల్మాటల్లు నీజాలిచే
బవలున్ రేలుఁ గృశించకమ్మ! యనుచుం, బైపైఁ గుముల్గూడుచున్. ౧౭౩

—* చెలికత్తె లమృతవల్లికి శైత్యోపచారములు సేయుట. *—

సీ. గొజ్జంగి మంచుతోఁ, గూర్చిన కలశంబు నెమ్మేననలఁదెఁ గస్నియ యొకర్తు,
కపురంపు ధూళిఁ జొక్కముగ ఘుమ్మని వాసనలుఁ గమ్మ, జల్లె నాతియొకర్తు
పటివేళ్ల సురటి మవ్వముగఁ గెల్లవనూని కొసరి చల్లగ నంట, విసరెనొకర్తు,
తమ్మికాడలు మేన, దళముగాఁ గొమ్మావి చివురులతోఁ గూర్చి, జెటివెయొకర్తు
తే. గీ. చలువ జాజులు పటువు బిల్లలుగు దిర్చి
యడుగు దమ్ముల నద్దెన, య్యొడ నొకర్తు,
విరహ సంతాప భరమున, వేగునమృత
వల్లి వెతఁ దీర్పఁ బూబోఁడు, లెల్లఁ గగిసి. ౧౭౪
ఉ. ఎవ్వరితోఁడఁ దెల్పుదమిఁ, కెవ్వరి తోడుణ మందలింత మిం
దెవ్వరు మందె ఋగుదురొ? యెవ్వరి వేఁడుద మేమిసేతుమో?
జవ్వనులార! యెంతకని, సైపుద మేగతి నెందు జొత్తమో?
యెవ్విధిఁ గల్గునేమనఁగ, నెద్ది యుపాయము తేర్పనెట్లొకో? ౧౭౫
క. మనకిత్తఱిదగు చైదము, లను వెతఁ గ్రి మెఱుఁగ సేయు, నట్టివయస్యల్
గననాదురె కన్నులు దెప్పని గోలకు నింతయెడను, ప్రాపించుటయే. ౧౭౬
సీ. వీణఁ బాటకు మేళ, వింతమే మదిరక్తిఁ, దొలఁగి చల్లగ శ్రుతుల్ గలుపునేమొ
సరసమోహన శాస్త్ర, సరణిఁ జప్పితమే సిద్ధాంతమే మైనఁ, జేయునేమొ
చతుర సాహిత్య ప్రసంగములే సేతమే వ్యాంజనాదుల రూఢిఁ, పఱచునేమొ
చెలఁగి బొమ్మలపెండ్లి, సేయనూహింతమే తీర్పఁ బెద్దఱికమ్ముఁ, దెల్పునేమొ
తే. గీ. విరులు గోయంగఁ జనుదుమే, వేగముందు
నీరములు దూరితాఁ గోయు, నేగునేమొ
అక్కటు నభ్యాళి వశమున, నైనసువతిఁ

దేర్పితొల్లిటి పనులెల్లఁ, దెలిపి చెలులు. ౧౬౭

క. కన్నులు దోవలం గ్రమ్మఁగఁ, జన్నులఁ బూఁగుత్తులలమి, చల్లని కపురం
బన్నవలా చెక్కులనిడి కన్నెలు సంబంధి సఖ్య, గరిమము జూపన్. ౧౬౮

క. విడరాని చుట్టముల గని, యెడతీవని పారవశ్య, మెనసిన గతియా
పడఁతుకలిసి నుపచారము, లుడుగనిమది మమతఁ బెనిచె, నువిదకుమిగులన్.

చ. సతులుపచార ముల్మిగుల, సల్పియు నించుక యేనిబోటికిన్
వెతననఁగించి తెప్పరిల్లి, వేఁగురుమానఁగఁ జేయలేమినా
తతహృదయవ్య, థంగలఁగి తుందరఁ జిందరఁ వందరాచునే
గతిఁగన రామినెమ్మదిని, గాఢవిచారము నొందుచుండఁగన్. ౧౬౯

చ. కలఁగకుఁడింతులార! యొక, కార్యముఁ జెల్పెదఁ బ్రాణనాథుపై
వలపున బాహ్యమున్మఱచి, వర్తిలుఁగావ మయూర ధోరణిం
దలఁచిత దీయ సత్కథలు, దారత సన్నిధి నుగ్గడించినన్
గలదొక వింత చూడుఁడిదె, కందెరచున్ మనలన్ గనుం గొనన్. ౧౭౦

తే. గీ. ఇదియె కార్యంబుగాని యిం, కేదిలేదు విప్రలంభంబునొందునీ, వెలదుకలకు
గుహుసవృత్తమ్ముమనమువా, క్రువ్వవలయుఁగార్యమీడేరుననికల, కంఠివలుక,

సీ. వనితయొక్కతె బర్హి, వాహనుసౌన్దర్యమభినుతించె జగత్త్ర, యాప్మతముగ
మగువ యొక్కతె సర్వ, మంగళానందను శౌర్యంబు జగదేక, ధుర్యమనియె
కొమ్మయొర్తుహిరణ్య, కుండలుచాతుర్యమతిచతురాననం, బనుచుఁబొగడె
పల్లవాధరి యొర్తు, బర్హిగర్భుని భుజా బలము లోకావన, ప్రకటమనియె

తే. గీ. చానయొక్కతె గుహునిరైమె, శ్వర్యధుర్య
వినయ గాంభీర్యములు విశ్వ, విదితములుగ
సన్నుతించెను విజయధ్వ, జంబనంగ
నంతఁగల కంతి యును నిట్లు, లనియె నపుడు.

సీ. వలిఘుల కట్టి చౌవంచ మొగ్గముల వేల్పు నానతి యిచ్చోటి, కరుగుదెంచి
కలిమిపుత్రుఁబోఁడితో, వలమురి ధాల్పుతో ముచ్చటిఁపుత్తలంపు, ముదివవృ
జనపుత్తో సమ్మృత వల్లిని దేవపల్లినిఁ గోడుండ్రఁగాఁ గోరి, కొనునటంచు
వింటిమి కోర్కెఁ జే, కొంటిమి తొలిమేలు గంటిమి యువ్వాలు, గంటి మొ

తే. గీ. వచ్చునట రాయబారంబు, వచ్చునంత

శౌరి కూఁతుం డ్రనిచ్చుని, స్సంశయమ్ము
వలపు ఫలియించె దైవంబు, తలఁపు మించె
నింత భాగ్యంబు వలదె యిల్లెందుఁ గలదె ౧౮౩
ఉ. ముద్దియలార! సర్వజన, మోహనుఁడైన శిఖధ్వజుండు వీ
రిద్దఱఁ జూచి చాలమఱు, లెత్తి భరంపడి నాఁడటంచు ను
ద్యద్దయులై శివాశివుల, సారముదంబునఁ బెండ్లి సేతురీ
యొద్దిక పూర్వసంచిత ఫ, లోదయ మాపద చెప్పనేటికిన్. ౧౮౪
తే. గీ: అన్నిప్రసంగ వశంబున, వాళులెల్ల, బర్హివాహను వృత్తము, ల్బలుకువేళ
నంతిపురమున శ్రీ శ్రీవ, రాంతికమున జరుగువృత్తమ్ము గలకంఠి, జరుపుకతన.
ఉ. వీనులఁ బ్రాణనల్లభుని, వృత్తము సోఁకిన మాత్రఁ బ్రాణముల్
లేనిమొడల్సు ధారసవి, లేపమునన్ జలియించి నట్లు నె
మ్మేను గదల్చుచున్ మఱియు, మిక్కిలి యైన వెతన్ దలంపులో
నూనుచుఁ గన్ను లెత్తి సను, యోచిత మాతమి నోరఁజూచుచున్. ౧౮౫
ఉ. సద్దుర లేఁచినట్లు మది, నిండిన మోహభరమ్ము వెల్లునన్
బెద్దయుఁ బ్రొద్దు దల్పమునఁ, బిట్టుగఁ బొర్లుచు నావులించుచున్
గద్దరి పోఁడిగావున ర, కమ్మగు నవ్వలవంత గుట్టు మే
నొద్దికఁ గప్పుచున్ జెలుల, నూడిఁగఁ బున్నమ గత్తరించుచున్. ౧౮౬
చ. మసలుట గాంచి బాలతన, మన్ననఁ గన్నది గానఁ జెంతకున్
వెసఁగల కంతిఁ జేరినను, వింతగఁ జూచెద వేమనందు నీ
రసమున నేను బాత్రమనె, రక్తికి గాకటంచు మించిబ
ల్పసదుల కింపసిట్లనుచు, బల్కె మనోజ్ఞ కథా చమత్కృతిన్. ౧౮౭
చ. మదిమరు లేనుగంటి నిఁక, మాఁటలతోఁ బనియేమి? యన్నియుం
బదిల పఱుం దిటంబుగొని, భావము పల్లటిలంగ నీకునో
మృదవతి! తాల్మిఁదూలిన శ్ర, మంబగుగాని మఱేమి లేదు మే
లొదవెడు నెల్లి తేపటమ, దూర్జితమానుడి పిన్నపీనుల్లన్. ౧౮౮
మ. జగముల్మెచ్చ మహా మహుల్హారిహరు, ల్సంబంధులై వియ్యమం
దఁగనూహించిరి గాన నిట్టి పనికిన్, దన్వంగి! చింతిల్ల నే
మగుఁ? సోఁ కోర్చుమునీతలంపిదియనీ, కైప్రాణ నాథుండు దా

వి: క్షైన్యత నెంతగున్? స్సెన? తడా, వేశంబు జితింపుమీ. ౧౯౦
క. మన్నించి భావమొకపరి కన్నియ! తెలిపితివిఁ గానఁ గడుఁ బెగడకనే
నన్నియు నెఱిఁగించితి నాకన్నను హితపరులు లేరు కన్నా! యనినన్. ౧౯౧
చ. తెలతెల వోవు మోముపయిఁ, దెల్వి ఘటించిల తొంగి పల్కెనో
నెలతుక! నీవు పల్కినుడి, నిక్కువమైనను కాంతసత్కృతుల్
జ్వలితద వంబులట్ల మది, సర్వము నీరొనరించె నేక్రియం
దలఁచక యుందు నెట్లు తల్లిదండ్రుల చిత్తములు న్గరంగెడిన్. ౧౯౨
క. కలికీ! నామది లోపలి వలవంత యటుండనిమ్ము, వల్లభుఁడొంతే
నలమటఁ బడినను నీనుడి ములికిగ నుల్లమున వెతల మునుగం జేసెన్. ౧౯౩
చ. నెలతరో! నీకుసాటి యగు, నెచ్చెలు లెవ్వరు లేరు నామదిం
గలయది దెల్ప కుందునది, గల్గదు గావున బోధఁగొల్పితిన్
దలఁపు ఘటించు కార్యగతిఁ, దత్పరవృత్తిఁ ద్వదీయ భావసం
కలనములోని దంచు నిఁక, గట్టిగఁ బట్టెద వేయు నేటికిన్. ౧౯౪
ఉ. నావిని సంతసించి లల, నా! వినుమొక్కఁడు దెల్పుదాననీ
భావము వోలెఁ గేకిహయు, బాయక చిత్తము దేవవల్లికిన్
గేవల కంతు వేదనలఁ, గీల్కొని కోల్కొనఁ జాలదింతకున్
భావిఫలంబు నిక్కముప, పన్నతఁ గాంచెడు మీకు నావుడున్. ౧౯౫
తే. గీ. ఉల్లములు కంగ లేఁచి తా, నొయ్య నొయ్య
నమృతవల్లి వధూటితో, ననియె బోటి
మెల్లిదంబయ్యె సౌందర్య, వల్లి కేమి?
వలఁపుఁ దమిమెంత చోద్యమీ, పలుకు వినఁగ. ౧౯౬
క. పసిబాల యిట్టి జోలిన్ మసలుట వింతయ్యె నట్టి, మతకము గనఁగా
నసమాన నాయకుఁడు గుహురసిక తఁదా నెల్లెటింగె, నవ్వాలిఁ కేలా? ౧౯౭
ఉ. ఇట్టి నెపమ్మునన్ మనము, నేచువి యోగభరమ్ము మజ్వాగఁ
గట్టడి పల్కు వల్కెదను, కంపమొకించుక లేదె నాతలం
బుట్టెను విప్రలంభ కథ, బూమెలు వన్నెదు చాలుజాలునీ
బెట్టిదమౌచుఁ బల్కెఁ జెలి ప్రేముడి మానిని గానఁ డాయుడున్. ౧౯౮

ఉ. ఎఱిఁగి యెఱింగి యిట్లు తగ, వేదననుంగడు ఆవ్వసేతురే
గుఱుతొక టుంగనుంగొనఁగఁ, గూడదె ప్రేలఁగఁ జేసెదింతలో
మఱితురె నాగునమ్మిక సు, మాళపు మాఁటల దీఱదక్కటా?
చెఱకున దీప్తి క్రొత్తయొకొ? చెల్లెలి ముగ్ధత విన్మ చెప్పెదన్. ౧౯౯

సీ. కొనఁగోట మీఁటిన, కనువీటి చెఱకుల సెగలదవ్వుల దూకు, చిగురుఁబోఁడ్ల
వెడ వెడ నిట్టూర్పు, వేడికోరువ లేక చెంగిలూ గాములా, చిల్కగముల
నెమ్మని తొంపంపు,టున్మీలింపుల గ్రుగ్గు పరువంపు టిగురుత, ల్పముల విరుల
చలువలై యొడలెల్లఁ, జల్లుగొజ్జగిమంచు పొంగుసోఁకులదూటి, పోవు తేంట్ల

గీ. తేటతెల్లమ్ము గాఁగవ, ఘూటిలోన, బాటిలువియోగ సంతాప, భరముకరము
తెలియనగుచున్నదింతేల తెలవ! నీదుబూటకముచాలు చెలిఁజూడఁ, బోదమమ్మ.

క. గాయక మెఱుగమి మరు విరిసాయకముల నొచ్చిమరులు, సందడిఁ బడియ
న్నాయక రత్నముపైఁ దమిఁ బాయకపటు విప్రలంభ, భరమున నొగిలెన్.

మ. చెలులా జూడమ పాటసై సనుకటా! చిన్నారి పొన్నారి యా
టలపై నాస యొకింత లేదు నిదో, టన్నిల్వఁగాఁ జూడదీ
వలపంతంతకుఁ బెచ్చుపేగఁ గసహింగ, పంజాలకీ బాలయు
య్యాలవో లెన్మదిఁ దూలియాఁడఁ జెలులెం, తేనాగి నందాళకన్. ౨౦౨

తే. గీ. వేగుచున్నది చెలిమనః, మేగికలిసిపొలసియున్నను గొంతన, క్లిలిసహించు
ననుచు నేర్పున నూరార్చి, కొనుచు నమృత వల్లి కల్లన వలపుమ, త్తిల్లఁజేసి

శా. శైవండా గొనియల్ల నల్లనవిరుల్, గాటంబుగా రాలున
పూవ్ఁదోటన్నడి చల్వగొజ్జగులగుం, పుల్ పేప రంబైనయ
క్కేదారంబుల గొందిత్రోవ నడుచ, క్కింగప్పు రాల్గప్పుచున్
ద్రోదుల్గట్టగ నాదనుంగులిపుచున్ బూబోణి మెల్మెల్లనన్. ౨౦౪

క. చల్లనిమాఁటల మదిరం, జిల్లం జేయంగ పొలపు, జెణుకులడెందం
బల్లలనాడఁగఁ దడఁబడు, పల్లవపాణిం బిగింగఁ, గట్టు మనంతన్. ౨౦౫

ఉ. వేసలియాడి పెన్నెరులు, వీఁలిపిటుంమనఁ దొట్రిలాగ లేఁ
గొనసియాడ నూరుపుల, గంపము తీగెల నూఁగఁ జేయునె
మ్మోసిసెకన్ సుడింబడుచుమే, న్మొయిఁదూలునఁ దేంట్లువారణ
మ్మానిని మానసబ్జలస, మానసమానసుభాషి మానసన్నై. ౨౦౬

క. తీవియ బెనఁగొను క్రొవ్విరి తీవియబలె నలపుసాలఁపు, దిశురుటఁ జెలిపై
జేవెనుచు కొనుచుజల్లని, త్రోవఁ సైదోడుగనఁగఁ, దొడరెడు తమితోఁ.

మ. చనిగొజ్జంగుల మంచుజింద నిరసె, జ్జదమ్మిలే తూడులో
య్యనబోటుల్మయినొత్తనొత్తి, గిలిచి, త్రాంతస్థుఁ బ్రాణేసుపై
ననిమేషస్థితిఁ జూపునాఁటిమరుస, య్యాటంబులం జొక్కున
వ్వనితారత్నము దేవవల్లి గనియెఁ, వాలారు క్రొంజూపులఁ. ౨౦౭

మ. కనిభావంబాకి యింతకందుననిచ, క్కన్నిక్కి పూబోంట్లసం
దుననందండిల కించఁజిత్ర పటమెం, తోమోహ పున్మమ్మరం
బున నెమ్మోముననఁ జేర్చుఁగాఁగిటనిడు, న్మద్దాకులేఁ జెక్కులఁ
దనివోనొత్తి కనుంగొనుంబులకితో, దాత్తాను షంగంబునఁ. ౨౦౮

సీ. ప్రాణవల్లభ! నీకు, బటువుబిల్లలటంచుఁ, బాలిండ్లపై నొత్తి, పట్టఁజూచు
నంతలోఁ బరితాప, మాకునోయుని లేచి జిలుగుపయ్యెదఁ గేలఁ, జేర్చివిసరు
గాలిసోఁకులనడ, గ్గిమ్మునోయనిమోవి, పానకమ్మిడిముద్దు, లానుతమిని
వైకొమి కినుకగా, భావించి యెదఁ జేర్చి యింపులూరంగఁ బ్రా ర్థింపఁజూచు

తే.గీ. వలపుతమి రేచిపటముపై, వరునిజూచి, నిశ్చయభ్రాంతిమునులొంది, నెనరుజెంది
తెలివిఁగనలేమిఁజుతిల్లి, దేవవల్లి వెతఁగలంగుటఁ దెలసియ, వ్వేలఁదిగలసి.

తే. గీ. కొంతయూరార్చి దనటంచుఁ గొమ్మనెమ్మనంబుమురటెల్ల నొంటిశీర్షంబు బాటి
మోహవాగాశిలోముగ్గ, ముగుదయెడకు సన్నఁజనిచిత్రపటము కేల్, జ్జాచిపట్టె

సీ. పొరలిపొరెడుమోవి, పూరంబులోజిక్కి, వెడలఁజాలనిమేని, బడలికలకు
జలువలీనెకుకమ్మ, జిలుగు తెమ్మెరదిమ్మ, లతుంచుకొనుమోవి, సాలవడికి
మచ్చరించుచువచ్చి, నెచ్చెలుల్దమలోన గుజగుజల్సేయున, గ్గజిబిజులకు
నెడరేసి వలపుటా, త్తతముతోఁ జెడరుడెం డములోని భావంపుఁ, దహాతహలకు

తే. గీ. లేమియుసుమంత సైరింప, లేక మెదుగు తలిరుఘువీలునఁ దనుజూచు, తమిని సమ్మోహ
వల్లిగసు బెంచుటయుఁ దన, యుల్లమూఱ, కెతుక పవుటలయు సిగ్గువె, గ్గలిమిఁ దొలగ
వెఁలితెరిపెఁ జేరి

క. బాలాపసిపాపవు నీకీలాటి తలంపుబాడము, టేలా? మదిని
జాలికిఁ దల్లడమందితిఁ జాలుంజాలు న్విరాళి, సైరింపుమిఁకన్. ౨౧౩

తే.గీ. అనుచుఁ జెలియలిత్రోసించు, కంతతెలివి గోలుపు జిలిబిలిపలుకు మక్కు-
                                                            వలుగులుక
బలుకు నుడిలోనఁ గేల్దమ్మి, తళుకులీను ప్రాణవల్లభు ప్రతికృతి, పటము
                                                            గాంచి. ౨౧౪

సీ. తరుణార్క బింబసుం, దరచకచ్చకలీను నెమ్మోమనిమ్మైన, నిగ్గువాని
జిగిదువెన్నెలహాయల్, జిలుకుశేరానీటు, చిరునవ్వు నెమ్మోము, చెలువు
                                                            వాని
దగటుబంగరు తల్పు, తళుకుదేఱువెడంద యురముపై రతనంపు, సరులవాని
సొగసన్నులసొంపు, జాగిమీనులరత్న కుండలప్రభలులో, గొనెడివాని
తే. గీ. నిడుదకేల్దోయి వానిబై, న్నెరులసాటి తేఁటిగమి దూటు వానిన, త్తైలవ
                                                            తనదు
కూర్మిధనమెల్లఁజూరఁగా, గొన్నవాని గనియెఁ మనసార గిరిశ, నందనునిఘనుని.

చ. కనుగొన హావభావగుణ, కల్పనలందన మానసంబునన్
పెనగెడు తత్ప్రకాశమయ, పేశలరూపమె కానలో వెలిం
దనివిసనంగఁ బ్రాణవిభుఁ దత్పరతన్ గనిశుద్ధ సాత్త్వికో
పనతమనస్క మైయమృత, వల్లిమృదూక్తుఃదేవవల్లితోన్. ౨౧౬

ఉ. తరుణిరో! నామనోధనము, దక్కఁగొనన్నశి శేఖరాత్మజుం
డరయనటంచు నుంటినక, టా! పసిపాపవు నిర్విమోగజ
జ్వరపరితాప వేదనల, పాలొనరించెని కేమిసేతునె
త్తైఱఁగును జెందువారమొ, కే! జగదేకధనుష్క కౌఁగిటన్. ౨౧౭

ఉ. వావిని కన్నులెత్తిలల, నామణియగ్రజఁ గాంచిపల్కెనో
దేవి! భవత్కృపాకలిత, దివ్యకటాక్ష నిరీక్షణైకసం
భావితుఁడౌట, నిబ్భువన, మండలి నభ్రసుమంబటందుమెం
దావసుధార భాత్మజుమ, హామహిమంబు ధృతిఁగలంచెనే. ౨౧౮

శా. ఏమమ్మా! భువనత్రయమ్ములనలెం, డీలోక మాలోకమం
చీమాటల్పని యేమిసర్వ వనితా, భీష్మంబు త్వద్రూపమే.

భామారత్నములైన జూపులమిరే, పర్ణ జెందమ ముల్లాటిసర్
సేవింపక సెకపోంత వెన్నెలవలన్, నిచ్చల్గరంగేరుగా. ౧౧౯

క. దేవీ! నీవేమదిసం, భావించితి వనిననలని, పటురూపవరో
లావణ్యము లేమనరస సేవధిబోటులకు నలని. సేవనమెకటా. ౧౨౦

వ. అనియిబ్బంగిం బ్రసంగ వశంబున నిందుధర నందను నంగసం బభిన యిచ్చట నిందువదనల కానందం బతిశయిల్లంటా జేసి పరస్పరోత్తేజకంబయిన విప్రలాభంబు వేలాసముల్లంఘనజంఘాలంబగు నంబుధి వడువున నుప్పొంగు నెల్లి నుల్లంఘింప నలవిగాక తల్లడపడి యుల్లంబులు మల్లడిగొన నొల్లంబోవు చుండదవసరంబున నపాస్తరుచి రాలంకారంబును ననిర్దిష్ట పదబంధ మధురంబును సుఖాకర శయ్యా విరహితంబును ననుదాత్త గుణాబంధురంబునన సారవృత్తి సంశోధితంబును నపరిస్ఫుట వ్యంజనాలోకంబును నసుటపలన గుకవికవితా వితానాను మితంబయ్యును ననర్గళరస ధారాసార ప్రత్యేక వర్తనంబును చెరంతన రాజశేఖరోమ్యాఖ్యాత కథా విధానంబును ననుచ్చరిత దోషాకర ప్రసంగంబును వయస్యాను రంజిత శీతలపదార్థ పరిష్కృతంబును నతిశయిత లబ్ధవర్ణాంతర మోహానంబును సముచితైకరీతికంబును గావున విద్వదాకల్పకల్ప నానల్పంబగు మహాప్రబంధంబురుం బోలి యయ్యంగనాలలామల యుద్ధాను విప్రలంభంబు నిస్సీమంబై ప్రవర్తిల్లె నప్పుడు. ౧౨౧

మ. సకులంతంతటం గ్రమ్మి సొమ్మసిలునా, చంద్రాస్యలం గౌగిలిం
చికటా! మీకిది న్యాయమా? తలంపుసం,సిద్ధించు నింతేల తా
వకసంకల్పమనల్ప సిద్ధఫలసం, భారంబు భారంబుగా
దకలం కాత్మత నొందరమ్మ! తగరమ్మా! యింత చింతాప్తికిన్. ౧౨౨

చ. విరహాభరమ్ము లోనణంచి, వేసరుటొ, సరి కార్య యోజనా
దరణము బూని పూనికను, దాత్తఫలక్రమ సిద్ధిగాంచుస
త్తైలుం గెలుగంగరాదె జగ, తీరథ నందనుడింకం గొంగుబరా.
గరువలె మీయ ధీనుడగు, గావున నేటికి నొంపు చింతనల్. ౧౨౩

సీ. పలుకుల చక్కెరలక్కై, పంతగించి పెనంగు నధరబింబా స్వాద, మందంగోరు
పాచ మున్ద్రంతి కీర్ష్య, పట్టమారంకమా స్తనకంజ కుట్మలో, ద్ధతికి చులుకు
ఎకటిన కడిమిమీ, నడకనై, పకకోరు దంత కుందములతో, దారసించు

కచఘనా ఘనముపైఁ, గాళ్కొంచుగర్జించుమేనివాసనలకై, మిగులఁగసరు

తే. గీ. శారికాకీరకలకంఠ, చక్రవాకహంసభృంగమయూరగం, ధానిలములు
కంటగించవెమీరొంటి, నుంటదగదుచాలు,నుపవసించుయంగ, నేలమనము.

చ. మనములఁ జింతమాను డిక, మానినులార! యటంచు బోటులొ
య్యనఁ దననూరడించు తఱి, నక్కల కంతి సభీవతం సమ
వ్వని తలఁగాంచి యప్పురుష, వర్యుని సన్నిధికేను పోయి చ
య్యనఁ జనుదెంతుఁగా కమన, యర్థము సర్వము సంఘటించెదన్. ౧౨౫

ఉ. నాయక రత్న మాతనిమ, నంబున నేతదయోగ చింతయే
చాయ బెసంగునో తదను,సన్నిధి వారల గోష్ఠి యెట్టిదో
యీయఖిలమ్ము నారసిత్వ, దేకదృఢా శయలీ నెలంతలం
చాయన కాత్మ నెక్కొలిపి, యాదట మీకడ కేగుదెంచెదన్. ౧౨౬

ఆ. బోటులార!మీరు, పూవింటి దంటచేనిగుల నొప్పనీక, మించు బోండ్లఁ
జాలనమ్మృతి వల్లి, సౌందర్య వల్లులఁ బ్రాణపదములుగాన, బట్టుఁడనిన. ౧౨౭

ఉ. దిగ్గున లేచి పేరాకులను, దెల్విదిటంబుగ బోటిగాంచియో
భుగ్గుర టంచు మండు స్మర, భూజ్వర భూతక్షతాను తాపముల్
సిగ్గుచు గొంత కొంత కడఁ, జేరిచి పల్కిరి యిట్టి వేళనా
వెగ్గలపుంద యావనధి, వెల్లువ గట్టఁగ నాదరించితే. ౧౨౮

ఉ. కందులెప్రాణవల్లభుసి, గన్నులు చల్లఁగ మందలించుచున్
డెందము గందునే బలుక, డిందిమ గంటిమి దంటతాల్మియ
స్పందము గాన లోతరసి, యచ్చటి వారల మాతనంబులే
చందమొ?సీతపమ్ము షల,శాలిగదా పతిఁజూడఁ గగ్గెదన్. ౧౨౯

క. అన్నియుగనికొని ప్రాణము, లున్నంతనె వచ్చితీర్చు, ముమ్మలికష్ముల్
మన్ననఁ గొనుమని వెన్నుని,కన్నియలిప్పుడు లేచి, గౌరవకలనన్. ౧౩౦

ఉ. చెక్కుల దువ్వికౌఁగిళులఁ, జేరిచికోరిచి రత్నరత్నముల్
చెక్కిన మూక్తికావళులు, చేనిడి క్షాన్కలొసంగి చెల్వనిన్
మక్కువలూరఁ జేసియును, మాసముదీరిచి మమ్ము నాథుతో
నొక్కటిసేయు భారమున, కోచెలి! నీవనియుందు మంచనన్. ౧౩౧

క. తల్లీ! వెఱవకు యువతిమ తల్లీ! మోయమృత వల్లి! తడయను మదిలో
నుల్లసిలు దేవవల్లీ! తల్లడ పడ కేనువత్తుఁ, దప్పరమతినై. ౨౩౨

తే. గీ. అనుచు నసిచినజమిలోన, నవ్వధూటి యాశ్వరాత్మజు జూడంగ, నేగెననిన,
నవలివృత్తాంతమెట్టిదో, యానతిమ్మ, టంచు మునికోటిసూతుని, నడుగుటయును.

— ఆశ్వాసాంత పద్యములు. —

మ. కమలా గర్భ విదర్భ రాజ్యరమణీ, గాథాను రాగక్రియా
ప్రమదారంభ విజృంభ జంభదమన, ప్రస్పర్థి సాభోగభో
గమహా మంత్రికులైక భూషవరరా, కాచంద్ర చంద్రప్రభా
భ్రమదప్రస్ఫుట కీర్తిసాధన సమ, గ్రారామ చంద్రాత్మజా. ౨౩౪

క. రంభో రూమదనజయా రంభావహ రాజనయవి, రాజిత వాణీ
పుంభావ కీర్తిగుంభిత కుంభీనస రాజధామ! కుశలవరామా! ౨౩౫

తరళ. నిజముషాగ్ర జాగ్రదుక్తి, నిశిత మండలాగ్రభా
వ్రజతలత్త శాంధవైరి, వారసమయ ధోరణీ
విజయ సాహ సాంకవీర, విక్రమార్కయ నలదృ
గ్భజన పరమనోరవింద, బుధు!సింధు సాగరా!. ౨౩౬

గద్య.

ఇది శ్రీసదు భయ భాషారసజ్ఞ రసజ్ఞాగ్ర నృత్యన్నాట కాలంకారగ్ర
న్థానగ్రప్రబన్ధ బన్ధుర కవితానిబన్ధన శ్రీమద్వేమ నారాధ్యవంశప
యః పారావార రాకా సుధాకర (ములుగు) శ్రీపాప
యారాధ్య విరచితంబగు సరసహృదయానురం
జనంబను మహా ప్రబన్ధంబు నందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీశివాయ గురవేనమః

సరసహృదయానురంజనము.

తృతీయాశ్వాసము.

మానిరహృదయ! కవి,
గ్రామణిసంకల్ప శిల్ప, కక్షితిరుహా! సం
గ్రామ ధనంజయ! గుణగణ,
కోమల దామాభిరామ! కుశలవ రామా! ౧

గీ. అవధరింపుము సూతుఁ, డిట్లనియెమునుల, కంతఁగలకంఠి క్రౌంచారి, యంతికమున
కరుగు నదియాది గాఁగమో, హంబురాశిఁ బొరల నడుచక్కఁ గన్నియ, ల్బాగులు నంత. ౨

—* సాయంసన్ధ్యాకాలాది వర్ణనము. *—

సీ. హరితురంగత్విణ్ణ, చరమ భూధరదరీ, గైరికక్షోదసం, క్రమణమనఁగఁ
జటుల సంధ్యానట, చ్చంద్రశేఖరజటా, పటలపరిభావనీ, ప్రసరమనఁగ
చైత్రయాత్రాసము, త్సాహసాహసకంతు, రక్తకంకటవిభా, రాగమనఁగ
వరుణశుద్ధాంతసం, వరణాగ్రకురువింద, బాధురారుణరుచి, ప్రచయమనఁగ
గీ. యామినీయామినీవరా, నల్పతల్ప కల్పితాగ్రవితానరాం, కవమనంగ
సాంధ్యరక్తిమ యంతంత, చదలఁ బొదలె ఘుసృణమసృణ ప్రవాహ మో, కో
యనంగ. ౩

మ. తమమిత్రుఁడు ద్రిలోకి బాంధవుఁడుప, ద్మాకాంత కాణాఁచియై
తమయింట న్నివసించు జీవనమనం, తం బంచు మత్తాళిసం
క్రమమొందందము దమ్ములంచుఁ గనదు, గ్రగ్రాంశుఁడౌ రాజువ
చ్చెచు ప్రాజ్జ్వల్యము లేదటన్నగతిరా, జీవాళి గ్రుంగెందమి౯. ౪

చ. ఉదయమునొంది సత్పథము, నూనికరగ్రహణాప్తిఁబద్మినీ
వదలక స్వేష్టకృత్యముల, పశ్యతిసద్విజ చక్రమేలుచున్
విదిత మహావనమ్ముఁగని, వేఁడుక నంస్మృతి శోభ కావియొ
ప్పిదముగఁ గప్పెనోయనఁగఁ, బేర్మి దగెన్ రవి రోహితచ్ఛవిన్. ౫

మ. హరిదానాటయునాత్మ పుత్త్రికలయో, గావస్థ లంజెంది దు
ర్భరచిత్తవ్యథలంగ లంగుటయుఁ ద, త్ప్రాణేశుఁ దోడెత్తునం
చరిగెం బోయన నర్కుఁడే గెనటులో, గాకంటె దాక్షాయణీ
పరమోత్సాహముతో గుహాద్భుత తప, స్స్వానంద ముప్పొంగెడిన్. ౬

మ. పరభూభృత్కటకంబులందన సఖుం, బాల్పెట్ట వీరారిపుం
జరశోల్లాసము లేర్చుచుండ సనలా, శాపాళులన్ శోణని
ర్ఝరిణీవారము కొల్లఁగాఁ బఱపి సాం, ద్రశ్రీ విరాళించి భా
స్కరుఁ డేగెన్ భువనాంతరంబునకు లో, కంబంధమై లోఁగఁగన్.

మ. సమయానేకపముంబరాటవి దురీత్యంబోఁచు గంధాఢ్యసం
భ్రమవృత్తిన్ దిననామశాఖిఁ బెకలిం, పన్ దిక్కులన్ వ్రాలు త
త్సుమముల్ దారలు తత్ఫలంబు రవినాఁ, దోఁచెడ దుర్వ్యజను
ర్భ్రమదిందిందిర బృందమోయనని రు, గ్రాపై కెన్న భోముడలిన్. ౮

క. ఇందీవర శాలలలో, నిందిరచూత్న ప్రవేశ, మొనయుటనో యిం
దిందిరర వపుణ్యాహఁపుఁ, గ్రందున నంతంత ద్విజుల, కలకల మొనసెన్. ౯

మ. శతపత్త్రిక సహాయతన్ మధుపముల్, ఝంకార వాచాటను
స్ఫూర్తిభర్ పాంథ సతీజనంబుఁ జెఱలం, బాల్పెట్టి సర్వంబును
ద్ధతి మీఱన్ సుమనో మరంద ధనమం, తంజూఱఁగాఁ గొన్నదు
ష్టతరుల్ బంది ఘటిల్లెనన్ గతిఁ బమో, జస్థాయులై వ్రాసెన్. ౧౦

క. హరిప దహాస్త్రయీతనుఁ, డరయఁగ వారుణికి మరఁగె, నర్కుఁడనుచున్
సరసులు కన్నులు మూసిన, కరణింగ మలయములు ముగిచెఁ, గాసారముల్.

—* చంద్రోదయాది వర్ణనము. *—

సీ. కలిమి పూబోఁడికి, గారాబుసై దోడు, కలలేని మూకశా, కటికిదిక్కు,
కడలికా ముష్మికం, బెడతీని పుణ్యంబు, సంతమ సాభజం, ఝామరుత్తు,

కలువల వికసిల్లఁ, గాఁడేయునెచ్చెలి, తమ్మిపూవుంబోండ్ల, తరువుఁ గాఁడు
తనివోని చలువమం, దసములవిడిమట్టు, గట్టుఁవిల్తుఁడుతీపు, నట్టిసొమ్ము
గీ. జక్కవలమేలిచెలికాని, సంగడీఁడు, చుక్కవాల్గంటులకుఁదమిఁ, జొక్కమం
దుపొడుపుగుబ్బలినడుచక్కి, పొలిచిసిక్కి. చంద్రుఁడరుదెంచె వెన్నెల,చదల
నించె. ౧౨

ఉ. ఉదయధరాధరోర్ధ్వతటి, నొయ్యనఁజంద్ర మృగేంద్ర మెక్కియు
భ్యుదిత మరీచికల్ సటల, రోజవిదిర్చి మెఱర్చునంతలో
నొదిగిగు హజ్జారం బళియె, నోయననయ్యెడ నయ్యెడర్దవో
మదకల ముల్లసంబడక, మాయఁగఁ బాయఁగఁ జొచ్చెనచ్చుగన్. ౧౩

శా. జీవంజీవ మిథస్స మాగమసమా, శ్లేషోత్థ ఘర్మాంబునే
త్రావిర్భూత ముదశ్రుధారలన,నీ, హారంబు తోరంబుసం
భావింపం దగిమోక దదుత్సవసుధా, భవ్యాన్న సత్రంబులో
నావన్నె ల్పచరించి వెన్నెలలుస, న్నాహించె విన్నాణమై. ౧౪

మ. శతపత్రారి శతాంగసంగత మహా, సత్వాశ్వ కోటీసము
త్థత దూరాంబర మార్గచంక్రమణదీ, ర్ఘాయాస వైధుర్యని
స్సృతలాలాన వఫేనఖండములనం, జెల్వొందె సాంద్రీభవ
త్తత చంద్రాతపముల్ చకోరపటలో, ద్యద్ఘస్మ సత్రంబులై. ౧౫

సీ. పటుకటీతటపటి, స్ఫుటదుకూలప్రభా చాకచక్యములతోఁ, సరిపెసంగి
స్ఫుటపయోధరతటీ, సుకుచి ముక్తాగుచ్ఛ గుచ్ఛార్థ తళతళ, ల్గూడి యాఁడి
కబరీపరీణద్ధ, గన్ధగన్ధిలమల్లి కాస్రక్పరంపర, ల్గలసిమెలసి
కర్పూరధూళికా, ఘటిత పాటీరాంక పంక,లేపములలోఁ, బరిణమించి
గీ. సంసరణభీత లగునభి, సారికలకు, స్వస్వరూపాను సంధాన, సామరస్య
నిశ్చయమ్ముఁ దెల్పితఱియించు, నేర్పుఁగొలిపి కౌముదిచెలంగె నద్వైత, కౌము
ది యన. ౧౬

సీ. గగనగంగాతరం, గమిథస్స ముద్ఘృష్ట, పరిపత త్ఫేనత్సమ్మశీ, కరములనఁగ
సాగరాంతర్నిమ, జ్జన్మృగ్గతాబ్జారి, రథవాజివాలవా, ల్జాలమనఁగ
యామినీచంద్రమః, కామోపభోగసం ఘట్టనోద్భూతశా,ంగ, ఘర్మమనఁగ
నభ్రాటనీప్రాంగ, ణాభ్రపద్ధుద్ధృష్ట సమయుసామజ మదా, సారమనఁగ

గీ. సాంబుజోత్పాత సూచనా, శ్లాతినృష్టి, మనుమకోసమెల్ల మెడలఁజె, సౖసవ విసరు
సౌలుపునీపింప శశి,కల్వ,పువ్వుఁబోణి మేనఁబన్నీరు నించెనా, నింౘెమంచు.

సీ. పాలవెల్లికిజిడ్డు,దేలకున్నను మంచు, గుబ్బలియిరులలో, గోఁకయున్నఁ
గౌలుఁగంటిమాన్యంకులఁ, దేట్లు మూగకయున్న, బాపతేతిలనల్వు, బ్రాకకున్నఁ
వెలిగరు మెలుమదం, బలవడకున్నమి, న్వాఁక్రపకుమ లోనఁ, బ్రా కకున్నఁ
జేజేలయాతోఁక, చిగురుమాయక యున్న, ముత్తియంబుల కొచు, మెఱయకున్న

గీ. జంద్రికకుసాటి పోలిక, జలతరంబు సమముఁజోడేపు నద్ద్రిమై యుమను నటుల
గామినవిమెల్లఁదక్కు, ల్గావెలుఁగ, శారదాశారదాభ్రస, చ్ఛస్రలసలరె.

క. నెలతాలనేలఁ గఱఁగిన, జలశాలఁగ నరదకడలి, సరగునఁ బొరలెఁ
వలరాలలితయు శంబున, నలరారె విరహిజనము, నూత్రాపటిమన్. ౯

సీ. శృంగారస-ధ్యశా,శ్మీరరేఖయమర్చి, నటులాంధకారంన, జలమున్దిద్ది
ప్రాగ్దిశాప్రథమప్ర, భాదుకూలముఁ గట్టి, నెలపుల్గుకల్కటం, బెలఁదొంచి
కువలయ మాలికో, త్సవతోరణముఁ గట్టి సరసహల్లకజ, స్తల్పము నిచి
తారాకదంబము, క్తావితానముఁ దెత్తి నీహారవారిప, న్నీరుజల్లి

గీ. సవ్యజైవాత్రు కౌశిక్యు, నాయకునకు, రాత్రివాసవసజ్జికా, రమణిపోలె
నిత్యపూర్ణాను భావంబు, నెగడఁజేసి, కలయికలఁజెందె మోహానో, త్కలిక గులుక. ౧౦

గీ. విరహిజనములు విదళింప, వెడలుమరుని వెల్లగొడుగనఁ దారకల్, వెల్లిపిరియ
వెలిగుడారంబు పగిదినై, వెన్నెలదనర్చె సందు నిండుఁ బసు కలశంబు, టాద మొదె. ౧౧

—* నాయికాద్వయము విరహావేదనం బొందుట. *—

ఉ. అయ్యెడనొయ్య నొయ్యజల, జాహితదీధితు లంతనంతసం
దియ్యక చుట్టుకొంచుజగ, మెల్లెడఁ గ్రమ్మఁగఁ గన్నుగాల్చిమేన్
వ్రయ్యలుసేయఁ దొయ్యలులు, వాడినతీవెలుపోలె సోలుచున్
నెయ్యపుఁ గత్తియల్గలుపు, సేరుపు లెవ్వియుఁ బట్టుగొల్పనిన్. ౧౨

ఉ. చిందరవందరై పఱచుఁ, జిత్తములన్నియు పోపలేమిన

య్యాదుముఖుల్ విరాళిసెవ, మెత్తి జగమ్ములు చంద్రచంద్రికా
మదడవార్చు లంగలచి, మ్రగ్గుచుకోయని లోఁదలంకుచుఁ
గుందుచు నించుకంతయునఁ, గోల్కొనసీ నివిషాద వేదనన్. ౨౩

ఉ. అగజరాజ గామినుల, నంగశరవ్యథి తాంతరంగలై
యేగతినాగ రానిమను, లెత్తి సఖుల్వ్రాల పిపఁదారునన్
రాగరసోత్త రంగముఖ, రంగకలధ్వనిఁ పూర్వరాగపు
న్నాగవరాళి కాలలిత, నాదసుధారస పూరమూరఁగన్. ౨౪

గీ. వలఁపుఁదలఁపులు వలనంత, గొలుపవిరుల తల్పములుదావ దహనైక, కల్ప
ములుగ
నిలువఁజాలక విలపించి, తలఁచితలఁచి, వెతఁగలంగిరి తరుగిరు, ల్వెచ్చనూర్చి.

ఉ. తత్తరమంది నెచ్చెలులు, దగ్గరఁ కౌఁగిలించెమల్చుచున్
బిత్తరులార! మీరిటుల, జేలతనంబులఁ దూలనేల? మీ
చిత్తములింక రంజిలున, శేషశుభంబులు గూడవచ్చుదే
హోత్తముఁడైన యగ్గుహుని, యొద్దికత్రోవత సంఘటిల్లెఁపున్. ౨౬

వ. అని. ౨౭

ఉ. ఊరశిలంగ నాఁడిపున, మూరకయున్నను మంటమీరియా
వారిజవైరి యిట్టిపసి బాలికలన్ బెగడొందఁ జేయుకీ
రారవకోకి లధ్వనుల, యూంకరునంకుల పాటుఁజెందుచోఁ
దోరఁపు వెన్నెలగ్గవసి, త్రోడమునాగడ మగ్గలుంగునే. ౨౮

చ. మలయసమీర మాంత్రికుఁడు, మత్తమధువ్రణ నాదమంత్రముల్
బలుకుచుఁ గల్పపుష్పాకుల, భస్మముఁజల్లుచు పిఁడెనచ్చెనో
జలరుహ నేత్రలార! పెను, సందడిఁ గొల్పుఁడు పూచిపట్టియీ
యలరుల కొనకైనఁజన, సాఁగద తెమ్మెఱ దూరదేమియున్. ౨౯

క. లలనలు మైమఱచినలలి గలదే? యెలనాగలార! కాదద, నాఁడా
కలకంఠియుఁ జనితడయుట నెలతల యలమటలు దెలియ, నేరమియయ్యెన్.

ఉ. పంతము లేల? మీఁదభగ, వంతుఁడు శ్రీహరి మేలుఁగూర్చునాఁ
డింతకు నింతులన్మిగుల, నేపఁగనేపఁగ నిందుఁడొందెనో
కంతుని శాతకుంతములఁ, కొవడిమోవడిఁ దూలవచ్చెని

శ్యాంతలు సొమ్మసిల్లిరిఁక, కందువమాటల నిందుసందమే. 3౨

గీ. అనుచుననుచుముదమ్మున, నన్నుమిన్న లెల్లమెడలనుదొవబోంట్ల, నల్లమలర
నస్యచంద్రాత పాచ్ఛాద, నములలోనె పెనఁగిగిలగింత లాడుఁగా, బిల్లినసిరి.

—* చంద్రి వందనము. *—

సీ. భువనజాలములెల్ల, బొజ్జలోఁగలమేఁటి శిరసావహించెనే, చిన్నినా డె
యిసుమంతకనుసన్న, విసరుచేఁగలుము లీనెడుబోటినితోఁబుట్టి, నెసరుగుల్కొ
జనభయంకరతమం, బునణంచి సర్వార్థ విజ్ఞానినైతివ, భేద్యగరిమ
నోషధీపరిపాల, నోన్నదికశక్తిచే నమృతప్రకాశివై, యలరితీవు

గీ. కళలకెల్లను నెలవుని, స్గసచంద్ర!యాసఁగొంటిమి గానన్నా, స్లోదమొసఁగి
చల్లఁజేయుము మాబోటు, లుల్లసిల్ల " నావమన్యత యోషిత్రో " యనుట
వినవె. 33

ఆ. బహుసహస్రపత్ర, భాసమానుండగు, తపనుగొండలంట, దరిమినట్టి
రాజవింతెకాదు, రాజశేఖరశిఖా మణివిరాజముఖుల, మనుపవయ్య. 3౪

ఉ. వేలుపుమూఁకలెల్లనిను, వేఁడిభుజింపక పొట్టనిండదిం
తేల?జగన్మయుండగుర, మేనకుం బరమాంత రంగివా
ఘాలవిలోచనుండు నిను, బాయకతాశిర సావహించెనే
శీలముశుద్ధ సత్వముపు, సిద్ధుఁడవన్నిట నేణలాంఛనా! 3౫

చ హరిణముగేలఁ బూనిధవ, ళాంగముదాల్చిక శాధసుఁడవై
భరితదిగంతు కత్వమున, భాసిలిదక్ష సుతామనోహర
స్ఫురణముబూని మామవలె, శోభిలినాఁడవు చందమామ! యా
తరుణుల నీదయామయుసు, ధారసధారఁ జూఁడఁగొల్పవే. 3౬

క. నినుజూఁచిన త్రాళ్లరఁగును నినుఁగన్నది కన్నుగాఁగ, నిఖలముబొగడుఁ
మనముననిమాత్ర భావం, బనినమ్మిన చెలులఁగరుణ, మన్నించుశశీ. 3౭

సీ. చంద్రికావిచరణోత్సాహంబునీయది కువలయానందంబు, కూర్మినెలవు
సద్యచంద్రాలోక సంబన్న, జగమెచ్చు లగుకళాపూర్ణోద, యంబుడంబు
పటురసోల్లాసంబు, భవదధీనంబుగా, సదసద్వివేకంబు, సహజగుణము
సుధసీకు నిండారు, సుమనోమనోరంజ, నంబునీహృదయాను రంజనంబు

గీ. కావ్యసర్వజ్ఞశేఖర, ఖ్యాతిఁ దనరి పూర్ణతేజంబుఁ గాంచుచు, త్పురుషవర్య!
మాచకోరాక్షులనుఁ గాచి, మనుపవయ్య చల్లని సుధారసంబుఁ జైఁ, జల్ల
వయ్య. ౩౮

క. అనియను కూలాలాపము, లను కేరా బొగడికొనుచు లాలించినభు
గ్గనియన లజ్వాలలలోఁ దనివోనే వోసినట్లు, తరుణులుగినుకన్. ౩౯

క. చుఱుకుంజూపులఁ జెలులన్, జుఱజుఱనైఁ జూడఁగినుక, సోముగ మెదలో
నెఱుకపడ బొంట్లుహా! నై, మఱదిలిమని యాదఁజంద, మామకునెమరై.

—* చంద్ర నిందనము. *—

మ. నినునిందింపఁ బనేమి? పాలకడలిన్, నీసృష్టిఁ గావించుచో
ఘనభంగాకుల తృప్తిఁగూర్చె విధియా, గా" యంపు రస్కృత్యయా "
యనుశాస్త్రీయ విరోధమేల తెలియం, డన్యోన్ జగన్నింద్యమా
పనిసేయందల బోయుచోట నుచిత, వ్యాపార మెల్లాశశీ. ౪౧

సీ. శైశవంబునిన్ను, జదివించుచోఁజేయు దుడుకుతోఁడనెగురు, ద్రోహ మమరె
సముధికాభ్యుదయాన, సరసింధుభంగసం, ఘుతుణంబునఁ బిత్రు, ద్రోహమలరె
నెమరెఱుఁగకనీశ్వ, రేనుసాదలనీఁద, మాకుటదేవతా, ద్రోహమయ్యె
విరహిణీసంతాప కరకరోల్లసనాప్తి, దొంతరుటు స్త్రీవధ, ద్రోహమయ్యె
గీ. నొకటరెంటమూట, నొసరంగ నాల్గిట, ద్రోహివమచునలువ, సాహసించి
నడిమహాబిలమునఁ, బడఁద్రోసె నిటులయ్యె, మానరాదెనరభి మానచింతః

మ. సరసుల్సద్గురు కామినీకుచతటీ సంశ్లేషసంజాతను
స్తర పంకంబుర మంగళనందు రదియే, ధర్మంబొ? సర్వాంగసం
కరమూలాఘము గల్గిగోహిణి గడుం, గామించు చోనన్యస
త్సరసీజాక్షులు మెత్తినంగమలిమాం, సగ్రంధి యయ్యెంజుమీ. ౪౩

ఉ. కొండలనుండి వచ్చెదవు, కొండలఁజేరెవ వింతెకాదునీ
దండఁజకోర పుంబులుగు, తండములాడెను చెంచుబోయయ
ట్లుండెనుఁగానఁ బాంధమృగ, యూధము బెగ్గిలఁ జేయకుంమవే
మండెదు చంద్రికానలమ, మందగతిన్ దరికొల్పి సిట్పురా. ౪౪

గీ. సహజవైరంబు కృష్ణప, క్షమునసీకుఁ, గూడదామీఁదఁ గువలయా, పీడన్న త్తి
కృష్ణపక్షంబు కేశించి, కెడసెమనుపు గువలయాపీడ మెత్తఁగిమే, లొంను

ము చంద్రా. ౪౫

శా. సత్కోవ్యాప్తి తమోనిరాకరణస, త్సాంగత్య ముల్నీవున
న్సత్త్వంబల్ ద్విజరాజ నామములకుం, దద్ధర్మంబు లౌనారుణీ
స్పష్టంబు ల్వెలలోలు పత్వమునునై, జంబాట రాత్రించరే
శత్వంబొక్కఁడు దోచుచున్నయది, యుష్ణేతరేశ! నీ కెంతయున్. ౪౬

సీ. ఘనపరంపరలలోఁ, గనరాసినీకెట్లు ద్విజరాజనామంబు, తేజరిల్లె
దినదినక్షయముచే, డిగనశించెనునీకు, బైవాతృకత్వమే, దేవుఁడిచ్చె
తమ్ములమీఁదఁబా, దమ్ములెత్తెదునీకు, సత్పురుషత్వమే, చాయనలరె
దోషాకరిత్వంబు, దోఃగజాలనిసీకు విషపదావాప్తి, యెవ్విధిఘటించె
గీ. కరగతంబైన నీదుశం, బరవిలాస మదియొమారీచ నీచశ, ర్యాతిశయము
బొందియావిద్య, యొందభ్యసించినావొ, తేనెఁబూసిన కత్తివై, తవిమృగాంక

చ. హాటహారు లిద్దఱుఁగలసి, యబ్ధిమథించెడి వేళ వేఁడినన్
సరసిజగంధి భార్గవిని, స్వర్ణపటిన్ హరికిచ్చి నిన్నెగిన్
గరళము శ్రీశివార్పణము, గానొనరించినఁ బట్టిమిగుటన్
శిరమున నెక్కితీవుమెడఁ, జిక్కెవిషంబిఁకఁ జెప్పనేటికిన్. ౪౮

సీ. విశదప్రభాభాజ, విఖ్యాతిచేనిన్ను పాండురాజవటంచుఁ, బలుకరాదె
కడిమిమీరనసంత, గహనంబులోమృగో త్సాహివై పాహ్యాళి, జరుపలేదె
యాత్మజాభ్యుదయంబు, నందిసర్వాశాభితృప్తి గావసువృష్టిఁ, దేల్చలేదె
యాత్మకాంతానుగ్ర, హంబుఁదత్సారస్య ఘటనంబుచేమాకుఁ, గానవయ్యె
గీ. నీతలింతలు వ్రక్కలౌ, మ్యెదవుగాని, సుఖనివాసంబు లభియించు, చొప్పులేదు
మానిసీమాన మథనని, ర్మాణమునకు, నభినవబ్రహ్మవైతివో, యంబుజారి.
గీ. చక్రహృద్భేదనోద్భూత, చటులకిల్బి, షమ్మునినుబాడిగాఁజేసి, తొమ్మగండిఁ
జేసెనింతియెకానిపోఁ, జేయదయ్యె నంగనాద్రోహ మటువంటి, దనకుచంద్ర
క. అనిచాంద్రో పాలంభన, జనితోత్సాహమునఁబట్టు, సడలనితాపం
బునునలము దరికొలిపెను సనిలుకి క్రోరములననిరి, యారసికునుకన్. ౫౧

— * మలయానిల తిరస్కారము * —

క. మలయాచల నిలయానిల, తలయాపద లాఁగలంచఁ, దగవాఁగవా
జ్వాలదిసల జ్వాలలుపైఁ, జిలికెడ వీగుణముగనీకు, స్నేహాగతమో. ౫౨
క. అనలానిల షడములలో, ననిభేదమె

కపుఁగొనఁగఁ గొల్చునసలము గనరాకనె కాల్చువాఁడ, నగ్నిశిఖపవనా. ౫౩

చ. పుడమి వడంకఁ జేయు బలు, భూతము నీవు చతుర్దశస్థలిం జే
విడిబడి చంచలత్వమున, పిక్కటిల్లఁ గంటిరి గాసరాశి నే
యొడలికి నాసుగత్వమున, నోర్వఁగ రాని భరమ్ముఁ బూవుఁబో
నడపెదఁ జూచి మంద పవనా! తలవంతుసుగా మహాత్ములున్. ౫౪

క. నీరూపము వివరింపఁగ, నీరూపము భూతిబ్రాఁగ, స్వయమితకవ్మ
ప్రారంభుండవు కుటిలా, చారా! నీమాతరిశ్వ, సంజ్ఞమెటులనో. ౫౫

ఉ. వచ్చితి నీవటన్నఁ డల, వంపులు కొమ్మల కెల్లలోకమం
దెచ్చటనైనఁ బుష్పిణుల, నీడిచి పుష్పరసంబు డుల్పఁగా
నచ్చనె యీయ మానసముఁ, పర్తన లెల్లను జట్టపాలుగా
మచ్చిక లింకఁ జాలు పన, మాన! తొలఁగు కృతాంత మార్గముల్. ౫౬

ఉ. నీపొడఁగన్న భీతివడి, నిందుచు వాయువు వచ్చెనంచుఁ దామే
తీపలు మాటలెల్లపని, యేపెఁకఁ బట్టుఁగాని నిల్వ గా
దేపునకైన నీమెదుర, నిష్ఠమగు సుమనో వనాధిపే
మోహము నీమధు ప్రతిభ, కోర్చ మనంతుఁడు గల్గు మాకిఁకన్, ౫౭

చ. నడవడి లేమి నచ్చదుర, నన్ సమయా సమయంబు లెంచకే
ల్లెడలను సంచరింతువడి, యెట్టిని యాకుల పాటునాఁడెని
వెడలిన సౌమనస్యముర, పెంచుగదా? ఫలపాతనంబులే
కుడుగుఁ గదా? కుజాతినిల, యుండవు మంద సమీర! రాకిఁకన్. ౫౮

క. పాటీర గిరితటీవన, వాటీ పాటచ్చరుఁడవు, బాధింతుము ని
న్నాటీకిత మృగమదనం, ఘాటాంజన భస్త్రికలఁబ, భంజన! యెట్లో. ౫౯

చ. అని మలయాద్రి కంగరచ, రాసిలుఁ బాష్పమనోద వానలున్
గినిసి నిశాత పంచశర, కీలిశిఖాముఖ మల్బయింబయిం
బొనుపఁగ శంబరాసురుని, పూదనుఘాతకు నాగలేక నె
మ్మనముఁ దూలు బాలికలు, మచ్చిక నెచ్చెలు లాగి మాగుచున్. ౬౦

—* చంద్రోపాలంభము. *—

క. అళినీ ధీరచకోరాపళి, కో వెన్నెలలఁ బోగిలి, పసుతొ గలహాలా

హాళికో మదనానలకం దళికో, తలఁ కెదరుచెలులు, దరియుం కెట్లో. ౬౧

క. చిలుకలతోఁ జగడవలనె, నెలలనెలతో మిగులవలదు, నెఱచలిమిత్రో
నలికులముల గలిబిలితో, పలదిఁక మచ్చరముమునుకుఁ, వలరాజిచటన్. ౬౨

క. కందవు డొందములందరి, మిందుముఖు ల్మదనునిందు, నెగ్గించిననే
మందురో యందనుగందుహో, విందురో పొందికగననుచు, వెడవిల్తునితోఁ.

సీ. గంటఁగట్టినవింటి, కాఁడనంచనకుమీ, తుంటవింటికి నేమి, దొడ్డతనము
సహకార పటుసైన్య, సంచారిననకుమీ, రాలుగాయఁ పిట్ట, లేలపొగడ
సుమనోను గుణగుణ్యో, త్సుకుఁడ నంచనకుమీ, చండాలు రనునింత, చాటఁ దగదు
రాజశ్రీ యోద్ధన, ర్పమున మైమఱకుమీ, సత్కాంతి శూన్యుఁడా చక్రవైరి

గీ. బట్టిసాహాయ్యమునజయం, బెట్లుగలుఁగు, ధర్మబలగుణసత్సంగ, దార్ఢ్యమెద్ది?
కాననిఁకనైనఁ జెలులపైఁ, గనరుమాను మేలయబలలనొంచంగ, నిటులనంగ.

సీ. మధువిరోధమున నె, మ్మదినూ నెసీతండ్రి మధుసహాయమునసొం, పలరితీవు
పంచాయుధుఁడనంచుఁ, బలికెనీతండ్రి, నేపంచాయుధుఁడనంచుఁ, బలికితీవు
కమలాంబకుఁడనంచు, గర్వించునీతండ్రి, కమలాంబకుఁడనంచు, గనరితీవు
ఖగరాజవాహంబుఁ, గట్టించెనీతండ్రి, ఖగరాజవాహంబుఁ గట్టితీవు

గీ. తండ్రితోఁ బోర నాత్మజుఁ, డండ్రెవాని, నీదునుత్పత్తి మనములో, నిఖిలమెఱుఁగు
ప్రథమపూజ్యుండుధ్వజమెత్తఁ, బాడియగునె, జనకుతోఁబోను తగదోరి, శంబరారి. ౬౫

క. సుదతుల గదుముటచేగద, మదనా! నీసుమశరత్వ, మాస్యతకయహో
కరసెండు శబ్దపూర్వత, యొదవున్ యశ మపయశంబు, నుద్విగుణతతిన్. ౬౬

క. కన్నులుగల విల్లనియా, యన్నులవేచుటకునీకు, నదనామదనా!
వెన్నునకొక సరికన్నులు, కన్నులువిల్లడికి నేలఁ, గలవుంజుమ్మా. ౬౭

సీ. పాంథమర్దనవృత్తి, పరిణతంబాచునీ, విక్రమాక్రమణంబు, వినుతికెక్కె
రతిలోలుపతన హెచ్చా, రాత్రవర్తనలచే, మధురథరాచార, మహిమ నెగడె
కామినీ మానభం, గఁపుఁగాఁపు రమ్మచే సత్పూజ్య రాజ్యసం, శ్రయము మెఱసె

నిరహిణీగర్వాప, హరణకౌశలముచే, ససమబాణోల్లాస, మతిశయించె
గీ. త్రిజగదభినంద్యగుణసము, ద్రేకమెల్ల పదటిహ ళ్లేసియింతగాఁ, బ్రబలినాపు
మోక్షకామాఖభుక్తని, ర్ముక్తపత్రభాజనంబీమనంగనౌం, పకుమనంగ ౯౮
క. వలరాజనుటమఁ జేపల వలరాజవౌపడగఁడఁగ, వలెబేడసయా
వలరాజులు సవ్వఁగఁగే వలరాజసవృత్తి నెలుఁగ, వాభావభవా. ౯౯
మ. సహజామిత్రుఁడు చంద్రుఁడాచుజాము, ల్జాటంగముస్వాంమమీ
సహజామిత్రతకీ యెడఁగనుపడఁ, సత్సంప్రదాయాగతం
బహహా! నీకిది మేనమామగుణమా, గాలేదదేసత్పథ
స్పృహయా పీఠమునందుసల్లగొనగో, పీడంబుపల్గోలునే. ౨౦
శా. స్వామిద్రోహము సంభవించెఁగుసుమా, స్త్రా! నీకుఁగ్రొంచాయు
ద్దామప్రాభవుఁడింపుకంతకసరె, త్తంగొండలూటాప్చనీ
రామాగత్మములమ్ముహామహునకున్, బ్రాణమ్ములప్లాటచే
బూములుఁగల్పని గాల్చి తుంటవిలుతు, ష్పాల్డుల్చిఖండిచెడిన్. ౨౧
క. ఇత్తెఱఁగున మరునరులున, జొత్తిలుచిత్తములయాలప్మ, సాగయ్మవలరా
నొత్తిపలికి చెలికత్తియ, లత్తలిస దీవిపలపు, టలమటఁగనుచున్. ౨౨

—* వథూపరిచారికలు కలఁతనొందుట *—

కం. వలరాజుం జెడనాడితి, మలరాజు, జెఱవునుసుప్వు, టంపటినొర్చన్
దలఁచి కలంచితి మబ్బలల, వలపుందల కగ్గించి, వనటమ్మంచెన్. ౨౩
మ. కలకంఠీ కలకంఠపంచమనుహూ, కారంబు ఘోరంబుగా
గలదిం బిందిర సుందరీదటుఁగుష్టూ, కారంబు కారంబుగా
బలవింపన్నల విప్పుగాళ్ల నవలా, ల్వాధఃపరాభూతనూ
నలినీయుగ్మము బోలిసోలి పపిఱుం, చన్ సాగిరిం కెల్లాకో. ౨౪
సీ. తుహినదీధితియరుం, తుపకిరప్రపవారణ, ప్రహారణమ్ముల కెంత, బడలిరమ్మ
మలయభూధరదరీ, నిలయానిలానల, స్ఫుటతరార్చుల కెంత, పొగిలిరమ్మ
మకరందరసఝరీ, మహితోర్మికానదీ, ప్లేలనంబుల కెంత, విసివిరమ్మ
కుందబృందావనా, నందతుందిలభృంగ, సంగీతముల కెంత, జకిరమ్మ

గీ. వలచువలఁగింక వలరాజు, వాడకట్టు, గానియుపవని గాముచా, లగ్గలించు! అబలలను నిండుకౌఁగిళ్ల, నదిమిపట్టి, కదలనీయక పోవునౌ మనసు, సదనమునకు.

ఉ. బాడబమంటిల్లు పలుకుచుండు, హాటకోజ్జ్వలరత్నము, రీచిపీచికా మండల మండితాభ్రమణి, మండనమైన మణిగృహంబులో నండజ తూలికా కలిత, హంసమృదుతల్పముఁ గూర్చిబోటులం డొండ సఖీజనా సముల, నుంచిరి కౌఁగిళులందె మచ్చికన్. ౭౬

ఉ. కొండలనేలు గబ్బిచను, గుత్తపుగుబ్బల యబ్బరుస్థరా మండలమేలఁ జాలుగరి, మంబునఁ గొన్నకటీ తటంబులన్ నిండుదనాలు పీడకయ, నెయ్యపుఁ గత్తెలఁ బొందిదండలన్ బొడుఅబలోలె నుండిరతి, భీకరకాంతల కార్శ్యమేమనన్. ౭౭

చ. వరమణి మందిరాంతరధి, వాసిత కుడ్యతలాత్మబింబవి స్ఫురణ మనాంత మైకపుర, సూనవనం దరు జొంచఁ గోరు త త్తరుణులు పెక్కు జన్మములు దాల్చి తపించుర నంగ చమ్మర స్మరశర పంచక జ్వలన, మధ్యమునన్ బొరలంగ నాతలన్. ౭౮

చ. వలపు దలంపు లూరెంచె, వల్లభు నుల్లముఁ గంచు నాచునా సలఁగల కంతి యందఱఁగి, చాలగ మూదడ వయ్యె రాకయ వ్వల దొర బారిఁ గ్రోంచి మన, వంత యొకింత దలంప దిట్టిరే యుల జడిగెట్టు భోర్తు చుక, టా యకటా! వికటంబుఁ జెల్లునే? ౭౯

ఉ. నెచ్చెలి ప్రాణవల్లభుని, నింక ముదంబున గాంచి మచ్చికన్ ముచ్చట సల్పెనో మనము, మోహము గొల్పిక రుంగఁ జేసెనో మెచ్చియతాను గూర్మితమి, మేకొనె నోపున సీకపక్కనో హెచ్చెను మచ్చరంపు వెత, లెట్టుల మట్టుల నిల్పువారమో. ౮౦

చ. జగదభిరామ మూర్తియగు, చంద్రకళాధగ నందనున్ ధగ ద్ధగిత చిరత్న రత్నరుచి, ధారలు మీరలు మీర యక్ష పన్నగ సురసిద్ధ యోగానత మ, నత మతాంత నితాంత మోహమై జిగిదగు గాత్ర తచ్చరణ, సేవనుఁ బాత్రత గాంచి యుండఁగా. ౮౧

చ మనమున విస్మయంబు బహు, మానముతో నిడి వీనులొగ్గితా నిను గొనా ప్రాణవల్లభున, నేమని వేమన భాగ్యమై

మెఱయఁ దలంచునో తలఁచ, కేమను నోవిధినేఁతమెట్లొకో
మనసిజ వేదనాభరము, మానిత దాప్తికలుంగు టెట్లొకో. ౮౨

ఉ. ఇట్టివి యోగవారినిధి, నెల్ల తరింతుమొ యంచు గన్నెల
పుట్టున సంశయించుటను, భావ్యసుభోక్తి వచింప సాంగమై
దొట్టిన కూర్మినచ్చుమిను, తొయ్యలి నా గగనప్రచారియై
గట్టులలేని పట్టియతుఁ, గాంచఁగ నేగిన బోటివచ్చెనన్. ౮౩

—✻ కళావతి, నాయికలకు, నాయకుని, విప్రలంభమును విన్నవించుట ✻—

చ. చెలువుని దంటకేగియుబె, చేడియవచ్చె నటన్న నంతలో
నిలువున సాత్త్వికోదయము, నెక్కొనఁ జిత్తరుబొమ్మ యట్లయ
న్నెలతలు సమ్మదాంబునిధి, నివ్వెఱ నొంది యనన్య వేదనా
వలిత మానస్కలై ప్రియసవి, వర్ధిత సంస్మరణాను రక్తిచే. ౮౪

చ. మనసు ప్రియోప భోగ్యమయి, మై విరహజ్వర భోజ్యమానమై
పనపడి యుండుచో నమ్మృత, వల్లికి నట్లనె దేవవల్లికిన్
ధనము సమస్తముం బ్రియును, దంతము దెల్పఁగ బోటివచ్చెనం
చనుశుభవార్తఁ దెల్పునన, జాతులకీరిది గల్గదెద్దియున్. ౮౫

చ. పెనగొను నాదరమ్ము ధృతిఁ, పేరిమిఁ గూర్పఁగ నించు కేనియున్
దనియని మానసమ్ము ప్రను, దమ్మున మున్గఁగఁ దూలియాఁడు క్రొ
న్న నలనఁ దప్పముల్విడచి, నాటుతమిన్ జెలిఁగాంచు వేడుకన్
జనిరిరు చక్కలన్ మునఁగి, చానలు కేల్లవలూత లివ్వఁగన్. ౮౬

క. ఎమకుఁగ నరుదెంచిన యమ్ముదితల చరణాబ్జములకు, బ్రమొక్కిభరమ్మా
మదనుని ధాకల కానుల మొదవుట గానెంచి బోటి, యొయ్యన వారిన్.

ఉ. అమ్మెడఁ గౌఁగిలించి విన, యప్రియ వృత్తిని గార్య సిద్ధిమీ
కమ్మెఁ బదుండ టంచు భవ, నాంతర తల్పముఁ జేర్చి చయ్యనన్
దియ్యని మాటలన్ సొలపు, దీర్చుచు మోములు గాంచి నవ్వుచున్
దొయ్యలులార! మీవలపు, తోడఫలించె నటంచు నంతటన్. ౮౮

ఉ. అచ్చటి కెట్టు లేగితివి, యమ్మహనీయవిలాస మూర్తితో
ముచ్చట లెట్లు సల్పితివి, మోహము గల్గి వధూల లావనన్,

దిచ్చనెఱుంగఁ జేసెనో కో, యెల్ల విధంబెఱింగించు మంచుఁడం
గ్రచ్చుగ నెల్లవారముగఁ, గన్నుల నవ్వుచు బోటి యిట్లనున్. ౬౯
ఉ. ముద్దియలార! యబ్బనన, మోహను నల్ల మెఱింగి చల్లఁగా
నొద్దిక చేసి కన్నియల, యోజనెఱుంగఁగ దెల్పిపోటులన్
గద్దరి తుంట వింటివిరి, కిట్టియలం బెడ పెట్టుపోఁకనీ
కిద్దఱిఁగావు మంచు నను, నిందలు బాపఁగఁ బోయివచ్చితిన్. ౭౦
చ. తలపులు సంఘటిల్లెనిఁకఁ, దాల్చి గొనుండని క్రౌంచభేదితా
నలపు మెయింబ యింబొదిగి, నాడను కప్రపుటాటి మొస్వయా
కులనడి పొట్లమందు నిచి, కూర్చిన బంగరు తమ్మిదాడల
వ్రేలుముల కంది యిచ్చి స్మితి, పీచుల నందఱిఁ దేర్చెనిట్లనున్. ౭౧
చ. నెలతల మిన్నలార! మది, నిండిన మోదముతో వినుండు క్రొ
న్నెల తలదాల్పు వేల్పుసుతు, నింగను పండుగ సేయుకోర్కె, తే
నెలతల వోలె నల్లుకొన, నెయ్యపుఁ గర్జము దేర్పమేలు చి
న్నెలుతల మున్కతాముదము నిండఁగఁ బొంగుచు, నింగి చేరఁగున్. ౭౨
ఉ. పువ్వుల పాన్పుపోలె మదిఁ, బొంగిపటాపటుత్రి నెక్కి కవ్వపున్
మవ్వపుగొండ దాటివిడి, మట్టుతరించి విరించి కొల్వునన్
జవ్వనులార! యచ్చటన, సాఖ్యమణీభవనాంతరంబులన్
జివ్వల దిండిలోనగుచు, శేషమునీంద్రులఁ గంటినోయ్యరన్. ౭౩
కం. లోకాలోకన పటుసు, శ్లోకాద్భుత దృశ్యదివ్య, లోకములందపో
లోకమహా గ్లోకజన గ్లోక సువర్లోకములులవి, లోకించితిరా. ౭౪
శా. దేవర్షుల్ గ్రహ సంఘముల్ సుకృతసు, ధిక్షేమ తారల్ జగ
జ్జీవాలంబన తారకల్ సురతతుల్, సిద్ధర్షి రాజర్షులున్
భావోత్తేజన వతుబు కుములుబడి, క్పాలాంత భాసికముల్
దోవిల్లప్పుఁగ దివ్యదీధితిభువ, గ్లోకంబు గంటింబుమీ ౭౫
కం. మాంగరకనక మహీధర, సుందరమై మెఱసెనటవ, సుంధర సుగుణా
స్పందరమా కందసమా, నందరసోల్లాసమైక, నందరసూనే. ౭౬
చం. జలనిధి శైలకాననవి, శాలనదీనద దేశపట్ట
స్థలజల తీర్థదేవగృహ, సారసకోవర దీర్ఘికా సమ్ము

జ్వలమయి యెల్లభోగముల, సర్వజనంబుల నోగ్యభాగ్యత
పులఁదని వొంటఁజేయుభువిఁ, దొయ్యలులార! జగత్ప్రపూజ్యమై ౯౮

గీ. పాపవృగానింగి యెడగల్చి, పుడమియెల్లఁ గన్నులకుఁ బండువుగఁ జూచి, కడు
ము దమ్ము
గ్రమ్మకొన నబ్బురము నొంది, కదలనీని తమకమునఁ జూడఁ జూడ నంతటం
దనర్చె ౯౯

సీ. కల్యాణగుణమయ, కటకప్రభాభాసు, రాదిత్యకాంతాప్తి, యతిశయముగ
కనదనంతమణిప్ర, కాశకూటస్థలీ, సరసవిద్యాధరా, సంగములను
నమృతప్రదానదో, హలవృషాకపివా, సోల్లాస సుమనోభి, యోగములను
నవిరతాశ్యానంద, నానుకూలసభాస, దానాసవరసుధ, ర్మాభికలన

గీ. నమరగిరివోలె భవ్యశో, భానుషంగ, సంగతంబగు నాకమషాణ, తుంగశైల
పజ్జాండ కటాహప, ర్యంతగగన, కర్పరాస్కందనములచే, స్కందమనఁగ

ఆ. వె. అట్టిట్టు కొనలగట్టు, చట్టుపలంటఁ గొట్టుకిట్టనెలవు, పట్టుచెంపఁ,
గొట్టినూఁకుపట్టు, ముట్టెనోయనుట్టి, కట్టనంబుగింటి, పణతులార! ౧౦౦

కం. కనమేహార హారివనజా సనవాసవ సభలువాని, చందముగాదే
వనజాసను నాటిదౌకో మనమెఱుఁగము కార్యవేళ, మనమునవయ్యెన్.

మ. వరణాగ్రంబుల మ్రోయుతూర్యపటహ, ధ్వానంబు లన్నింగియా
వరణంబుల్జిలుగఁ గర్వరదృఢా, వస్థాన సంసిద్ధికిం
దిరహస్తంభము నిల్పిరోయన, సము, ద్దీప్యన్మణీ దండభా
సురకేకిధ్వజ రాజ మత్తులరుమె, చ్చుల్గొల్పె నబ్బంబునన్. ౧౦౨

ఆ. వె. దానఁజేసిపుష్ప, ధానుష్కశతకోటి, సుందరుండుధైర్య, మందరుండు
బాహులేయుఁడేలు, పట్టణంబిదియంచు, నమృతవ నధినోల, లాడఁగంటి.

మ. మగరాగోడలకెంపు జాజురుచినిం, పన్ బచ్చగానేలలిం
పగుపచ్చతోరంబుల క్రుంగ్గుజగ్గు మెఱుయుం, పన్ మేడ లందున్నిగ
న్నిగతామేలిమి యోడుబిల్లలలర, న్నిద్దంపు టద్దమ్ములన్
జగమెచ్చొప్పుది సోయగంబుఁ బికిం, చన్ లోక సామాన్యమే. ౧౦౪

సీ. ఒకచోటనప్సరః, ప్రకరధింధింధిమి ధ్వనితదు ర్దమితమ, ర్దళరనంబు
ఒకవీధిబ్రహ్మర్షి, నికరపాపశితన ర్వాశివాద్వయత్రయీ, వాదగరిమ

ఒక యూర శ్రేణులై, శుకపరిచియ్యమా, నస్వరగ్రంధగా, నప్రసక్తి
ఒకచె తనానాని, ధోహపద్యాంకన ప్రకటితార్యాత్మజ, ప్రకట మహిమ
గీ. ఒక్కమూల సమస్తవే, దోపనిషద మేయసిద్ధాంత సర్వైక్య, తాయ ధోక్తి
ఇట్టిగంభీరగుణశక్తి, కిట్టలంబు, రాజశేఖరసుతమహా, రాజధాని. ౧౦౫

ఉ. మించుల సంచునొంచుజిగి, మేడలగోడల రత్నదీధితుల్
మించఁగరోద సింగలియ, మొండయిరేబ వలన్న మాఁటనొ
క్కించుక గానసీకజగ, మెల్లరజోగుణ వృత్తిఁగూర్పఁగాఁ
గ్రాంచనగారి వీకుగుణ, కల్పనరొడవ సల్వనాఁదగెన్. ౧౦౬

చ. అతలములోను గాఁగలుగు, నట్టిధరాంతర లోకముల్సయిన్
ద్వ్యతలములోను గాఁగలుఁగు, నూర్ధ్వమహోన్నత లోకముల్ జగ
త్త్రితియ ధురీణుఁడైనజగ, తీరథనందను వీటభూమికా
వితతులుపోలె నొప్పఁటుర, విస్మృతిఁజెప్పఁ దరంబె యేరికిన్. ౧౦౭

చ. అతితిమి రావృతంబులుధ, రాధరలోకము లంచుమానిసం
తతమువలంబ నావిరహి, తంబులునూర్ధ్వము లంచుమానియు
ద్ధతినుభ మైకయోగ్యతకు, దావలమైనటు లుద్ధరించిరీ
యతులిత మాపురంబనఁగ, నర్హదభస్తవ నీయమైతగెన్. ౧౦౮

ఉ. రోహణశైల రాజమువు, రున్నిలయత్వముఁ గాంచి యాతజా
తాహితవృత్తి మేరువున, హాంకృతిమాన్పఁగఁ గోరిసంభృతో
త్సాహామునంబురాకృతిస, తమ్మగనూనెన నాఁగఁబొల్చుపా
గాహరి వాహనోచితివి, కాసమునన్ వెలయుంబు రంబిలన్. ౧౦౯

క. సేనాని దర్శనార్థము, సేనాని వహాములతోన, శేషహరిత్పా
లానీకము బహిరావర, ణానీకము లందునిలచి, యభినందించున్. ౧౧౦

క. కన్నుల కానందంబగు, నన్నగరము సోయగంబు, లరయుచు నొకచో
నున్నత సౌధాగ్రముపై, నున్నయెడం బౌరవరుల, నుత్కళికమెయిన్. ౧౧౧

చ. పురమునన్నిమానిహర, పుత్త్రుఁడుదన్నగ రోపకంఠబం
ధురసన వాటికావిహృతి, ధూర్వహుఁడై వసియించి నాఁడటం
చరసితి నంతనయ్యుపవ, నాంతరదంతురి తాంశుమత్సలా
వరణములోని బోదియల, వాలికజొంపము లోవసించుచున్. ౧౧౨

ఉ. వచ్చుచుఁ బోవుచున్న పుర, వాసులముచ్చట లాలకించుచున్
రచ్చలు గానసించుసుర, రాజముఖామర పాళిఁ గాంచుచున్
నిచ్చలు సన్నిధానముగ, నిల్చునయస్స్వల రాకెనెంచుచున్
హెచ్చినకోర్కెఁ జేదలఁపు, లీకలెత్తఁగ నున్నయత్తరిన్. ౧౧౩

చ. జయవిజయాభిధానలగు, శంకరగేహిని నెచ్చెలుల్మనః
ప్రియమున నంబపంపువన, భేద్యమనస్కుఁడు గ్రౌంచభేదికిం
పయిన ఫలాళి యందుకొని, యచ్చటికింజను దెంచియిచ్చి వే
పయనముసాగి పోవుతఱిఁ, బజ్జనసించుచుఁ గంటివారలన్. ౧౧౪

కం. కనివారొండొరువులు, మంతనమున నేమేమియట్టి, తెఱిముచ్చటలో
య్యనవాఁళు దురోయనిమన మునుపుర్విళు లూరిమోద, మున నాలింపన్.

ఉ. వింటివటేజయా? నుడవవే విజయా! జయశాలిరైనము
క్కంటిసుతుండు దిగ్విజయ, కాలమునందు వికుంఠధామము
దంటిననంటునన్ సరసి, జాక్షునిబిడ్డలఁ జూచి కంతుసం
లుంఠిత చిత్తవృత్తియయి, లోఁబజియెన్ విరహార్తిఁ దూలుచున్. ౧౧౬

ఆ. వె. సకియయమృతవల్లి, సౌందర్యవల్లుల, చక్కఁదనము మనము జననిగారి
యొద్దఁదెలియువార, లుగ్గడింపఁగమువిదు, విందుమేకదమ్మ, యింక కేమి.

చం. తనకొడుకీవిరాళితను, తాపమునన్ జపియించుటాత్మలోఁ
గనిపతి యాజ్ఞచేఁగదలి, కాంచలచేలుని యొద్దకేగి నా
దసలను వేఁడఁబోవునట, తామరసాయత నేత్రిగారియి
య్యనుపమ మోదవారినిధి, యందుమునుంగఁగఁ గందుమిన్నొయిన్. ౧౧౮

గీ. కలికి! దీనికిఁ దార్కాణఁ, గంటివటవె, మనము ఫలము లొసంగుచో, మనసు వేఱు
తలఁపుతోనుండెఁ గానియు, త్తఱి గుహుండు, చనవు మునుపటివలెఁ జేయఁ, జాలెనటవె. ౧౧౯

చ. అనియని వారిత్రోక్తుల జ, యావిజయాంతిర హాస్యగోష్ఠిలో
వినివిని వేశితాత్మనయి, వేడ్కలు తీనెలు సాగమెల్లనం
జనిజని తాను నాగమునఁ, జందనతుందిల కుంజపుంజరం
జనజన హృద్యమైన యొక, చల్లని కానల కోనలోనికిన్. ౧౨౦

గీ. పోవఁ బోవఁదు, భువన సుందర దివ్యరత్నఖచిత భవన, రాజమొకండు
ప్రాతయుదిత తరణి, భానుసహస్రసం వలితపూర్వశైల, కలనఁ దనరె. ౧౨౧

ఉ. అందముగ రత్న రత్నఖచిత, తాధర భూమికం దత్తదంతరా
ళిందములన్ బచాడభట, లీలలు తుంపెసలాడం బొంది య
స్పందమనోజ్ఞ సౌంధవరి, చారిక యందము నొంది కేళికా
మందిర సీమఁ జేరిరి స, మందము, దంబుధి నోలలాడుచున్. ౧౨౨

చ. మనసు విశాల్ మాలియె, కిమన్ముహ నిల్పమి నిందిరంబునం
దనస విధంబు నాదనుఁగు, తండను లేమియు లేక యొంటిమై
ఘనతర రాజయోగలయ, ఘటితగాఢ మనోన్మనీవశ
మ్మునం దపియించు యోగిగతి, మొక్కను వేలుపుం బట్టియున్నెడన్ ౧౨౩

—* శ్రీకుమార స్వామిం జూడ నారదుండే తెంచుట. *—

సీ. నాసాగ్ర భాగవి, న్యస్తలోచన వృత్తి బ్రహ్మము సన్నాన, పదవిం దెలుప,
అంగసం సంగిత, స్వాంగ శాంగద్యుతుల్ నిజకళా స్ఫూర్తితో, గజబిజింప
మారుతాహతిఁ మ్రోయు, మహతీస్వనము సేయు ప్రణవనాదంబుతో, ననుకరింప
స్ఫటికాక్షమాలికా, వలయద్యుతులుహస్తనఖశిఖాచ్ఛవులసం, దడులఁగలయ,

గీ. మహితగంగాంబుపూర్ణక, మండలుప్రశస్తహస్తంబు మెఱయునా, శాస్యసిద్ధి
ఘటనకుతుకైకతానుఁడై, కదలియచటికమరమునివచ్చెఁ గేకివా, హానునిగనగ

క. తెలిగంటి తపసియచ్చటి కరుదెంచిన వార్తఁ దెలుపు, నంతనచరునా
క్కరు నంపితోడుకొని చనికరమతి గౌరవముభక్తి, గడలుకొనంగన్. ౧౨౪

క. నవరత్న పీఠసత్కృత్సవమున గూర్చుండఁ జేసి, సాంగసపర్యా
వివిధోపచార ములనిడి యపుడా వేల్పు గద్దియన్ గుహుఁ డుండెన్ ౧౨౫

ఉ. వేలుపు మౌని యభ్యుదయ, విశ్రుత విక్రముఁ గాంచి మందహా
సాలలితాస్యుఁడై శశిధ, రాత్మజ! తావక దర్శనాప్తి యు
ద్వేలముదాప్తి నించెఁ బని, తృప్తతపః ఫలమెల్ల నబ్బె మ
చ్ఛీలము సార్థమాటపరి, శీలితమయ్యె భవత్కృపాప్తిచేన్. ౧౨౬

చ. అనుటయుఁ దాపసేంద్రవిను, మాయను మానమిఁ గేలుదేవతా
మునిజన పుణ్యమూర్తివిన, ముజ్వలతావక వాక్సుధాభిషే
చనమునఁ దెల్పెఁ గాంచె మది, సంభృతపుణ్య ఫలంబులబ్బెనీ
యనుపమ దృక్ప్రసారము సు,ఖాంబుధి వీచిక మమ్ము ముంచెన్. ౧౨౭

చ. హరుకరుణైక భాజనము, లార్యులు మీరిటు లేగుదెంచుటల్
బరమపవిత్రమయ్యె మఠ, మారవిభూతి శుభాళిశోభిలెన్
జిరసుకృతంబు లుల్లసిలె నేనును మీకు భవత్ప్రపత్పరం
పరలుననంత రాయతను, బాటిలునేమి సివర్య! చెప్పుమా. ౧౨౯

చ. అనవిని పూని యిట్లనును, రాత్మజు శోభన దీయ భావతం
గనిమను చూను వారిసు, ఖబళుగాక కొంతి తేమిసీ
యనుపమ విక్రమానలము, హర్నిశముల్ ఖలకర్మ్య క్రియా
వనపటలిన్ దహింపఁగన, పారకృపారస లోచనాంచలం. ౧౩౦

క. అనవరత తపఃకలనా, వినివేశిత చిత్తవృత్తి, వేడుకఁగొనసీ
యనువునఁ గాలముజరిపెద ననఘ! భవత్కారుణ నాకు, నభిమత మొసఁగన్.

ఉ. అన్నిటలెస్సగాని మఱి, యన్యమెఱుంగను నేఁడు సంశయా
పన్నమువోలెఁ జిత్తమొక, భంగినయున్నది తాపకీయ భా
వోన్నతి నీదుగ్రమ్ముజ్వల, నోపమమయి గుదియించె బోధముం
గన్నది తెల్పుమిత్తఱిని, కాసముఖాంబుజ వాగ్విలాసినీ. ౧౩౨

ఉ. ఎన్నఁడు నాత్మతంత్రతన, హీనమునీమొక నేఁడుదోఁచనీ
కున్నది యన్యచింతసలు, పోపమిచాల దశంబు సాత్వికో
త్పన్న దశావశాకృతిన, పారచలాచల భావసూక్ష్మమి
మిన్నక యుండ ఘోటికిని, మేయరసాస్పద లేపమయ్యెడున్. ౧౩౩

క. నడలఁగనుదులం బాడమెదు, వెడవెడ యూరుపుల మోము, వెలిసిగ్గులనై
తడబాటుల బాటిలునిదె, వెడనిలుచే బరపు వేఁడి, వేటుల తెలిఁగుల్. ౧౩౪

మ. సుధన్వద్యుత్రి హిరణ్యాండ తండములనెం, చర్మవ్యోమ పుష్పోపముల్
తరుణీకోటులు నీకునందమునకున్, దాసీగణప్రాయులై
వ్యవసర్గ సీతలఁ పెట్లో యట్లయగునె, వ్యారడ్డ మూవారలి
కృపరణిన్ వేఱతలంపు లన్మరుగశం, కాతంక మింకేటికిన్. ౧౩౫

ఉ. మానుము స్వాంతచింత, తిర, మాభరమా పరమాదరమ్ములో
నూను మొకింతి తెల్పుమని, యుక్కఁడమంతయుఁ దానెఱుంగన
ట్లానుడి దేవపూనిమన, మారయఁ బల్కిన నల్లనవ్విసే
నానిపచించె మోదకల, నావలనావిల నానమైఖరి. ౧౩౬

మ. మునిచంద్రా! సకలార్థవేత్తలుజగ, న్మూలాస్వహాస్యావలో
కనసంభూత చరాచరాత్మకగుణా, గ్రామముల్ జగద్భావనా
వినివేశమ్మున గోచరింపనిగుణా, వేశంబు లొందెవ్వి? మీ
కనుమానప్రమలేల సర్వమునుజ్ఞా, తార్థంబె యింకేటికిన్. ౧౩౭

ఉ. నామదిఁజూడఁగోరి యిటు, నాటఁగ నాఁడుట గాని చింతయొం
డేమియులేదు ప్రాణిహృద, భీష్టఫలప్రదుఁ డీశుఁడన్యచిం
తామహితత్వ సంపదనె, డంగదియించిన నొందుటెట్టిమా
యామననంబునన్ మదికి, సాఁగడదేహికి నైజమగ్నతల్. ౧౩౮

క. అనిమానసీకయ యుచితంపు టనుపులగోపన మొనర్చి, రాఁడట మునితా
మనమునసారసి గౌరవఘనతన్నా యెడగణించె, గాగుహుఁడనుచున్. ౧౩౯

ఉ. నీమదిధైర్య దార్ఢ్యమును, నీపగణించితి నెంతయేనినీ
ప్రేమమునిండి యున్నదొక, ఓత్తరపుత్వల నంతసేమహా
ద్దామత నీవెఱుంగకవు, భాజనమాత్రునివోలె పోలెదిం
కేమికొఱంత నీతలఁపు, లెల్లఫలించు గిరీశనందనా. ౧౪౦

క. నీవుతలంచిన తలఁపు, ద్దేవతలుంబెద్దలెల్లఁ, దీర్చిరిగానన్
వేవెతలఁ దలంగుమసిరి, గావుతమని నుడివితివిను, కంబుగుమీఁదన్. ౧౪౧

క. శ్రీయుతులౌ లక్ష్మీనా, రాయణులిర్వురును మనసు, రంజిలినీకున్
శ్రేయఃప్రదముగఁ గన్నెల, నీయాలోచించి రభిమ, వేష్టముగాగన్. ౧౪౨

శా. ఈకర్జంబు వికుంఠధామమునల, క్ష్మీశావరోధంబునన్
పాలికల్యాణము జెందెవింటిమిభవ, ద్భాగ్యంబు భవ్యంబుగా
మాకుంబంధుఁడవైతి వింతకుమమున్, నన్నింతుంహో యెంతుహో
నీకుంజిక్కితి మెట్టులైనఁదగదే, నిక్కంబు మేలెంచుమీ. ౧౪౩

క. ఈమాఁట నీకుఁదెల్పితి, సేమముఁగను మిపుడునీదు, చిత్తము దేర్పన్
గామినులు నమృతవల్లియు; గోమలిచెలియలును నెనరు, గొనుసకిచేరన్.

క. సందేశముగానించిరి, సందేహమువలదటంచు, జతురతవెలయన్
బృందారకముని నుడివిను, మందానందమునస్కందు, మదిబారలించెన్.

క. అప్పలుకుల యర్థంబులు, తప్పకమది నరసిగుహుఁడు, ధైర్యము తనలో
మప్పిఁగొనఁడుమకడలక్, దెప్పగఁదాముని యటంచు, ధీరతనొంచెన్. ౧౪౬

గీ. పోయివచ్చెదనని తెల్పి, భువనభూష ణుండు నారదమౌనియు, నూనభక్తి
నిందుధర నందనుఁ డొనర్చు, నిష్టపూజలంది స్వేచ్ఛానువర్తియై, యరిగెనపుడు.

ఉ. వేలుపుమౌని యంతసము, పేతయథాగత వృత్తియైననా
ఫాలవిలోచ నాత్మజుఁడ, పారమనోవ్యథ మున్నువిన్నయ
య్యాళిసమాగమంబునకు, నాసలుగొల్పుచు నుత్సుకత్వలీ
లాలలితాస్యుఁడై తృణచ, లాచలముల్ భ్రమగొల్ప నాత్మలోన్. ౧౪౮

చ. తపసులువారి మాటలుయ, థార్థము లింతియకాదువారిలోఁ
గృపగలవాఁడు దేవముని, కేవలతత్త్వ పదార్థచింతనం
బపరిమితంబు తద్వచన, మన్యపథప్రతిపన్నమేలయా
వ్యపగత సంశయుండనయి, యాత్మసుఖంతు సమర్థనిశ్చితిన్. ౧౪౯

ఉ. ఆదరణీయ మాగదమ, హాత్ములువారి యనన్యలభ్యముల్
వాదనమాంబు నైతగిలి వచ్చినసౌఖ్య కరంపుఁబోజమొం
డేదివిచారణీయమెద, నెంచ సఖీమణి వచ్చుమేలుని
ర్వాదముగా లభించునని, వస్తుగతిన్ గుహుఁడెంచు నంతలోన్. ౧౫౦

—* కళావతి కుమారస్వామిని దర్శించుట. *—

గీ. అతిర సాలాన్వృత్తి నేకాంత, మగుటఁ దెలసి, సకియయును సంధికిచియసూ, స
మయ మునుచు
మింటిపాడకట్టి పురమిపై, వెలసినిలుచు, మించునానిల్చె గుహునివి, క్షించి
యెనుర. ౧౫౧

చ. కలితమృణాళ నాళలతి, కాయతమైన మరాళిపోతము
జులతరతార హారసరి, శోభితహస్త సరోజమైనము
జ్జ్వలముఖ చంద్ర దీధితుల, చందమునన్ నవమందహాసమిం
పొలయఁగఁ జూచ్చికొన్ వెరగు, నుబ్బును దోఁపఁగ నల్లనల్లనన్. ౧౫౨

ఆ. కరములెత్తి మ్రొక్కి, కరుణారసాస్వాద, భరము చూపు గొనలఁ, బట్టుగొల్ప
మనసులోన నిండు, మన్ననఁ బురిఁగొన్న యనువు దెలసి చేర, నరిగి నిలువ.

గీ. మనసి జానల జాజ్జ్వల్య, మానమాన, సముల్లసత్తు శిశిరోష, చారసుఖవు
నోఁ చెఁగన్నులఁ నల్లనై, యొడలు లేచ పడల సుధసోనలో మున్గి, నవసదోఁచె.

ఉ. ఎవ్వరి బోటివో? సరసి, జేకుణ! యేకతమున్న మాకునై
యివ్వన భూమిఁ గ్రుమ్మరుచు, నేకతము న్నడిఁగోరి వచ్చితో
మవ్వము రామణీయకము, మానుషమై రమణీయ మయ్యెనా
కవ్వల రాచరాచ దొరగ, కర్నాజ యాబు లొసంగు శక్తివో. ౧౫౫

క. సురమానినివో? లేకా, సురకామినివో? వి, శేషసుష మానహాసు,
దరరూపరేఖల నసుం, ధరగ్రుమ్మరు విపినదేశ, తామూర్తివో కో? ౧౫౬

క. భవదీయ వాక్సుధారస, భవమాధురి శోకపైక, పరుషధ్వనులకా
జెవుడుపకు నానుపీనుల, కవరుచివోఁ జేసి తెలుపుమా మితసూక్తిన్. ౧౫౭

చ. పలుమరు నిట్లు నల్కుశిఖి, వాహాను హాసవిలాస వక్త్రనై
పులక సముద్గ మస్ఫురణఁ, బొందఁగఁ గన్గొన రెత్తి చూచి యో
జలధిగభీర! యేనసుర, సౌరవ ఘూటుల లోనిదానఁగా
నలవన లక్ష్మిగాను గసు; మాకుక శక్తినిగాను చూడుమీ. ౧౫౮

క. అనుచుం బల్కుచు నెమ్మేయి, జనితములగు పంచశరద, శాగతులమెయిన్
మనమిమ్మియివిస్మృతి గుహాఁ,కస యతమోహాన్ధమున్నఁ, డగునసిత్వరతోఁన్.

వ. సత్వరంబుగా నిట్లని విన్నవించితి, మహానుభావా! యేనుజలధినందనీ
నయనారవింద భువనబాధ వుండును ఖగరాజ సైంధవుని ముద్దుకూఁతుల
గు నమృతవల్లీ సౌందర్య నల్లులకనుగుటిలు పుట్టు చెలి త్తియుం గా నెఱుం
గుము. బహు సహస్ర సఖీజన మధ్యంబున నన్నుగల కంఠీ నాపుంబున మ
న్నించెదరు. మద్వియోగంబున ననేకనాడికా కాలంబు కల్ప కల్పంబుగా
శరపువంత విడరాని నెయ్యంబునను పలాలింతురు, మఱియుం బ్రా
ణాంబులకన్న నతిమధురంబైనను నాకుం దెలుపని యన్యోన్యాంబెఱుంగని మన్న
నలం గన్నుల వింటివాని యానఁగా ను న్నతురు. కావున నివు దిగ్విజయయా
త్రాకాలమ్మున హాధామంబున నతిపురంపు నోర్డోల గంబునఁ దండ్రిచేరు
వం గన్నెలు గూర్చున్న యవసరమ్మున విూరచ్చోటికిం జతుర్భుజదర్శనార్థం
బరు దేంచఁ జూచినది యాదిగా భవదీయ రూపరేఖా విలాస వైభవం బకల
న్నియల మనోమీనమ్ముల నాకర్షింప మహా జాలంబై, భ్రమసిగొల్పుట వలన
సమను భూత సకలసాత్త్విక తత్త్వం బొకట రె ట గొఱుతగా నొలసిన స్వా
స్థాపి వేదనంబునకై నన్నట: బుత్తెంచిరి. అభంగుర విరహ పాండిమంబున
నస్మృతా స్వాదనంబున నైనను రుచినింపమి చేవం విధాను భావంబున బ్ర

వర్తిల్లెదరని సూచించి యుత్తారకారి కంధరా పీఠంబున దాపక సందేశ సముదారంబుల నిముక్తాహారంబులునిచి నమస్కరించి కరంబులు ముకుళించి నిలిచితి. ౧౬౦

ఉ. రాగరసంపు మూర్తులన, రక్తిమ నుగ్రమ్ము విశాలనేత్ర దృ
గ్యోగ మొసర్చి యయ్యెడ న, యోగభరజ్వర వేదనావశ
ప్రాగుది తొంగ ఘర్మజల, పంక్తులు గంధ జలార్ద్రి శాటికా
భోగమునం దెకల్చుచు న, భూత్కృత నిశ్వస న.పు బెల్లునన్. ౧౬౧

గీ. కెలుపిం జూపని యలయికల్, దిపుర లేచి రత్నపీఠంబుడిగి, పువ్వరచితమైన
సెజ్జపై మేను జేర్చియు, చ్చింత నింత సంతనెన్నాగు లేకుండ, నరసి యరసి.

మ. కలకంఠీ! యిటురమ్ము నీపలుకు ను,త్కల్యాణ సంసూచ నో
జ్జ్వలమంత్రావళి వోలె బీజగఘటనా; చ్చాళుక్యముం జెంపె సం
కుల సంకల్పన చోత్సవంబు వెలయస్, గోత్రాలి భూతింజలా
చలభావిప్ర ముదాభియోగము యిష్టంబాప్త మయ్యెంజుమీ. ౧౬౩

మ. నెలతా! నీసహకార వర్తనము ర్వాణించెన్ సదాభోగ మం
జులతల్ గొమ్మలకున్ ఘటిల్లెఁగద మె, చ్చుల్గా మరున్నండ లో
చ్చలితాను గ్రహముల్ బోసంగెఁక నై శాఖాను కూల్యంబయై
కలకంఠీ లలితాంక సార్థకత చొక్కంబయ్యెసం చెన్నఁగన్. ౧౬౪

చ. అలనాఁడంతి పురంబులోన జలజా, స్యల్సిద్ధుకై దండలు
గలమంజీర ఝుళం ఝుళధ్వనులు మ్రో, గన్ వచ్చురాయంచలం
దలఁగఁ జేయఁగ లేచిపోవు తఱిమ,త్స్వాంతంబు వెన్వెంటరా
దొలఁగందోయిము నచ్చటన్నిలిచెఁ ద,త్సూచ్యంబు మచ్ఛేయమై. ౧౬౫

శా. ఆహారమ్ములుగేరి మిత్రిచతుర, వ్యాహారముల్దూరి ప్ర
త్యాహారమ్ములు మెచ్చి యంతనరి సం,హారమ్ములన్ జొచ్చిలో
నీహారంబులు నెండ వానలన కెంతేఁ గాసిఁ దూగాడున
స్నేహామ్ములు గూర్చి తేర్చి రిగడే, యుండింది రాభాలకల్. ౧౬౬

చ. అనికను దమ్ముల్దునెడ, న్రసు పరంపరలంను పుంచి యొ
య్యన సకలాంగ మర్శనము, లంను ముహుర్ముహురుద్ధఘర్మ వా
రివి బొరలించి హారములఁ, బ్రేమర సాంబుధి నోలలార్చ ని
న్వాని తలపై విశాలి నెన్, వందురు తంధరఁ దీర్పనోయునన్. ౧౬౭

ఉ. హారములార! మద్విరహ, జానలతాప నివారణ క్రియా
ధారములార! రాగర స,దన్విత మద్దయి తాకుచాంతర
స్సారములార! మిమ్ముఁ గొన, సారశటీర సుగంధ చెర్చలం
గోసుపాణు లంజనువు, గూర్చి చవుల్ నెలకొల్పికే చెలుల్. ౧౬౮

మ. జలమధ్యంబున శుక్తిసంపుట గుహా, సంవాసముం జెందిని
శ్చలసూత్రాత్మని గూఢ వృత్తి భుజియిం,చెఁ గ్రుచ్చి పూబోండ్లు ర
స్సలులం జేర్చి రితద్వియోగ మెట్టులో,చ్చన్వచ్చు మతిస్వాంత మం
దలి వేణుల్గల రందు గాంచుఁడవు, నాయట్లక్కుఁ జేర్పు న్నరుల్. ౧౬౯

ఉ. ఇంతహితంబు సేసినస,మీహిత బుద్ధిని నీకృపారసా
క్రాంతత మెచ్చు వచ్చెగల, కంఠి! లతాంగులు మద్వియోగచిం
తాంతరి తాంతరంగలయి, యక్కటమోత భ్రమించి రొక్కొ మ
త్స్వాంతము జంచు నించువిలు, దంటనెలంతల నొంత సేయఁడే.

సీ. పలుకు చక్కెరలకై, పగసేయు రాచిల్క తండంబులకు నెంత, తలకిరొక్కొ
కంఠమాధురికినై, కలుషించుగండు గోయిలగుంపులకు నెంత, గలఁగిరొక్కొ
చికిలి జూపులకునై, చేరి బారులుదీరు తేఁటిమూకల కెంత, తెఱలి రొక్కొ
మేనిలో వలపు నగ్గిలిగమ్ముఁ గొనవచ్చు మదలగాలికి నెంత, బెదరిరొక్కొ

గీ. మత్కృతంబైనయీజాలి, మమతసోలి ముద్దుగఁజుట్టినవిరాళి, ముదముదూలి
కనకగముమాలిమరుఁడపై, కొనిశరాళిఁ జెనకపసి బాలికలు పూల, సెజ్జఁ ద్రాలి

మ. రమణీ! నిన్నిటు బంపువేళ లలనా, రత్నంబు లేమేమిలోఁ
దమిపల్కొత్తఁగ నాడిరో కలుగు సిద్ధంబౌత యుందెల్పు మ
క్కమలాక్షీ హృదయేంగితజ్ఞవుగుణా, కల్పంబ వీనూత్నసం
భ్రమసంకోచమిఁ కేలన్వ్యాకరగత. ప్రాణుండ నింకేటికిన్. ౧౭౦

గీ. సచ్ఛతి వహేతు కరుణాల, వాలవేల నానమూనంగఁ దెల్పుమా, నానమూన
వచనరచనలమాయూర, వాహునొద్ద నంజలిఘటించి యిట్లంటి, నమ్మలార.

—* అమృతవల్లీ సందేశము. *—

చ. సరసశిఖామణీ! జనక, సన్నిధి నిఁగని నాదుడెందమున్
విరిభవ దంష్ట్రిఁ జేర్చితిన, నింద్యదయామ యదృక్ప్వరంపశా
ఝరములనోల లార్చికర, సారసమన్మను రోజమండలాం
తరమున నుండీ నాకభియు, దానమొసంగుఁడు వేయునేటికిన్, ౧౭౧

చ. స్మరశతరూప! నీచరణ, సారసయుగ్మము నాశ్రయించితిన్
పరమశివ ప్రకాశమున, నాతెలితేనియ సోనవానలన్
బరిణత చుంబ నంబులను, మాత్రముఁ దీర్ఘముచుఁ బ్రసాదమున్
గరుణ నొసంగి సద్గురుని, కైవడిఁ బాపములార్పఁగాఁ దగున్. ౧౬౫

చ. పరమదయాంతరంగ! నిను, బాయని మేషము కల్పకోటిమై
పరఁగెడు నవ్విలోకనము, పారళృపారస భావ్యమయ్యెనే
కరణిని నాత్మవశ్యలగు, కాంతల నాయతి గాగనాత్మలో
భరముదలంగఁ జేయుమద, పాయము పాయము భోజ్యమై తగన్. ౧౬౬

క. ఈపలుకు లమృతవల్లీ, పాపతిలము లాంబికేయ! పరికించు మనః
కోపడములో సంకల్పజ, తాపజములో తపఁశిలిని, దానమునీకున్, ౧౬౭

—* సౌందర్యవల్లీ సందేశము *—

క. సౌందర్యవల్లి చేసిన, సందేశము విన్నవింతు, సరససుధా ని
ష్యందద యారసలహరీ, తుందిలమగు మానస, సంబుతో, వినుమనఘా. ౧౬౮

ఉ. నీచెలువంబు గాంచి రజ, నీచరభీకర భానుమండలీ
గోచరితాంత రంగనయి, ఘూర్ణిలుఘోరవి యోగజ జ్వర
వ్యాచకి తాయతిందలచు, వంకురితందర నెంద తొందరే
నీచెలు లాగిపట్ట భరియించితిఁ బాచితి బోటి నేటికిన్. ౧౬౯

శా. ఏకద్విత్రి దినావధిన్ శతసహ, స్రేందీవరస్నిగ్ధసా
లోకత్వద్వద నేందుమండలసమా, లోకంబు గాదేనియా
లోకాలోక జగత్ప్రచండ బిరుదా, ఖేల్ మోవియు నేతెంచునీ
భీకృన్మంద మరుద్వవార్మ్యలకునా, వేదింతు మద్దేహమున్. ౧౭౦

శా. భక్తత్రాణధురీణ! నీకుఁగరుణా, పారీణతల్ నైజముల్
భక్తిన్ రక్తిని సక్తినిన్ జరణసేవా, వాంఛనట్లుంటినీ
ముక్తాహారము వోలె నీయురమునన్, మోదింపఁగా లేసచో
ముక్తాహారమునై భజింతుఘనసీ, ర్యుక్తాంబ రాఘాత్మమున్. ౧౭౧

క. ఆతెలివలు పలికినను కు లీ తెలుఁగులు, నేనువచ్చు నెడ నెడలీద
త్యాతతమై యష్టమదశఁ జేతోగతి నరసికిరుణ, నేర్పఁగవలయున్. ౧౭౨

మ. తలిరుంబోణుల పారతంత్ర్యములతో, భానుష్మదోశ్శక్తిగ
ల్గలరాచండకర ప్రతాపముఘటిగా, పాంథాళి వాలింటికిన్
బ్రళయంబోయను మందమారుతముసం, భావింప నుత్పాతసం
డలినాఁదోఁచెఁ ద్విజేకజీవనలుచూ, డఁ జేడె లూహింపఁగన్. ౧౮౩

ఉ. మాటలు వేయునేల బహు, మానముతో విరిబోణులన్నరా
ఘాటకృపాంత రంగగుణ, ఘట్టితదివ్యభవద్విలాపసం
ఘాటసుధాంబురాశినవ, గాహ మొనర్పఁగఁ జేసియేలుకో
మ్మాటవికాబ్జ దీధితుల, యందమునొందఁగ జేయకేశ్వరా. ౧౮౪

క. అనిపలికిగమనసూచన జనితోత్సాహమునఁ గొలువు, సండడి మొక్కిం
తను వెజ్జిఁగి కనఁగఁజేసిన మనమున మద్దైన్యరసము, మానం జేయన్.

చ. తలఁచిపునో జతాపశిఖ, దారులువారు మనంబుదాల్మియున్
జలువనోకిత ప్రమాన్పలచి, ఝమ్మునఁదుమ్మెద లాడుతమ్మిపూ
దలగడ నూతజేసుకొని, తల్పముపైఁపమిఁ గూరుచుండిచే
క్కులఁజెయి పెట్టిపల్కెరస, ఘూర్ణితదృక్ఛవు లుల్లసిల్లఁగన్. ౧౮౬

గీ. తమ్ముగనుటమమ్ము, మమ్ముగాంచుటదమ్ము గుందకుంతములను, గ్రుమ్మిమురుఁడు
వలపుతేటనురులు, వలపైచిబేడస కొదముల ట్లకలయు, వదిమిగదిమె. ౧౮౭

గీ. పరులబుద్ధులకన్యగో, చరత లేమిఁ దమవలపుగొండయంతగాఁ, దలఁచుబోత
కానిపరులనుఁదమయట్ల, కాగవలదె, "యాత్మవత్సర్వభూతాని" యనఁగవినవే.

సీ. అంబుజాక్షునికొల్వు, టంతిపురంపుఁగోఁగనుసన్నఁగా దమ్ము, గాంచుమొదలు
పవలు రేలునునల్వ, పవలు రేలునుబోలె దమకమ్మునన్నుద్రోయఁ, దరముగాక
దృష్ట్మఖాత్మజదశా, ధీనమానసముతో నఖిలమ్మునరుచిగా, నాత్మఁదలఁచి
ఎనయుసేకుపులెవ్వి, యేనియుఁగానక విప్రలంభవ్యథా, విషశనృత్తి

గీ. బొరలుచున్నట్టినన్నుఁదేల్ప, బోటినేటి కరుఁగుదెంచితివింతమే, లమ్యోసుమ్మ
ఇంతకునుమేలువార్త్తరా, దేనిమకుసి వధ్యకోటకిఁదొలుదొల్త, వాఁడఁగానే.

క. కేకారవగర్జాధ్వని భీకరబర్హాభ్రనికర, పృథులంబైవ
శ్లాకాలము బలెనెన్కఁటు కేకింగని బెగడిచూడఁ, గినియుచునెప్పుడున్. ౧౯౦

క. రాకాహిమకరకరనిక రాకారము కాంతమమ్యే, నళిఘుంకారాం
గీకారము తేజమ్యేచు సాకారంబునవిరాళి, యలముటకతనన్. ౧౯౧

ఉ. కన్నులవింటివానివిరి, కైదువుపెట్టుల బెట్టిదంబుగన్
గన్నులకొల్కి మేన్వ్రేశము, గాక నెకానెకసారమైన వే
గన్నులవాసికైననుము, ఖాముఖయూనినుగ్రపసక్తి మ
క్కన్నుల వేల్పునై నంగనం, గాంజనంగా దలపోయ కేమియుర్. ౧౯౨

గీ. అంతమైనయంతకంతమై, యంతరంబుకింతయును లేక సంతతాక్రాంతమగుచు
నంతకంతకు వెగ్గలంబైన, కంతుచింతదాంతరమైయున్న, బాంతన మె. ౧౯౩

గీ. కానంగానననగచాంటి, కావికాస భాసమానాభిలాషినై, భావగర్భ
తాంతిరంబెవ్వరికినివో, నసహమాన వేదనంబొంచు దమకము, ద్వేలమయ్యె.

ఉ. చెప్పెడిదేమి ప్రాణములు, జీవము నెమ్మన మేకె పహాంమన
య్యెప్పుడుకుప్పలందెవసి, యుండుట గాని మఱొండు లేదునీ
విప్పుడువాయి పుష్పశర, వృష్టులమున్గంగ నీకకన్నెలన్
గప్పుము వేగ మత్కుశల, గర్భభవద్వచ నాతపత్రమున్. ౧౯౫

చ. స్మరకరవాల జాలముల, చందమునొదను నెల్లదృక్పరం
పరలంబరిక్షత బయిన, ప్రాణ్వడెనుస్తన మజరీమిళ
ద్వరఘరి రంభణ జన్మృత, వల్లిరో! జీవనదంబుపోల్కిబం
ధురతకమర్త్య పర్షముల, దోగగ సేయక నిల్వనేర్తునే. ౧౯౬

మ. తమిత్రోనీమధు రాధరాదరసుధా, ధారాసమాస్వాదసం
భ్రమవృత్తిన్నినుసింపు, కౌంగిళులంజే, ర్పంగల్గు భాగ్యంబునం
యమివాగ్రంథ నిబాధన గ్రధితమా, నయ్యోతి జీవంతమన్
స్వమతస్థాపక యుక్తి నమ్మియసుమీ, సౌందర్య వల్లీసతీ. ౧౯౭

క. అనిమనవిరి బోణులలో, వనుమసిమనసిచ్చిపలికె, వనిపలికిసఖీ
వనజాక్షితమ్మిడండలు, వనితలకంఠములయందు, వైచిమృదూక్తిన్. ౧౯౮

క. తమకంబిసువురి మెదనొక, ఘమఘమితమక మ్మృతవల్లి, స్వాయత్తమనః
ప్రమదక్షునం దమనవశులీ, యమకున్ సౌందర్యవల్లి, కనిమదిం దోంచెన్.

వ. అనికలకంఠి తనపోయివచ్చిన వృత్తాంతంబు సవిస్తరముగాం దెలిపిన నెల్లవారలు సంతసిల్లి యుల్లంబున నప్పల్లవాధరన్ మెచ్చి ప్రశంసించిరి. అప్పుడక్కన్నియ లిక్కువలు ససంభ్రమాలింగన సరసపరిహార చతురవచోరచ నాదులఁ ప్రేమాలంబనం బొనర్చి పల్లభుండాత్మ వశుండగుటకు సంతసించి యత్త

న్నివాడలు కన్నులనద్దుచును రమ్ములం బాల్చుచు విచ్చలవిడిం జెప్పు పెరిగిన
మోహంపు ముమ్మరమ్మున మునింగి. ౨౦౦

ఉ. దండలు కేలనందుకొని, తావులు గ్రమ్మఁగ దండనాథు కే
లండలుగాంచేఁ గాఁగలవ, లంబికతోఁడనె గగ్గెనంచున
య్యండజరాజయానలుకు, చాగ్రములందిడి కన్నుదమ్ములొం
డొండనుబట్టి చికంఠముల, నుంచితదీక్షణ బద్ధతృష్ణలై. ౨౦౧

ఉ. తమ్ములజాపఁ డంచుఁగను, దమ్ములనొత్తుచు గందు తేఁటిమో
త్తమ్ములు ఝమ్ముఝుమ్మనని, తావులు గ్రమ్మఁగ, మేల్కడానియుం
దమ్ములు పాణినాథభుజ, దండములేయని యాపరానిమో
దమ్ములఁ దక్కరగ్రహణ, ధన్యలమైతి మటంచునుబ్బుచున్. ౨౦౨

ఆ. వలపుగలిగి మించి, వారిలోసవసించి మిత్రసంపదలకు, మిగులనలరి
అమృతమూర్తి నొంది, యాత్మేశు నెద్దఁ జేరైనవారు విహారంబుచు నెంచి

క. రాజీవమ్ముల సరిదగు, రాజీవమ్ములను సిల్వ, రతిపతి శరనో
రాజీవమ్ములఁ దండబడు, రాజీవమ్ముల విధంబు, రాయిడిపడఁగన్. ౨౦౪

ఉ. తల్లికి నునిక్కపట్టులయి, తండ్రికి గగ్గన సొంపుఁ గూర్చరం
జల్లుమనన్న లిర్వురకుఁ, జిత్రసుఖాసన సర్వమర్దనా
త్యుల్లసనమ్ము గూర్చిన ప్రరోపకృతుల్ విభుఁ గూర్చువారలై
మొల్లమి మమ్ముఁ దేర్చితిరె, మోహనమాలికలార! చూడఁగన్. ౨౦౫

మ. అని సౌగంధికమాలికల్గని తదు, ద్యచ్చేతనాచేతన
త్వనిరూఢస్థితిఁ దక్కయుష్టము, దశా, వ్యాప్తిన్ మనోభీష్టసా
ధనవాంఛారతి నుత్సుకత్వ పదవీ, తామ్యద్ధృదంభోజలై
వనితారత్నము లప్పటప్పటికి దీ, వ్యన్మన్మథోద్దీపతన్. ౨౦౬

ఆ. వేగలేక మోహ, వేగపీడిత హృదా వేగలత్ప్రియాను, రాగజలధి
నాగలేకస్మరశ, రంగత జ్వాలనార్చి వేగవేగ నంత, వేసుజొచ్చె. ౨౦౭

—* ఉష్ణకాలము *—

చ. వలపుగ బుల్కొనన్ బోరలు, వాసనలన్, బయికొన్నమై యలం
తలతల మున్కలై యలము, దర్పక కృద్దశ మీఁదశావ శా

కులతలఁ జెందసికలత, కూనలఁగావగుసూఁడు రాగము
క్కలమగు తధ్వజధ్వనుల, కైవశివేఁకువ కోళ్లుకోయనన్. ౨౦౮

మ. సమయారాధ్యుఁడు పుష్కరాభ్రతటినీ, సంస్నాతుఁడై ప్రాక్ప్రభా
విమలాచ్ఛాదన మల్ధరించి కుముద, ప్రేంఖద్రజఃపాళిభ
స్మము భృంగాక్షసరుల్వహించి శివపూజంజేయఁ బూర్వాద్రిహ
స్తమునన్ స్ఫాటికలింగరీతిఁ దగెనం, తన్ వేగు జుక్కయ్యెడన్. ౨౦౯

మ. రజనీకాంతతమోగ్ర హారర్తతజకో, రధ్యానముల్ సేయుచున్
బ్రజలంభీతిల సేయఁగా హిమమహో, న్మత్తజ్ఞఁ డాత్మప్రభా
వ్రజభూతిన్ బలియిచ్చి పశ్చిమసము, ద్రస్నాతగాఁజేయసం
ఘ్రిజతం బార్చుచుఁ దోడ్కపోయె ననఁగా, రేజాతె రేరాజనన్. ౨౧౦

సీ. విటవిటీజనరహో, రటనపర్యుషితాంగ రాగఘుమఘుమసమా, భోగములను
సద్యోదళత్కంజ, జఠరరోలంబస మ్మర్దసౌరభరజో, మర్దనముల
విరహిణీసంతాప, కరఖరజ్వరసము చ్ఛ్వాసన సోష్ణసుగంధ, చాలనముల
చక్రవాకీమిధ, స్సంజల్పనావక్ర చక్రపక్షోత్క్షేప, సంభ్రమముల

గీ. పాంతగూద్భోధకీముల్తాంచు, బహువిహంగపక్షవిక్షేప నిష్ఠ్యూత, పల్లవాగ్ర
తుహినపరిరంభ సంరంభ, ధూర్వహములు గంధవహములు జగమెల్ల, గల
యనలమే. ౨౧౧

మ. అమలాహర్ముఖయోగితాంకరహ, స్వాభ్యాసిమై చక్రచం
క్రమనాడీకల నాభియోగములఁజో, క్కంగానధోవక్త్రతా
కమలంబుల్ దలలెత్తి విచ్చెనదియూఁ, గాదేనిసర్వర్ణనం
క్రమమున్ హాంస సుఖోపలబ్ధియుర, సౌత్కట్యంబు నాటిల్లునే. ౨౧౨

చ. పగలుసమాగమం బధిక, పాతకమందురు పెద్దలెల్లనీ
మగనిస్వభావ మట్టిదది, మానఁడుసీయని కన్నుమూసెనా
నాగముకుళించె నౌనదిప్ర, దోషసమాగమ మన్నబంటునీ
మగడవు గాదొయుంచునగు, మాడ్కినిదావికసించెఁ దమ్మియున్. ౨౧౩

గీ. దివికిఁదేజంబుతమురయిన, భువికిమేము రాజనందన గృహరాజ, రంజనముల
తరమెకావునననోక్షస్య, దైశ్యమెట్లు తప్పంనుమాద్రినుడుదీశ, తక్షులుమాసె.

సీ. కలకంఠకలకంఠ కాకలీకాహళా రవహళాహళికలు, తనువు నెఱప
సితగరుత్త్రేంకార, తతభేరికాధ్వనుల్ భృంగగానములతో, బెరసి మెరయ
శుకముఖద్విజకోటి, శుక్తి కోలాహల మవిరతోత్సవముగా, నందగింప
మాలతీమల్లికా, మహితవల్లీవధూ కుసుమోత్కరము సేస, కొమరుఁజెల్వ
గీ. చక్రవాక కరగ్రహ, సాహ వేళ నెదురుకోలకుఁ జనుదెంచు, నెడనమాల్య
నవదుకూలోల్లభము లెత్తి, నారవంగదిశలు చెలివొందఁ దూరుపు, తెల్లవఱియె.
చ. కువలయమాక్రమించియరి, కోటులనెల్ల దృణీకరించి కా
లవశతఁ దొంటిరాజు లెడ, లంగనినుండొకఁ డేఁచవచ్చుచో
నవతరహాటకధ్వజము, పాటిరసా ప్రథమాంశువొప్పెను
తనమణితోరణంబులన, సాగినతూరుపు ఠేట్టుచారికల్. తి.ర.

—* ప్రాతఃకాలము. *—

సీ. ప్రభాతీకృధ్వాంత, పంక్తి కంఠాన్వయో న్మూలనశ్రీరామ, మూర్తియనగ
దినరాత్రనిధివిధూ, ర్దివ్యలింగాకృతి జ్వాలమాలాకృతి, స్తంభమనఁగ
భువనత్రయీయజ్ఞ, పూర్ణాహుతీకృతి శుమముగ్ర జపకరుఁగా, చార్యుఁడనఁగ
విబుధలోకధురీణ, విస్ఫురత్సౌధాగ్ర ఘటితదీప్యద్రత్న, కలశమనఁగ
గీ. హరిహరిత్కామినీకుచా, తరచిరత్న రత్నరుచకప్రభావ్యాప్తి, రహిఁవహించి
మించుతొలిమించుగములరా, ణించునించు చండకరుఁడెక్కెఁ దూరపుఁ గొండకొనల
సీ. జేజేలరారాణి, చికిలికెంపులదండ గాలినెచ్చెలికల్కి, కేలుదమ్మి
జమునియిల్లాలిదా, సనపుఁబువ్వులగుత్తి తొలివేల్పుచెలిఁనుచెం, దొవలబంతి
మున్నీటిగాబోటి, మొనగోటిగోరింట పద్మేరనవరాల, బరిణెలక్క
జక్కులశేకొమ్మ, సందిటిబంతులు ముక్కంటిప్రోయాలి, మోవి తేనె
గీ. గానిజిగురెండగాదనఁ, గాజగమ్ము దరుణకిరణారుణాభ, సరణిఁదనరి
హరిదఖిశపుఁసర, పాంగణములు గలయబాలాతపచ్ఛాయ, లలమెదెసల.
ఉ. అప్పుడుజాగరారుణక, టాక్షములాతుల మీఁదఁజెందొవల్
గప్పఁగనప్ప డంతుకలు, గంతునిశాత విపాఠఘాటముల్
దుప్పులుడుల్పువాఁడురవి, తొయ్యలులీతనిఁ జూడజాలరో
యుప్పరమెత్తిరమ్మ సను, యోచితమూతల తాళపత్రముల్. ౨౯

క. తలవాకిలిఁ దియ్యకుఁడీ, తలసోరణ గండ్లవెంటఁ, దళుకుల ఝళుకుల్
తులకించెను కనిపెట్టుఁడు, తలకెదరవివేణులెట్లు, తా ళ్వదరమ్మా. ౨౨౧

ఉ. మారుసికోనలో ననదు, మల్లె దొ వడిగ్గియ చెంతఁగాల్యముల్
గామినులాచరించెదరు, గాతమటంచన నెట్ట కేలకుల్
భామినులల్ల నల్లవిరి, పాన్పులడిగ్గిల తాళపత్రముల్
గోమలులూపి గంబిడఁగఁ, గొందలముల్ సవరించి మెల్లనల్. ౨౨౨

క. ఆరామమధ్య దీర్ఘిక, నారాములు గాల్యకృత్య, మాన్చుచుగాకి
శ్రీరామాహృదయేశకృ, పారామతవలస్రశేము, మందెదమనుచుల్. ౨౨౩

క. కల్పములై నిమిషములా, కల్పములై నవమృగాల, కాండములతిసా
కల్పములై మినములుదృణ, కల్పములై జీవనములు, గడువా జొచ్చెల్,

క. అనియీకథ వినిపించిన, వినిపూనులు గుహునిమీఁది, వృత్తాంతంబుల్
వినవలతు మానతీవే, యనియడిగిన సూతుఁడిట్టు, లనియె మునులకుల్.

——* ఆశ్వాసాంతము. *——

శా. బాహాసాధ సుఖోఘలంభ సుభగం, భాపైక విస్రంభపా
రాహీరాడహి భూధరాష్ట కలభ, ప్రస్తావ నేచ్చాపము
త్సాహాక్షోణి తలాధిరాజ్య లసనా, సంరంభ గంభీస
న్నాహాసాహస విక్రమార్క జయసద్, భాకాళి దాసానుజా. ౨౨౫

క. ధాటీరా హుత్తరట, ఘోటీరింఖాగ్ర దళద, కుంతితకుతజ
శ్శాటీపరి పాటీకల, నాటీకిత పుష్కరాంబ, రాఖ్యశ్లాఘా. ౨౨౬

తరళ. రాజరాజ విభవ ఖచర, రాజతేజ ముఖజితాం
భోజభోజ చతురగుణస, మాజమాజ సుందరా
రాజరాజ దతులకీర్తి, భాజభూజ నాప్తగో
రాజరాజ మానధర్మ, రామచంద్ర నందనా. ౨౨౭

గద్యం.

ఇతి శ్రీమదుభయ భాషారసజ్ఞ ...ష్ట్రాగ్ర నృశ్యన్నాట కాలంకార
గ్రన్థాన్ధ్రప్రబన్ధ బన్ధుర కవితానిబన్ధన శ్రీమద్వేము నారాధ్య
వంశపయః పారావార రాకా సుధాకర (ములుగు) శ్రీ
పాపయారాధ్య విరచితంబగు సరసహృదయానంద
రంజనంబను మహాప్రబన్ధంబు నందు
తృతీయాశ్వాసము.

సరసహృదయానురంజనము.

చతుర్థాశ్వాసము.

రాజరాజ వైభవ !
రాజద్వైరి మాళి, రాజన్య యశ
స్సారసమద గజనిహత
కుఠ్మీరా ! సుగుణాభి రామ ! కుశలవ రామా ! ౧

తే. గీ. అవధరింపుము విరిబోఁడు, లమృతవల్లి దేవవల్లులమదిలోనఁ, దెలిపియాని
వలపు బుగులును బాగలుట, దెలసితల్లి యనుఁగు సకినంపి తోడితే, మ్మను
చుఁ బలికె. ౨

——* గౌరీ పూజ. *——

ఉ. అవ్విరిబోఁడి వోయికమ, లాత్ములఁగన్గొని ప్రేమఁదెల్పి యో
జవ్వనులార! మీజనని, సాగరనందని తండ్రిసన్నిధిన్
దవ్వులనున్న నన్నుఁగను, దమ్ములసైగలఁ బిల్చిదండయ
క్కవ్వపుఁగొండ దాఁటివినఁ, గాఁజనఁగావలె నన్నవచ్చితిన్. 3

శా. గౌరీపూజకు వేళయయ్యెఁ దడయం, గారాదు మీతోడిక
న్యారత్నంబులు గూడికుంకు మహరి, ద్రామంత్ర శాస్త్రాబ్జలై
మీరాకల్గని పెట్టియుండిరిఁకనె, మ్మీబూజ నల్సల్పఁగా
రారమ్మాయని తోడితెమ్మనియెగా, రానన్పు దుండింటికిన్. ౪

క. రారమ్మా జాగేటికి, లేరమ్మా తల్లిమిమ్ము, లీలావతులా
రా!రమ్మని నన్నంపె విచారిమ్మిఁక యేలకోర్కె, సఫలంబాయెన్, ౫

మ. అనిసర్ణ మేనులు జెమ్మటింప జలజా, స్యల్గూగ్మి రట్టమ్యోసం
చనిసా షత్రశలై పెనఁగుసడన, య్యాళిలల్ వెలింగండియో

యనుమానమ్ముల నేమికొండ పాడనై, యభ్రింక షంబైనమా
ఘనవాంఛాస్థితి ముజ్జగంబెఱుఁగుశం, కాతంక మింకేటికిన్. ౬

చ. అటియునుగాక మీరుచూ్రద, ఁటాంతరహాస్యర హాస్యగోపనా
స్పదచతు రత్వసంపదఁబ్రఁ, శస్తికినెక్కిన వారలాటమె
ల్లిదమొకో జేరజంపుసట, లేనిది తెల్లము చాలుఁచాలుపో
పదపదరమ్మ సిగ్గుపడ, భావ్యమె భవ్యమె తల్లిపట్టులన్. ౭

తే. గీ. తానుచిర్భాత లైపిరు, ల్దాల్చినేఁడు కలిమిఁయిల్లాలురతనఁపు, గద్దెమీఁదఁ
గూరుచున్నది తిన్నెపై, గానిలిపి పూజకెడలేదులేరమ్మ, పౌలతులార. ౮

మ. జగదీశుండగు శౌరిభాగవతపుం, జంబుల్ దనుం గొల్వసిం
పుగ నేడంతి పురంబులోపలరమా, పూర్ణేందు బింబాస్యతో
భగవత్పూర్చన మాచరించి భుజియిం, పంగాచియుండెన్ సహిం
పఁగరాదిచ్చట జాగులేవ గదర, మ్మాయింటికిం బోవఁగన్. ౯

తే. గీ. తల్లిగండ్రిలుమీకునై, తల్లులార! యెవరెవరుజూచుచున్నారి, దేమిజాగు
పోవుదమురమ్మటంచును, బుజ్జగించి, కరములాలించిబోటియు, ల్కమ్మగొనుచు.

క. నైదండ లొండొరులతోఁ గైదండలు గీలుకొల్పి, కదలుటవలరా
వేదండము లొండొరుశుం, డాదండము లలమికదలు, టయగాఁదోఁచెన్.

సీ. ప్రతిపదోపన్యాస, భావసంకోచంబు, నడలలోనుడులలో నాటుకొనఁగ
ఇష్టసందర్శనో, త్కృష్టమందాక్షుంబు, తలఁపులోవలపులోఁ దారసిలఁగ
ప్రకటానురాగవి, భ్రమణలీలాదృష్టి, చెలువుపైఁజెలువుపైఁ, జెంగలింప
నధికానుకంపాను, యాయితల్ పూబోఁడ్లు, చెలిమితో బలిమితోఁ జిగురుగొనఁగ

తే. గీ. విరహగహనావ గాహనో, ద్విగ్నహృదయ లగుచునగుచుఁ జెలుల్ రాగ, నలుకు కులుకు
బెళుకు దులకించు సొంపెల్ల మెలుపెం, పిసలు గూయ నతి వలపోరి నగుదెంచి, రంతిపురికి ౧౨

చ. రతనఁపుఁ బావలంతజవ, రాంద్రిడనంఘ్రిలఁ దాల్చి వల్పెముల్
వితతకటీతటంబులబ, లించిమణీమయ నూత్నపీఠులం
దతివలు గూరుచుండశిర, సంటిరిబోఁడ్లు సుగంధతైలపి
ష్టృతఘున సారచఁదనవ, టీరపరాగ పరాగచర్చలన్. ౧౩

సీ. కళుకుమేనిమి బిందియలఁదెచ్చి పన్నీట, జలకమార్చెననుంగుసకియయొకర్తు
జిలుఁగుబావ్రాంచుపం చలమేని దడియార్చి, కురులు క్రొమ్ముడి గొల్పెగొమ్మయొకర్తు
గళితంపువలిపెంబు వెలిపట్టు పుట్టముల్, గట్టించెనెరజాణ కల్కియొకర్తు
యపరంజిసీటుప్రావా, లలముబిక్కటంపుఁగఁ, చలలుగీల్కొలిపెఁ బైదలియొకర్తు
తే. గీ. ఘోఁఘుమఘుమ వలపునెక్కొనిన ధూపధూమములు గూర్చెముసుగిడి, భామయొకర్తు
కుంకుమముదీర్చి తిలకముల్గుదురు పఱచి కన్నెలనలంకరించిరి, కాంతలిట్లు.

ఉ. అందెలుఁ గంకణంబులును, హారములుఁ గ్రొవ్విరి పూలు రాగిడీల్
సందిటిదండలుంగ్రములు, జత్తులు నత్తులు ముక్కుముంగరల్
గెందొవకుసంతసపుఁ, గీల్జడలుఁ మగరాల కమ్మలుం
జందములందముల్ దొలఁగ, జక్కొరబోండ్ల నలంకరించిరి. ౧౫

కం. మెఱుగులు మలఁచిన తెఱఁగున గిరికొను తళతళల హొయలు, గీల్కొను చెలువుం
చిరుసలరియు లోఁజేసం గరకరి యిసుమంత లేక, కన్నెల మిన్నల్. ౧౬

సీ. సముదితస్మిత పూర్ణ, సామరస్య ములచే, వదన పాండిమముల, వ్వాలనడంచి
పలుమారు బాలెపెత్తు, వలఁపుఁ జెమ్మటసోన, పాదసంచారదంభమునగప్పి
మాటిమాటికి గ్రమ్మును మతలోని పరాకు, సకులయా గమనవాంఛలన గ్రమ్మి
జాగరారుణనేత్ర, చకచకల్ స్వాశ్రితా, త్యనురాగ కైతవో, ద్ధతుల మాటి
తే. గీ. నద్ధపంచాయుధోద్దీపనమునఁ బొడము భావములు దత్తదనుగూపఁ భావనమున
మాటుపరచుచు నంతంత, మమత బెనఁగు జనకు పంచాయుధునిఁ జేరఁ, జనిరి చెలులు. ౧౭

చం. ఎదురుగనేగి సందిళుల, నెత్తిశిరమ్ములు మూరుకొంచుఁ భే
రెదఁ గదియించి శౌరిసుమ, సేలినతల్లులు వీరటంచు సం
ముదముద లిర్పఁ గల్మిచెలి, ముందిట డించినఁ జేరఁబిల్చియ
మ్మదవతి యూనుపీఠముల, మన్ననసేయుచుఁ గారవింపఁగన్. ౧౮

తే. గీ. తమమనమ్మునఁ బొరలును, ద్దానువిరహ వేదనాభరమిందిరా, విష్ణువులకు
దెలియమిగ నెంచిహర్షించి, రెలమిచెలులు వారిసార్వజ్ఞమెఱుగంగ నేర రైరి ౧౯

తే. గీ. చిఱుతరత సంవృగద్దియల్, చేడెలిడఁగఁ దల్లికిరుపార్శ్వములనిల్పి, తత్పరతను
బుధహరుని రాణి సంకల్ప, పూర్వకముగఁ బూజఁ జేసిరి యపరంజి, పూలఁ
జెలులు. ౨౦

సీ. ధ్యాన మానందకం, దస్థురజ్యోతికి, నావాహనముగు హో, నంతమణికి
సింహాస సమ్మునా, శ్రీస్వరూపిణికిని నర్ఘ్యపాద్యములు బ, హ్మాదిజనని
కభిషేకమఖిలాబ్జ, జాండవిగ్రహకును, గంధపుష్పాక్షతల్, గనకఘృణికి
ధూపదీపములు సింజధుర వైరివాహకుర సరసాన్నములును, రాజ్యదాత్రి

తే. గీ. కనుమ సద్భక్తిఁ బూజించి, వినుతిఁజేసి యవతల తాంబూల నీరాజ, నా
దులొసఁగి
సప్రదక్షిణముగ మ్రొక్కి, జననితోడనక్షతలుదాల్చి శౌదల, లంగ్జెలులు. ౨౧

తే. గీ. పూర్ణభోగోపలబ్ధిన, పూర్వముదముఁగాంచికరుణించెనా బ్రసాదించెగౌరి
యంతలో దివ్య పటహదు, ర్దాంతరవము గప్పుకొనె నుప్పరపు గడల్, గ్ర
మ్మికొనుచు ౨౨

సీ. నిఖిలాత్మ భావనా, నిర్నిద్రసర్నిమే, షాభ్యాసులైన బ్రహ్మర్షివరులు
వ్యంజనా సూచిత, స్వస్వరూప బ్రహ్మ, శోధనా ప్నుతరస, శ్రుతిచయంబు
జడచిద్వి వేదనా, సిద్ధాంత సాలాస్య, చతురాప్నరొంగనా, శతశతములు
బ్రహ్మాది సంపిద్వి, రక్త చింతా క్రాంత, పరిణత ప్రమదసిం, ధురగణంబు

తే. గీ. లలమదారాపథంబెల్ల, ననుపమానదివ్యశోభామ చప్పికల్ దీటుకొనఁగ
బహుసహస్రాభ్ర మణికాంతి, బర్వె నవఁగఁ బ్రదమ చిజ్జ్యోతి సాకార, భరిత
మయ్యె ౨౩

చం. ఉపనిష దంగనా జనము, లూడిగముల్ పచరింప దుంపసిం
గఁపుఁ బలుకత్తలాని పయి, కారణ పల్యయ నంబమ్చి యీఁ
గపులుల సృష్టి చెక్కడఁపు గందువలీనఖ లీన మూనిచా
కకుపుఘు ముకుంజొకాటఁపుని, గాఁచమలీను చెలంగు లీలలన్. ౨౪

శా. స్వాత్మజ్యోతి వెలుంగఁ దా నెడలిస్వ, స్వానంద వాగాసిలో
స్వాత్మే శుంబొడఁగాంచి శ్రీనగరిత, త్స్వాంక స్థితింగాంచిన
స్వాత్మా ఖండనిజ స్వరూపము త్రిఖండాయత్త మాగారివి
శ్వాత్మ్మా సోదరుశౌరిఁ గాంచుటనునై, యచ్చోటికే తేరఁగన్. ౨౫

మ. అఖిలాండేశ్వరి నాకలోకవినికం, బాత్మీయుఁడు బ్రహ్మాత్మభూ
ముఖపుత్త్రావళితో మరుద్గణముతో, నాంకత్త్వర్షి సంఘంబుతో
నిఖిలస్త్రీపరివారముల్గొలువఁగా, నిర్ణిద్ర గంభీరతా
ముఖసంప్రక్రియ దివ్యదుందుభితతుల్, మ్రోయంగ సముత్సాహియై. ౨౬

ఉ. అండజ వాహనంబునహ్రి, దంతర దంతుర మోదవారియొం
డొండఁదరంగ ముల్దుముక, నుజ్జ్వలదివ్య చమూసహస్రము
ద్దండతఁ జుట్టునుంగొలువఁ, దామరిసాక్షుఁడు శంభురాణికిన్
గొండలు నాభుజాంబులవి, కుంఠతఁదొంగ వికుంఠ వీధులన్. ౨౭

గీ. ఎదురుగానేగుటయునింది, రేశురాక కలరిరాకాశశిజ్యోత్స్న ననుకరించు
మన్దహాసంబు నెమ్మోము, నన్దగింప నిన్దుధరురాణి నిరుపమా, నన్దమొందె.

సీ. భస్మత్రిపుండ్రాంక, ఫాలభాగములతో సరిలేనిరుద్రాక్ష, సరులతోడఁ
బంచాక్షరీమంత్ర, పారాయణములతో శివనామచింతనో, త్సవముతోడ
శివశక్తిసామర, స్యవివేకకలనతో శైవసిద్ధాంతని, శ్చయముతోడ
లింగాంగ సంబాధ, లీలావిభూతితో నిశ్చలధ్యానని, ర్ణీతితోడ

గీ. శంభుసారూప్యధారులై, సంచరించు ప్రమథులతివేలసంఖ్యులై, భవునిరాణిఁ
గలసి యెదురుదెంచి హాళిప్తు, రాంగణము లెల్లఁ గ్రమ్మ కైలాస పురవరాంగ,
ణము లయ్యె. ౨౮

గీ. అట్టియేకాత్మఁదస్తున్న, దైకమత్య మతితరానన్దకరమయ్యె, నఖిలమునకుఁ
బుష్పవర్షంబులురివెన, బ్బురముగాగ జయజయధ్వనులపుష్టాక, సమ్ముగ్రమ్మె.

ఉ. శారదదృగబ్జ మాలికలు, శాంకరి పైఁగలయంగఁ బర్వుచో
శారదదృగుత్పలంబులును, గంజదళాక్షునిఁగప్పె నొండొరుల్
గౌరవమింత యింతయనఁ గాంబనియేమొక తేజమిద్వరై
వారనివేద శాస్త్రముల, నంతముఖంబుల మ్రోయుచుఁగదా. 3౦

గీ. ఏమిచెప్పంగవచ్చును, హేశురాణి నలిననేత్రునిఁగాంచియు, నందబాష్ప
పూర్ణయగుటయునీహార, పూర్ణచంద్రకోటిసంకాశమైమోము, కొమరుడనరె

ఆ. ఇల్లువెండికొండ, విల్లుబంగరుకొండ బట్టినట్టిశివునిఁ, జెట్టబట్టి
నట్టియన్నపూర్ణ, యఖిలలోకేశ్వరి కన్నయింటిసిరులఁ, గాంచిపొంగె. 33

ఉ. కన్నదియెన్నఁడో తొలుతఁ, గన్నదియెవ్వరొ మున్నెఱుంగరీ
యన్నయుఁ జెల్లెలుం బోడము, టానిగఁబ్రోది గణించుమక్కువన్

మున్నుఖగేంద్ర వాహమును, బ్రోలనె దివ్యమృగేంద్ర వాహముల్
జెన్నలరంగ వచ్చిరిలు, సేరఁగ స్వస్వ చమూసమేతులై. ౩౪

చ. ఖగపతి ధోరణమ్ము డిగి, కాంచనచేలుఁడు చేయివీచినన్
యుగపదుపస్థితిన్ నిలచె, యూథపయూథ సనాథయూథినీ
యుగళము దత్ప్రసన్న శరఃఫూత్కారముల్ జరిచారికాతతుల్
బాగడుచు వేల సంఖ్యలుగఁ, బాల్చిరి శ్రీభగవత్కృపాప్తిచే. ౩౫

క. పట్టిరి వెలిఁ గొడుగులు భువి జుట్టియెడు గడుగు నడుగు, జొంపము వెన్నుం
డిట్టలముగఁ జేయొసఁగఁగ, గట్టులవిలుకానిరాణి, కడుమోదమునన్. ౩౬

క. కంఠీరవంబు డిగియుత్కంఠన్ రతనంపుఁబాదు, కలుచెలులిడనై
కుంతపుర భాగవతకల, కంతులునివ్వాళు లిడఁగఁ, గదుణాగనుచున్. ౩౭

సీ. గంధర్వ కామినీ, గణము వీణలు మీటఁ గిన్నరాంగనలసం, గీతమొలయ
సురసతీచయముచా, మరముఖల్లునవేయ విద్యాధరాంగ, ల్వినుతిసేయ
యమికామినులుహారి, ద్రాక్షతంబులుసల్ల గరుడకాంతలుబరా, బరులుసేయ
సిద్ధాప్సరలుసము, ద్దీప్తి నాట్యముసల్ప యక్షభామినులుకో, లాటమాడఁ,

గీ. దల్లిసద్భక్తజనకల్ప, వల్లి త్రిపుర సుందరీదేవిగో, విందమందిరమున
నడుచు మనునల్లనల్లనఁ, గడచివచ్చి యంతిపురముఁ బ్రవేశించె, సతిముదమున.

సీ. పసపుకుంకుమనిండు, పళ్లెరంబులతోడఁ బరిపక్వఫలపరం, పరలతోడ
ఘనసారసురభిచం, దనసుగంధములతో నతిభవ్యకరశు, భాక్షతలతోడ
బహుళకల్పద్రుమ, ప్రసవమాలికలతో రమణీయధూపధూ, మములతోడ
బహుదీపసాహస్ర, భరితపాత్రలతోడ నసులామృతోపహా, రములతోడ

గీ. గలిమిజవరాలుసిరులిచ్చు, గరితతనకు నాడుబిడ్డ జగన్మాత, యరుగుదెంచు
వార్తవిని యభిముఖి, యనుచు వచ్చెఁ బుణ్యసతులు వేవేలు గొల్వఁగ, సం
తసమున. ౩౮

క. అన్యోన్యపరీరంభణ మన్యోన్యస్మితవిలోక, మన్యోన్యముదం
బన్యోన్యహాస్యచతురో పన్యాసంబుమరు రమణు, బరఁగెనడవడిన్. ౪౦

ఉ. అంతట దంపతుల్ రమయు, నంబుజనాభుఁడు శంభురాణిని
భ్యంతర మందిరంబుసక, వారములో నుపచారముల్ వధూ
సంతతు లాచరింపఁగని, చక్కఁగ నేగి మహార్హ పీఠిపై
నెంతయు భక్తినిల్పి సద, భీష్టము చేకురఁ జట్టు నిల్చుచున్. ౪౧

క. రతిభోగమలాస్త్రేడుభా రతితో గమలాసనుండు, రహిఁ బ్రెమొక్కంగా
సతి వేడ్కఁ దేవవల్లీ యుతుఁడైమెతానమృతవల్లి, యును మ్రొక్కంగన్. ౪౨
ఉ. కన్నుల నాదరింపుచును, ఖండితదీవన లిచ్చుచుం గృప
న్మన్నన సేయుచున్ జనువు, మాటలఁ దేల్చుచు వారివారిన
త్యున్నతి గారవించితన, తోరననిల్చిన ముద్దుకన్నెలం
జెన్నలరారఁ గౌగిళులు, జేరిచియంకము లందునిల్పుచున్. ౪౩
క. చెక్కులు నొక్కుచుఁ గౌగిట, మక్కువనొత్తుచును జాల, మాలిమిఁ గొనుతే
జక్కెరబొమ్మల నెక్కున, కక్కసపుం జనువుఁ గొల్పి, కన్నులఁ సగుచున్. ౪౪
శా. అన్నా! కన్నెలు మాకుమరునకునీ, దైయన్న నారయ్యనే
మున్నెన్నండును సిగ్గెఱుఁగనిదియే, మున్నెన్న యప్పైనసం
పన్నంబయ్యెడు గాదెయింత కనఁబై, పైనంత భాగ్యంబుమా
కున్నె! యంచనుశౌరి సల్కవినుచున్, యోగాంత రవ్యాజతన్. ౪౫
గీ. మాట మఱపించి యౌచిత్య, మహిత వృత్తి నున్న యెడసామ యికులుసా,
హసోన్నాద
భాసురముగనుభోజనా, చనరమనుచు విన్నవించినఁ బతికన్ను, సన్నరమయు.
గీ. తానియోగింపఁ జేటికల్, తదనుమతిని, మత్తియఁ పుటారతులు దెచ్చి, ముందు
నిలువ
నీశ్వరేశ్వరియభ్యంగ, మిచ్చగించి కదలెసభయెల్లసాచితీ, కలనమసలె. ౪౬
సీ. గంధతైలపుఁబునెనొ, క్కతే దేవితలయంటె చెలియోర్తుకలపంపు, నలుగువిడిచె
గోజ్జంగి నీటితో, మజ్జనంబిడె నోర్తుతడపుచేఁ దడియార్చెఁ, దరుణి యోర్తు
గళితంపు వెలిపట్టు, గట్టించె సకియోర్తు పొపైన ధూపము, వ్రించెనోర్తు
పట్టు కంచల గబ్బి, పాలిండ్లనిడెనోర్తు నిఖిల భూషలు మేన, నినిచె నోర్తు
గీ. రత్నసింహాసనముఁ బెట్టె, రమణియోర్తు ఇాపుటపరంజిపళ్ళెరం, బిడియెనోర్తు
శీతతోదకములగిండి, జేర్చెనోర్తు విమలజళత్రాళ వృత్తంబు, విసరెనోర్తు ౪౭
కం. కమలా కమలా తునుధా కమ లాసను లొక్క మొగిని, గన కాద్రి ధను
కమలాక్షుసన్నిధిరతీ కమల స్త్రీల తోడఁ బఙ్క్తి, గలసి యిరుగడన్ ౪౮
మ. బహు సాహస్రసు వాసినీ సహితులై, భర్త్రాత్త సింహాసనో
ద్వహులై యుండఁగ నిత్యతృప్తిక సుధాం, ధఃపాయ సాపూపసూ

సహావిర్భావజన రంజనంబు గనుపింప, శక్తిశక్తిసద్దీవిర
స్వాహాసంసూచక పాచకవ్రజమునా నాంస్య సంధాయి గన్. ౫౦

వ. అట్టి సమయంబున, నశేష శేష భావపర్య వసన్నాంబను, నిఖిల బ్రహ్మాది పరి
వారమ్ములతోఁ, లక్ష్మీ నారాయణు లిరువురు, హరి చందనాది కలపంబు, లొ
సంగి, హారిద్రా కాశ్మీ రమ్ములర్పించి, నక్షత్రప్రసూన మాత్ర పుష్పమ్ములిడి,
కాత్యాయని నభ్యర్థించి, తదనుగ్రహ ప్రాప్త పూర్ణానంద పాత్రులై, సపరి
వారంబుగ, భుజింపఁజేసి తదనుమతిని స్వస్వపీఠాధిరోహణంబుల నానందిం
చుచు, నమృతర సాస్వాద నోల్లాస సముత్సాహులై, భుజించిరి, పరాశ
క్తియుంగర పాదప్రక్షాళనంబు లొనర్చి, వీటికా చర్వణంబున ఘుమఘుమి
తమృగమదల వంగైలాసు గంధంబులు, సభా సదులకుఁ బ్రమోద గంధంబుల
నుగ్రహింప, మందారపల్లవా నల్ప తల్పంబున, సుఖాసీనయై, కరకంకణ ఝ
ణత్కారంబులు,దిక్కులంబిక్కటిల్ల, మృదులపలదవ్యజనంబులువీచుచు, బడ
పల్లవమ్ములొత్తుచు, భూషణమ్ములచిక్కులుసవరించుచు, నపరిమితదేవభామినీ
జనమ్ములుగొలువ, గొలువై, యున్న, యవసరంబున. ౫౧

క. భుజియించియంత, శుచియై గజవరముఁడపుడుదివ్య, గంధాంకసుమ
వ్రజమాల్యా లంకృతుఁడై విజయోల్లాసముగ సభకు, విచ్చేయంగన్. ౫౨

మ. కలవారెల్లఁ గృతాహ్నిక కృత్యులయియు, గ్రగ్రాహి సన్న్యాసం
కలనావృత్తుల సేగుదెంచిసభవే, డ్కంబిబిక్కటిల్లంగను
జ్వలసంరంభ పయోధిమంద నపదా, శ్చర్యాను సంధానమై
కలరానంబుల నొప్పెవచ్చెదరుసాం, గంబైన మోదంబునన్. ౫౩

మ. హరియిల్లాలు సువాసినీజనముపే, లైలక్షలైకోటులై
పరివేష్టింపఁగ వెంటవెంట సొబగుం, బట్టంపు రాణుల్సనన్
సరసీజాక్షులు భారతీరతులురా, సంపూర్ణ శృంగారము
త్తిరసోద్వృత్తి సభాగ్రభాగమునకే, తెంచెన్ సముత్సాహతన్. ౫౪

గీ. వలపుజిగురింపశ్రీదేవి, వనజనాభు దండరతిదేవిపుష్పకో దండుదండ
శారదాదేవిపంకజా, సనునిదండ నిలిచిరెల్లనుందగుచోట్ల, నిలచిరపుడు. ౫౫

క. జననీజనకులయనుమతిఁ గనుసన్నలగట్టులిల్లు, కామిని చెంతన్
జననెచ్చెలి యమృతవల్లియు నొనరంగ సౌంధర్యవల్లి, యుసుఁల్చిరాగన్. ౫౬

—— * మహర్షులు వైకుంఠమునకు విచ్చేయుట. * ——

శా. శాలంకాయన గౌతమాత్రికణభుక్, సానంద వాసిష్ఠజా
బాలిత్యాసన రైభ్యకశ్యపభర, ద్వాజాది మౌనుల్ త్రిలో
కాలంబంబగు గార్గికోర్కెఁ గనికా, ర్యాలోచనం బెంచిలో
కాలోకంబులు దాటివచ్చిరిమహా, ర్హంబైన వైకుంఠముల్. ౫౮
క. ఫణిశాయిమునులరాకలు, ఫణిహారులు దెల్పవారి, పటుతరవాచా
ఫణితివిని పిలువనంపెను, ఫణిభూషణు సాధ్వికడకుఁ, బటుమోదమునన్.
క. నాగాయణి నారాయణు, లారాధింపంగ వార, లయ్యెడువురని
త్యాయాపేక్షఁ గొల్చి యుండిరి, గౌరవసతినుతులవారి, కరుణల్గనుచున్. ౫౯

—— * కుమారుని వివాహ ప్రయత్నము. * ——

ఉ. అయ్యెడభృవా విలాసముల, నాసభికారవ మోసరించిమో
మొయ్యరమార మాధిపుల, యోలముత్రిప్ప సహాసశోభలన్
దియ్యముగొల్చుచున్ జనవు, దెల్పుచుశాంకరి పల్కెనన్న! యే
మయ్య! భవత్సకాశమున, సాంజలినై యొకకోర్కెఁ దెల్పెదన్. ౬౦
గీ. సకలగుణశేఖ రాస్థాన, చక్రవర్తి వితరణగుణంబటనినీకు, విశదపఱచు
దానఁగానటులయ్యునే, తాదృగర్థ సూచనమున స్వతంత్రత, బూరవుఁ గంటి.
ఆ. మాకుమారయ్యకునుమీకు, నూర్తెలమృత, వల్లిసౌందర్యవల్లుల, వాంఛ జేసె
యముగఁదలపోసివచ్చితి, రయ్యమీరుదంపతులుపెండ్లిసేయుంగఁ దగినవారు.
ఉ. తల్లినెఱుంగ నట్టులనె, తండ్రినెఱుంగను పుట్టినింటిపే
రెల్లయునీనకాని మఱి, యెద్దియు లేనిది నీవెఱుగవే
తెల్లమునాడు భాగ్యమున, దేవుఁడు చేసిన కార్యసిద్ధినా
యుల్లము పల్లవిం పఁగరు ణోదధి, భిక్షలనివ్వఁగా, దగున్. ౬౩
ఆ. ఏండ్లకెట్టులైన, యీనన్ను గురియించి వరుఁడైన భుజగ, మండనుఁడు
కార్యఘటనకేమొ, కడువిదగ్ధవుగాన పోయిరమ్మటంచు, బుచ్చెనన్ను. ౬౪
క. నామాటజిన్నపుచ్చక మోమోటము బెంచిమనుత, సొనయుగఁ దగమా
స్వామినిగా ర్హాద్యశుభో ద్దాముని గాసేయనగును, దారప్రార్థిన్. ౬౫
ఉ. ఎక్కువభోగ భాగ్యముల, కేమికొఱంత తదర్థమైవగన్
దక్కువనన్ను నిచ్చుకతి, తల్లియుఁదండ్రియు నేమిజూచిరో

మొక్కులపేరఁటాలనయి, ముజ్జగమేలితి నేఁటిపాకశా
దక్కుఁడవీఁ కేమి పూమకయి, డండనుబంగరుకొండ యుండఁగన్. ౬౬
క. సీతోర్వియ్యంబాడఁగ జేతోమోదంబుకడలి, చెలువునఁబొంగన్
బ్రీతిపడి వేఁడితిని నీ చేతివిసామేలు తెలియఁ, జిత్తములోనన్. ౬౭
వ. అనిపలికిన. ౬౮
చ. పురహర భామినీవచన, పూర్ణతమెచ్చి సభాసదుల్ మహా
శ్వేతహృదయంబుఁ గాంచితిమి, వచ్చుటసంప్రతి పన్నమయ్యెము
దరధరు దాప్తవత్సలుఁడు, నాయనుదప్ప దోడబుట్టువున్
గరిమకుఁ దావలంబనెను, గానిపుఱొండు దలఁపఁ దేమియున్. ౬౯
చ. అదియిటులుండె వారిశౌఆ, గంతయుఁదెల్ల మొకండుకోపియున్
బట్టపడి వేళ్ళాకంబు బహు, భక్తి యొకండు దిగంబరుండుభూ
విభుతుల్యభావలిట్లు పెను, వేదురుమామ యెఱింగి యెట్టులీ
సువతులనట్టి కాఁపురము, జొచ్చెనన దలపోయుతండ్రియున్. ౭౦
చ. సిరులకు నాలవాలముఁ జి, సిద్ధికిమూలము, శేషసద్గుణా
కరమణి సర్వమంగళజ, గన్నతయామె భరించునట్టి కాఁ
పురమగి యన్నిలంతలకు, భోగములందు కొఱంతలేదుతా
మగలిరి జొంపమైవిబుధ, మంజులమై జగమెచ్చఁ గాంచదే. ౭౧
గీ. కలిమిఁ వేముల కేమిమా, కంజనాభునకును సైదోడుగాఁ దత, స్నందనులకుఁ
గన్నియాలనీకదీరునే, వెన్నుఁ డివ్వఁ దలఁచెనేని యుసిరి కేమి, వెలితిగలదు. ౭౨
మ. అసహాయంబుగ ముజ్జగంబులభుజా, హంకార లీలాసము
ల్లసనప్రౌఢిఁ మనాక్రమించిసురపా, ల ప్రస్తుత్యుగ్రోన్నయ
ప్రభసమానుండు వరుండుగల్గఁగవధూ, భాగ్యంబు నాకువ్వఁగా
వసమేమువ్విగి బోండ్లకన్నజగమ, బ్రాబొప్పఁ గై సేయదే. ౭౩
క. అని యనివారితవాచా వినియోగరహస్యకలన, విహరించుసభా
జనులను రాకాహిమకర, ఘనదీధితు లొనయఁ గన్ను, గవఁగనుఁ గొనుచున్.
చ. అచలధనుష్కుఁ డేలిమొగ, మైజలజంబకుఁ డిట్లుపల్కు నో
ఖచరనుతాసు భావభిజ, గద్రమణీయమునా నాకె కాదునీ
వచనమునీకు సంతసమ, వశ్యము సేయుట కింటె వేఱెత
త్రిచరగుణాభి సంధిఫల, దాయకమున్నదె ముజ్జగంబులన్. ౭౫

చ. అతులకలా కలాపసము, దంచిత హారతనంబు హేమసం
గతమయికాంతిఁ జొప్పడిన, కైవడిసద్గుణ వాసనాసమం
చితమతి నీసపర్యలకుఁ, జిక్కఁ కనుంట ప్రకాశమొద్దిని
గ్మలికిరుణాగ్ర వర్తివిధి, శ్రీకరపస్తు యుగంబుఁ గూర్పఁడే. ౭౬

క. కన్నియలఁగన్నవారలు, గన్నెటిఁగిజగంబుమెచ్చ, గలబాంధవసం
పన్నతఁ గోరెదరసుగుణా, భ్యున్నతులగువారుడాగి, యుందురతల్లీ. ౭౭

ఉ. హాటక గర్భకోటులకు, సాగరహూగత మేర్చుసాజగ
న్నాటకసూత్ర ధాత్రిశివి, నాయమెసన్నదుగా భవన్నిరా
ఘాటమనోభిరామమునఁ, గన్గొనరానిది యేదనీదయా
వాటికిఁబాత్ర భూతులకు, వశ్యముసర్వ విభూతులంబికా. ౭౮

క. నీవాంఛితమున సిద్ధము, గావింపఁగ వశమెసర్వ, కారణమవ్వసం
భావించి పనులుగాను మొసఁ, లీవిధియిట్టుదని తెల్ప నెవ్వరుజగతిన్. ౭౯

ఉ. ఇంటికివచ్చి కన్నియల, నిమ్మనివేఁడిన దానవమ్మనీ
మంటిజగజ్జనిత్రికథి, వాంఛితసిద్ధికిఁ గానివానిదు
ష్కంటక జీవితంబువిత, గాదలఁతుఁ మరుమాట లేలమొ
పుంటికి నీము వాప్తికిని, బాల్పడియుండుమగాదెశాంకరీ. ౮౦

మ. గుణవంతుం డభిమానశాలిసమర, క్రూరాసురానీనిబ
ర్హణనిస్తంద్ర భుజాబలుండమున సుబ్రహ్మణ్యుఁ డల్లుండుగా
గణుతింపంగల దెట్టి మానతరవచి, స్సాకారంబు సెలంద్రగియా
గ్రణి గానెంచుచుఁ బట్టిచోసుతలనీ, గంగంట భాగ్యంబెకా ౮౧

గీ. అన్నఇటులుండనిమ్మమా, యమ్మనీకు మోదమొవఁగూర్పకంచెనీ, ముజ్జగమున
నస్మదిష్టంబు గలదెము, న్యాంబు మనసు రంజిలివ సింపుమమ్మయా, సైడ
ముఁ కొమ్మ. ౮౨

మ. అనియంభోరుహపత్ర నేత్రుఁడు చిత, వ్యాహారముల్ సల్పెమొ
య్యనదేవిసలిధంబున స్మైలకు నెయ్యంపుంగు మాటీదృములు
ఘునకారుణ్యారవాబ్ధి నత్తరులనమా, స్కారంబుఁ జేయించెనె
ర్గొంకనువాత్సల్యంపు మేనయత్తవ్రసుఖా, క్రోధంబ్రుఁ డీనచనెన్. ౮౩

—* లక్ష్మీదేవి శివసంపదను నిందించుట. *—

గీ. ఇంత సంరంభ మాలించి, యిందు వదన సారసాలాస సభికులా, శ్చర్యమంద
నెల్లవారలఁగనుఁగొంచు, నిట్టులనియె మృధుల వాచావిభూతిన, గ్మలిఁదలిర్ప.

చ. సరిసరి యేటి మాటలిఁకఁ జాలుసభాసదులార! వింటిరే
పరిణయబాంధవంబుసను, భావమటంచన విందుమిందునె
పృరుసున మాకువారికిని, భవ్యముభాగ్యను కొండమీదికాఁ
పురమది కొండక్రిందిబలు, పోకలుమాయలి మున్నెఱుంగరే. ౮౫

సీ. ఏనాఁటివారలో, యెఱుఁగరించుకయుమా ప్రకృతివారలుగారు, పురులుగాని
గుణవంతులా కారు, గుఱుతులేమియు లేవు బ్రహ్మవిద్వేషమ్ము, పట్టుగొమ్మ
జాతిమాలినవారు, సదసద్వలక్షణాల్ పరమమాంగళ్యసం, చరణపరులు
మానవంబెఱుఁగరు, మర్యాదలును లేవుదుస్సహాయులుజగ, ద్రోహకృతులు

గీ. వారితో బాంధవంపుబాత్తు, వసముగాదు తెలసికలియంగ రాదన్న, పలుకువినమె
ఇట్లుకన్నెలనివ్వంగ, నిచ్చగించు మనసునకునంత దాజోలి, మానుటొప్పు.

చ. భ్రమపడిరూఢుబిడ్డయని, పండుగపబ్బములన్ సువాసినీ
క్రమమునఁ బిల్వనాపుటయొ, కానుకనాఁడును లేదుబ్రాహ్మణ
ప్రమదకుఁ బచ్చుటక్షతలు, పైనిటులల్ దనపేర మ్రొక్కుకుం
టమియుఁది బంధుభావమెక, డిందిసరాగము కిట్లుగగ్గునే. ౮౬

గీ. అన్నియిటులుండనిమ్ము లి, య్యాపురాలు పెండ్లిపెద్దలతోఁగూడఁ, బేర్మెనేఁటయుఁ
గొడుకుఁ గోడఁ్రడ కలిసియే, కొండ గుహలఁ జెలువుగ గృహ ప్రవేశమ్ము,
సేయునొక్కొ. ౮౮

గీ. తాపసమెగాని సత్వంబు, తలఁపఁరాదు రాజసము పేరుఁజెప్పంగ, రాదుమున్నె
దిరాశ్రితుల చక్కదనమెన్న, నలవిగాదు త్రిపథులు చతుష్పదులుగారె, తె
లసి చూడ. ౮౯

సీ. గజవర్ధనంబును, గజమర్ధనంబును భుజగసిక్షణమును, భుజగభూష
మంధకావనమంధ, కాపహారంబును వృషభసంహాతియును, వృషభగతియు
హరిణమారణమును, హరిణధారణమును గోపాలకత్వంబు, గోనికృతియు
సర్వాశంసనం, బర్వాధ్వసయు విశ్వపాలనమును, విశ్వహృతియు

గీ. గాఁగహరిహారచర్యలి, క్కరణిఁదనరి తలఁపనన్యోన్యవైరంబు, దార్చుచుండు
నట్టివారలువిద్యుణకు, లగుటఁగనఁగ బ్రహ్మసృష్టికిఁబ్రతిసృష్టి, పగిదియయ్యె.

ఉ. కావునఁ బ్రాణవల్లభుని, ఖండితవాక్యము విన్నయంతనా
భావము సంచరించెడినె, సంబిడకీరుచి తంబెఱుంగుఁడం
చీవిధిఁ దత్సభాసదుల, కిందిర తెల్పఁగ గోష్ఠియెల్లను
చ్చాపచ వాగ్విలాసమున, సందడిదండిగ కొల్వునంతటన్. ౯౧

గీ. స్వామి సర్వజ్ఞుఁ డీశుండు, సాంబమూర్తి యీరయ నాగత మెఱిఁగిమీ, రే గుఁ డనుచు
దమ్మునంపుటవలనన, త్తాపసేందు లేకముఖముగనిలిచికే, వెత్తికొనుచు.

శా. వాచారంభణమంల్ వికారములుభా, వద్వైధ ముల్మానుఁడీ
వాచాతీతము నిర్వికారమఖిలా, ద్వైతంబు శైవంబసం
కోచప్రౌఢిమఁ దత్వనిశ్చిత జగత్రోద్ధంబుఁ గావింపనా
లోచించెన్ రమవాగ్విగర్హితలుజా, లున్ సభ్యు లోర్పుడీఁకన్. ౯౩

గీ. అని సభాస్తార కోటుల, ననున యించి కలశవారాశి తనయ చెంగటికి సరగి
భాసవాల్గొర వెల్లన, ప్పరమ సాధ్వియించుక మృదూక్తి లాలించి,యిట్లులనిరి.

——* మహర్షులు లక్ష్మీదేవికి శివతత్వముం దెలుపుట. *——

ఉ. కారణ తత్వ రాసులకుఁ, గారణమై జగదంత రాత్మయై
ప్రేరకుఁడై చరాచరవి, భేదవిశేష గుణావ ధానియై
పూరితకర్మ యంత్రఫల, భోగవిరాగ యుగస్వ తంత్రుడై
సారములేని సంసృతుల, పారమునొందఁగఁ జేయుతానయై. ౯౪

గీ. శాశ్వతజ్యోతికరణి జొ, క్కమునకిలగతుఁడునై సర్వపరతాది, ఘనతఁబొలి
యప్రతర్క్యమునిర్దేశ్య, మప్రమేయమైన బ్రహ్మంబుశశిధరుం, డమ్మకొమ్మ ౯౫

గీ. ప్రకృతిపురుషులకాదిమ. ప్రకృతియైన కాలమునకుమహాకాల, కలనఁ గూర్చి
తనప్రకాశమ్మునసర్వత, స్వప్రకాశకముగ భాసకభాసక, త్వమురహించె. ౯౬

సీ. అణువుకణువునై, దియాది మధ్యాంతంబు లరయంగ రానిమ, మహాత్ము
కల్పించి తాఁ జొచ్చి, కలయ నేకంబమై కలసి యున్నంటిపైఁ, గలయ రాక
తార కజ్యోతియై, తరుణార్క సాహస్ర దివ్యప్రభావళి, దీపులడఁగ,
అతుల బాహ్య భ్యంత, రాఖండసచ్చిదా పోజ్యోతిరాత్మయై, పొలిచినిలిచి.

గీ. గుణములకు నందరాకని, ర్గుణపరాత్మ భావసంప్రతి పన్నస్వ, భావు లకును
కొంగు బంగార మైనయ, కొ్కండ వింటి దంట మహిమంబుఁ దెలియంగిద
రమటమ్మ ౯౮
క. భేదత్రయరహిత ముఃశ్రుతి నాదా తీతమ్ము నిత్య, వైభవము మహా
వేదాంత ప్రతిపాద్యము నాదా తీతమ్ము ప్రమథ, నాథుండమ్మా. ౯౯
క. తత్త్వాహంకారమహ త్తత్వంబుల మాయ తోడఁ, దనలో నిడియ
త్తత్త్వంపద లక్ష్యార్థము సాత్వికుఁ డీశ్వరుఁడటందుఁ, జనువుదురబలా. ౧౦౦
క. లోకంబులు లేవుతదా లోకంబులు లేవుసకల, లోకా ధిపులుఁ
లోకస్రష్టలు లేరొక కేకద్వజజనకుఁ డవల, కేకలువేయఁ. ౧౦౧
గీ. అట్టిమున్ప్రాకృతజ్యోతి, యఖిలసాక్షి యీశ్వ రేశ్వరుఁడాత్మైక్య, హేతువైన
చంద్రశేఖరుతత్త్వంబు, సకలలోకసుప్రసిద్ధంబు నిగమసంస్తుత్యమమ్మ. ౧౦౨
ఉ. పాకృత సాక్య సంపదల, పైమదిఁ బెట్టక స్వస్వ రూపవే
ద్యాకలి తస్వ భావుఁడయి, యట్లు జరించుట కాని కేవలా
ప్రాకృత దివ్య వైభవమ, పారము తత్కరు గాలవాప్తిన
స్తోకవిభూతి నందుటలు, చోద్యమె సర్వసు రాసురాళికిఁ. ౧౦౩
క. అద్దేవునియాదలకిం, చిద్దళ మింద్రాది సురల, సిరులకు మూలం
బద్దేవు ముద్దు కొమరుం, డద్దిర నీకల్లుఁ డవుట, యది యసదానె. ౧౦౪
వ. అదియునుం గాకభవదీయ వాక్తరంగిణీత రంగంబులంబోలుశశి ధరజగిద్దురంధ రితాసముల్లంఘున జంఘాలంబులగు శబ్దకదంబులనుపామరోత్ప్రేక్ష సొల్లుంత నసూచకంబు లయ్యునంత ర్వాణుల కనంతసముల్లాసరుచకంబులై నిరంతరా నుస్యూతచరమ పరమ పదార్థ విరమ సౌఖ్యంబావహించె, ననాదిత్వంబున వ్యాకృతపరతత్వంబును పరత్వంబునుగుణరాహిత్యంబున నిర్ద్వైత్వంబునుకా రణకారణత్వంబును, కేవలతత్వంబును జగద్వలక్షణత్వంబును సర్వసమత్వం బును, ససంబంధిత్వంబున్ప్రమేయత్వంబును ససాధ్యత్వంబువిశ్వభోజ కత్వం బునగోచరత్వంబును సర్వగత్వంబును మొదలగు నిర్విశేష బ్రహ్మార్థంబునకు సముద్యోతకంబులై యస్మదాదులకు బ్రహ్మానందంబు త్రావించె మఱియు భేదసాధకంబులగు చేష్టాచళుక్యంబులు లోకంబుల నఖిల జీవోపకారంబులై యప్పరమేశ్వరు లీలావిభూతుల నిరుద్ధమ్ములైయఘటితఘట నాపటియ్యంబు

లైనూ నారాయణీయకంబు వెలయఁజేయు నింతేకాని వాఙ్మనంబుల కందు నేయఁ నూహింది యప్రాకృత మహేశ్వర వైభవంబొక్కింత తేటపరుపం దలంచు టెట్లగుఁ. ౧౦౫

చ. భువన చతుర్దశీ భరణ, పూరితభూరిత రాండకోటులన్
దవిలిత శాసనంబిడిని, జాజ్ఞకులోనుగ నేలుచున్ మహా
భువన పయోధి కారులకు, బూర్ణత రాక్షయ లబ్ధిఁ గూర్చు ప్రా
భవమున నొప్పు దేవునియ, పారకృపాలవ మస్య సంపదల్. ౧౦౬

క. కైలాసము ప్రకృతిమహా కైలాసము మాయపరమ, కైలాసముచి
త్రైలలనలుమువ్వురుఁ దనహేలావతులై వెలర్ప, నీశుండేలున్. ౧౦౭

సీ. ప్రకృతిపూర్ణబోణికి, బ్రహ్మాండ కోటులు ఖగములఖండసం, కలననలరు
మాయామహాదేవి, మహితప్రకాశసం విద్వికాసోల్లాస, విభవమెనయుఁ
జత్కాంతపరమార్థ, సిద్ధాంతసమరసీ భావంబునెరపిదాం, పత్యమొందు
నిరతిశయానంద, నిరవశేషజ్యోతి రోంకారమైపర, వ్యోమమగుచు.

గీ. వెలయుశివశబ్దవాచ్యని, ర్విషయతత్వమట్టి బ్రహ్మస్వరూపంబు, గట్టువిల్తుఁ
జేమితక్కువసద్వృత్తి,నిండునందు నెందుఁదానగుననుచుసీ, వెలుఁగవమ్మ ౧౦౮

క. కనుదెఱచిన సకలంబగు కనుమూసిన నిరవశేష, కలితమునిఖిలం
బనుమాణమేలతద్వశ మనిరొఱుఁగము కడలిపట్టి, యాంతర్దృష్టిన్. ౧౦౯

క. మాయానందని నినునారాయణునకొసంగి హరుడు,స్వాయత్తతనా
ధేయుఁడయి యుండునిల్లిటమైయేలెడి నిజ్జగమ్ములన్నియు హరియున్. ౧౧౦

చ. కలదొక నింతభ్రూచలన, కల్పనమాత్రన సృష్టిపాలన
ప్రళయములై జగంబులన, పారవిలాసము లుప్పతిల్లఁగా
మెలఁగుచుఁ దా నెఱుఁగనిస, మీకృతినోంకృతి జూపుశూలియు
య్యలఘుని కోర్కిదీర్చుటకు, నబ్బురపాటసఔ దవి,భార్గవి. ౧౧౧

క. గౌరీశంకర లక్ష్మీ నారాయణులైన మీర నాదమహాత్మా
ద్యాహూఢ దంపతులుమా, రోరిమి వియ్యమ్ములాడుటు చితముసుంజీ.

ఉ. ఎల్లవి యాలుమీకుజగ, ద్దేధురంధరుఁ డైవవాఁడుమీ
యల్లుఁడు మీకుమారికల, కిప్పటమేలగు గానియుండు లే
దల్లము చల్లనై ముదము, నొందిమహేశ్వరి యాత్మకింపురం,
జిల్లఁగఁ జేయుమింకసిరి, చేరికనీకృపఁ గాదెతల్లిరో. ౧౧౨

క. వనజాసనాండ బాహ్యం, బునసీశ్వరుకాంపురంపు, పురమవ్విభవం
బునకోట్యంశంబునకును, నెనఁగాభువనములసంప, దృద్ధులుగలవే. ౧౧౪
క. సకలబ్రహ్మాండాంతః, ప్రకటమనోహర పదార్థ, పరిణామములన్
వికృతియలరించిమూల, ప్రకృతివినిర్మించెగుహుని, పట్టణమమ్మా. ౧౧౫
క. హరిహర హిరణ్యగర్భుల, కరమరుదగు సభలవిభవ, గరిమమువినమే
గిరిజాసుతు సభచందం, బరయందార పోల్కి-యాల, నగుతత్సభలన్. ౧౧౬
మ. సరసీజాండ విభుత్వసంపదలకున్, స్వామిత్వముం గూర్చిన
త్పురుషార్థంబులు దార్చిప్రాణులసము, ద్భూతాను భూతిస్ఫురా
గరిమన్నెక్కొనఁజేయు శక్తివిశియ, త్పుయ్య ప్రభావంబునన్
హరుఁడక్కేకి హాయుగ్రపాకలితపీ, ఠావాప్తి మన్నించెడిన్ ౧౧౭
క. ఆవునసర్వ జగజ్జన, జీవనసంపద్విలాస, చిరభాగ్యజయ
శ్రీవనధి దేవతాకుల, పావనుఁడీశుండుబంధు, భావముగనుమీ. ౧౧౯

——* లక్ష్మీదేవి కుమారతెలఁగుమారున కివ్వ నంగీకరించుట. *——

చ. అనిబుధు లమ్మహేశ్వరుని, హావిభవానుభ వానుభావముల్
గనికొనియాడ హాసరస, కందళితానన మైపయోధినం
దనమునులుం గనుంగొనిప, దంపడియాశ్వరు దేవసార్వభౌ
మునిమహిమంబు క్రొత్తయెస, మున్నతియే నెఱుగంగ నైతినే. ౧౨౦
తే. గీ. అన్నపూర్ణ మహాదేవి, యత్తగారు ప్రకటితానంతవాహినీ భరణధుర్యుఁ
డరిపురవిభేద రాజశేఖరుఁడుమామ, యిట్టిసంబంధమునకిచ్చి, యుంచుటయె.
ఉ. ఆమహిమాను భావునిమ, హత్వమెఱుంగక ప్రాకృతక్రియా
ధానునిగాగ నెంచిమను, దాకగనాడదె శోకమంచువా
చామలి నమ్మలాడితిఁబ్ర, సంగవశంబున నింతవట్టునస
ర్వామర చక్రవర్తినిగ, మాశ్వఁడెఱుంగడె మన్మనోగతిన్. ౧౨౧
తే. గీ. తనువునింద్రియములు, తదధీశవర్తులు తత్ప్రవర్త్యసాక్షి, తత్పరులును
తానయైనయట్టి, తరుణేందుమకుటుండు, తనకుఁబోడుమాట, తప్పగనునె.
తే. గీ. బ్రహ్మవాదులు మీవంటి, పరమమునులు దెలుప తత్త్వంబు జగమెల్లఁ,
దెలియు ననుచు
నేర్పుకొలఁదినెపరికటింప, నిశ్చయించిపలికితినిమహానుభావులగు, మీతిథి నాలసె.

చ. అసమదమందిఁ బ్రాణవిభు, నంతికమొయ్యనఁ జెందియప్పుడో
వనధికన్య కూఁతులన, వారణనత్తకుఁ బ్రొక్కఁజేసినె
మ్మనమున సంతసించుమను, మానముమాని భవాని! నీకుమా
రునకుఁ గరగ్రహంబునగు, రూక్షియెముమ్మరునంచుఁ బల్కెఁదన్. ౧౨౪

చ. హరియురమావధూటియును, ధారతఁ గూరిమిఁ బ్రుచ్చిమెత్తిసుం
దరులగు నాత్మపుత్త్రికలఁ, దత్పరతందన యూరుపీఠికాం
తరములనిల్పి శాంకరిము, దమ్ముననుద్దిడి ప్రేమదొట్టజం
ధురకరుణార సోల్బణమ్ము, దుస్మితవీక్షుల నోలలార్పఁగన్. ౧౨౫

సీ. శ్రీఘనేవవివాహ, సిద్ధిరస్తనిమాని, తతులుహరిద్రాక్ష, తలనెసంగ
వెలలేనిసొమ్ములి, మ్ములనోలిసవరించి, యత్తకౌఁగిళ్లలో, నలరఁజేయఁ
దలిదండ్రులనురాగ, జలరాశితరగలఁ, గనులనా బెళుకుఁగన్గొ, నలనలమఁ
బుట్టినింటికిజోడు, మెట్టినింటిమెఱుఁగుఁ, గనిరనిపూబోండ్లు, గ్రందుకొనఁగ

తే. గీ. వల్లభుఁ మితి తమిలీవెలల్లి బిల్లినల్లుకొన సిగ్గుటార వుప్ప, అల్ల నమృత
వల్లిసౌందర్య వల్లులు, త్ఫుల్లమోహజలధినవ గాహనముసల్ప, సాగిరెలమి.

చ: అతిశయిత ప్రియస్మరణ, హరివధూయుగళీ పరిస్రవ
ద్రతిపతి బాణధారలన, దట్టముగా సుమవృష్టి ముంచెవాం
ఛితఫల సిద్ధిచేగమున, శేముషి గౌరికెలల్ప్రమోదయుత
ప్రతిహత భేరులోఘన, నభంబున మ్రోసెను దివ్యదుందుభుల్. ౧౨౭

క. అతటి మధుర పునానతి జాతకుఁతూహలసమేత, జాతక వేదుల్.
సాతికయగ్రహతార, వ్రాతశుభస్థితులెసంగ, పలికిరి పెలుచన్. ౧౨౮

తే. గీ. అభిముఖంబయ్యెఁ జంద్రబ, లాతిశయము ఘనమె తారా బలమ్మునఖా,
గ్రంపు కొలఁది
యివ్వధూవరు సన్యోన్య, మెనయుటకును తులయనుచుఁ బెండ్లిలగ్నంబు, తు
లయ నిరఁట. ౧౨౯

ఉ. వల్లభుగన్న యాదిగ్రబ, వర్తిలుమోహఝుగంపు కాల్వలై
వెల్లువలెత్తు భావతతి, పెల్లుననుత్సుని కతావిలాసమ
త్ప్యల్లసితాంబుగాఁ బారలి, యూటలువారుచు మునుసఁగన్నియల్
తల్లడమందె [illegible] లెక్కలి హాగువారన్గన్. ౧౩౦

* పార్వతీదేవి కైలాసమున కేగుట. *

సీ. జయజయధ్వనులని, ర్జగతతుల్ బ్రహ్మర్షి గణముతో నిజపురాం, గణములలపు
ప్రస్థాన భేరికా, ధ్వనులతో నప్సరః ప్రమదామృదంగ ది, ధిములు మెఱయ
శ్రుతివధూ మంగళ, శ్రుతులతో సిద్ధచా రణవందిమాగధా, రవము లెసఁగ
శ్రీశ్రియఃపతిముఖా, శేషణామంత్రణా స్ఫురణతో సఖులుచా, మరలువీవ
తే. గీ. కదలెజగదంబకామిసీ, కరవిముక్తకల్పఘనపుష్పవర్షముల్, గగనతలముఁ
గ్రమ్మ సింహగతారుణ, క్రమము నెరపితనదుసింహగతారుణో, త్కలికగులుక.
క. హరికాంతాముఖనానా, హరిణాక్షీజనము వెంట, నరుదేరఁగనా
హరివాహ గమనహరిముఖ, హరిదీశులు గొలువనరిగె, హరిపదముఖయై.
శా. వారాహిత్రి పురాజయాదిజయసీ, ప్రత్యంగి రాశ్యామలా
శ్వారూఢాముఖ శక్తిసేనలువిరిం, చ్యాండంబు పేడెత్తసిం
హరావంబు లోనర్పుచున్ నడునని, త్యానంద పాథోధియా
త్మారామున్ శివుఁ జేరఁగానరిగెఁ, జిత్తాయత్త వేగంబునన్. ౧౩౩
క. ఎదుటఁ బ్రమథాధులుసజ, పదములు శిరసావహించఁ, బతిపదవీక్షా
ముదమొదగ దుర్గసింగపుఁ, గొదమడిగిన గరికరిగెఁ, గోర్కులెలర్పన్.
శా. కైలాసంబునఁ గల్పభూరుహమహా, కాంతార మధ్యమ్మునన్
లీలాకల్పిత రత్నవేదిపయినా, లిప్తాచ్ఛ భస్మాంగరా
గాలేపున్ శతచంద్ర సాంద్రసితశో, భాంగుం బతిం గాంచి కెం
గేలుందోయి చనుంగవంగదియఁగాఁ గీలించి లేనవ్వులన్. ౧౩౪
క. తలఁపుఘటిల్లె నటంచును, మెలఁపుఁ గనుంగొనలతళుకు, మెళుకువఁబతికిన్
దెలుపఁ గియఁ బెళుక, నంబికయలవిడం జెలులుసురటు, లార్పఁ గఁ బ్రెముకోన్.
క. కన్నులదీవించుచుము, క్కన్నులయయగారలోఁల, గంబునసరిగా
మన్నించి వలఁపుగొలుపుచు, వెన్నునియాంతరముఁ జెప్ప, వేయని యనిరన్.
క. నామాటకు జవదాటక మోమోటము నూనినగవు, మొగములఁ సతులన్
మీముద్దులనయగారఁపు స్వామికినిత్తున వశౌరి, సతియుతుఁ డగుచున్. ౧౩౬
సీ. సత్యసంకల్పస, సంకల్పమునకస్య ధాత్వంబుగలదెమే, తత్వమునను
ప్రకృతిపైపురుషుపై, బ్రబలిచ్ఛికమశక్తి నెరపిచిత్కామినీ, నిరతసౌఖ్య
సామరస్యరసాను, సంధానమునవాత్మ తలఁపులుతప్పదా, ర్థములు నెల్ల
సిద్ధమైయుండఁ గా, గావిఘటించఁగాఁ గర్త వైభర్తనై, హర్తనగుచు

తే. గీ. విశ్వతాద్వైత భావనా, వృత్తి వేద్యమైన బ్రహ్మంబవస్థల, కానె తెలియ
స్వస్వరూపానుభూతి, శేషంబునకును శేషిసైతివి సర్వంబుఁ, జేరునిన్ను. ౧౪౯
తే. గీ. కన్నియలనిమ్మనంగఁ, గళలముగాదెయివ్యవహారిమెవ్వఁడిమ్మన, నెంతవాన
నేనుసర్వంబునియ్యది, నిఖిలవేద్యవ్యవహారికవృత్తిమాత్రాస్పదంబు. ౧౫౦
క. ఐననుమీయానతిచే నానేర్పునఁగార్యమిట్లు, నడిపితిననిసం
ఘానంపుటోజసర్వము నానాగణమధ్యపతివి, నంబల్కితగన్. ౧౫౧
క. పరిణయము పూర్వనిశ్చయ భరితానందుఁడయిశౌరి, పాథోధినిశా
కరసముదయమునఁబొంగెడుకరణిన్ మైపొంగనుత్సు,కతబాలిచెసుమీ. ౧౫౨
మ. అనివైవాహిక నిశ్చయంబు కృతమై, సట్లాంత రంబాత్మనా
థునితోఁదెల్పి యనంతరీయ కృతికెం, లోచింతలో నూనియు
స్సనిస్టూరుపుపుచ్చి దీనవదన, వ్యాధూయ మానాంగియై
వనజాతాక్షియు మాలతాంగికసరున్, వార్తాపులం జూచుచున్. ౧౫౩
గీ. విభునిసన్నిధిలేచిన, ద్వినయమర్వ మెడఁగుదింపఁగశుద్ధాంత, గృహమునకును
బోనసఖికులుజగదంబ, భాసమెఱిఁగియసుమయంబనివిడుదుల, కరిగిరంత. ౧౫౪

—— * శివుండు పార్వతీదేవిని సంతోష పెట్టుట. * ——

చ. తరుణశశాంక శేఖరుఁడు, తన్విమనంబున సంకురించున
ప్పరుసదనంపు టీరసముఁ, బాపఁగ వెన్నడి కేళికాగృహం
తిరసమకల్పతల్పమునఁ, దార్కొనునంతటఁగౌఁగిలించిసుం
దరతరశయ్య నెయ్యనఁబ, దంపడిమట్టున నిల్పియిట్లనెన్. ౧౫౫
చ. ఉదితసహస్ర భానువిభ, నూనిభవన్ముఖ రాగముద్భుతా
స్పదమయి మన్మనోగతివ, పారభరంబయి తోఁచెనేఁడుస
మ్మదసమయమ్ము గానియిటు, మోడ్చిరొమొనర్పఁగ వేళగాదుమె
ల్లిదమయి తోఁచుచున్న యది, లెమ్మికతమ్మెఱిఁగింపఁ దొయ్యలీ. ౧౫౬
సీ. వ్యూహ పంచకసమా, రోహణంబులభవ బ్రహ్మాక్షయ్యమునఁగాదె, ప్రభులఁ
గనుట
పంచకృత్యనిరూఢ, పంచమలాశాసింప నెల్లచోసీయాజ్ఞ, కెదురుగలదె
సాదాఖ్యపంచమ, స్వాత్మైక్యభావనా నందంబుఁభవదధీ, నంబుగాదె
పరమప్రకాశచి, ద్భాతుఁఘనయ్యను వ్యంజనా వృత్తినీ, వశముఁజేసి

గీ. కలిగియును లేక వర్తింతు, గాదెయన్య ముజ్జగిం చితి నని చాల, బుజ్జగించి
యఖిలవేదార్థభావనా, భ్యర్హ్మ కలన భద్రభక్తౌఘ ఖాణుఁడగిజన, బ్రముగఁ జేల్చి.
శా. నిండుంగొంగిబు లందెముల్పుచుదళ, న్నీ రేజపత్రాక్షినీ
శుండామోగము వెల్లిఁబర్వ రసనం, స్యూతాంత రంగఁబునన్
నిండారన్ వలపూనుజెయ్వు లఁగడు, సేర్పూ నిలాలించుచున్
చెదున్ బోవెఁగరమ్ములన్ను లుముచున్, జిత్తంబు వేత్తేర్పనన్. ౧౪౮
ఆ. అలుకఁ జేటికులుకు, టలుకలుమది కొల్పి కన్నుఁగొనలలిభునిఁ, గాంచి గాంచి
జక్కఁ జేసికొనుచు, సవినయమున లేచి యెదురనిలచి దేవి, యిట్టులనియె.
ఉ. నీచరణాబ్జ సేవనమ, నీషననన్య గతాభిలాషినై
వాచనికోప చారభగ, వద్వినివేదన వేళనైనవాం
ఛాచరణ మ్మొనర్పకస, మాహితనై భవదీయ దాస్యభా
వాచకితాంత రంగనయి, యన్వహమాహ్నిక చర్యఁదీర్పనే. ౧౫౦
గీ. కలిమిబలుములు సందీని, కాఁపురమ్ము వలుద వేల్పు కడానిదు, వ్వాలు వఁదాలు
మనకు సంబంధి యయ్యె నే, మనఁగఁగలదు సికిసరి యెవ్వరీఁడుమా, శ్రీపతికిని.
సీ. ఏసంచుతోఁ బెండ్లి, కేగువారముసుమీ, యెక్కఁ గుఱ్ఱములు లే, వెద్దుగాని
సింగారమొనరింపఁ, జలువసొమ్ములు గాని, నాణ్మమైతగు రవ, ణములు లేవు
బుధుపూజ మొనర్ప, భసితరాసులుగాని, కమ్మని పటవాస, కములు లేవు
పొలుపుఁ గాబరపించు, పులిచర్మములె గాని, పటులైన చిత్రకం, బళులు లేవు
గీ. యిట్టి పెండ్లికిఁ బేరంట, మెట్లు సేతుఁ దలఁపఁ దలవంపు గద పేద, తనముమనము
నీరు సేయుచునున్న దే, న్నిటవచింతు తలిబోవంగఁదగినసం, తనలు లేవు.
క. మీరాత్మా రాములుమది, నేరీతింగొలత లెఱుఁగ, కిటునా కెటులో
కోరినకొలఁదిగ సిరిలే, కారూఢి వియ్యమంద, నగునే సిరితోన్. ౧౫౩
ఉ. వెన్నునియింటి సంపదలు, వేలకొలంది హరుల్ కరుల్ సరుల్
కన్నెలు స్వర్ణచేలములు, గాంగరథంబులు దివ్యసౌధముల్
ప్రోన్నత వప్రముల్ కనక, పూర్ణ నిధుల్ సరసుల్ తటాకముల్
వెన్నలఁ జేలు కీరమణి, వీధులచొక్కము లక్కజంబగున్. ౧౫౪
క. అన్నగరి సోయగముఁ గని, మెన్నగరము నెన్నగరము, నింపగునె? యటన్
జెన్నగు పరికరములతలు, చన్నాగులమిన్నకైన, నలవియె పొగడన్. ౧౫౫

గీ. కాం డనేక జగంబుల, గుంపువచ్చె నందు రందఱు మనమూక, సరసిదరిసి
గంతులకు సీడు జోడైన, బొంతలరుదె తెలసి నేనేల యీజోలిఁ, దెచ్చుకొంటి.
మ. నగుఁ బాటయ్యె నటాచలోన్మఱుఁగుట, న్యాయంబె? లోకంబులో
మగువల్ వియ్యపు టింటి నొండికకుమై, మైమోర్తురే కూర్తురే
తగవుల్ లేమిడి కాఁపురంబులనయో, తప్పయ్యె నాపోఁకయిం
పగు నేనిమ్మన పట్టినం పుదముకుం జాతుండు మన్నింపఁడే. ౧౫౮
గీ. బిడ్డలనొసంగి మీఁపట్టి, పెండ్లిసేయఁ దగ వెఱింగెదు శౌరినం, దలఁపకున్న?
కాగనామదిఁ దోఁచిన, కర్జమిది యకొఱతగాఁ జూడకిటులఁ, గైకొనఁగ వలయు
క. ఇది నామదిఁ దోఁచినయది విదితము మీ హృదయమునకు, విశ్వేశ! పదిం
బదిగ నిదమిత్థమనఁదగు ముదమెదఁగదురంగనవిన, ముదితుండగుచున్. ౧౫౯

——* విశ్వకర్మ కైలాసపురము నలంకరించుట. *——

శా. మందస్మేరముఖారవిందుఁ డగుచుం మారారి యద్దేవికా
నందాబ్ధిదల పోసి నెమ్మదిననూ, నప్రౌఢి చేవిశ్వక
ర్మం దాత్పర్యముచేఁ దలంపగిరిశా, మాదస్ఫు హాధీనుఁడై
యుం దే తెంచెనతందభక్తి వినయ, వ్యాహారుఁడై మ్రొక్కుచున్. ౧౬౦
ఆ. కాంచియతనిగరుణఁ, గారవించిమృదూక్తిఁ జేరఁ బిలిచి నీదు, శిల్పగరిమ,
నెరపిమత్పురంబు, నిరతిశయోభ్యాతి, ననువు కొల్పిమెప్పు, లందుకొనుము.
శా. నీనై పుణ్యము లేర్పరించిధిషణా, నిస్తంద్రతన్ దివ్యశో
భానల్పంబుగఁ గోటలున్ గృహములున్, హర్మ్యంబులున్ దీర్ఘికల్
నానారామసరః ప్రకారములు లీ, లాస్థానముల్ పెక్కునే
త్రానందంబు లుగామణీగణమహా, స్తంబుల్ వినిర్మించుమీ. ౧౬౧
క. అనియనుమతి యొసఁగి మరిన్ జనితానందమున నస్తు, సంకల్పమునన్
గనుమూయ హరుఁడు శైల్పికఘనకృతికరణమున వెలసెఁ, గైలాసంబున్. ౧౬౩
సీ. మణిగణస్థగితశుం, భత్సాలజాలముల్ గంభీరపరిఘాను, గతిఁదనర్చె
నుదితభానుప్రభాపూర్వ్య, హమోహకభర్మ హర్మ్యముల్ బహుభూమి, కా
ప్తిఁదనరె
బహువిధారామముల్, పటుసరస్స్వర్ణ రాజీవరాజిన, బ్రమునఁ జెలగె
కేళికాస్థానముల్, కీరశారీపంజ రాభిరంజితములై, యతిశయిల్లె.

గీ. సరసజలయంత్రపటలి, గొజ్జగులనీరు లెగయ సాగయాగనింపైన, జగతిపట్లు
మింటిపొడవైనపందిళ్లు, మెచ్చుగులుకు బంగరునకంటిబోదల, ప్రతిభ నెసంగె
క. వీథులబంగర రుంగుల బోధుల నవమాలి కాప్త, భూతనికుంజ
ద్వ్యాధులబాదిలులర్కసుర నాథులకచ్చెరువునించు, నలువునమెఱసెఁ. ౧౬౨
సీ. శర్కరాజంబాల, సహితదుగ్ధాపూర్ణ సరసులెల్లెడలన, చ్చెరువునెసఁగెఁ
గలయనంతటఁగల్ప, కస్తూరు హంబుల బోదియల్ పురములో, బ్రోదినలరె
మందలైసురగవీ, బృందముల్ పురగణానంద సంధాయకో, న్నతిదనర్చె
ఘనమనోరథసిద్ధి, ఘటనాపటీయోసి ధానముల్ పురిసనం, తముగవెలసెఁ,
గీ. గనకనదులునుమణిగిరుల్, కనకరత్నఖచితభూషాసిధుల్ మొదల్, గలుగుచిత్ర
కల్పనానల్పఘటనైక శిల్పిచర్య, మెఱయనిర్మించె సురకోటి, మెప్పులొలయ.
వ. ఇత్తెఱంగునఁ జతుర్దశ భువనశిఖా మధ్యంబున ముప్పదాఱుకోట్ల యోజనం
బుల పొడవును, నంతియ యాయామంబునుగా, నగరంబు బొక్కటం బొన
ర్చి, చతుర్దిశా ముఖంబుల జలానలా నిలాంబరంబులఁ బరిఘంబులు బలించి,
డెబ్బదిరెండువేల యంత్రద్వారంబులు సంఘటించి, తొమ్మిది బహిర్ద్వారం
బులు గుదిర్చి, మహోన్నతంబగు నొక్కరాజ ద్వారంబెత్తించి, నలుబదిస
భా భవనంబులు, నేబది మంత్రా వాసంబులు, నేడుకోటుల యంత్రవేదిక
లు, నలువదినాలుగు తీర్థతరంగిణులు, సప్తత్రింశ దంతఃపురభవనంబులు
ను, శతకోటిరుద్ర కూటంబులు, నసంఖ్యాకప్రమథ భువనంబులు, నలువది
కోటు లప్సరః కళాశాలికలు, చతురశీతి కోటులు విద్యాభవనంబులు, సుర
భిశీతల జలకాసార సహస్రంబులు, చతురంగశాలికా శతంబులు, బహుళ
భాండా గారార్బుదంబులు, కామదోహ దస్థాన త్రిశతంబు ననంత వేద స
భా నిలయంబులు, రహస్య సిద్ధాంత నిర్ణయ భట్టశాలి కాద్వాత్రింశతి
యు, ఁబదునాలుగు రాజనయ విమర్శ సదనంబులు లోనుగాఁ గల్గున శేషవి
లాసాస్పద భూములు నిర్మించి, యూర్ధ్వాధోముఖ వీథికాయాథనిరోధంబు
గాఁ బురంబు సమకట్టి యద్భుతంబుల కెల్లనద్భుతంబు, నాశ్చర్యంబుల కెల్ల
నాశ్చర్యంబును, మంగళంబుల కెల్ల మంగళంబులుగా నొనర్చిజగదీశ్వరుం
డగు సదాశివునకు మెచ్చొనర్చి, పురోభాగంబునసల్పి, సమున్నమించిన, ౧౬౩

క. బృందారక పర్థకినా నందకృపాకలిత వీక్షనంబులఁ గనియు
స్పందవిభూతిని యుపధా బృందములందని పియుసిపె, నీశుఁడు ప్రేమన్. ౧౧౮
శా. కేలంగేలు దెమల్చు చున్ నిజపురీ, క్రీడావిలో కోత్సవ
వ్యాలోలంబగు మానసంబునఁ బ్రియ, వ్యాహారముల్ దేవితో
లీలన్ సల్పుచు గోపురాగ్రమునకో, లిన్వచ్చి భక్తావళుల్.
వేలు న్లక్షలు కోటులర్బుదములున్, వెన్వెంట రావేడుకన్ ౧౧౯
గీ. కొంతసేపు వినోదంబు గొనుచుఁబాగ నగరమరయుచును మగూడి, నంది తురగు
దంతఁజదరున కేతెంచి, యగ్రరత్న చిత్రకంఠీర వాసనాసీనుఁడగుచు ౧౨౦
క. ఇష్టోపభోగ రససం స్పృష్టాం బైమనముపొంగఁ జిత్తజ బహుళో
త్కృష్టవిలాసముఁలోలయఁగ హృష్టుడై కొలువునను మహీయుఃప్రీతిన్. ౧౨౧
సీ. శక్తిసేనా సముత్సాహ దోహలబహు వ్యూహక్రియా వాప్తి, యొక్కమోర
భయదభైరవ వీర, భద్రభద్రారవ ప్రోల్లాసగరిమంబు లొక్కమూల
స్వస్వరూప ప్రభా, సంధానశతరుద్ర యూధనాథోద్రేక, మొక్కచాయ
సర్వతత్వ నిరూఢ, సామ్రాజ్య పాలనా భ్యుదితకోలాహలం, బొక్కచోట.
గీ. బలయున ప్రాకృతప్రాభ, వమునఁజెంత నీశ్వరేశ్వరదృక్సుధా, వృష్టిఁదనుప
దేవదేవుండు వైభవో, ద్దీప్తి నెరపుతఱిసిశుభ లేఖవచ్చె శ్రీ, ధవుఁడు పంప. ౧౨౨
చ. ఘనిశయనుండు బంపశుభ, పత్రికలంగొని వచ్చిచారులం
గణమునసిల్వవారసిజ, గర్భనుతుండగు నందిపల్కనా
ఘనిమతి కంకణుండుతన, షజ్జకుఁదోడ్కొని రమ్మనంగన
గ్గణవరుఁడట్ల సేయశివుఁ, గాంచినమస్కృతి సేసివారలన్. ౧౨౩
మ. హరిబుత్తెంచిన భాప్యభవ్య లిఖితం, బద్దేవపీఠస్థలాం
తరమందప్పనఁజేసి మ్రొక్కహరుఁడా, తంగేల్గవంగొంచుదఁ
త్పరమోదంతము సభ్యబృందముప, రింపన్ జేయ నెల్లారలుం
బరమానందము నొందఁగాఁ జదివిర, భక్తాగ్రంబులన్ వేడుకన్. ౧౨౪

——* శుభలేఖ. *——

సీ. శ్రీమతాంశ్రుతిశిర, శ్శేఖరాణాంమేరు నగధన్వనాంశూలి, నాంనమాంసి
చరణయోఃకృత్వాథ్య, చక్రిణోలేఖనూ మాశురస్మిన్ శుభా, న్యాసు శేవ

తతస్సహి స్వామినే, త్వత్పూర్వ వేసుతా మమ్మాతవల్లీమది, యాంగుహాయత సౌందర్య వల్లించ, సాభాయ చపలేహ్ని పరిణయుం కర్తుం విభావితాంహి.

గీ. సపరివారం సపుత్రకం, సకలభూపా మేత్య సుభకీర్తి మాంచర తాత్యవశ్య మస్మదిష్టావిధేయ త్వతా, మనుచు వ్రాయునట్టిసుభ లేఖ జదివి కాన్యాత పెనయ

గీ. ఇట్టిసుభ లేఖ వ్రాతాంత, నెల్లవినుచు పరిణ యమునకువార్త మెడలేనుపట్టి శాంతి ప్రోదియును నాంచనుకోడి తేం, గునగ నలయునను మసతిఁ గొ డంబలుకుచునా దరమున

మ. వారిసాహార్గము లుగ్గడించి యుచిత, వ్యాహారమాల్ సల్పుచున్ సరిసోమ్యుక్తి భవానిఁ గొంబలుమరున్, సైయాటలం దేలుచున్ గరుణాంభోనిధి మేసుధన్యతిజగ, త్కల్యాణ సంభావనం కరుణాత్మాత్మజ భవ్యదివ్య హణాది, తూలోల చేతస్కుడై ౧౬౮

శ్యాతి దేని స్కంద గిరికేతట

మ. హారికన్యావనితాను బంధధృతచి, త్తాయత్తచిత్తస్ఫుర ద్విరహాజ్వాలల గ్రుగ్గియాస్యరసని, శ్రీజాను పంగిన్యక్షో భరమగుండుడు యుండెంగాన గుహునం, భావించి దోత్తస్మనా సరిగెన్ శంకరురాణి స్కందగిరికై, యార్యాన లోక స్పృహన్ ౧౬౯

గీ. రాజశేఖరు రాణిగా, రన వెంనచ్చి సన్నిధానంబు సేయుటసన్నిధాన ముగదలంచి గుహాంపుసం, ముదమునొందెడవనకుం గళ్యాణసంప్రాప్తి దప్పదనుచు

ఉ. ఎనుసుగ రాడదేమొ మనభీప్సిత భాగ్యము కేకివాహనుం డెవ గుహయుంచు సమ్మదను నేటులపాటుల నొప్పదప్పులన్ బెదరుచు దద్వధూ విరహ భీకరతాపద వార్ధిసోకులన్ గదిరెనువివ్వా లత్వమునంగాదె తలంపని కెద్దియేనియన్ ౧౭౧

క. తప్పదు మనోభవ్యథ గప్పిననుండెజుంగ వేమి, గానొంచె సమో యొప్ప జొత్తింగించినఁ దన కప్పుడె సంకల్పసిద్ధి, యగు టబ్బురమే ౧౭౨

చ. తనమది నాశనేనివసి, తాజనకా రమణీయమూర్తులన్ జనకొనిసచ్చియింనెపుర, చారణపన్నగ కిన్నరాళిలో వనరుహనాభు కన్నియల, వశ్యము గూర్చిన వాదకాలెయా వసలము నుంగనేలతగ, వామగవానికిసంచు నెందుచున్ ౧౭౩

క. మనముచ గూరిమి బునవం, దను సందను రాగరసము, తనివిసనను లో నను వరానను ననువానని పనుమానము తోడలోని, సదనంబునకున్ ౧౭౪

మ. పరివారమ్ముల నందఱిన్ బనుచు, బర్యంక భాగంబునన్
సరనాళీక మృణాళజాల వళిత, ప్రత్యంగ శోభాధిక
స్ఫురుడై తుంగభుజాగ భూషితవపు, వ్మాతుర్ హసుబోలిదే
హరుచిప్రత్యహము సల్లపాత్మికము నై యత్రబమ్ము జూకట్టగన్. ౧౭౩

గీ. కొమరుఁడైన ముద్దు, కొమరు సామిగాంచియతనిమొడలితలఁపులాత్మనెంచి
తనదునడుగు కొడమ, తామరల్కెల్ల నసూదిప్రెముక్క సాత, యుదిరిపట్టి

శా. నాయనా! యిటులుండనేమిక తమీ, నల్గాపు నెమ్మేనులే
జాయల్దూసరి తంబులై జలదరించన్ జొద మెందేనియు
బాయత్తంబుగ యున్న నెట్లొనరు నేలాయుంత దైన్యస్థ భా
స్థాయీభావము మట్టుమీఱ భవదా, తర్యాప్తి గాంచితిన్. ౧౭౫

శా. ఈరేదివ్య విలాసినీ జనముహా, యిన్వేణు వీణామృదం
గారూఢంబుగ నాట్యముల్సలుప లో, కాధీశ సాహస్రముల్
ప్రీరేపంగొలు ప్రాజిమీ జనకుడాప్తి న్విరభద్రాదులన్
గారాబాబానరెంపుచో నచటన్ స్రగ్గోమూలో జాలిచేన్. ౧౭౬

క. మీయయ్యగారునూ సేనను నీయామను సికచింత, నెఱఁగికొని దురం
తాయాసము గొంటిమిహా. యాత్మేశ్వగుని ధ్యానపరను ప్రీతిన్. ౧౭౭

ఉ. వెన్నునిఁ జేరఁగాసరిగి, విశ్వముమెచ్చఁగ జిన్నికన్నెలన్
ద్రొన్నెల వన్నెలందెగఁబ, కోమలవక్త్ర విలాససంపద
జెన్నగుపారి వేఁడివని, చేరఁగాంచితి లగ్నిశ్చయం
బన్న వినోద రానుమతి, నందితిమొల్లి యటుచుఁ దెల్పుచున్. ౧౭౮

చ. సినుగొని తేర నంపెనవ, నీరధుఁడంచు వినంబుఁగొల్పనా
వినజనసిశుభోక్తులగ, వింజిపిచారము లజ్జగించిమో
మునఁ జెలిపొంది తత్క్షణము, మజ్జగముల్బ్వ నమృద్ధితంబులై
మునయువిధం బుదోఁపనవ, మోహనమూర్తికు వలగడుకీర్ణుఁడై ౧౭౯

గీ. సపరి వారంబుగాజగ, జ్జనని యైన యీశ్వరేశ్వరిఁ బూజించి, మొదగుదించు
దవశిఖజ్వాలనోనికం, దర్పతాప మేపణఁచ కుతూహలో, దృల్త్వ గుహుడు

సీ. దిగధిశ సేసలో, దివ్యదుందుభులు నాసీరముంజలికి నచ్చెరువు లీన
బ్రహ్మవాదిస్వస్తి, పారాయణధ్వనుల్ భూనభోంతరముల బ్బరము గొలుప
క్షితివియ దంతర స్థితిచావు టాల్గుముకుసింగబుపైఁ దల్లి చెలిమినెరప
నొక యోర నెమ్మిపై, నెరపు గొల్లుమదేవి పరువుల భక్తి చేనంసిగొనుచు

సీ. రాజసమునెల్ల శృంగార, రసము నుప్పి పూర్ణభావంబు నెరిపినాభువనమోహ
నాకృతి వహించి పితృదర్శ, నార్థియగుచు దండధరవైరి నిజరాజధానికరిగె
కం. వచ్చి శిఖధ్వజుండమ్ము పద, సారిజ సన్నిభ ముఖ్యులు వీక్షింపుచుం
డచ్చపుఁ గూర్మి వెల్లువల, వక్షముఁ జేర్చి శిరంబు మూర్కొనన్
హెచ్చినభక్తి నవ్వసుడు, ఏకమనస్కత నిల్చు నస్థికి
మచ్చరకించు కంతుని సు, మాళిఁ పువేదన గాఁగ నొంచుచున్. ౧౯౪
సీ. చెలువొప్పయుచు గద్దెపై, జెలువునొప్పులరుణిజగదంబ గాంచి యుండెకహాదు
పలికినిఁ కేటికి లగ్నంబు, దారసాఁ బెండ్లి కొడుకును జేయించు గుహుని
నాకోర్కెలారఁ ౧౯౫
చ. అమృతమయాంశు శేఖరుని, యానతిదివ్య సువాసిపిసహా
స్రములను బిల్వనంపిపుర, సంహారు రాశి సువాహభవ్యస
ద్ధనుసహాజాను రక్తిశుభ, భావము సంధిల గాఢబుక్తులి
క్రమయుతు జేయుసంపులయు, క్రొంచవిభేదికి జేనభామినుల్. ౧౯౬
సీ. అపరంజిసీటి ప్రవాలలు వరించిన పెడ్డిగద్దెపైఁ గూర్చుండఁగా నొనర్చి
సంపంగిపూల వాసనగుబుల్ కొనునూనె శిరసునంటి గమ్మున, బిసిమిసింతు
సింపుగంధపు నలుగు, లిడుగొజ్జఁగులహాటి నీటితో దొరలించు, తేటనీట
మజ్జనంబాచ్చి సన్నమ్మని పొడువమొత్తి, చిలుగులుగట్టఁగ, నలువుకొల్పి
గీ. దివ్యభూషావళులు దీర్చి, దిద్దిమకుటభూతి రేఖలు తిలకమొప్పుగవచుర్చి
యిట్టులఁ గైసేయ శిఖివాహు, డెసఁగు నుడిపి బహుసహస్రార్కశోభా
వి, భాసిరమొప్పె. ౧౯౭
గీ. సహజసంపూర్ణసత్కళా, శాలిగుహుఁడు పెండ్లికొమకొనసుబుగులతో, లీలనింత
చందురుండమ్యుగాత్రిక, సంక్రమమునప్పతిరెబలితో భక్తి, గాంచుచునట్లనదరి.
ఉ. తొలితురంగు సానలిస, నంచశముఖ్యాము నింగగెర్త్రీసం
క్రందనుఁ డాదిగాఁగఁ జెలఁగంటుల గుంపులు సప్తసోపళా
పాదములాపగల్ జలధు, లెల్ల నగంబులు ధాత్రికోటులున్
క్రందయి కేకివాహుని, కౌతుకదర్శన వాంఛలూరఁగన్. ౧౯౮
గీ. అరుదెంచుట యరుదెంచుట పరతుతేపస్నిక్తి వలన, బ్రహ్మవేదనా
తీర సేవయునుచు జగముల చరమాచరము తెల్లవారుని, సన్నిధిఁ జేరె. ౧౯౯
కం. కనకాంబరసుతు సన్నిభ కనకాంబర భూషణాళి కముడొనసగుఘన.
కనకాంబర బర్హధ్వజమసమలరగ పురుడ బసిచె, మన్నించి నెసఁగ. ౨౦౦

ఉ. వారలు వెళ్లి వానిఘనత, వచ్చిరటంచని మేలుద తమాల్
భోరున గొంచు భోయుకవు, మోదముతో నేగి విన్నవింపల
క్ష్మీరమణుండు సన్నుతసన, శేముషిబాంగుము పీఠనెల్లెడ
జారులకానతిచ్చె నిజపట్టణమెల్ల నలంకరింపఁగన్ ౨౦౧

సీ. నెఱినెలి పడగల,న్నింట నుద్యత్సూర్య సంకాశ చక్రాంక, సహజశోభ
రంజించి రతిలోక, రామణీయకలబ్ధి భవనము లన్యూననైన, భవ్యములుగ
వీధివీథులబహి, శ్వేదికాయుత మణిద్వా రాంగణముల సౌ,ధ ములలిడిరి
చప్పరంబులు సభా, శాలి కల్జెనరంబు గోలిపి చిత్తరువు లె,వ్వేలు గుడ్డిచ్చి

గీ. పురముసల్లడ, శృంగార పూర్ణలక్ష్మి తాండవింపంగఁజేసి మా,ధవుని కరుణ
వెలయఁజేయుచుంబుగజను, ల్వేనవేలు సపరివారంబుగాముహూ,ర్తసమముగనిరి

క. అనియిక్కడ వినవేూచిత ఘనవచన సమష్టిఁదెలుప, గావినిసూతుల్
జనువుగ మునులవ్వలికథ వినవలతుము చెప్పుడనుమ వేసుడుసంతకా. ౨౦౩

—* ఆశ్వాసాంతము *—

క. మందరధీర! కృపారస తుందిలహృదయారవింద, దుర్మంత్ర యుశః
కంగధురా జంబుధ్యానిల! కుందస్మేరాభిరామ! కుశలవరామా! ౨౦౪

శా. దుర్ధర్ష ప్రథితైక ఘూర్వహనచో, దుర్వార కండూభవ
స్పర్ధాభు ప్రతిపక్షమంత్రి జనతా, వద్గీస్వ సింహ!హలా
త్యర్ధప్రక్రమ విక్రమాక్రమిత దు,ర్గాభో నోల్లాస!వి
ల్యద్ధిప్రాభవరామ చద్దసదవా,ర్యాధ్యాత్మ భూభూషణా ౨౦౫

తరళ. హరహార గిరిసురేంద్రు, వారవారణాదినీ
హారసారసారబింద, నైకసీర సురధునీ
పూరతారతార కాడ, టీరశారధారన
తీరసీరథిస్ఫురద్య, శోరమాధు రంథరా ౨౦౬

గద్య.

ఇది శ్రీమదుభయ భాషార సజ్జనసజ్జాగ స్వత్యన్నాట కాలాకార
గ్రంథాద్రి ప్రబన్ధ బన్ధుర కవితాబంధన శ్రీమద్వేమారాధ్య
వంశపయః పారావార రాకాసుధాకర (ములుగు) శ్రీ
పాపయారాధ్య విరచితంబగు సరసహృదయానంద
రంజనంబను మహాప్రబన్ధంబు నందు
చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ[…]నాయ గురవే నమః.

అనే సరసహృదయానురంజనము. టీకా

పంచమాశ్వాసము.

నందన సుందర విభు

ధానందన నందన ద్రుమమాభో[…]శిప

ధ్యానావధాన జయసం

ధానా శ్రీరామచంద్ర, రసయులలామా

గీ. అవ[…]పుత్రు[…] సూతుండ్రు, ట్లనిరి మునులకంత శ్రీశ్రీపతుల్సుదం,బాతకంత
కంతరంగంబు లలమంగ, న్యాద్వయంబు పెండ్లికూతుల సేయుంగ బ్రేమదొట్టి

అమృతవల్లి సౌందర్యవల్లుల పెండ్లికూతుల జేయుట.

మ. సురకాంతా తతిబిల్వ[…]పి కమలే,శ్వుంబాళ్ళ కన్యామణీ
సరసాలంకరణో చితప్రియుకు ని,చ్చ్ఛాగో[…] యాజ్ఞప్తిసే
యరసోల్లాసము మీరవారలు తదే,కాయత్త చిత్తమ్ములై
వరపీఠంబుల […]గన్యలన్ నిలిపి ని,వ్వాళించి రంచద్గతిన్. 3

సీ. తలయంటె నలతిలోత్తమ యొడల్నలుగిడె జాదవాంగి రసజ్ఞ,జలకమార్చె
తడియొత్తెను […]చీచి, దట్టంపు గళితమున్ […]ట్టిచేబిగియించె, గనకచేల
అవికె యొత్తి బిగించె, రత్నభోళ ప్రసూన మాఝరి జగ[…], మల్లెలల్లె
[…]నభూషణము లిడె,గనక […]ఖ మనోజ్ఞ[…]ల[…] బు […]సూ[…]దిద్దె దార
గీ. హారములు రత మాలిక యల,నద[…]చెరిత్న పాగ […]లిడె మణిరణిత[…]ర్తు
లలితశృంగార లీలావి,లాస చతురభూషితల [జేసిరి]బలల, పోలతులట్లు ౪
గీ. భువన జనులక్ష్మిలోయ[…],బోలు పెస […]భూషణవిభూషణోద్దీప్తి ప్రా[…]పజాచి
పెండ్లికూతు[…] [జేసి]పేర్మినొ[…]అయ దేవకాంతలు మ[…]దిమ్మనూర్మి, దేవాః. ౫
చ. నలినవిలోచనుండు పదు,నాలుగు లోకములందు [తోరణా
బులు బిగియించ[…]బం[…] జగ,ము లీ[…]జాటి[…] జేసెనెల్లిచా

గలు దమయింటి పెండిలికి, రాగజభేసలు ప్రాసెసంత వి
చ్చలవిడివీరు వారనక, సర్వజనమ్ములు వచ్చిరమ్మెయిన్. ౬

క. పరికింపగ ఫణిలోకము నరలోకమటంచు సహజ, నామతంగ నింగా
నరయంగ దివ్యోగార్థము బొరయుకు తద్వాసులధబ, బూంపను చేన్. ౭

ఉ. వేలుపుటాల మాదలును, వేలుపు మ్రాసుల గున్నగోలలున్
వేలుపు గెంపు మొత్తములు, వేలకొలందిగ దెచ్చినిచ్చె స
మ్మేలతి వెలందికాల్లివుకు, మెట్టెసదిట్ట మహేశబంధు తా
లోలమానస్కుడై యఖిలలోక విలోకన విస్మయంబుగన్. ౮

గీ. అమృతసత్రంబు లింటింట, నలవరించి దివ్యదుందుభు లందంద, దిటము గొల్పి
తెరువులాదున జలువపదిదులు బెట్టిరంజిలంగ జేసెవైకుంఠ, రాజధాని. ౯

క. తత్వంపడలత్స్వార్థమ హత్వాశ్రయు లైనయట్టి, హరియుహరుడును బం
ధుత్వమున కిచ్చగించుట సాత్వికులకు బ్రహ్మసుఖము, సాటిదనర్చెన్. ౧౦

గీ. ఇట్లుకన్యా వివాహేచ్ఛ, మెసకమెసగ నిందిరాప్రాణ వల్లభు, డీశ్వరేశు
తాకటభిముఖుడై సమర్చావిధాన సద్దిదోత్రిల సభివాంఛ, సేయుచుండె.

వ. అంత.

శివమాస హేశ్వరులు కమలా కల్యాణమునకు వచ్చుట.

సీ. మాణిక్యకిరీటములు శుభదీప్తులల మంగ బ్రహ్మాండ మలరింప, క్రమము పదము
పటుజటాకోటీర, కటకారుణ ప్రభల దివిబర్ణ శ్రీరుద్రు, దేవపతుల
జడీర్ఘకర్ణము, ప్రత్యక్ష భాసురులైన భద్రమూర్తులు వీరభద్రగణము
లాదీర్ఘదేహులా, యతిశిఖా శీతాంగులైన శైవపులు దర్శనీయశోభ

గీ. సిరుపమానంద ఘనులౌచు, నిన్వటిల్లి దివ్యయాన ప్రభావ్యాప్తి, దెసలుజర్వ
డిగికోటానకోట్లు ముదుగ మయూర వాహవైవాహికాలోక వైభవమున

క. వాదాహీశ్యామలలు జయాహూసత తొక్కమెసల, సలపంగ శ్రీచ
క్రారూఢల నితఃజపరి వారముతో డిగియెకహవి, వాహతోత్సుకరై. ౧౨

ఉ. కారణమేరు వోయునజ, గత్పరిదృశ్యతం గాంచగోరిక్న్
గౌరదనోల్ల నాబయిన కైవడి వ్రాజ్ఞ మనోహర ప్రభా
శారదవాజ్ఞ సుందరత, గాంచుననాంగ వసంత సుప్రతీ
కోరుబలంబు లెన్నలవ, మియ్యనడిగ్గెగ జాస్యూ డమ్మెయిన్. ౧౩

క. కోమలకామల తాగుణ ధామలతాంతాస్త్రి విజయ, దర్పణముఖలీ
లామహితా కాంతిముల్గా గోమాతలు డిగ్గి గుహాలుని, కుతుకముగనగణ౧౪

క. భూగగనాంగణ యుగళవి భాగము సేయంగ రాక, బ్రహ్మాండసహా
భోగము సుఖభోగముగా యోగినులరు దేంచిరమ్మ, హయాత్సవముగఁ ౧౩

క. శతఃరూగజటాధరసు బ్రశఘూముల జైగితవ్య, వ కశిఖావి
ప్రతికోటులు శిఖవాహను. విత్తోత్సవ దర్శసేచ్ఛ, వేఁచేసిరొగిఁ. ౧౪

ఉ. తాండవతంత్ర చాక్రమణ, తద్విదనేక సహస్రరుద్రనే
త్రాండజకన్యకా జనము,లద్భుత కాంతుల నభ చాటికిఁ
మెంచుగగుంపు గట్టి,కలిమించలివిఁ హరిలోక భామినీ
మంజులియుగ్గ తౌర్యము, ప్రమాన్పడి చూడఁగ దిగ్గిరందఱుఁ. ౧౫

క. శరభా స్కూరావి మహాశరభీకర మంత్రకోటి, సహితము పంచా
క్షరమంత్ర రాజమూర్తియు బజతెంచె సితాత పత్ర, బహుళిత మెఱయఁ

సీ. శతసహస్రారుణ, జ్వలలచే గాలాగ్ని రుద్రుండు డిగియె నిర్నిద్రుఁడగుచు
తమసఃపదంపద స్థాయుతా బ్రహ్మప్రచక మూర్తులేక వృత్సలత డిగిరి
పురుషార్థమూర్తు ల,క్ష్యతలీల డిగిరి పావనమూర్తి భక్తిభావనలు డిగిరి
భువనాధిపులు కళాంభోజ నేత్రులు సహా శివశరణ్యులు లింగ,సిద్ధ ఘనులు

గీ. డిగిరి వేత్ర్సోత్ర నొకకొంత, పొగడనేల సర్వతోముఖమైన తన్నత్తునకు శి
శివుడ క్షేమైశ్వర్యమెల్ల దచ్చిత్ర కీటరివాహితె వాహిణీలోక నాంధ డిగియె

సీ. శ్రీ గాఢ్య విహారణో, దారతా రాచల ప్రతిభుఁజా సంపిక్తే,క్వగుని మీద
మణిశీలాస్థగిత శుంభన్మహా పల్యాణ కల్యాణపీఠాగ్రి, కలితుఁడగుచు
వామాంగ భాగసం, వళితాత్మవల్లభా సల్లాపమునమేను,సత్వమెనయు
శతకోటి చంద్రిభా,స్వర కాంతి తళతళల్ కమలజాండము సుధాకళన నొఱప

గీ. దేవతాచక్రివర్తి సం,దీపపుత్ర వైభవోత్సాహముచ జగ,ద్వర్ణనీయ
దివ్యసౌందర్య శాలిమై, డిగియెపెశ్వ రేశ్వరుండైన యట్టిగా,రీశ్వరుఁడు ౨౨

సీ. హితులతో ఁదగుపుఁరో, హితులతో నప్పరిస్తుతులతోఁ బురగణ,సుతులతోడ
ఋభులతో దివ్యముం,దుభులతో నాత్మసన్ని భులతో దశదిశా,విభులతోడ
మానులతో బహుసువా,సినులతో జయజయధ్వనులతో స్వస్తివా,చనులతోడ
బుధులతో నవరత్న, నిధులతో శతకోటి రథులతో వందిమా,గధులతోడ

గీ. పెండ్లికొడుకౌచు మురిపెంపు, బెర్మితఁదు కొదమనెమ్మి హుమాయిబల్కు
స్తరించి
జాలువు కొల్వున జమ పనఁ బ్రాద్రమండ పెడలెనేనాని కైలాస, కటకవీథి

చ. పసుపుం గుంకుమ వక్కలాకులుగులా, ల్పప్ఫీరు జవ్వాజిగం
ధసుమంబుల్పట వాసమచ్ఛకలవ, ద్రవ్యాంబులాయామిళ
ద్రసమూర్తిలోనగు శోభనార్థములు, దారప్రాభీరుల దాల్చినం
లసమొప్పల బగళాంబి కాశ్రీపుకసుం, వధ్యాయులే తేరంగళ. ౨౪

క. గంగాది తరంగిణులు ప్పొంగుచు నప్పింక్తి కొంచును, పొంత నెవిలస
త్సంగతులం బెళ్లిపాటల భంగురతం బాడం బెళ్లి, వారంతంతళ. ౨౫

క. అజలగ్నం బాసన్నం బిదెవైకుం ఠోపకంఠ, హేంలాంరామా
స్పదశాఖి శిఖాంతతికద కదమంచని వచ్చిదివ్య, పటహధ్వనులళ. ౨౬

మ. పరరత్నోజ్జ్వల వేదికాయుతము చ్చల్వల్లేర ంబాదిల్లు బం
ధుర కేళీవనపాలి శీతలసుధా, నూనప్రపా శ్రేణులళ
స్థిరమాణిక్య జాలతోరణకృత, శ్రీవిశ్వ భవ్యాద్యమా
పరపూజా శిబిరంబు ంజెందిరిజగ, ద్వాల్లభ్యమే పారగళ. ౨౭

——— * వరపూజ. * ———

వ. అంత ఫణిహారు లకు దెంచి కిరి కంజంబులు ముకుళించుచు గంజాతునితో నిట్లనిరి. ౨౮

గీ సపరివారంబుగా దేవ,సార్వభౌము ంపరుగుదెంచి వియన్నదా భ్యంతి కమున
దేవభగవద్భవత్కృతి, శ్రీనిలాస మటమవిడిసిన వారల,నంతమునను. ౨౯

చ. కలదొకవింతమీరు కల, కాలము నాటనుగోలె మున్న వా
రలమాయ పూర్వసాయక వ్రంపరనై యెటు తేరిచుంతగా
సలవిరొకాక యున్నయది, యద్రిధనుఃపరివారమంతయుళ
గలయంగంగాంచివచ్చితిమి, కాంచనచేల భవత్కృపాప్తిచే. 30

చ. అనుఫణి హారివాక్ప్రచయ, ముంబురు హాబకు ండాలకించి స
య్యనంబడవాల్ల రాబంచి, యండఱ కాయత మొప్పసేనకుళ
విఃకిహాసంగ ంజేసియుతి, వేగమ తావరపూజ సార్థమా
ఘనవిభవంబు నొక్కలుప్పంగా దగవాయతమయ్యెనంతయుళ. ౩౧

మ. గజఘంటా రథనేమిశబ్ద హయఘోషం, శారోద్భట క్ష్వేళలం
బుజగర్జాండమ సింహసైనికుల గుంపుల్ లక్షిలైకోటులై
యుజహర్షోత్స హానంబుతో గడలినె,యున్నళ దివ్యగారుత్మత
ధ్వజసంరంభి రథంబుపై నెడలెనంతళ శార్ఙియుల్లాసియై. ౩౨

సీ. పరిపక్వ కదలికా, ఫలభారములు ఖండశర్కరా, శకటముల్, చల్లదేశ
వటివెళ్ల సురటులొప్పగు పానకంబులు వడపప్పు నానచాల్, వంటచెఱకు
భిక్ష్యాంబు పప్పునా, నెయ్యిశాకంబులు నూనియల్ నలుగులు, నూత్నకలశ
శీతలోదకములు, చిటిపొటిభక్ష్యముల్, వడియంబు లప్పడా ల్వలుద పసుపు
గీ. కుంకుమము గంధము గులాలు, గొఱతలేక, నెల్లశకవులు గొనుచున, త్తల్లితల్లి
బహుసహస్రసు వాసినీ, పంక్తితోడ, కదలెవరపూజ నార్థమై, కాంతుగలసి.
ఉ. భాగవతాంగనాజనము, పారముగా బురవీథివీథులన్
రాగరసాభిరంజ దభి,రామ మనోంబుజతాచుం చేరటు
బేగుకుతూ హలంబునన, భీష్టవపుస్సమ లంక్రియోచితీ
యోగముతోడ శ్రీగలసి, యొప్పిరి ముక్తివధూ స్వరూపులై. ౩౪౪
క. వ్యూహ చతుష్టయ కృతస,న్నాహముతో విభవవిలస నమురయుగ బ్రో
త్సాహిత సంకర్షణ ముఖు,లాహరి వెనువెంట వెడలి రతిముద మొదవన్ తెగ
సీ. మురళికాని స్వనంబులు గ్రమ్మ,వల్లకీ తంత్రనినా దముల్, తాండవింత
గంధర్వ గానముల్, గదిమిచా రణసిద్ధ సన్నుతి ధ్వానముల్. చౌకళింప
పాదిమా గధకథా,గ్బటుల పైదేనతా,తూర్యధ్వనుల్మ్రోయ, దుర్ధరత మెరయ
దేవ దుందుభులను, త్రిలంజేసి చతురంగ,కోలాహలములుది,క్కులం బెనంగ
గీ. నిఖలనిసదంబులును గప్పి, నెగడె వైభ, వాగత జగత్త్రయీవాస, హర్షజనిత
వచనవిభ్రోళి వాసము, ద్భటవిలాస, మిందిరా హారిమానసా,భీష్టమగుచు. ౩౪౫
గీ. ఇట్టిగంభీర వైభవం, బెలమి మిగుల, నిరుప మానం దర సభరో, న్నిఃదభ(ద్ర
నిఖలసన్నాహములు గొల్వ, నీరజాక్షుం, డీశ్వరేశ్వరుసన్నిధి, కేగుదెంచె ౩౪౬.
ఉ. రాజకళాధముండు శిబి, రంబునం జారులు విన్నవించపసం
భోజ దళేక్షణుండు వర, పూజకు వచ్చెనటన్న మాటయు
త్తేజిత చిత్తవృత్తి సమ, ధిష్ఠితుండై వినిసాభి ముఖ్యలీ
లాజ వనానుషంగము దొ, లంకనెవారొక్కెన నెల్లవారితోన్. ౩౪౭
గీ. కలసెనొండొండ నంబుధుల్, గలియుపగిది నుభయ పరివారములు జగ,
త్సంభ్రమకరముగ
సంతహారి హాసుల నొక్కన్య, హర్షమగ్న చిత్తములు జాసి కొం గిల్లం జెరిగిరి
కపిరి. ౩౪౮

ఉ. తామరసాక్షుఁ డంతగని, ధర్మధ్వని పాదయుగంబు ద్విజ్మణి
స్తోమ సమర్చ నల్పియుతి, సుందర రత్న కిరీటరోచిరు
ద్దామ జటాచ్ఛటల్ సభకు, దండడి సందడిఁ గొల్వ మ్రొక్కఁ దం
త్రామర సాక్షి మ్రొక్కెఁ గను, దమ్ముల నిమ్ముల గారవింపుచున్. ౪౦

గీ. తనదు భాశ్యావతంస, మద్దంపతులకు, మ్రొక్క వారలు మన్నింప, ముద
ము నొంది
పార్వతీపరమేశ్వర, ప్రముఖగమన, పూర్వముగలోనికరిగిర, భ్యుదయమెసఁగఁగ ౪౧

మ. కనిరోర్వి శౌరి సహస్రకంతు సుషమా, శౌర్యజగద్వ్యాప మో
హావ గంభీరుని ధీరునిన్ వరగుణో, గాకృత్ మహా శూరుఁ బా
వన తేజో భరధారు ధైర్యబలదు, ర్భార్గుణ్ గుమారున్ స్వస
త్త్వసమోమానసచోరు సర్ధజనమం, దారున్ దయాధారునిన్. ౪౨

సీ. కాంచిహారియమమహీపతి, కాంతలబ్ధి, నొందుటకు నాత్మపుత్త్రిగా, యుగళి యెడల
సుత్త మాత్సంబు నెంచిభా, వోపలబ్ధి నిరుపమా నందరస పూర్తి, నెగడు
టరుదె. ౪౩

సీ. ఆంతవర పూజ నోత్సాహ, మాకుఁ లింప, శౌలికములాస న్యాగులు, త్సాహమునను
నిరుగడల రాగలక్ష్మినస, మేతుఁడగుచు, దివ్యదుందుభినదములే, దెసలనద్రువ. ౪౪

ఉ. ఆది మదంపతి ప్రముఖు, లందఱు దివ్య సుఖాస నంబులన్
బ్రోదిగ నిల్పి చెంగటన, రుంధతి యాదిగ మౌనిపత్నులా
పాదితగాన మంగళ శు, భప్రతి పాదన లైచెలంగఁగన్
స్వేద సహస్రముల్ గొలువ, చిత్రకి వాహనుఁ జేర నేఁగుచున్. ౪౫

—*స్నాతకము —*

క. ఆచరిత స్నాతక విధి గోచర తద్దోష భూమ, ఘూర్ణాయ ణాతన్
సూచిత జాగర జాగుణ తానపలితఁ గ్రమ్మఁ కచ్చు, దమ్ముల గుహునిన్. ౪౬

మ. కని హేమ్నాద్రియుఁ బోలె మందగతిఁ జ, క్కన్ దత్పురో ధస్సహ
స్రసమోద్ధా నముతోడ తేచిత్రించతు, షష్ప్వద విన్యాసముల్
దొనకం గానెకు శీగ్రమ్రొక్కు నతన్, దోకొంచు సత్యస్నతా
పనపీఠంబులు వొందనిల్పి యడిమోఁ, సద్రత్నహా రావళుల్. ౪౭

క. చిలదముతో నెనయుగుసిరి, గంధ మనంగనఁ గనిచెక, నందగునమున
[illegible] దరకంజ సముల్. ౪౮

క. పంకజా సనుండు, పన్నీరుపైఁ జల్ల, వాణి పూల దండ, వైచె మెడను
చెలఁగు వింట నెగయు, జలి బిలి మధుపుల, జయ పరమ్ము లనుచు, ఝుఝుక
గుహుండు. ౯౮
సీ. మగరాజమకుటంబు, మహుతేశుఁ దర్పించెఁ, జిలికికొవుల దండఁ, జేర్చెవహ్ని
గిలుకుసీలఁపుఁ నురాఁ, గీల్కొల్పె శమనుండు, శిఖుఁడు భావలో సంగె, దానవుండు
ఉడుటుము త్తైపుదండ, గదిఖుంచెవరుణుండువటి వేళ్ల సురటియ, వ్వాయువొసఁగె
నొడలెల్ల నెకొల్పె, దొడవులు ధనదుండు నభవుండుగరుణించె, వాత్మశరము.
గీ. సూర్యచంద్రాదిసర్జన, స్తోమమెల్ల స్వస్వతేజోంశ లొసఁగిరు, త్సాహమునను
స్నాతకవ్రత దీక్షాను, సరణలబ్ధి, దీప్తి భాసిల్లు గుహునకు, త్తేజకముగ. ౧౦
క. రమ్మను మన రావే నియుఁ, దమ్ము లితోఁ బెప్పు ననెసి, దర హాసము నా
నిమ్మగు లేనకు మొగమున, లెమ్మని గుహుఁ డమ్మచూలి లేవందీసెఁ. ౧౧
శా. గౌరీ శంకరులుఁ దమా, మురహరుల్కల్యాణ మస్తంచున
ద్ధీరాగ్రే సరుఁ గేకివాహను వక్షుఁ, దేజోయుశోవృద్ధిగా
హేరిద్రాక్షతముల్ తలఁ నినిచిర, య్యాశీర్వ చోభావవ
వ్యాహూక్షిఁ విలసిల్లె నెల్ల సురలంగ, దవ్యగ్రశోభావృతుల్. ౧౨
శా. వీటిచందన లేపగంధ జలస, వీటోరుసం భాషనా
ఝూటంబుల్సుర కోటులందని పెరు, చ్ఛైరోన్మద మానత్రయీ
ఘోటాబ్జాక్ష కృపాకటాక్ష జలము, క్త్రేమామృత స్రావజం
ఝూటంబోయునఁ గాఁ గుమార వంపూ జాకాల సంశర్గలీ. ౧౩
గీ. అంత మహాహుర్తి కావళుల్, సావధాన, మతి ముహూర్తంబుఁడా సెనంచతి
ముదమంస
విన్నవించుఁడు సరభ సోత్పన్న హర్ష, జనిత పులకాంగుఁడైఁ లేచి చక్ర ధరుఁడు
మ. పరివారంబులు గొల్వదివ్యపటహ ధ్వానంబు నింగిన్నిరం
తరమైమ్రోయఁగఁ బెండ్లి వారలను లగ్నంబాయె తంబయ్యెన
గ్రరతఁ రాఁదగునంచుఁ దెల్పి త్రిజగ, ద్వాల్లభ్యమే హారము
తిరముం జేరఁగ వచ్చెదివ్యమును లైం, తేఁ బ్రస్తుతింపంగఁ దుఁ. ౧౪
— * ఎదుర్కోలు. * —
గీ. వచ్చెలక్ష్మీసమేతుఁడై, వాసుదేవుఁ, డెదురుకోలకు సన్నాహ, మేర్పరించి
తగు తెలుగునఁ గదరి యుత్తడవు బెన్నెడచె, సన్నిహితలక్ష్మి తిఁ దలిగి

గీ. కదలి రంతంత ముని సతీ, కరవిముక్త, పూర్ణహరి దక్షిత సుమాళి, వర్ణనీయ
శోభనద్రవ్య సేకమ, స్తోకగామ, ఘాటినింగకి మణిధనుః, కోటిసేన. ౫౭

కం. ఇవ్వైఅగున నిలువాగును జ్యోత్తిలి పన్నీటివేటి, సోవలు దివికిన్
మొత్తముల నదులు నీనగ, నత్తరి నడచిరి పరస్ప, రాహ్వానములన్. ౫౮

మ. విలసద్వజ్ర మణీగణారుణ మణీ, విద్యోత భూషాచ్ఛవుల్
గాయుంబర్వంగ నభ్రమండక్షి బర్హి, ష్కర్త్ర స్ఫురద్వాగ్గతిన్
కలధౌతాద్రుల బోలినాది గరుపుల్, గన్పట్టి జైనెక్కి మి
క్కిలి కన్దేవ్రుడు వెన్నుడుం జాబిలత్తో, గ్రేళ్వాగుచున్ వచ్చుచున్. ౫౯

క. నెలపొడుపున జగమెలుంగంగ, గలయంబార లెత్తుంజలి, కైవడిసపుడ
న్నెలదళ తాలువు చట్టము, తులలేనిముదమ్ముగ్రమ్మి, తొంగిబడనడచెన్. ౬౦

క. జగముల యదృష్ట మెమున, జగదీశ్వరు లేక సరణి సమ్మోదరసం
బగణీయముగా నడచిరి భగవద్వైభవము దృష్టి, పాత్రబయ్యెన్. ౬౧

ఉ. రమ్మని శౌరి వారలును, రమ్మసి శంకరు వారలున్ విషా
రమ్ముల కౌను లగ్నముని, రమ్మని యోడారు వారలుం బ్రబా
రమ్ములు సల్పు చుంగరు ధు, రిమ్ముల నిమ్ముల నింత వంతదూ
రమ్ములం బిల్చుచున్ శుభభ, రమ్ముల దాసిరి వేగిర మ్ములన్. ౬౨

చ. కదసె జనార్దనుండు త్రిజ, గన్నుతిమా బువ భేంద్రవాహనున్
గదసె మహేశ్వరుండు విహా, గ ప్రభుయానము నొండొరుంజతూ
స్పద వృష భధ్వ జాండ జసు, భధ్వజ ముల్బెచిం గొంచుం బ్రేమసా
పదబిగియారం గాంగిభుసం, బట్టెనసంగను పట్టెనయ్యెడన్. ౬౩

క. హారగణ ములపై పైముత, హారగణములు దిరజనిచయ, హారగణములపై
హారగణములు వారుపైహరి, హరిపైహరుండపుడనించి, రతులసుమముల్ ౬౪

ఉ. ఈవలనా వలన్ సతుల, హీనశుభాక్షత పల్లవాదులా
కావివరమ్ము నిండికొనం, జల్లంగ నెల్లరు గంధ చూర్ణముల్
తావులు గమ్ము నిమ్ముగం, బదంపడి చల్లంగ భూర్భువర్ముఖ
స్థావరలోక ముల్గనలి, చక్కటి కింజుకు డొంచెనాం దగన్. ౬౫

క. హరిచందన ముఖసర్జక, తరుబృందము నింగినిలిచి, తలుచుగ సరసో
త్కరపుష్ప వృష్టిగురిసెన్ నెరసెన్ సురవార సతుల, నృత్తములంతన్. ౬౬

క. గమనాగ [illegible] పుత్తుండగుచున్
రమణీయమగుచు లజగముల భ్రమయించె బాణసంఘ, బహుళ్యం బనగన్. ౬౭

ఉ. జ్వలనుఁడు నైజబంధు పరి, వారముతో జగదీశ్వరాత్మజో
లలిత కరగ్రహోత్సవవి, లాసవిలోకన జాతకౌతుకో
చ్చలన చలాచలత్వమున, సారతర ప్రకట ప్రదీపికా
కలన మనంతకోటి గుణ, కప్రతిభాసముఁ జూపెనయ్యెడన్. ౬౮

క. అన్యోన్య వీటికాగ్రహ మన్యోన్య పటీ ఘుసృణ, హారిద్రాంకం
బన్యోన్య చరణ యావక మన్యోన్య ప్రహసపూర్వ, మైవేడ్కతగన్. ౬౯

— * ఊరేగింపు * —

చ. గరుడ హయమ్ము డిగ్గిమురఘస్మరుఁ డాత్మవధూస మేతుఁడై
హరసుతు గంధ చందనన, వాంబర దివ్యవిభూష ణాదులన్
వరుస నలంకరించె ముని, వర్గమునన్నతిసేయ నీశ్వరీ
శ్వరుల సదేశసీమ నిజ, వాహము నెక్కి మృదూక్తిఁ జూపుచున్. ౭౦

క. చల్లనిసడు పూలనెల్లర మెల్లన నడపించుకొనుచు, మేయొత్తడపుం
బెల్లుసరాసరి కంచుకు లల్లన వేత్రములఁ జడియ, నరుదేరఁగన్. ౭౧

సీ. చింతితాభీష్టార్థ, సిద్ధిసస్యములెల్ల ఫలదాయకంబులై పండియొరఁగ
వేణువీణాధ్వను, ల్వెనుతీగవిను వీధి బారటిల్లుచుఁ జుట్టు, భోరు కొనఁగ
నప్సరస్సర సీరు, హాక్షి సహస్ర నృత్తాయిత్తథి మిధిమి, వ్యాప్తి మెఱయ
వీచోపులిడు నీల, వేణికరాంభోజ కంకణ ఝుణఝుణ త్కార కలమఁ

గీ. జూపుసాఫల్య మొనరింప, సుకుచిరతకుఁ దావలంబాచు వైకుంఠ, ధామవీధి
సకలసన్నాహ సంరంభ, సహితుఁడగుచు వచ్చె నల్లన మాయూర, వాహ
నుండు. ౭౨

క. ఆపుర సౌధాగ్రంబులఁ గాఁ పురమున్నట్టి దివ్య, కాంతలు సుగుణో
ద్దీపుఁడగు గుహునిఁ జూడఁగ పైపైయుప్పరి గెలఁగమి, పఱగొనితంతన్. ౭౩

రగడ,

శ్రీశ్రీయుఁ పతులసరి, సిరియొందు గందుమటె
యాశ్రితుల కిటువంటి, యధిపతిని వినుమటె
కనకమున ముంచేభా, గవత జనబృంద ములఁ
జనకకన్సవలె వెర, చందమల నుందముల
నింతకన్నుల పండు, వెలుఁగ మెన్నఁడుమునుపు

గీ. కదలి తలితంత ముని సతీ, కరవిముక్త, పూర్ణహారి దక్షత సుధూళి, వర్ణనీయ
శోభనద్రవ్య సేకము, స్తోకగంధ, ఘాటినింగికి మణిధనుః, కోటిసేన. ౫౮
క. ఇత్తైఅగున నిఱువాగును జొత్తిలి పన్నీటివేటి, సోనలు దివికిన్
మొత్తముల నదులు నీనగ,వత్తరి నడచిరి పరస్ప, రాహ్వానములన్. ౫౯
మ. విలసద్వజ్ర మణీగణారుణ మణీ,విద్యోత భూషాచ్ఛవుల్
గాయుంబర్వంగ నభ్రమండకిం బన్నిష్కర్త్రు స్ఫురద్వాగ్గతిన్
కలధౌతాద్రుల బోలినంది గరుడుల్, గన్పట్టి పైనెక్కి మి
క్కిలి కన్దేవ్రుడు వెన్నుడుం జాలత్రో, గ్రేశ్వాగుచున్ వచ్చుచున్. ౫౭
క, నెలపొడుపున జగమెఱుంగంగ ,గలయంబార లెత్తుడలి, కైవడిసపుడ
న్నెలదల తాలుపు చట్టము, తులలేనిముదమ్ముగ్రమ్మి, తొఱిబడనడచెన్. ౬౦
క. జగముల యదృష్ట మేమన,జగదీశ్వరులేక సరణి సమ్మోదరసం
బగణీయముగా నడచిరి భగవద్వైభవము దృష్టి, పాత్రబయ్యెన్. ౬౧
ఉ. రమ్మని శౌరి వారలును, రమ్మనిశంకరు వారలున్ విహా
రమ్ముల కౌన లగ్నమని, రమ్మని యొండొరు వారలుం బ్రబా
రమ్ములు సల్పు చుంగడు ధు, రమ్ముల నిమ్ముల నింత వంతదూ
రమ్ములం బిల్పుచున్ శుభభ, రమ్ముల దాసిరి వేగిర మ్ములన్. ౬౨
చ. కదసె జనార్దనుండు త్రిజ, గన్నుతమూ ఋష భేంద్రవాహనున్
గదసె మహేశ్వరుండు విహ, గప్రభుయానము నొండొరుంజతురా
స్పద వృష భధ్వ జాండ జను, భధ్వజ ముల్పైనం గొంచుం బ్రేమనా
పదబిగియారం గౌంగిళులం, బట్టినంగను పట్టినయ్యెడన్. ౬౩
క. హారగణ ములపై పైముర,హారగణములు దితిజనిచయ, హారగణములపై
హారగణములు వారుపైహరి,హారిపైహరుండపుడునించి,రతులసుమముల్ ౬౪
ఉ. ఈవలనా వలన్ సతుల, హీనశుభాక్షత పల్లవాదులా
శావివరమ్ము నిండికొనం, జల్లంగనెల్లరు గంధ చూర్ణముల్
తావులు గమ్ము నిమ్ముగం బ, దంపడి చల్లంగ భూర్భువర్ముఖ
స్థావరలోక ముల్గవలి, చక్కటి కించుదు దెంచెనాం దగన్. ౬౫
క. హరిచందన ముఖగర్జిత, తరుబృందము నింగినిలిచి, తఱుచుగ సరసో
త్కరపుష్ప వృష్టిగురిసెన్ నెరసెన్ సుర వార సతుల, నృత్తము లంతన్. ౬౬
క. గమనాగ [illegible] మతుండగుచున్
రమణీయముచు లజగముల భ్రమియించెన్ బాణసంఘ,బహుళశ్రీ బన్నగన్. ౬౭

ఉ. జ్వలనుఁడు నైజబంధుపరి, వారముతో జగదీశ్వరాత్మభూ
లలిత కరగ్రహోత్సవవి, లాసవిలోకన జాతకౌతుకో
చ్ఛలన చలాచలత్వమున, సారతర ప్రకట ప్రదీపికా
కలన మనంతకోటి గుణ, కప్రతిభాసముఁ జూపెనయ్యెడన్. ౬౮
క. అన్యోన్య వీటికాగ్రహ మన్యోన్య పటీ రఘుసృణ, హారిద్రాంకం
బన్యోన్య చరణ యావక మన్యోన్య ప్రహసపూర్వ, మై వేడ్కఁ దగెన్. ౬౯

— * ఊరేగింపు * —

చ. గరుడ హయమ్ము డిగ్గిమురరి, ఘస్మరుఁ డాత్మవధూస మేతుఁడై
హరసుతు గంధ చందనన, వాంబర దివ్యవిభూష ణాదులన్
వరుస నలంకరించె ముని, వర్గము సన్నుతిసేయ నీశ్వరీ
శ్వరుల సదేశసీమ నిజ, వాహము నెక్కి మృదూక్తిఁ జూపుమనన్. ౭౦
క. చల్లనిసడు పూలసెల్లర మెల్లన నడపించుకొనుచు, మేయొత్తడపుం
బెల్లుసరాసరి కంచుకు లెల్లను వేత్రములఁ జడియ, నరుదేరఁగన్. ౭౧
సీ. చింతితాభీష్టార్థ, సిద్ధిసస్యములెల్ల ఫలదాయకంబులై పండియొరఁగ
వేణువీణాధ్వను, ల్వెనుతీకవిను వీధి బూరటిల్లుచుఁ జుట్టు, భోరు కొనఁగ
నప్సరస్సర సీరు, హాక్షి సహస్ర నృత్తాయిత్త థిమిథిమి, వ్యాప్తి మెఱయ
వీచోపులిడు నీల, వేణీకరాంభోజ కంకణ ఝణఝణ త్కార కలమఁ
గీ. జూపుసాఫల్య మొనరింప, సుకుచిరతరఁ దావలంబాచు మైమెఱయ, ఘనవీధి
సకలసన్నాహ సంరంభ, సహితుఁడగుచు వచ్చె నల్లన మాయూర, వాహ
నుండు. ౭౨
క. ఆపుర సౌధాగ్రంబులఁ గాఁపురమున్నట్టి దివ్య, కాంతలు సుగుణో
ద్దీపుఁడగు గుహునిఁ జూడఁగ పైపైయుప్పరి గెలకుమి, పరిగొనితంతన్. ౭౩

రగడ.

శ్రీశివుఁ పతులసరి, సిరిమెండు గందుమాట
యాశ్రితుల కిటువంటి, యధిపతిని వీండుమాట
కనకమున ముంచేభా, గవతజనబృందములఁ
జనకకనవలె వీరి, చందముల నందముల
నింతకన్నుల పండు, వెలుఁగ మెన్నడుమునుపు

శాంతిహారి నగరమునఁ, గలిగె సంభోగ తేనుపు
తగు నస్మృతవల్లి పొం, దర్య విల్లుల కిట్టి
మగడుగల్గుట భాగ్య, మహిమ యొంతనపట్టి
కోటిమదనుల రూపుఁ, గొన్న వాడీతుహుఁడు
కోటియున మానుఁడసి, పొగడుము మహోమహుఁడు
ఎంతపొడు గెంతలా, వెవ్వ రేయోగణము
లెంతయును జాలదే, యీహరి గృహాంగణము
కలికినేఁటికి మనము, గరిటిమే ముక్కంటి
తొలుతఁ జేసిన పుణ్య, ఫలమిది యెూచాల్గంటి!
హరిహరుల కిటు వంటి, యన్యోన్య మబ్బరము
పరమ పురుషులు బాధు, భావమూనుట తరము
కలుకుటందెల ఝుళం, ఝుళలతో నృత్తమ్ము
సలుపు నచ్చరలపై, నిలిచె నాటిత్తము
ఎన్నఁడెఱుఁగము గదే, యిటువంటి వైభవము
వెన్న నగరములోన, వింతలే పొంభవము
తుంబురుఁడు మగరాల తాంబూరఁ జేమీటి
యెంబరము ముట్టరా, గంబు శోడెన బోటి!
ఎకిరింత లెడ్లక్కి, రెవ్వలే యీసావు
ప్రకట శివనా రూప్య, భటుతలే యీగుంపు
పదునాల్గు లోకముల బలగంబు లిదె నేడు
కదలెఁ గదహారికి సిరి, గలిగి నందుకు జోడు
తెరగంటి వాద్యముల, తెలుఁగుఁజగ దద్భుతము
మరువఁ జేసెనె యుర్వము, మాటయదె నిశ్చయము
తనకొడుగి సొమ్ము, లల్లునకిచ్చె నటశౌరి
కనక కనకాంబరము, గప్పెనఁట క్రౌంచారి
ధవళాత పత్రములు, తలచయ్యె నంతంత
నవలఁ జూడుము వచ్చె, దతఁ మను హంత
ఇంత [illegible]

ఇంతి యూరి హారుల కుద, యించినధు రంధరుఁడు
మునిమండ అమ్ములు న, మూలవముగ రాఁగంటి
ననసేల వాజీ, వనముగట ముక్కంటి
అరదముల ద్విరదముల, నలివ లెక్కట గలదె
బిరుదు మగ వాఁడ్రకిది, యరుదనుచు ననవలదె
పాదిహారాంగ నలువి, య్యమ్మ లంకూట కొఱకుఁ
జిరతపః ఫలమెంత, జెండిరో యిది వఱకు
శైవ వైష్ణ వులకు, సమర సభావంబుఁ
గావించె నఘటనో, ఘ్నట నంబు దైవంబు
అపరఆజి గట్టునలె, నరుగు గజముది గనరె
యపరాధ మటుల నకుఁ, డతఁడు గణపతి వినరె
కోటికోటులుపీఠే, గుఱ్ఱముల సుందరులు
రాటుదేల్చి నమహా, రణరంగ భయకరులు
ఎంతపరిభవ మమ్మ, యీశ్వరుని భువనమునఁ
గొంత తక్కువ గలదె, కుధరధరు భవనమున
ఫలియించె మనతపః, ఫలమెల్ల మనసారఁ
గలిగె నానందావ, గాహనము తమిదీర. ౭౪
క. ఇవ్విధమున నుడువుచు నల జవ్వనులంతంత రక్ష, సౌధంబులపై
నివ్వాళు లిడుచు మువ్వపుఁ గవ్వపు మలఁ దాఋనగరు, కడురంజింపన్. ౭౫
ఉ. మెల్లనరాజ వీథులన, మేయ విభూతి మయూర వాహనుఁ
డుల్లము నందిగుర్చు మద, నోజ్జ్వల వేదనను త్సుకత్వసం
వెల్లవమాను పూర్వాఁదల, మీపమునఁ మురుపెట్టు చుర గభీ
రోల్లస నంబునన్ బరిణ, యోత్సవ దోహళ వైభవంబునన్. ౭౬
గీ. వచ్చిశ్వశురగృహద్వార, వాటమునను వాహనముడిగ్గి సకలస, న్నాహమలరుఁ
జల్లిదండుల్లు పెడ్లి పెద్దలునుజుట్టుఁ గొల్చుకొనఁగ సువాసినీ, గణమునదుమ
ఉ. ఆరతు లెత్తి భోట్లు వాసి, తాననలైహారిదిత ముతల్ రుణ
త్కారని నాదమే దురత, క్రమకరమ్ముల సాదరన్ ఫలా
శీతవయుక్తిఁ జల్లఁగవ, శీకృత సర్వ హృదంత రాభుఁడై
యూరత నంపుటుత్సవ గృ, హాంతర సీమకు నేగెనంతటన్. ౭౭

— * పాణిగ్రహణోత్సవము * —

ఉ. సారస నేత్రు నానతిమిఁ, శాలమణీమయ కీరరత్నపు
ద్వారము నుస్థితుల్ పరిచ, నవ్రజమున్నతిఁ గూర్పజాహ్నవీ
జారుఁడులోనుగాఁ దగిన, చందములన్ సురకోటి నిల్వనా
యారహియుండు మధ్యకన, కోన్నతరత్నసుఖాసనస్థుఁడై. ౭౯

మ. మునిమధ్యంబున బ్రహ్మసీతముఁ బెం, పున్నింపు ధర్మజ్ఞునిన్
ఘనపౌరోహితు వామదేవుఁ గనిసం, కల్పించి పుణ్యాహవా
చనపూర్వమ్ముగ విఘ్ననల్లభసమ, ర్చం జేసి మంత్రోక్తిఁ బా
వనచారిత్రుఁడు కేకివాహుఁడతిభ, వ్యశ్రీఁ దగెన్ మానియున్. ౮౦

క. శంకావిరహితముగ మీ నాంకాయుతమూర్తి గుహుని, హస్తాబ్జమునం
గంకణము గట్టెసురునకు సంకేజా రాదుయాత్ర, మిడియును పగిదిన్ ౮౧

క. అందమున కార్యసిద్ధిని కందర్ప జయోదిరలను, గరములఁ గొనుచా
యందగి పాణిగ్రహణా స్పంద క్రియగు గుహుఁ డొనర్చె, సంకల్పంబున్. ౮౨

క. అన్యోన్యా వరణంబుల నన్యోన్యాభీష్టసిద్ధి, యగునౌకాయుపలో
కన్యాయువృత్తి వాంఛిత కన్యావరణాప్తిఁ గుహుఁడు, గాంచెనిచ్చెగనున్. ౮౩

చ. నిజచరణోపలబ్ధితటి, నీరుఁ బవిత్రజగత్త్రయుండు భా
వజజనకుండు పేడ్కనిజ, వల్లభ మేలిమిగిండి వాఁడిగాఁ
గజసలిలంబు దోయకర, కంజములన్ శిఖివాహు పాదపం
కజయుగళంబు బాగడిగెఁ, గల్పవిధాన పురస్సరంబుగన్. ౮౪

శా. గౌరీపూజన సాంభృతాధికసుఖాక్రాంతాంత రంగంబులన్
నాకీసల్లపి తాత్మనాయకకథా, సవ్యామృతాస్వాదనో
పారస్మారశిఖార్ద్రి దేహపులక, వ్యాసంగమై యొప్పఁగాఁ
బ్పారందోడ్కొని వచ్చిరచ్చటికిగ, న్యాయుగ్మమున్ చెచ్చెలుల్. ౮౫

సీ. రత్నకుండోల్లస, ద్రమణీకరాంతర చామరానిలములం, చలనెలర్ప
పావిదల్లాళికా సాహిహానినాదమే దురుతతూర్యములతో దోపులాడ
దరుణాంగ పవిత్రత త్తులక భూషణరత్న చయాగ్నికలతో సందడింప
ఘనపురంధ్రీగౌరీ కల్యాణపాటముల్ పటుపురోధోమంత్ర శరణమెనయ

గీ. భువనకన్యావరణశోభో, ద్యోతి నెరపు కరణిఁ గన్యావరణశోభో, త్కలికఁ గూర్చి
వచ్చుతనయలఁ గాంగిటఁ, గ్రుచ్చియెత్తి రత్నపీఠులనుసి చెనా, రాయ..ఖ..ండు.
మ. పరమ ప్రేమను వాసుదేవబుధి సు, బ్రహ్మణ్య కంఠస్థలీ-
పరవిప్రర్షిక రావమన్విత వినూ, త్నబ్రహ్మ సూత్రద్వయీ-
పరిరంభ భంగబోనఁ గూర్చెఁ దావకమనో, వాంఛా సమాసంజన
స్థిర సూత్రమ్ముల టాచుఁ దధ్రువ సదా, శీర్వాద పూర్వంబుగన్. ౮౭
క. పట్టులకుం బట్టుల ఁజేపట్టాగల గట్టుపట్టి, పట్టికినదు రుక్
బట్టించె మేన్మినీటం బట్టగు పట్టంచుసేలు, వాలెట లచటన్. ౮౮
క. కన్యకుల శీలాభ్యాం ధన్యేతుభ్యంన దామి, ధర్మేచార్థే
చాన్యోన్య మస్తుసుఖమని ధన్యతహరి థారవోసెఁ, దళయుల గుహలు చేక ౮౯
క. అతిరోహిత పదసేవా యతికై యన్యోన్య వాంఛ, నందితిమనికా
యతిరోహి తానలోకన రతిసుఖ మందిరి వధూవ, రత్రయ మచటన్. ౯౦
లయగ్రాహి.
శూలి వనమాలి సుర, పాలి విధి హేళి ముఖు
లోలిఁగన ఁదాపసజ, నాళి జయమిడఁగా
నాళికలు గూడఁ గుల, పాళికలు బాడఁగాన
ప్రేలి కొనలను బట్టి, గాళి కొనుకొరా
హేళిమును శంఖముల, మేలిమికి మెచ్చిజిగి
మేలిమిని బిరుదు విడు, పోళిక నయాదే
బాలికల కంఠముల, ఁజాలిఁదలఁ కుచముఁగనక
తాళికలు కట్టెజయ, కేశులల రాలన్. ౯౧
క. అతిశయ దాంపత్య సుఖాపేక్షా ఫలదాయ కంబు, ధీష్ట సుఖశ్రీ
రతుకము వధూవరుల కధోఁక్షజుఁ డొనరించె నతు, తాపోపంబున్, ౯౨
గీ. ప్రాణవల్లభు నౌదల, పైనియమ్మృత వల్లిసౌందర్య వల్లులు, జల్లుముత్తి
యంపుఁదలబ్రాలసొంపుగ, నింపనెసఁగె మల్లి కాకుసుమాంజలు, లల్లిరనఁగ ౯౩
గీ. తారకారాతి చెలులరయా, దలలఁజల్లు ముత్తియమ్ములతలబ్రాల, మొత్తమెల్ల
మొనయుతమ కమ్మమదిలోన, ముమ్మరింపఁ దురుములను గమ్మజాజులు,దు
.. రిమిరనఁగ. ౯౪
ఉ. చల్లిరి ముత్తియంబులను, జల్లిరి తప్పక-ల కెంపుగుంపులన్

జల్లిరి పద్మరాగములు, జల్లిరి కొమ్మగ రాలసోనలన్
జల్లిరి పచ్చటకుతలు, జల్లిరి పుష్పవులఁ దండులంబులన్
జల్లిరి బాలికాపుణులు, చంద్రకళాధర సూనుసాదలన్. ౯౭
సీ. అన్యోన్యవరవధూ, హస్త సంఘర్షణో చ్చలనాభ్ర కరకాతి, శయకరములు
గాత్రసంవేల్లన, క్రమమాల తీసూన సర్వాంగ కంచుకా, శంకితములు
పరితస్స భాస్థలీ, పరిపతన్మక్తాప రంప రాపీఠస, ద్రజితములు.
ముక్తావితానస, మ్మోహనోత్తేజకాం బరచారి పాళికా, పరిణతములు
గీ. శర్వ నందన పరిణయో, త్సవవిముక్త మౌక్తికంబులు జగదేక మాన్యగరిమ
నిఖలభువనాభి పూర్ణని, స్నిద్రరుచులఁ గలుమ నిర్వారణంబులై,కలయఁబర్వె.
శా. రంభాస్తంభ విజృంభితాంగణముదా, రద్వార రత్నావళీ
శుంభద్దీర్ఘ చతుష్కవాట సమును, స్ఫూతా ప్రసత్తోరణాం
బుంభోజోత్పల మాలికా వృతమునా, నయ్యుత్స వోద్వేదిపై
గాంభీర్యార్ణవుఁ డగ్గుహుండు దలరెజా, గ్రద్రత్నపీఠస్థుఁడై. ౯౮
గీ. ఐహికాముష్మిక శ్రీల, ననుకరించి యింతులిరువంకలను బేర, మెక్కియుండ
నమృత కరశేఖ రాత్మజుం, డలరెభుక్తి ముక్తిదానైక పట్టాభి, షిక్తుఁడనఁగ.
లయగ్రాహి
బాలికల సుగుణమణి, పాలికల విలసనుడు
పాలికల పరివృతను, భాలికల తోడన్
గేళికల మలయఁగవి, రాలికల తలవలపు
జాలికలవలపు సెగఁ, దూలికలనైనన్
మాలికలఁ గుసుమవిస, రాలికల నిసదరిం
ఛోళికల భరతకర, తాలికల జోలిన్
మాలికల కంతులక, పాలికల వాణిక్రుప
నేలికలయుచు గుహుఁడు, పాలికలఁ బూన్చెన్. ౯౯
క. నేర్పివిరి వింటివేడిమి కోర్చిగుహుండ భిమతార్థ, మొందిచిరాయు
ర్వార్ధ్చియశో బలాదుల కచ్చిమ్మాతని ప్రజత్త్తి, నార్పుల ప్రేల్చెన్. ౧౦౦
శా. కేళీవిభ్రమకృద్విలాసమొల యంగెం, గేలనుప్పొంగుచున్
నాళీకాస్యల తోడుతన్ గుశలసం, ధానంబుగా నందియా
గాలీలామ దనుండు తచ్చెరువుసా, త్కాత్కార సప్తార్చిలో

స్థాలీపాకముఁ జేసె నెలవాను విధినా, స్థానాస్థములల్లనంగన్. ౧౦౧

క. అచ్చెరువుగ ననలార్చుల నచ్చెరువ హౌతేంబొనర్చి, యభిమత మహిమా భ్యుచ్చయమునొందఁగనుదివిమచ్చయమాశీర్వదింప, స్కందమండలరేఖ. ౧౦౨

క. మునులు నరుంధతి మొదలగు మునిపత్నులు స్వస్తిపూర్వ, ముగ సన్నిధిఁ జే సిన ప్రమొక్కితద్విలోకనజనితానందుడయిగుహుండు, సఫలతఁగనియెన్. ౧౦౩

క. వలగొను వధూ వరులకొఁ గిళులన్ నెలకొల్పి శుభము, గీల్కొలు పుచున త్తలిదండ్రులత్త మామలు సలలిత సమ్మోదపరవ, శతఁగాంచిరొగిన్. ౧౦౪

శా. హరువారన్ హరివారు పూన్చిరి సుగం, ధాలేప వీటీతతిన్
హరివారిన్ హరువారు నట్టుల సుగం, ధాలేప వీటీతతిన్
సరిగా సర్వసువాసి నీచరణలా, షాపంక పాటీరగ
న్ధర సాప్లావన సేచనాది సుఖస, త్కారంబు తోరంబుగన్. ౧౦౫

క. లలనామణి యొక్కతె గుబ్బలపైఁ జెంగల్వదండఁ, బడవైచికిలా కిలనవ్విపుష్పిణివిమేల్ తొలఁగుముబోటులకుఁదగదు, ధూర్తతయనియెన్. ౧౦౬

గీ. రమణియొక్కతె కాశ్మీర, రజముత నదుదోయిళులఁ జల్లి పూఁబోణి, తొలఁ గుతొలఁగు
భళిరజస్వలవైనగు, బాటు చేతఁదగు నెయీదివ్యసభలధూ, ర్తత్వమనియె. ౧౦౭

చ. కలికియొకర్తు చెంతఁ జెలి, కన్నుల గంధర జంబుజల్లినన్
దెలిపియొకండు గాగిళులఁ, దేల్చుచుగుబ్బలఁ గేల్దెమల్చినన్
గలికియకాఁ దలంచియలు, కన్ సరికై పెనగంగఁ బోవన
ప్పొలకువలేమి సిగ్గుఁబడె, పొంతలనుల్లున నవ్విరంగసల్. ౧౦౮

సీ. చెక్కిళ్లనొకతెకా, శ్మీరంబుఁజల్లింపె నుదుట గంధమలందె, యువిద యొకర్తు
లలనకన్నులమీఁద లాపొరసముఁబూయ గెమ్మోవిఁగాటుకఁ, గ్రమ్మెనొకతె
పున్గుకంఠమునందుఁ, బుగులుకొల్పె నొకర్తు కస్తూరి నలదెక, చుముల నొకర్తు
తిలకంబుగబ్బిగు, బ్బలనుంచె జెలిరసూర్తుమకరికల్పొమలపై, మలచెనొకతె.

గీ. పరిణయోత్సాహ పరిహాస, పారవశ్యభరితవైఖుట్లు, చెలరేగి, కడతు లిట్టి కర్మముల్ వ్యతిరిక్తము, ల్గాఁబొనర్చి సరసహాస్యాను బంధము, ల్జరపిరపుడు.

చ. ప్రముఖుల వెంటవెంటఁ బసి, భాగవతుల్ ఘటికొంద లామలో
నమలిన గంధసారముల, పాళముముంచఁగ మేలువచ్చెమా
సమరస లింగదీక్షఁగన, జాలరసర్పిత సక్తికెంతమా

త్రముసహియింప మన్న జెను, తగ్గరువీరు వ్రతస్థు లన్నరీశా. ౧౧౧
ఉ. భాగవతా వళిం చెదరి, పానింగం బానిషదాళి కొందఱు
ద్వేగముబుట్టఁ బట్టుకొని, బెట్టుగ గంధము నోళ్లనింపనీ
యోగడమేమి సీవిమతు, లారడిఁ బెట్టిరటన్న మానకి
చ్ఛాగతవృత్తి సల్పిరవ, శిష్యుగఁ జుట్టుల వారునన్వగశా. ౧౧౨
క. తరుణుల పురూషంబులఁ బురుషస్త్రీ యూప ములునుఁ బురి కొల్పుచున
ప్పరిహాసము పరిహాసో ద్ధురతయువర్తిల్లఁ జెలగుదురు కొందరొగిశా. ౧౧౩
సీ. పరుగు లెత్తుచు వెంట, బడిపట్టుకొని గంధరజము మోములనిండ, రాయువారు
పొంచినేర్పునఁ జారి, బొంకించి పన్నీట జొత్తిల్లఁగా ముంచి, మెత్తువారు
దంభవర్తననోర్చి, జృంభణాదులనాస్య బిలముల గంధంబు, లలమువారు
పరులతో ముచ్చటించి, పహాత్తగ వచ్చి యిరువుర పైగులా, లిడెడివారు
గీ. నగుచునన్యోన్య మిగనాగు, పంగనలునుపురుషులానందర సపరి, పూర్ణులగుచు
నగుచుఁ జెలిచేగి వైభవో, న్నయన సదృశలీలలఁ బెనంగిరు ద్వాహ, వేళఁగలిమి
వ. ఇత్తెఱంగున ననంతానంతమాశిద కచ్చకితజ్ఞో భావి భానమానుండగుచు హా
రసూనుండు మురహరు కుమారికాయుగ ళీకర గ్రహణ కౌతూహలంబునసఫ
ఫలితాంతఃకరణుండై లగ్నోత్సవంబు నిర్వర్తించియుత్తుంగ మణీమయ సింహా
సనంబున నాసీనుండై యిష్టవిహారంబుల సంతుష్టుండయ్యె. వధూయుగళంబు
పరిచారికాన హారంబులు పరివేష్టింథ నిజ మనోహార పరిసర నివాస
ఘోష సమున్మిషదీప దంత రాయుంబగు నంతరావాస మ్ముల కుంజని, జననీ
ప్రముఖ నిఖిలశశిముఖీవారమ్ములు గారవింప సుఖగోష్ఠుల నిష్ఠానురూపం
బులగువర్తనంబులం బ్రవర్తిల్లుచుండ, నంత నారాలిక వర్గంబులు చతుర్భుజా
నుమతంబున నిజభోజనావసరంబయ్యె. సత్వరంబున పాయతంబుగావలయు
నని బంధు బృందంబులకు విన్నవింప నంతలోన నేకపురంధ్రీజ నంబులు ని
వాళులు సువర్ణభాజనంబులం గొని సమయ సంసూచనంబొనర్చుట కుం
ఖము జెంచి జగదీశ్వరుండగు శౌరీవల్లభు నగ్రభాగంబున నిల్చి నమెయ్యనో
య్యన దేవీ సహితుండై గద్దియడిగ్గె ననంతరంబున నెల్లవారలు గద్దియలు
శిగియుథేచ్ఛంబుగ తేచి సముత్సాహంబున. ౧౧౪

— * బుస్వం బంతి. * —

సీ. పాకుశాఖల వరా, టీదురాధ క్షత ప్రోల్లసత్సల్లాప ఘోషకృత్తుల్ల

గంధతైలాభ్యంగ, స్నాత్రానులేపనా చిరత రోష్ణాంబుస్నా, నేచనముల
హైమాంతరీ యోత్త, రాసంగ సర్వాంగ లలితాంగ రాగా, ద్యలంకృతులను
మణిమయాసనపీ, మాంభః పూర్ణ సౌవర్ణకలశ దేవార్చార్థ, ఘటనములను
గీ. హరిహరోభయపరిచారి, కాయతినులు హరిహరోభయసామ్రాజ్య, కాయుతముల
నుపచరించినవారువీ, రొక్కతఱిని భీతములలంకరించిరా, వేశనముల. ౧౧౬
ఉ. వియ్యపు రాలిత్రోఁ గదలి, వేలకొలంది పురంధ్రులుల్లపు
న్నెయ్యపు రాంధ్రులోకజన, నీప్రియపూర్వ మహోపచారులై
యొయ్యనఁ గూరుచుండిరిమ, హోన్నత పీఠులఁ బారయావతం
బయ్యఖిల త్రిలోకవని, తావళి లోనగు వారు గూడఁగన్. ౧౧౭
గీ. అంతనొయ్యన మజ్జనం, బాడిధౌత వసన భస్మాంగ రాగపూ, ర్వముగ మేన
జందనాలంకృతుల దాల్చి, సర్వలోక సార్వభౌముండు చనుదెంచె, చంద్రధరుఁడు
క. అరుదెంచు హరుని గనుగొని యరుదగు రతనంపుగద్దె, యంగొనియుడిమం
దరశిర పరిచారకవరు లరిగి వెసన్ విన్నవింప, నందు వసించెన్. ౧౧౮
మ. శరభాఘోరగ జాస్యదక్ష మఖభి, చ్ఛాస్త్రాదుల యుత్సవాం
తరసత్కారము లాదరించి యనుగుం, దమ్ముల్ స్మితోక్తిన్ మదిన్
గరగం జేయుచు వెంట దోకొనుచు జా, గ్రద్వ్యగ్ర హోత్తేజముల్
హరిదంతమ్ములు గ్రమ్మగద్దియలపై, నాహూతులై యెక్కెడిన్. ౧౧౯
క. కాలాగ్ని రుద్రముని ముని పాళి యపారముగ వెంట, బలసి కొలువర
త్నాలం కృతపీఠమ్ముల నోలిన్నివసించి రభిమ, తోత్సవమలరన్. ౧౨౦
క. కమలాసన కమలాంబకు లమలాసనముల వసించి, రమరోరగబృం
దములెల్లఁ జుట్టునలనుగఁ దమతమ వారెల్లఁ దోడు, తఱిగూర్చుండన్. ౧౨౧
మ. జలజాతాంబకుఁ డెల్లవారల వివి, ధావృత్తి వేత్త్వేఱఁదా
దెలియంజూచి ప్రసన్న చిత్తమున నెం, తే దేవదేవుండు గే
వలవాంఛందన రాకకై యెదెయభి, ప్రాయంబు సూచించెనం
చెలమిందానును గూడు చుండెను పగా, రీశాగ్ర పీఠంబునన్. ౧౨౨
సీ. మిథ్యామథ్యల దోయి పార్శ్వయుగళి, న్మెచ్చిలఁ గ్రాంచాఱిత
సద్వైడూర్య మణీగణస్థ గితశుం, భత్పీఠ మధ్యంబునన్
దభ్యాయహాథి వహించిమించె భువనా, భ్యర్హ ప్రభాచాతురీ
మధ్యాహార సరత్నగుచ్ఛ తరళా, మంద ప్రకాశంబులన్ ౧౨౩

గీ. చరణ మాంజీరముల ఝుళంఝుళరవంబు పటుకటీతటపటపెళ, ప్పెళరవంబు
కరసరోజాత కంకణ, క్వణరవంబు దఱుచుకొనన విరోధసుం, దరులు వెడలి

సీ. తొలుసంజ నలయించఁ, గలమించుగలసంచు బలుకై పులికళంపుఁ, బళ్లెరములు
నెలతళ్కులను నేల, గలమేలి మగరాల వన్నెలనేఁకొన్న, గిన్నెయలును
పసగుల్కు పసిమిలో, మిసిమి దేలినక్రొత్త యపరంజకుప్పెనో, యగపుగిండ్లు
రతనంపుఁ బిళ్లచా, ల్జతసంతన పుతావి పొగలీను సాంబ్రాణి, పుడక జోళ్లు

గీ. వీరువారన కపుడెల్ల, వారికలర నిట్టులుపభోగ్యములు గూర్చి, యింది రాసు
మగము దెలియుచు సకలాభి, మతము లెఱిగి నలిననేత్రలు రసరసా, న్నములు దెచ్చి

సీ. బాఱువో దంచియ, చ్చముగ నేరిన రాజ భోగంపు బియ్యంపు, టోగిరంబు
కళుకుమేలిమి వన్నె, గులికి ఘుమ్మునఁ దావి గ్రమ్ము కమ్మని క్రొత్త, కంది పప్పు
ఆజ్యధారాధూప, సాధిమ్కృతర సానుకూలమై డిగుతియ్య, గూరగుంపు
తడఁచిడా చినముక్క, కానిరెక్కడు నావ దళమైన పచ్చళ్ల, తండములును

గీ. ఆనగమ్మున వాసించు, నానగమ్ము దప్పళమ్ము మిరియాలచే, దనియుచారు
పంచదారఁ బొరంటిన, పచ్చిపులుసు హారిహారుల పజ్తినొడ్డించి, రలరుబోండ్లు

క. ఖండింపక పరికరములు నిండారంజొని పిక్రాంగు, నేర్తఱరుచిరా
వండిన కాయల తండము లొండొరు లప్పుడక్తు లందు, నొడ్డించిరొగిన్. ౧౨౮

గీ. కంద కాఱువుచ్చి, కమ్మని నేతిలోఁ బొగచి యంటు పులుసు, బూరల నులిమి
శర్కరంపుఁ బొడులు, సంధించి, బాంధుబృందముల పళ్లెరములఁ, దనియనిడిరి.

ఉ. అల్లము కొల్లవో వక్కల, యంగడు నూఱిన పచ్చడుల్ నెఱా
పుల్లని పేర్లు పచ్చడులు, పొంగులు దేఱెడు పుల్లమీగడల్
బెల్లపుఁ బిండితోఁ బూరటు, పెండలముల్ పెనుతియ్య మీగడల్
వెల్లుగఁ బళ్లెరంబులను, బెట్టిరి బాంధువు లబ్బురంబుగన్. ౧౨౯

క. ఒడలును నతిరస ముఖున ప్పడములు వడియములు సాన, వాలుం బెరుగుల్
వడకట్టు మెంతిపెరుగుల్ బడతులు వడ్డించి రపుడు, పజ్తుల వెంటన్. ౧౩౦

క. పలుతెఱంగు పిండి వంటలు వలపులు బుగులు కొను నెయ్యి, వాచవి జున్నుల్
పలుచని చక్కెరపానకస మలివేణులు బంధుజనుల, కర్పించిరొగిన్. ౧౩౧

ఆ. పనస పండ్లు ననఁటి, పండ్లు మామిడి పండ్లుజామపండ్లు నారఁ, జాపుఁ పండ్లు
ద్రాక్షపండ్లు మొదలు, తనియంగ ఫలతతుల్ బంతివారికిడిరి, యింతులపుడు

ఉ. శోభన దేవతాప్రచయ, సూచక మంత్రపదాను షంగసం

శోభితమై జగద్ధుంత, సూదనమై పరమేశ్వర ప్రసా
దాభరణంబునై తనరు, నట్టిసుధాశన సత్రమోంకృతిన్
స్వాభిమతోపభుక్తి సలు, పందొడంగెన్ మునిపంక్తి పూర్వతన్. ౧౩౩
క. ఏకాపోశనముగ స్వర్లో కావాసాదులాత్రి, లోచన తనయా
స్తోక వివాహాశోత్సవమున జోకన్భుజియించిరధిక, శోభాన్వితులై ౧౩౪
సీ. ఈశ్వరానుగ్రహో, దిదమ భూదితి వదత్ ప్రమథంబు దద్వచో, భాగవతము
ఫలితంతపః పరం, ప్రవదత్యు రమ్యనై తాద్రుగాలాపసం, వాదిసిద్ధ
మభిజ్ఞో విలోకయ, తాపసో విచిత్రమి త్యుక్తి విద్యాధరం, బుచితమేవ.
శ్రీమతామితి తప, స్విజనమ్ము బ్రహ్మానుభవతుల్యమితి చజ ల్పత్పరమ్ము
గీ. నగుచునఖిల జగన్మోహ, నాభవాత్మ జాభిషేచన కోత్సవా, భ్యర్హబంధు
బృందసత్రాను భూతియ, మందవిభవ ధూర్వహ బాచుం దనరెనద్భుతమెలర్ప
సీ సుంభిశీతల జలా, హరణకాలోత్పన్న గరగిళారవ సము, ద్ఘగణమంలు.
యుగిపదం స్థితంబు, లగుం నళ్ళంబుల పెళపెళధ్వనులయు, ద్బ్రహణములు
శాకసూపనివేద, నాకమ్రికామినీ కరఝుంఝ ఝుళితకం, కణరవంబు.
ఆహార మధ్యము, ధ్యఖ్యాత హారిహార స్మరణాలకజయ జయా, శంసనంబులు
గీ. జృంభభాం భానినాదవి:జృంభనమలంకిటంతిరాభ్యనహారిహి, కర్ణరనములు
గలయనేకీభవించిమి,న్నలమిం కొనియెనిఅుదెలుగుహారలునుభుజి,యుంచునపుడు
చ. సరస రసాన్నసౌష్ఠవము, సౌరభపుంపుమితో రుశాకని,
స్ఫురణము భక్ష్యపాయసవి, శుద్ధిఘృతప్లుతి దుగ్ధదధ్యుదా
హరణ సమృద్ధి మెచ్చుచున, పారరసాలస చిత్తవృత్తులై
కరమరు దొందు చున్మదము, గాంచిరి భోజనవేళ నెల్లరున్. ౧౩౫
చ. పడతులు పాత్రిహస్తలయి, పక్వపదార్థము పెల్లివారికిన్
బడిబడి నందం జేయుటయు, బంధువులుందని వోకకోడిగం
బిడుమర నాక పెల్లు భుజి, యుంచుట యున్నధనాండు వేలుపుల్
విడువక మోహినీ తరుణి, వెట్టగ మెక్కిన పోల్కిమైతగెన్. ౧౩౬
చ. హరికడ గంటి సన్నలఘు, తాంబుధి దుగ్ధపయోధి దధ్యదా
కరములు కల్పవృక్షములు, కామగవీమణి గుంపు గట్టుచున్
సరస రసాయన ప్రసర, సారర సస్ఫుతి వెల్లిబర్వబం
ధురతర బంధు పంక్తులన, నూనము దాప్లుతి నార్చెసత్త్రతిన్. ౧౩౭

ఉ. అంతట దగ్ధవార్ధితన, యామిని వియ్యఁపురాలి పఙ్క్తిలోఁ
గాంతలు శ్యామలా భ్రమరి, కాలశితా బగళా వ్యనేకదు
ర్గ్రాంత శివాంగ శక్తులను, జారతఁ బూన్చి మహాపహారసు
స్వాంతలఁ జేయ సంతసిలి, సల్పిరియుబ్బున నిత్యతృప్తులన్. ౧౪౦

క. అన్యోన్య కరాస్ఫాలన, మన్యోన్య విఘట్టపాత, మాన్యోన్యవిహా
ధాన్యోన్యస్మిత సోల్లు, తాన్యోన్యా హాసముఖ్య, హర్షము లెసఁగెన్. ౧౪౧

మ. సమయాచార వివేకశాలిని ప్రకా, శప్రాణితా శాస్యయా
శమచైతన్య సమర్పణంబున విమర్శ, ప్రాభవోద్దాములై
ప్రమదా శంకిణి సమ్ముదాబలమని, శ్వాన్యాపనోద్దామశ
గుములై సర్వవిలాసముల్సలిపిరి, క్షోభప్రభావంబులన్. ౧౪౨

చ. భరితము మానసగ్నితము, సైమది యించుక లేదుముందుమీ
దరసి రసాభి పూర్తిగణి, వార్పణఁ జేసితి కొంత మీఁదఁబు
వ్వరలన మైనసోకినర, సజ్జలు వ్రత్తుమటంచు నేమమల్
తరుణులతోడఁ దేల్చిప్రమ, ధ్వజముల్ భుజియించి రత్తరిన్. ౧౪౩

చ. చతురసు వాసినీ జనము, సన్నలసైగల నెచ్చరింపఁగాఁ
బతిభుజ యించుచోఁ దదను, భావము దప్పక సిగ్గుపెల్లునన్
ధృతిగొన రామి సెయ్యులప, రీతుకులంగి కురించునై జని
ర్వృతులవధూయుగంబు భుజి, యించెమనోహరు భుక్తపాతలోన్. ౧౪౪

సీ. అమృతవల్లి కటంచు, నతిరసం బిడభర్త సౌందర్యవల్లి యూ, ర్చక భుజించు
సౌందర్యవల్లికై, సఖుఁడపూపము జూప నమృతవల్లి తొలంగు, నధిపు నెఱఁగి
యఁటుపురకైఫల్యం, బిడి సప్రాణేశు భావమెఱింగి యిర్వురం, దమునఁ గొందు
రాత్మేశుఁ డిష్టాప్తి, కై వేగపాటొందఁ దత్ప్ర సాదైకత, త్వరతఁ గాంతు

గీ. రింతులిట్లు వధూవరు, లెల్లవారు మూగిసన్నల సైగల, మొనయుసవ్వ
లాగిమెలమెల్లదిలకింప, హర్షమత్తచిత్తములపొత్తులభుజించి, చెలఁగి రెలమి.

క. బంధువులెల్ల రసోల్లస బంధువులై షడ్రసోప, భాహారములన్
బంధురతర మోదామృత సింధువులై ప్రతిపదైక, జృంభణములచేన్. ౧౪౬

వ. మెల్లమెల్లనఁ బీఠంబులు డిగ్గుచుఁ బరిచారికాస హస్రసమానీతశాతకుం
భకుంభాంభోధారాసిగుంభనంబుల గంధచూర్ణవిలేపనాపూర్వంబుగాఁ
గరద్వయీప్రక్షాళనంబొనరించి చరణసరోజంబులు గడిగి విమల సలిలా

బుల నాచమనంబు లొనర్చి యధిగత సమయ కృత్యులై సమున్నత సము చిత సింహాసనంబుల లంకరించుచు హాటహార సదేశపరిష ద్దేశంబునఁ బ్ర వేశించి సమనంతరంబున వేగఁ బరిణయ సముత్సాహ కార్య ధురంధరు లుండించు ఘుమఘుమ జేలాలవంగ మృగమదఘన సారజాతీ ఫలసమన్విత వీటి కాశతంబుల నానందించుచుఁ దచ్చరణంబు లంజొక్కుచు సుఖంబు నం బ్రవర్తిల్లు నంతదేవీ శతమ్ములు గౌరీ సమేతలై కరచరణ ప్రక్షాలనంబు లొనర్చివీటి కామోదమే దురము ఖాంభోజ గంధ గంధిల గంధ వాహమ్ము ల నుపకంఠమ్ముల త్యాగించుచు తత్తద్విలాస లాల సమనోను కూలవ ర్తనంబుల లక్ష్మీస మర్పితహిత చర్యావర్త నమ్ములాదరించుచుఁ జెలంగు చున్నంత. ౧౪౭

ఆ. తల్లితల్లి తల్లి! దండ్రులవలె దాస దాసులకును దృష్టి, దాల్చిపిదపఁ దానుదృష్టిఁదేరి, తత్పర బుద్ధియై భర్తనను సరించుఁ బ్రతిదినంబు. ౧౪౮

సీ. సనకాది కర్తయి యా, సంఘర్షణము మెచ్చు
వాచంయముల తత్త్వ, వాదమొనయ
రింభాది లాస్యసం, రంభఁ బుఁదిలకించు
చారణాదిక జయ, స్వనము లొలయు।
గంధర్వగాన సం, గతుల నెమ్మొయి బొంగు
సిద్ధదంపతుల యా, శిషము చెందు।
విద్యాధరుల వింత, వేషమ్ము వీక్షించుఁ
బ్రమథసల్లాపసా, ఖ్యముల దేలు

గీ. కాళికాపాన నాదిసం, కలనఁ దీర్చు వరపు రంధ్రీజ నములని, వ్వాభులొందు వరవధూయుగ పార్శ్వసుం, దరతభువన మోహనుండైన శిఖిరాజ, వాహనుండు.

చ. తలఁపులుదీటెఁ జిత్తముల, తాలి మిమాలిమి మీాటెనింకఁగొం తల పులతొగఁ బనేమియని, యంబురుహాక్షులు కోడిగంబునన్ దలఁపులు మూాయ నవ్వియభి, ధర్పక టింతురు నింతురింపులం దలఁ పులకందరాని పర, తత్త్వఁపుఁ గూరిమి పట్టులట్టులన్. ౧౫౦

క. వరవర్ణి నీసమార్జన పరుఁడీ నాయకుఁ డటంచుఁ, బైనల మినయా వరవర్ణి! నీవిలేసము సరసత గుహులను వునందు, సత్వము నెరపున్. ౧౫౧

గీ. అంజనానందనో జ్జృంభ, మతిశయించు పావనుండర్కకబళన, ప్రిభవెలుంగె నంజనానంద నోజ్జృంభ, మతిశయించు పావ నుఁడర్కకబళన, ప్రభదగండే.

గీ. శ్రుతిహిత నిరంజనో ద్భూతి, సాంపుని పుష్టపున కెట్లు సాజన, త్వముఘటించు

కార్యకారణ వైరుధ్య, కలనగలదె యునిగుహులఁ డునన్వ వాదింతు, రచటి బుధులు

చ. పరిణయ వాసరంబుల శు, భంకరమూర్తి కపర్దియవ్వధూ
వరసవిధ ప్రదేశమున, వజ్రమణీ మయసింహ పీఠిపై
హరికమలాస నుల్లచరు, లాదిమహానులు సిద్ధసాధ్యకిం
నరగరుడోర గాదులున, నంతమహా ఋషిమధాళి గొల్వఁగన్. ౧౫౪

గీ. రుద్రకన్యా సహస్రిని, రూఢరత్న దండచామ రమారుతో, ద్ధతజటాళి
సభకయత్నార్క దీధితు, ల్సరణిగిట్టఁ గొల్వుదీర్చె మహేశుండ కుంతగరిమ.

క. భువనంబులు పదునాలుగు, భవనంబులు గాఁగఁగలుఁగు, పరిషద్జనులన్
సవనంబుల పావనంబులఁ గవనంబుల నెన్నఁదగు, నకల్మష మతులన్. ౧౫౫

చ. పిలువఁగఁబంచి స్వర్ణమణి, బృందగ జాశ్వఁదుకూల రాజ్యభూ
తలబల మండన ప్రముఖ, ధన్యపదార్థను లిచ్చితన్పిసి
శ్చలమగు సంధమాని మొగ, సాలజయధ్వని సాఁటఁ జేసెని
చ్చలవిడి వేఁడినంత బను, సారఫలంబిడు పారమాచొగిన్. ౧౫౬

క. కూడిరిలో కావాసుడు! పాడిరి జగడీశనీమ, పదభక్తుజమం
చాడిరిలీలా నాట్యము! వేఁడిరి తత్తద్విశేష, విభవము లెల్లన్. ౧౫౭

మ. హరిదీశత్వము లోకపాలత సమ, గ్రైశ్వర్య పంచార్థభూ
ర్ధరణ జ్ఞాన కళాభియోగ జనిత, త్వాఖ్యాన నర్గత్రయీ
తరణా త్రైన్యక్య నిజాలయా వసథస, ద్భక్తిక్రియా వైభవ
స్ఫురణాతీతతఁ గొల్లవెట్టి నిగమా, శ్వుఁడుత్స వోల్లాసియై ౧౫౮

ఉ. పెక్కువచింపనేల పృథి, వీరథునానతి వేయి పర్షముల్
దిక్కులనెల్లలోకముల, దివ్యమణీలసు దేవసంతతుల్
చొక్కఁ పురత్న రాసులను, సొన్నల దిన్నెల నీసవెన్నఁదఁగన్.
ముక్కను పేల్పుతాను ముగి, ముప్పున వియ్యములందు వేఁడు కన్. ౧౬౦

క. నరకా వాసుల కెల్లను! వరవర్గ చతుష్టయాది, వైభవములు స
త్కరుణాల వాలుఁడు భవుడు! పరిపూర్ణోల్లాసి యగుచుఁ, బరఁగ నొసంగెన్.

క. పదపడి యేన పది నమున ముదితలతో శైవహాలోమ, మనసలిపిమ్ముద
మ్మొదగదుతఁగఁ బానుపుపై! సదయుఁడుశిఖివాహుఁడున్న, సమయమ్మునందున్.

మ. కరకంఠుఁడును దమ్మి కంటియును జో, కన్ సింహ పీఠంబులన్
దరలేకిర్పురు గూరుచున్న తఱిదే, వానీక ముల్జుట్టుమం
గొలతల్గానని వేడ్క గొల్వఁగనుకా, ఘోటాబ్జ జులూటి క్రి
క్కిరియన్ నిండిన కొల్వునన్ సభికులెం, తే వేడ్క వీక్షింపఁగన్. ౧౬౩

సీ. దేవేంద్రుఁ డర్పించె, దివ్య సింహాసనం
బనలుఁ డర్పించెశౌ, ర్యాతిశయము.
అంతకు డర్పించె, నఖిల సాధకశక్తి
నిరుతి యర్పించెని, ర్నిద్రబలము
వరుణుఁ డర్పించెని శ్చైర స్వభావంబు
శ్వసనుఁ డర్పించెస్వ, చ్ఛంద వృత్తి
నిధినాథుఁ డర్పించె, నిరుప మైశ్వర్యంబు
సితికంఠుఁ డర్పించె, సిద్ధవిద్య

గీ. మఱియు నిఖిలా మరులు జగ, న్మాన్యులైన గుణముల నర్పించి రని జాభి, మ
హిత కళలు
తత్తనుజ్జ్వల తేజోని, ధానమగుచుఁ గళలు నిండినశశివోలె, నలరెఁగుహుఁడు

క. జగములకు జననియైతగు। జగదీశ్వరిగౌరి యిచ్చె, శక్తిగుహునకున్
భగవంతుండగు శంభుఁ। డగణితమగుపాశు పతమ,హాస్త్రమునిచ్చెన్. ౧౬౫

క. ఘోటుల కోటుల బంగరు। శాటుల పేటులును మించు, పాటుల నను(గుం
బోటుల వాటుల కపుర(పుపేటులనరణము లొసంగె,విభుఁడల్లునకున్. ౧౬౬

ఉ. కంతులతాంత కుంభముల, కాకల కాకులపాటుఁ జెంది దు
ర్దాంత మనోవ్యథాగ్రహము దండశి పాలయి తన్నిసృత్తికై
నొంతముగాగ హోమవిధి, నల్పిర నానవిశేష శేషహో
మాంతము గాఁగ వేల్పి ముద, మందె సుఖస్థితినుంటగావునన్. ౧౬౭

— * అప్పగింతలు. * —

క. రారమ్మ తల్లులారా! గౌరమ్మకు నప్పగింత, కావలెననుచున్
హారము తెగరఁగ హరినవలా కమ్మనియనుచుఁ గూఁతు లందోట్టనుచున్.

మ. మఱియుం దానును నాది దంపతుల నం, ప్రార్థించి మ్రొక్కించిదు
ష్కీతతుల్ రుఘల్లున గౌటమిరాటు చులతా, యూపంబు లీనుఁదకల్
సతతాలంబన సాభిలాషలు రసా, స్వాదైక బద్ధస్పృహల్
గతసంకోచముగాఁగఁ బ్రోదిగొన నా, గానత్వ లాభ్యాస్మతిన్. ౧౬౮

గీ. గుహు తరులు చాల మన్నించు, గౌరమ్మ నుంపు మనుచు శ్రీ మాధ వాజ్ఞ
నా, నందమొంది
పత్నుపాతంబున వసంత, మదవిలాస మందు కలకంఠులని తెలి, యుంగవలయు.

ఛ. ఘనరస పోషణంబునన, కంటక భావము గాంచి మించు వ
ర్ణనులని మానసస్ఫురణ,దేల్పి భవత్పద నిశ్చలస్థితిన్.

వసుధకు వారల చనిన, మగ్నాణ జేసితి మిగతవిషాదమిా
యనఘుడయా మ్రుతంబుచని, యం బ్రసరింపక గజేయు గాదగుక. ౧౭౧

క. మిారు జగజ్జనకులు జగదారభ్యము సర్వమాట, నాత్మీయములు
దీని సపోషణయనురాగారూఢ నుటంచు దెలియు, నట్టిమహాత్ముల్. ౧౭౨

చ. అనిసిరి వల్కనం బుజద, శాయత లోచనుడీశ్వరీసులం
గనివచి యించె మంజుముఖ, కంజ దరస్మితుడై శివార్పణా
బమిము జేర్చినారముమ, హామతులార! కృపాంత రంగులై
పసగొను డింక దద్హృదయ, పాకము దేర్చుచు నేర్చు నేర్పునక. ౧౭౩

సీ. సంతానములు రజ, స్సాంతా నములనిచ్చు
నడుగు నమ్ములదండ, మడుగులొత్తు
రంభాది కాప్సరః, కుంభీంద్రయానల
గములు సందడి నాడి, గములు సలుప
విధికామినీ మహం, బుధికామినీ ముఖ్య
సుందరుల్పల్కుడో, డంద మొంద
సతత భాగవత యా, నత మాట పాటల
సయ్యాటముల నెయ్య, మియ్యకొనగ

గీ. మన్ననలగాంచచున్ననీ, యన్నమిన్నలలవుదండలవో లెమిా, యడుగుదమ్మలి
మ్మకొనగ నిమ్మకొనుటమా, యిచ్చజందుకన్నెలాకారు వీరుమా, కన్నులరయ

వ. ఇటులత్తమామలకర్పించితత్సన్నిధానంబున గన్నియలత్తో నిట్లనిరి. ౧౭౪

గీ. ఈశ్వరుండు జగద, ధీశ్వరుండిల్లాలు కామవల్లి జగము, కన్నతల్లి
యట్టివారుమిాకు, నత్తమామలువారిచిత్తవృత్తిగలసి, తెలిసిమనుడు ౧౭౫

క. కేలవిలుదాల్చి గిరినేక కోలంగూలంగనేయు, కోదండగురూ
ల్లోలీలావతులారా! శ్రీలలరగ మిమ్ము నేలు, చెలువుడుసుండీ. ౧౭౬

క. కీరములకు మంజుమణీ హారములకు సరససుభక, శాలాపసఖీ
వారములకు బాపు సమువిచారములకు మానుడమ్మ సందియమేలా. ౧౭౭

ఉ. తల్లికిగుట్ట, పౌరుషమ్ముత్రండ్రికి. మన్నన బంధుకోటికి
మ్మొల్లమియత్తమామలకు, మోహముభర్తకు, నాప్తకోటికి
దెల్లముదాసదాసులకు, దేజముధర్మపథంబు దప్పబో
న్మొల్లమియత్తవింటవల, యుక్కగులస్వభావ లాడువాడికిని. ౧౭౮

భ. భగవక మిమ్ముభాపుటమ, ధానటమైతిమి గానితల్లులా

ర! గడియ యైన నుల్లమములు, రంజిలునే! మిముఁ జూచుకున్న నె
వ్వగలఁ గలంగవే పలుకు, నైనము నెట్టివి గాంచు చూచుఁడీ
వగలఁబ నేమి జోడుత నె, వచ్చెద నిర్వుల మెల్ల గారితోన్. ౧౮౦

క. రతితో భారతి తోరతి పతి భారతి పతియుఁ గలసి, బాగుగ మీరున్
సతి పతులుఁ జనఁగ మేమున్ సతిపతి భువనమున నిపుడె, చనుదెంతుమనన్.

శా. వేలాలంఘన జాంఘికంబగు సుధా, బ్ధింబోలి సంకల్పనీ
చీలోలంబగు ప్రేమవారినిధిని, స్నేహంబుగాఁ గ్రమ్మినన్
లోలాక్షుల్తరియించలేక జనకా, శోకావలోకంబునన్
జాలింబొందఁగఁ గన్యకాజనకులో, ర్ఫాజాలమై రెవ్వరున్. ౧౮౧

గీ. అంతరాత్మ సరసి, జాక్షుఁడంతటి వాఁడు పుత్రికానుబంధ, మనసులోనె
నద్వితీయ మోహ మద్వితీయముగాను నిచ్చనచటి వారు, మెచ్చిరపుడు. ౧౮౨

క. అయ్యోడను మామ హేశ్వరు లయ్యన్నుల మగ్ధదశల, కచ్చెరువడిలో
నెయ్యము దియ్యముగొలుపఁగ నొయ్యన వారాశ్రోడ బల్కి, రుడురోక్తుల చేన్.

ఉ. కంటిమి పూర్వ గౌరవము, కంటిమి నంత ముదంబు నేఁడు నీ
వంటి రసజ్ఞ శేఖరుని, బంధునిగాఁ గొని యెల్ల కీర్తికై
కొంటిమి లోక మాతయును, కూలమునో పచన క్రియాదులం
గంటికి రెప్ప నాజగము, గావఁగ నీకతగుం జతుర్భుజా. ౧౮౩

క. నన్నే నేనెఱుఁగనిచో నిన్నెఱుఁగుదు ననుటగలదె నిక్కము గనుమీ
కన్నియలగన్న నెపమున నన్నిటు రప్పించితీవు, నలినదళాక్షా. ౧౮౪

ఆ. సాక్షి సర్వశేషి, సమరసాది పదార్థ
వృత్తి వ్యంజనలకు, విశదపడని
బ్రహ్మమైన నన్ను, భావంపుటురుల చేఁ
బట్టి తెచ్చితీవు, పద్మనాభ!. ౧౮౫

చ. కతిపయ కాల మిచ్చటనె, కన్నియలుత్సుక తన్మదీయని
శ్చితి పదవాసమిచ్ఛలకు, చింతురోయంతటి వట్టి మేమునున్
సతిసుత బంధుపారిషద, సంఘముతో నిలువాదలంచినా
మతిమతి సంశయుండవయి, యట్లు రచింపుము దైత్యమర్దనా. ౧౮౬

చూర్ణోత్సవము

క. పూర్ణానందుల మైయిదె చూర్ణోత్సవ కేళి సల్పి చూతమె యనినా
కర్ణించి గరుడకేతనుఁ డర్ణవము బోనిపొంగి యానతియొసగెన్. ౧౮౭

సీ. పసుపు కుంకుమ గులాల్ పటవాసమత్కలల్

గిరుల మీఁది కడేప్ప సురతరువులు
ప్రమథ భాగవతాది భామినీ మణులుసౌ
వర్ణ పాత్రములని వ్యాఘులిసిరి
కటువేత్ర హస్తులై ప్రజలకంచు కిపాళి
సంబాధములు మాన్పి సాలఁగొనిరి
హరిహరుల్స భికమ స్యముల నర్ఘ్యరు చక్ర
నవరత్న సింహాసనములనిల్పి

గీ. రతితరోన్నతనందినాహమున గ్రాంచభేదనుండె క్కనొక్కఁడ, విహ రాజ
పక్షముల వేలు వేలసౌ, భాగ్యలక్ష్మిహాపయుగమనఁగన్నెలా, మూర్తులైరి ౧౯

క. జయజయనాదంబులతో నయనానందంబుగనిరి, నానాపూనల్
నయమెసఁగఁదూర్య రవములు వియత్తలంబందుమ్రోసె, నీనుల్ప్రేగ్గె, ౧౯౧

ఉ. అత్తజినకు తాళినిజ, హస్తసరోజము లన్గ్రహించుచున్
హొత్తఁగ చంపతుల్పిరము, లంసములైకను లెత్తినీసపై
యొత్తడమైన చీఁకటుల, మోలమునర్ రుచిరాంగ సంగసం
వృత్తికి నభ్యసుజ్ఞనిమ, వేడుక నొండొరు లొందిరయ్యెడన్. ౧౯౨

క. పటవాసము పైపైను త్కటముగఁ బ్రేరేపసిగ్గు, దాగొందకన
క్కుటిలాల కలి ర్వారుఁ జల్లుబచేఁ జేయూర్చ రాక లోఁగున్ గుహలఁబున్.

మ. సురభేరీరయ సంగతిన్ నటనవి, స్ఫూర్తు ల్పసంగించిబ
త్రరథోత్తంసశిలావ నందన మహాో, త్సాహంబునన్ తద్వఘూ
వరసంఘట్టన మాను షాగనిరతిన్, వర్తిల్ల నన్యోన్యగూ
ఢరసోల్లాసము లెచ్చరించె నతివేఁ, డ్కన్ సాత్వికోజ్జృంభమై. ౧౯౪

క. పతిమసృణ ఘుసృణ సంపద నతివలపైవింప నలరి, యనురాగరసం
బతివృష్టి రేఁగఁదోగినఁ జతనంబునఁ జిగిరి చినర, సాలములనఁగన్. ౧౯౫

ఉ. అత్తఱిఁ జిమ్మరేగియు భయ పక్షరంబుల యాన తంబులా
యత్తములైవసంతముల, యూరట మూరట లేసిసేతలన్
ముత్తెఁపు బుట్టి కొమ్ములును, మొత్తఁపు బాగరు గిండ్లబిందియల్
పత్తిలిమెత్తి ముంచిరొక, మాత్రఁపుఁ బోఁతల కిచ్చగింపఁగన్. ౧౯౬

క. వీరినివారున్ వారిని వీరు వసంతములఁ దడిపి, వీరని వారున్
వారినవీరు నెఱుంగక వారలలో వారియుభయ, వర్గముదడిపెన్. ౧౯౭

ఉ. డాగఁగఁ జోటెఱుంగ నక, టాపును పాఱిసిఁ బోతిమికఁబై
మాగిరి యూప్పరా దనుచు, మోడ్పుచుఁ జీతులు గొంత అందులో

నీరంగ నీష్ఫి తెప్పి ఛరి,యుంచి రిపూర్ణ వసంతథారలన్
కాగులనెత్తి తెచ్చి తల,కాపడిచూపను లెల్లఁజూడఁగన్.

సీ. అరుణారుణ క్షోద, మంబరంబలముచో నఖిలంబు బ్రహ్మమ, యంబ టంచు
ఘన సారధూళిచే,గగనంబు గప్పంగ నఖిలంబు శివ మయం,బగు నటంచు.
మృగనాభి రజమెల్ల, మిన్నుగ్రమ్మఁగజగంబఖిలంబు హరిమయం,బగునటంచు
పాటల త్వష్టాత,పాంసుపుల్దిఁబర్వనఖిలంబుశక్తిమయంబటంచు

గీ. దంపతులు తెల్పెరూపనం, థానవస్తుకేళి సల్పఁగ హేతుసం,కృతుల నతుల
వాదసిద్ధాంత మొసరిం చె, నాదర మునహరి హరులు మెచ్చఁదా పసో,త్స
రము కరము. ౧౯౯

సీ. అసణాంబుబహుళధా, రార్ద్రయావత పాళిపల్లవి తామ్రమవి, భ్రమముఁజూప
శోణాంబుకు ల్యాధు రీణాం గణములుమా ధ్వీనిర్ఝరసహ స్రదీపులీన
కర్పూరధూళిక, ఘటిత సంఘట్టముల్ ప్రసవసార భరజః, ప్రసప రములుగ,
పాకీర సాత్తుత,ప్రకరము క్తామణుల్ పరిపతత్కేసర, ప్రభలసీన

గీ. ఎలమినారామ లక్ష్మిన, మేతుఁడౌవసంతు పోలిక సతులతో, స్కందుఁ డలర
నవ్వసంతోత్సవ ముజూచు నట్టివారి కిల్లమైత్రో, చుచునుహర్ష, మంద జేసె
లయ్యగాహి.

అండముగ బిందియల, నందుకొని క్రిందుగనె
లందులొకరింద ఉమి, చిందికొనఁజేయన్
కొందఱొకకొండఱి సి, మం దగతిముదుఁగని
చెందొవలకందువల, చందువలతోనిం
పొందితనియ ందడప, సందడులదందరుల
నొందకయబృందముల, నెందు,గనఁదారై
సుందరులుకొందఱును, కుందుమణిమందిరము
నందుదము నిందిర,గ, నందరిమి రేలన్. ౨౦౧

గీ. అంతకంతకు సంతసం,బంతుమిాఱ నింతులుందా నుజూర్ణోత్స,వేచ్ఛఁ దనిసి
వా హన ముడిగ్గె గుహుఁ డున,వ్వాలు గంటి మిన్నలును మున్నది గ,గనర్మి
లి,దనచ్చి. ౨౦౨

గీ. శాంతిసూక్తులు వచియించి, స్వస్తి సలిపి తనుపుటానంద మొందిరి, తపసులెల్ల
నుదుటుగానామృతముఁపొంగి,యుసుల, బాల రమణులెత్తిరి మంగళా, రాత్రి
కములు. ౨౦౩

సీ. దివ్య దుందుభిరవో, ద్రేక మాకసమెల్లస, ప్రతి ధ్వానమై, చటుచి మ్రోయ
నృత్తాభినయసమా, యత్తాప్సరః కంఠకలకంఠ మాధురుల్, కలయలోలయ
గరుడ గంధర్వాది, ఖచరకోటీ సమా టీకితోత్స వముసం, దీక పెనఁగ
శక్తి సేనాసము, త్సాహ, సాహసచర్య లారూఢ హేవాక, మందగింప,
గీ. ముద్దుటిల్లాండ్రతోజగ న్మోహనై కధుర్యసౌందర్యమహిమై కధూర్వహుండు
తారకారాతి తనయత్త, వారినగరి నుంచిశిబిరంబులోఁ బ్రవేశింప జేసెనంత. ౨౦౮

శా. శ్రీకంఠుండు నిజాత్మభూ పరిణయ, శ్రీఁజెందిసేవించుచు
శ్రీకశ్రీపతినెయ్యమునఁ మరఁగిని, ల్చెన్ ఖెక్కు వేలేండ్లును
వైకుంఠంబున నెల్లవారుదనుగో, ల్వంవైష్ణ వీదివ్యబి
బ్బోకంబాత్మ కయత్న సాత్వికసుఖ, స్ఫూర్తింబొసఁగింపఁగన్. ౨౦౯

— (*) గర్భాధానము (*) —

ఉ. కొన్ని నెలల్పరస్పరము, ఘూర్ణిత పంచశరీపరాహతిన్
గన్నియలు న్గుహుండును ము, ఖామఖిపోరుల సన్న సన్నలన్
విన్నదనంబునొంది స్మర, వేదన పాలయి శాకసో కులన్.
వెన్నలవాఁగటంగుఁ బెను, వేదురుటుల్లమ్ముల్ పటుఁగఁగన్. ౨౦

ఉ. నాటుతమిన్ వధూవరుల, శంగళశాగ్ను లవేగుటజ్జగ
న్నాటకసూత్రధారులును, నంబులనీశ్వర భార్గపేశ్వరుల్
గాటముగా నెఱింగిబల, గమ్ములనిమ్ములఁ బిల్వనంపిమి
న్నేటితరంగలంగళల, నేలఁగజాల్మగరాలమేడలోన్. ౨౦౧

గీ. కొలువుదీరినభాస్వార, కోటినడుమ వామదేవాది మునిపాళి, వలనుజూచి
సన్ముహూర్తంబునిశ్చయిం, చంగఁజేసి పరిచరులతోఁ బ్రయత్న సం, భ్రమము నెరపి. ౨౦౨

క. శ్రీదేవికిఁదెలుపు చుగా రీదేవికినట్లుసేయ, శ్రితకల్పలతల్
మోదించియాజ్ఞయిడనత్యాదరమతి వారుగాతు, కాయత మతులై. ౨౦౩

సీ. అపరంజి గొలుసు చ, ట్టపు ముప్పిరి పొసంగు, బలుకేంపు టూగుటు, య్యాలయు మచ్చి
కలహంస తెక్కమె, క్కలకు దించిన కజ్జా, సీగుడారునఁ బాన్పు, బాగులీన
పైఁగళాబతు హొయ, ల్పసదేరు బిళ్లపహాం బట్టురంగులమించు, పసిమిసీన
రతనంపు బొమ్మబ, ల్జతనంపు మణి దీప మాలికా పాలిక, ల్మలయ మలయ
గీ. పవన జవనంబు లీనుగ, వాతమ్ములను, మెల్లుడల్లొ, త్తవిలు వెల్ల, వేలుమత్తి

యంపుఁ గుచ్చుల తెలచీర, లందగింపఁ గేళి కామందిరంబలు, కృతముఃజేసె.
చ. చతురసువాసినీజనుల, చట్టము లంబిలు వంగఁబాపియ
ద్భుతరవ దివ్య దుందుభులు, భోరని మ్రోయు, శుభాంగ వస్తుసం
తతులొనఁగూర్చి చారులుప, దంపడి వారికెలుంగఁ జేయన
జ్జతనము లిచ్చగించి కడు, సంతస మాదిరి రెంకువీక్షులన్. ౨౧౧
గీ. నెమ్మితత్తడి పైథవా, నీసుతుండు సకల సన్నాహస హితుఁడై, శతసహస్ర
దివ్యకాంతా జనమ్ముసం, దీకనడువ, నత్త వారింటి కరుదెంచె, నతిముదమున.
ఉ. శోభన దేవతాస్తతివ, చోనిన దోజ్జ్వల దివ్యదుందుభి
ప్రాభవ మంగళా కృతుల, భర్మమ యాంశుక చోళదివ్యర
త్నాభరణాదు లందనిసి, యంబురు హాక్షతనూజ లాత్మజా
తాభినసైక శాంబరుల, నాఁజెలువొందిరి కౌతుకోద్ధతిన్, ౨౧౩
క. హితులగు పురోహితులుతమ, సతులుందాముచు యథార్హ, సమితిం గొనియా
సతిపతులఁ దోడి తెచ్చిరి, వితతమణీఖచితరత్న, వేదుల కడకున్. ౨౧౪
శా. స్వాహావల్లభు నందుఁ బ్రేల్చి దివిష, త్సార్థంబు లెల్లన్సుధా
ఖ్యాహారంబులఁ దృప్తిఁ దేల్చిగురుపా, దాంభోజము ల్గొల్చిన
వ్యూహాంభోరుహలోచనుండా సగుస, ర్వోపాయ నోల్లాసియై
మోహాంభోని ధికంతరీపమగున, మ్మొల్లంపుఁబూపాన్పునన్,
గీ. ఇరుగెలంకులఁబూబోణు, లెలమి మిగులనడుమఁ గూర్చుండెశాంకరీ, నందనుం
డులలితగ తిమియు మాలతీ, లతల నడు మనొ చ్చుఁ గులె క్కడి గున్నమా
మిడియనంగ ౨౧౬
క. ఫలవాంఛా కృతకర్మము ఫలకారము: జేయునట్టి, పరముని సుతుఁడా
ఫలదానముఁ జేసెనుజం ఫలములు మణితతులతోన, పారముగాఁగన్, ౨౧౭
ఉ. మ్రొక్కిత వస్వోదంపతులు, ముందుగ వీటులఁ బూన్చియానవా
ల్చక్కెరయు న్సతీజనులు, నన్నల నవ్వుచు నందియివ్వఁగా
మక్కువ నాంధ్రతోఁ గొనుచు, మంగళ దీపిక లెత్తుబోంట్లకున్
దక్కువలేని యీవులిడి, తాలిచెనక్షత పంక్తియాదలన్. ౨౧౮
సీ. పనినెపంబునఁజెలు, లైపటలోరఁగనవ్వియంతంతఁదొలఁగుటా, య్యనదలంచి
సందుసందులగవా, క్షమల నందందుల సుందరుల్గు జగుజ, ల్జూపుపెంచిగి
తలపులెల్లను దీర, దలపులన్నియునొక్క తటిమణిల్లున వ్రేయు,ధౌర్త్యమెంచి
తనకుఁ దానేమేని, దందరజి గురించి నిలు వెల్లగనపాటు, నిండుటెరిగి

గీ. యమృత వల్లికిఁ బ్రథమస, త్త్వానుభవము, దారసిలనంతభోగసౌం, దర్యవల్లి
కాఁగ వయవస్థయొదవుట, యగ్రజాతయొడలిమాటుననలపోక, యొదుఁగఁజొచ్చె

మ. హరికన్యామణు లంగనుం గొనిననా, డాదిన్మనోజాతసం
జ్వరముఁబ్రాంగిన శాంతిశైత్యదధర, స్వాదామృ థోల్లాసహా
దరుఁడై యుండియు నంత మేన్మఱచితా, త్పర్యంబు నం జెందలే
డరయంగాంతల తోర హాస్యమునపైఁ, ర్యారూఢినాఁ గల్గునే. ౨౨౦

క. ఆనందమునా యఁదో, యేనా నందంబు నందొ, యెనసితిమటుగా
కానందం బేనునుమ, త్ప్రాణము లీచెలులు వీరి, పట్టైనసితిమో. ౨౨౧

ఉ. ఏమయినాఁడ నోయనుచు, నించుక యత్తమిఁ జొక్కి కామినీ
కాముశరత్క టాక్షకలి, కాముఖ సక్తని నుల్కి చయ్యనన్
దామర సాక్షులార! దయఁ, దార్చిననుస్థయ నేలుకోరెయం
చామహ నీలమూర్తిసర, యంబుగ నిర్వురఁ గౌఁగిలింపుచున్. ౨౨౨

సీ. అమృతవల్లియు మరం, దాసార ధారాళ మధురాధరాధరం, బానియాని
సౌందర్యవల్లీము, ఖేందు శోభఘరట్ట విమల గండస్థలు, ల్మిమిరిసమిరి
యుభయగాఢాలింగ, నోత్కంఠ కసిదీర, గిలిగింత నెక్కొల్పి యులసియలసి
యన్యోన్యహృదయభా, వాభియోగపరీక్ష, నెక్కొంత కేళిలో, నొచ్చెమొచ్చి

గీ. నాయికాస్తంభ వేపథూ, న్నయుపయుక్తి, తనకయత్నసుఖప్రద, స్థాయియనుచు
నంగనాకేళికల నోల, లాడెఁగాని బాలికల మూర్ధ్యమెడలింపఁ, జాలఁడయ్యె

శా. బాలిఁదూలుచుఁ గౌఁగిలించుటకునై, సౌందర్యవల్లిందమిన్
లీలందీవ పెనంగు నేయమృతవల్లిం గౌఁగిటంగుల్వఁగా
వాలోభర్తకుఁ దానుచేపడి సుఖా, హ్లాదంబు గావించునీ
కీలాకాంతుని మాయమో భయముచే, గీల్కొన్నతద్బంధమో. ౨౨౪

గీ. గడియగడియకుమందాక్ష, కలనఁగాంచి ప్రాణవల్లభుఁగఁగిం చె, నమృతవల్లి
తరుణిమందాక్ష గరిమసౌం, దర్యవల్లిపతినిఁగౌఁగిం చెఁ బతికూల, గతులు లేమి

మ. అనిమిత్త స్పృహణీయవర్తనముఁలన్, హార్దానుకూలస్థితిన్
ఘనసర్వాంగ సమర్పణంబుల సమ, గ్రప్రౌఢి వాక్చాతురిన్
దనియం జేయుచుఁ బ్రాణభర్తకు ననం, తస్వాంత సమ్మోదముల్
బెనుపన్ రంజిలెఁ బోగుపలుండ మృతవ, ల్లీభోగ ధౌరంధరిన్. ౨౨౬

సీ. నీవీవిమోచనో, న్నిద్రావసరపురో నిర్యత్న్య వితర్కస్త, నీవికంబు
అధరాధరాస్వాద, నాభిలాషోద్దిష్ట దిష్టాంక పాళీని, విష్టకరము
కఠపక్షోధరషరి, గ్రహణానుగత కాలకలనా పరిత్రుట, త్కంచుకంబు

సీత్కారసపన్ని, వేశాళ యోద్వేగ సూచితోత్సవ వక్త్ర, చుంబనంబు
గీ. అత్రపావర ణాంగము, ర్మావలోక మతిచిర ప్రార్థనానుబ, స్థానుబన్ధ
మమృతవల్లి వినూత్నర, తానుభవము శంభుసం భవునానంద, జలధిఁదేల్చె
సీ. గుత్తంబు లగుగబ్బి, గుబ్బగోరోత్తుల కిసుమంతయుల్కిపా, టెఱుఁగవియును
గాఢదంతక్షతో, ద్ఘర్షితాధరచుంబ నాజ్ఞాత సీత్కార, హర్షణములు
మర్మస్థలస్పర్శ నర్మసంఘట్టన, ప్రతికూలకరణాను, కృతులలేమ
గిలిగింతఁగోలుపుచోఁ గిలికించితముల నిం, చుకగుణావిష్కృతు ల్జాపకునికి
గీ. పతికిఁబ్రథమోపభోగసం భరితమదన, పారవశ్యముచటులత్ర పానిపీత
భావసంభూతిరోయంచు బట్టువడక, తరుణసౌందర్యవల్లీరతంబుదనరె.
మ. సతతావిష్కృతమార్గ్య నిర్వ్యథితమా, సౌందర్యవల్లీమనో
గతిబ్రహ్మణ్యగురూపదేశమున న, జ్ఞానంబుబోనాడి నా
రతరాత్మోల్లసనంబుగాంచుగతి ను బ్రహ్మణ్యబోధంబునన్
వితతాత్మోద్భవ యోగమంది స్వస మా, వేశంబునంజొప్పడెన్.
క. కర్తరిలక్షణములఁదగు, హ స్తినియాధోరణుఁడు మ హాయత్నమునం
దో త్తపరచియేలెడుక్రియ, న త్తఱిసౌందర్యవల్లి నలమెగుహుఁడున్. ౨౩౦
సీ. ఛతురశయ్యాపరి శ్రమమునందర్శించి, రససముల్లాస సం భ్రమమెలర్చి
అధరీకృతామృతం బగుపాకముగు దిర్చి, సుగుణాభియోగ వి స్ఫురణనొంది
అభినవాలంకార హర్షంబుసవరించి, గంభీరభారతీ కలననేర్చి
బాధసంఘటనాను బంధంబురహిఁగొల్పి, యిరాశ్లేషసామ రస్యంబుఁగూర్చి
గీ. శ్రుతిహితోక్తులసంకల్ప శుద్ధిగలపి, ప్రేమసౌందర్యవల్లిక భీష్టతంత్ర
పరిచయముదార్చె సర్వజ్ఞ పట్టియనుట, కేమిబోధింపసరహస్య మేమిలేదు.
సీ. సమరత్రోత్సవసము త్సాహవల్లభపునా, రతరిరంసావహ ద్రంజనంబు
వితతదంతావంతి విలసన్నఖానఖ, ప్రచురబిబ్బోక బి భ్యస్వరంబు
పూరుషాయితపరి స్ఫురితకామగ్రహో, న్మాదమేదురకంఠ నాదమధుర
మనుగతాలింగనా భ్యక్షసర్వాంగ సం, భ్రమవిభ్రమోజ్జృంభణ బంధురంబు
గీ. శోధితాతంకులాకుల ప్రేమచకిత, వచనపరిశేషితార్థభా వగ్రహంబు
నగుచు సౌందర్యవల్లీర తాభియోగ, మదనుఁడు శిఖండివాహు నెమ్మని
మరల్చె. ౨౩౨
సీ. అమృతవల్లిగరంచి యలయుచోఁబదములో, త్రికమానదలమి సౌం దర్యవల్లి
సౌందర్యవల్లికో సరిఁబెనంగినతేనె, లానవాలర్పించు నమృతవల్లి

పణతులెందే దైనఁ బ్రణయించుపతిభావ, మెఱిఁగియర్వరుసల్లు రెఱుకఁగొనుచు
తమనేర్పుపేరము, ల్దయసేయునందాక, కించిత్తములచేతఁ, గేలిగొందు
గీ. ఇంతియేకానితమలోన, నించుకైన పోరటములేక జగమెచ్చ, పేరగాంద్రు
లగుచుఁబతిఁగలఁగించి, లన్యోన్యసఖ్యముఖ్యలైతమ్మికంటియా, ముద్దుసుతలు.
సీ. పతిసైగగొనిభావ, బంధంబుగాఁగేలి. శయ్యానొయ్యనఁ జేరఁ, జనుచునిలువ
మోముమోమునఁ జేర్చి, ముచ్చటాడెనురీతిమొనపంటినిమురఁగ మోమ్మవిగొనుక
అమృతవల్లియొకింత, యాశ్రమైపుణ్యులు సౌందర్యవల్లిమ, చ్చరిముగదుర
పలుమొనలల్కనగోళ్ల రుచులిపించిరియొడలెల్ల, నఘాంకమరదాకమనఁగలేమ
గీ. గానశాకుండసేయుట గనఁగగుపాఁన, కిదియెబెదరించబోయిఁ తాబెదరుటమ్యో
ననుచుఁగంతునిమూక ర్షుల్లనుచుఁగదసి, నగెనన విహంగములుగూసె జగ
ముదెలిసె. ౨౩౪
వ. అంత.
క. విమవనితమకముతోఁబతి, వశివెంబడిబాపెననఁగ వలపోపమిచే
నడవడిఁజూపుతునడవడి, విడిబడపడకిల్లుచెలులు వెడలిరివేడ్కన్. ౨౩౬
సీ. పవలుసాధించెనీ వపలోర్చమనెడునా, గుబ్బతోసిద్దుర మబ్బుతోడ
నాయమైమఘకెట్లు సాయమయేలంచు, జాలితోఁబతిపై వి గాళితోడ
అడుగుధపృకమాట లడుగుచోటులగాంచు, సిగ్గుతోఁజఱునవ్వు సిగ్గుతోడ
జగముమెచ్చఁగమేని జిగిమించి తులకించు, తళుకుతోనడలవే బలుకుతోడ
గీ. పచ్చిగోరిత్తుగములచేఁ బచ్చిపచ్చి, సొగసులపిసాళి గుబ్బల జిగిదొలంగు
న్నోరపైటలపహారాయలు వెయ్యారుసేయఁ, బడకటిలునుండి వెడలిర ప్పద్మ
ముఖులు. ౨౩౭
క. అంతంగాలోచితవిధు, లెఁరయుఁదీర్చుచు గుహుండ భీష్టసుఖశ్రీ
సంతసముగూర్చినిలచెను, గాంతలునిష్టార్థసిద్ధి గాంచిరి యచటన్. ౨౩౮
చ. దినదినమత్తవారలున, తీతసుఖంబులఁ దన్పబ్రహ్మా
హనుఁడుపథూసిమేశుఁడయి, యగ్నవిధుల్పచరించు చక్ర సదా
జనకులుగారవింపసుర, సంఘపురస్కృతుఁడై మహర్షిరం
జనపరతావిలోలుఁడయి, సన్నుతిగాంచె వికుశళాలకన్. ౨౩౯

... కుమారస్వామి వధూద్వయముతో శాంతిపురము బ్రవేశించుట ...

వ. అంత మఱియుం గొన్నిదినంబులు సనిన పిమ్మటను నామహేశ్వరులు స
ముజ్జ్వలద ప్రాకృత వైభవాభిరామంబులగు చతురంగంబు లనేక కోటులు

బరివేష్టింప వీరభద్రాదులునిజసేనావ్యూహంబులతో మోహరించి హరో లున నడుమశక్తిసేనావరోధంబులు సమున్నతచక్రాధిరోహణ నిర్వక్రంబులై వినాయక భైరవా పష్టంభంబులై బ్రహ్మాండంబున నాకాశంబు నిరవ కాశంబుగా నిండి పేరెమ్ములు వార లక్ష్మీనారాయణ ప్రేరితులై యల్లునక రణంబుగా నొసంగిన బహుకోటి గజాశ్వరథ పదాతివర్గంబులు, నవరత్న మరీ చి మంజరీ పుంజ రంజితంబులగు దివ్యవిమాన యూథంబులు, నసంఖ్యధేను యూథంబులు, దాస దాసీగణ కాప్సరో దివ్యకాంతా సహస్రంబులును, వధూరత్నంబులగు నమృతవల్లీ సౌందర్యవల్లులకు నొసంగిన హరిద్రా కుంకు మ కర్పూర కస్తూరి కాలవంగైలా ద్రాక్షా కదళీ క్రముక ఖర్జూరనారంగ తాంబూలికాదళ నారికేళ పనస సహకార కేతకీ పటవాస శాతకుంభ పాంచాలికా మణిపేటికా కాంచన పరిధానోత్తరీయ నిచోళ నిబిడ తరార్ధో రు తారుణ్య పరిష్కార పరంపరా క్రీడా పరికర పీఠికోప బర్హశయ్యా శాలుకాది నానారత్న ఖచితాందోళికా డోలికామణి పాదుకా భృంగా రుకా కళాచికా పతిద్గ్రహ ముఖవితాన చామరచ్ఛత్రి సువర్ణ కలశ భా జన చమక చ్ఛద నానాగరు పుష్పమాలికా మణి శ్వేతవల్లకీముక్తా వ్యజ నాది శోభనపరికర సంభృత సంభార శకటార్బుదంబులును, బహువిధం బుల నడతేరం బుత్త్రికామోహ పరవశాంత రంగంబుల విడరానినెయ్యం బుల నిజపరివార సహస్రంబులతో నరుదెంచు శ్రీ మహాలక్ష్మీ నారా యణులం దోడ్కొని నవ వధూయుగ సమేతంబుగా మయూరస్యందనము న నధివసించు నిజనందనుం బరివేష్టించి నిజ రాజధానియగు భోగవతీ పురంబునం బ్రవేశంబొనరిచి సుఖంబుండిరనిన. ౨౮౦

క. మునులానందమునొందఁగ, ననుసీతుఁడు సూతుఁడిట్టు లాదిమపురుషుల్
ఘనబాంధవంబు సలిపిన, మునుపటికథఁ జెప్పెనిహాముముక్తియుఁగలుగన్.

ఆశ్వాసాంతము.

శా. కవిమాకందవసంతసంతతజన, గ్రైవేయసద్గుణ్య గు
ణ్యవదాన్యాన్విత మంత్ర మంత్ర జపదీ,ప్తాలోలహృచ్ఛోకశకో
శవిలాసాంచిత పద్మపద్మ శరశశ్వద్రూపసంధానమా
నవభోగైకవిహార హార శత భా, స్వత్కాళిదాసానుగా. ౨౮౧

క. భూమహితవిశాలాంబా, కోమలగర్భాబ్ధిచంద్ర గురుకవి విబుధ
క్షేమంకరసుగుణమహాహో, ద్ధామా శ్రీ రామమంత్ర తత్పరమూర్తీ.

* తరళ *

వాసుదేవహృదయవంశ * వార్ధిచంద్రచంద్ర సం
ద్రాసకరయశోభిరామ * రామచంద్రసుతమహో
ల్లాసనయవిచారచార * లక్ష్మీతాస్య మంత్రసం
త్రాసహిష్ణు విపరతపవ * సార్ధసార్ధ కోద్భవా. ౨౪౪

* గద్య. *

ఇది శ్రీమ దుభయ భాషార సజ్జర సజ్జాగ్ర నృత్యన్నాట కాలంకార
గ్రన్థాగ్ర ప్రబన్ధ బన్ధుర కవితా నిబాధన శ్రీ మద్వేమనారాధ్య
వంశపయః పారావార రాకాసుధాకర ములుగు శ్రీ
పాదయారాధ్య విరచితంబగు,
సరసహృదయానురంజనంబగు
మహాప్రబంధంబు నందు
పంచమాశ్వాసము.
సర్వంబును,
సంపూర్ణము.

శ్రీమ దుమామహేశ్వ రార్పణమస్తు.

సరస హృదయాను రంజనము.

తప్పొప్పుల పట్టిక.

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧౦	టిలంగసే	టిలంగఁశే
	౧౩	పీ.	సీ.
	౧౫	నమర్ప	నమర్చి
	౧౯	గుడైపత	గుఁడైపర
౨	౨౨	క్రీవ్వటి	క్రీనివ్వటి
౪	౨౧	త్రుంగతరంగ	త్రుంగ
		సముబ్బల	సముజ్వల
	౨౯	ర్బ్య	ర్యం
౬	౩	వాౖతుతిక	వాద్యృత్రిక
	౧౯	బునర	బునుర
	౨౧	కథన	కథన
౮	౨	మతీంద్రు	మంత్రీంద్రు
	౩	పోలమా	పోలమ
౧౪	౧౪	కాళి	ఁగాళి
	౧౫	భగ	భర్గ
	౨౫	లెక్క	వెక్క
	౨౭	గీ	గీర
౧౫	౬	యాలా	యేలా
	౧౩	వచ్చు	నిచ్చు
౧౬	౫	బట్టు	పట్టు
	౧౬	దుఁభో	దుఁబో
౧౭	౨	సరవే	సరిశే
	౪	గాళి	గాళీ
	౧౯	క్ర	క్రీగ
౧౮	౧౬	యగ్థ	యగ్ధం
	౩౦	బరోక	బర్యోక
౧౯	౮	తీక్క	తీక్కర్త
	౧౨	రాపు	రావు
౨౦	౩	బెద్దలై	బెద్దవై
౨౧	౧	వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయని వంశావళి	
	౨	బాగ	భాగ
	౪	వేములు	శేములు
	౯	గమ్మ[illegible]	గమ్మ[illegible]

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౧౧	డగిరి	డగిలి
	౧౪	హాోయ	హాయు
	20	ఐడ	నిడఁ
౨౨	౩	కీప	క్రీప
	౪	బుట్టి	పుట్టి
	౨౦	దూర్వహ	ధూర్వహ
	౨౨	జేరప	చేరప
	౨౫	చట్టా	చుట్టా
౨౩	౬	ద్వృత్త	ద్వృత్తి
	౯	శిరి	సిరి
	౧౨	గద	గడ
	౧౬	నామే	నాము
	౧౭	ధాథప	ధాధిప
	౨౦	బ్రితిష్ఠు	బ్రితిష్ఠితు
	౨౫	హేతి	హేతి
	౨౮	రాల్	రా
౨౪	౧	తిలకకో	తిలకో
	౨	ల్లుట	ల్లుట్ల
	౪	యొజ్జ	యొజ్జ
	౨౩	జనాన	జనావన
౨౫	౨౨	పట్టుచే	పట్టచే
౨౭	౫	చిన	చున
	౨౩	దర	ధర
౩౦	౩	సస్య	ససస్య
	౧౭	సిద్ధిబా	సిద్ధివా
	౨౫	రాజక	రాజకు
౩౨	౧౬	రథ	రథ
	౨౦	వెల్ప	వెల్వ
౩౪	౪	దూకి	దూరి
	౮	దీంద్రు	ద్రీంద్రు
౩౪	౨౩	సిద్ధం	సిద్ధ
	౨౬	గావ	గాహ
	౯	తీక్ష	తీక్ష్ణ
౩౫	౧౧	చిక్ష	చిత్ర
	౨౨	[illegible]	సద్దం

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౨౭	సొంత	సాత
౩౬	౯	రీయ్య	రీయం
౩౭	౧౭	జ్యేష్ట కనిష్టు	జ్యేష్ఠ కనిష్ఠు
	౧౮	జ్యేష్ట కనిష్టు	జ్యేష్ఠ కనిష్ఠు
౩౮	౧౪	శర్దంబు	శబ్దంబు
౩౯	౬	విభూత	విభూతిక్
	౧౧	ప్రతిష్టించె	ప్రతిష్ఠించె
	౧౩	యుధిష్టిర	యుధిష్ఠిర
	౧౫	వృత్య	కృత్య
	౨౦	మత్కాలిత	మత్కావిత
	౨౨	నసితో	నితో

౨౬ వ పంక్తి తరువాత చేర్చుకొనవలయును. మంచుతో వెలిషబ్బు నించుతో మల్లెపూసంచుతో వెన్నెలనించుతోడ.

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౨౮	ప్లాతూ	ప్రాతూ
౪౦	౨౨	ఆవుండ	ఆపుండ
	౨౩	సంబోధి	సంభోధి
		జిష్ణుమ్మి	జిష్ణుమ్మ
	౨౫	త్రుందు	త్రుండు
౪౧	౧౬	నిష్టాలు	నిష్ఠాలు
౪౩	౨౫	సృష్టి	సృష్ఠి
౪౪	౬	గాంచన	గాంచని
౪౯	౧	మున	మన
౫౦	౧౪	సర్వసంబు	సర్వస్వంబు
౫౧	౨౦	రాసులుక్	రాశులుక్
	౨౧	రాసులుక్	రాశులుక్
౫౨	౮	ద్యస్థలీ	ద్యుస్థలీ
	౧౨	ద్యుశుల్	ధ్వనుల్
౫౩	౧౪	మానాకి	మాఘాకి
౫౫	౧౧	సడ	సడ
౫౬	౨౩	అంబు	అంబు
౫౮	౨౪	యీతని	సీతని
౫౯	౧	సతంత	సంతంత
౬౧	౨౫	సేరు	సెసు
౬౨	౯	నవి	నది
౬౩	౮	పూలి	పూవి
	౧౦	లెప్ల	లెల్ల
	౧౯	రాయణ	రాయణు
	౨౧	జృంభ	జృంభ
౬౪	౯	దగదా	సగదా
	౧౦	రుుండె	యుండె
౬౬	౨౪	గిలండి	గిలబడి
౬౭	౧౫	దమికిం	దమకిం
	౨౧	క్రోధ్కి	క్రోద్ధి
	౨౪	సబల	శబల
౬౮	౨౧	కైవాదం	కైవారం
	౨౫	శ్రీష్ఠ	శ్రీష్ట
౬౯	౫	చ్ఛుపల్ప	చ్ఛుహ్ప
	౪	నాజ	నాఘ్జ
౭౦	౧౧	దవరు	దవదు
	౨౬	పరిర	పర
౭౨	౨	సిలిం	సిలం
	౧౪	జటి	జటిం
	౨౧	నాన	నానం
		బోధి	భోధి
౭౩	1	స్వర	స్మర
		సిద్ధా	సిద్ధాం
	10	సతా	సంతా
	12	కెత	కెంత
	18	చల్ల	చల్లని
	19	పొత	పొంత
		బతు	బాతు
	27	విటి	వింటి
	౨౮	యీావ	యీానివ
	31	బురువ	బురుప
౭౪	౨	విద	వింద
౭౫	2	కెచ్చంగ	లెచ్చంగ
	౧౪	పుజ	పుంజ
	౨౨	గాటపు	గాటంపు
౭౬	౧౨	మంటిమె	మంటిమి
	౧౪	దీనవ	దీసన
	౧౫	మర్మబు	మర్మంబు

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౨౪	క్రాతి	క్రాంతి		14	మాధారి	మాధురి
	౨౫	త్స్వాత	త్స్వాంత		16	జెదరి	జెదరికా
౭౭	౧౫	దిజ్ముఖ	దిఙ్ముఖ		౨౯	నేటిక	నేటికిక
	౧౬	జాచు	జూచు	170	13	జేసుకొ	జేసికొ
౭౫	౨౪	కల్లుపు	వల్లుపు		15	గీ	ఆ
౭౯	౬	తత్భావ	తద్భావ	171	౫	అంతెగంబు	అంతరంబొ
	౯	సంధ	సంద		౬	బతెసమె	బతెసమై
౮౦	౨౭	జెల్లల	జెల్లెల		14	తబ	తంబ
౮౧	౨౧	లావిం	లాలిం			మజ	మంజ
౮౪	౨౧	చెక్కారల్	చక్కాగల్	172	3		నాయికల
౮౭	౨౦	గాకటంచు	గాకయటంచు				సంతోషము
౮౮	౧	ఖళ	ఖగళ	172	౬	ఘటిచి	ఘటించి
	౬	మిది	మది		20	సవ్వర్ణనం	సవ్వర్ణసం
౯౪	౪	మెట్టిడొ	మెట్టిదొ	173	22	జైద్ధ	వైద్ధ
౯౫	౨౨	దౌజ్జ్వల్య	దౌజ్వల్య	174	3	ఘూక్తి	సూక్తి
౯౯	౨౮	మెవడి	మైవడి		౨౫	లాతుల	లాకుల
౧౦౩	౨౬	చంద్రో	సుదనో	175	౨	రవివేణు	రలివేణు
౧౦౬	౧	వాల్గటు	వాల్గంటు		14	ఖోఫ	ఖోప
	౭	యబ్బు	యుబ్బు		18	కురజ	కుటజ
౧౦౭	౭	కళావతి	కలకంఠి	176	౪	మాత్రి	మంత్రి
౧౦౯	౧	తప్తుల	తృప్తుల		౮	దెలసి	దెలిసి
112	౨౬	దెల్పి	దెల్వి		15	డడయం	డడయుం
	౨౭	ఖాబు	ఖాంబొ		20	కమ్మి	రమ్మి
		బోట్లు	బోంట్లు		21	జమ్మ	చమ్మ
113	3	కృత	కృతం		౨౨	పెనగు	పెనంగు
115	16	దెలసి	దెలిసి	178	11	దొవకు	దొవరేకు
	17	కళావతి	కలకంఠి		15	చిరు	ఛిరు
116	17	చెలి	చెలిక		20	బొలెవె	బొరలె
	27	రెటు	రెంటు		21	దోద్థి	దోద్ది
		నూటపదారు పేజి తరువాత నూట అ			25	కొంచుభే	కొంచుచే
		రువది యేడనిపుటలతప్పు బడినది.		179	3	రతెసంవు	రతెసంపు
167	7	నవు	నంపు		౬	దస్థుర	దస్ఫుర
	11	బీజఘు	బీజగఘు		౯	దీప	దీప
	25	నీహామ్మ	నీహారమ్మ			సింజధుర	సింధుర
	27	రుద్ద	రుద్ధ		10	యవతల	యవల
168	3	చెర్చ	చర్చ		21	బర్వొ	పర్వొ

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
		బ్రదమ	బ్రధమ			మజ్జగ	ముజ్జగ
180	1	లాడే	లాండే	186	౯	ఘోట	ఘాట
	3	స్త్రీపరి	శ్రీపరి			గముస	గమున
	18	ఖ్వాయై	ద్వాయై		12	ఇట్టు	ఇట్టి
181	12	గల్వి	గవల్వి		16	ఫుంటికి	ప్పంటికి
	22	యనుచు	యగుచు		17	వంతు	వంతుం
182	౯	కుమరు	కుమా ఽ		౨౨	అన్న ఇ	అన్న య
	19	తైలపు	తైలము			వీకు	నీకు
		లుగువి	లుగులి		౨3	యూడపు	య్యూడము
	24	వృత్తంబు	వృంతాన		౨౫	సలిథ	సవిఘ
183	1	ర్యంజన	ర్వ్యంజన		౨౬	ద్వయి	ద్వయిం
	౫	సాతుత్రప	సాతుప్రప		౨౭	నత్తకుల	నత్తకు
	౯	ఘుమఘు	ఘుమంఘు	187	2	లాస	వాస
	12	లీచుచు	వీచుచు		3	మృఘుల	మ్రదుల
	18	వేడ్కంబిబి	వేడ్కంబి		౫	భాంచ	బాంధ
	19	మందన	మంధన		౬	ప్పరు	ప్పరు
	24	కము	సము		౭	మాయలి	మాయవి
	25	దడ	దండ		12	తెలసి	తెలిసి
	27	లిలు	విలు		18	లియ్యాంపు	వియ్యాంపు
	28	సౌంధర్య	సౌందర్య		24	మర్ధ	మగ్ద
184	8	నారాయుణి	నారాయణి			సితు	శిశు
	11	భృవా	భ్వా	188	౫	స్వర్వ	సర్వ
	12	ము్రతివ్వ	ముత్రిప్పి		౭	వెత్తి	లెత్తి
	14	సఖలి	సకల		౯	నిర్మ	నిర్వ
	18	రయ్యా	నయ్యా		12	నరగి	నంగి
	24	కీమె	కీవె		13	వెల్ల	లెల్ల
	౨౬	గాగ హాదస్వ	గాగ హాథస్వ			యించు	నించు
185	1	దాకీ	వారికి		23	మమహ	మహామహా
	8	దాప్త	డాస్త		25	దీపు	దీప్తు
		దప్ప	దప్పడు		26	ఏలిచి	నిలిచి
	14	ఘూలము	మూలము	189	౯	కేకద్వ	కేకిధ్వ
	17	రలిరి	రవిరి		12	పాకృత	ప్రాకృత
	18	వేసుల	లేముల			సాక్య	సౌఖ్య
	21	గ్లోన్న	గ్లోన్న		13	జరించు	చర్చించు
	౨3	ముత్వారి	మున్వారి		19	కదంబు	కదంబంబు
	౨౯	త్రచు	త్రచు		28	పటీయ్యా	పటీయ

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
190	1	లేప	లైప			యుసు	యస
	6	లబ్ది	లబ్ధి		౨౨	గతిన	గతిన
	11	స్తోల్ల	స్తోల్ల		౨౬	త్రాప్వఫా	త్రాప్వఫా
	12	జత్స్య-	జిత్స్య-	౧౯౫	౭	జగిజ	జగజ
		మూర్థ	మూర్ధ		౧౫	సేహ్వ	స్నేహ్వ
	14	శబ్ద	శబ్ద		౬	బావె	బావె
	17	క్లిష్టి	క్లిష్టి		౭	లిభు	విభు
	18	నిల్ల	నిల్ల		౨౦	స్నదే	స్నద
	24	నాదయహ	నాదియహ	౧౯౬	౧	జగ	జంగ
		త్వాప్య	త్వాధ్య		౨	తెల	తెలి
191	1	నాదద	నాంద		౬	నిమ్మ	నిమ్మ
	౬	రామల	రోమల		౧౦	మిగ	మిగ్ధ
	12	ఛేవ	దేవ		౧౪	స్పృహా	స్పృహా
	14	తే.గీ.	ఆ.		౧౫	లెండు	లెండు
	25	బోదు	దోదు		౧౬	రిమి	రిమ
	28	తినివ	తివ		౧౭	భూభ్ఛతి	భూభృతి
192	13	వుప్పలి	వుప్పలి		౨౦	పకా	ప్రకా
	15	హాని	హారి		౨౨	నసు	నసు
	16	స్పష్టి	వష్టి	౧౯౭	3	గుంగు	రంగు
	19	వేదల్ సాతిక	వేమల్ సాతి		౬	గలక	గల్పక
		యగ్రహచార	శమగ్రహచార		౧౦	ఘటిస్తై	ఘటుస్తై
	23	నవ్యో	లవ్యో		౨౬	దీను	దీన్ప
	26	నుత్సునిక	నుత్సుకతా	౧౯౮	౧	పీఠువ	పీఠుల
	27	పితా	పిత		౮	దంగ	దంగ
౧౯౩	3	ప్రస్తా	ప్రస్థా		౧౦	త్వ-క్షప్త	త్వ-ప్త
	౫	త్రిణా	త్రిణ			స్పుడై	స్పుండై
	౧౪	ధాను	ధాను		౧౭	ఫని	ఫణి
		శివ	శివ		౧౯	పనిపతి	ఫణిపతి
		ఒతి	ప్రతి		౨౭	త్వాన్య	త్వాన్య
	౧౫	మొదగ	మొదవ	౧౯౯	౪	కధియ్య	కధీయ
	౨౧	యాలవి	యాలవుని		౧౫	స్పృహాన్	స్పృహాన్
౧౯౪	౧౦	కెంలో	కెంతో		౨౨	నోభక్య	నోభకవ్య
	౧౩	వాజ్ఞా	వాజ్జా	200	౧౪	స్తోమ	స్తోమ
	౧౫	బోన	బోవ		౧౮	సంపద	సంపదం
		మొల	మొల		౨౬	దృష్ట	దృష్టి

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౨౦౧	౩	ధ్వషంసు	ధ్వజంసు		౧౭	టబు	టంబు
	౨౭	స్నిద్ధి	స్నిగ్ధి		౧౯	సంపూ	పరపూ
	౩౦	[illegible]	[illegible]	౨౧౦	-	[illegible]	[illegible]
		[illegible]	[illegible]		౧౧	మేపు	మేమ
౨౦౨	౧[illegible]	[illegible]	[illegible]		౧౮	[illegible]	[illegible]
	౧౯	[illegible]	[illegible]		౧౯	మస	మసం
౨౦౩	౮	[illegible]	కుంజే		౨౯	మేకు	మేఘం
౨౦౪	౬	వేలవు	వేలపు	౨౧౧	౧౦	సన్నతి	సన్నతి
	౭	శ్నతి	[illegible]		౨౬	ముఖదే	ముంచే
	౧౧	[illegible]	[illegible]	౨౧౨	౧౧	పకస	పాను
	౧౩	షోవృ	[illegible]		౧౮	వశే	[illegible]
	౧౪	సిద్ది	సిద్ధి	౨౧౪	౧౫	గాక్షిచె	గాంక్షి
	౧౮	దీప్త	దీప్తి		౨౨	మొప్ప	మొప్ప
	౨౪	శ్వసు	శ్యము		౨౫	ముసుత	ముక్త
౨౦౫	11	చ్ఛవు	చ్ఛవు		౨౬	[illegible]	[illegible]
	౧౫	దకకె	దక్కు		౨౭	పుప	పుప
	౧౬	లైవా	నైవా	౨౨౦	3	కెపు	కెంపు
౨౦౬	౧౧	వ్యాహ్య	వ్యాశ్యీ		౪	కొన్న.	కొన్న
	౨౨	హాబ	హాంబ		౧౫	రుచిరా	రుచిగ
౨౦౭	౫	పకు	కుంకు		౨౦	[illegible]	[illegible]
		గథ	గంథ	౨౨౧	3	పక్తి	పంక్తి
	౬	పక్తి	పంక్తి		౬	ధబు	ధంబు
	౮	రజ	రంజ		౨౬	దధ్య	దధ్య
	౧౫	స్ఫటు	స్ఫటు	౨౨౬	౨౦	గీ.	ఆ.
	౧౯	గభీ	గంభీ		౨౬	గుట్టు	గుట్టు
	౨౨	ణాందు	ణాండు	౨౨౮	౮	[illegible]	[illegible]
౨౦౮	౭	పపథ	ప్రభమ		౨౮	వాదశ	వారశ
	౨౨	గర్ధ	గర్ధి	౨౩౦	౨	త్రాప్య	త్రాస్న
	౨౩	పలిత	పలప	౨౩౩	౧౧	సాడినా	సాడిన
౨౦౯	౮	వేజోళ	వేజోంళే	౨౩౪	౧౫	పప	పవ
	౯	దీప్తి	దీప్తి				

సమాప్తము.

